

กุลชัย ไชย

อนุสรณ์งานประชุมเพลิงสรีระสังขาร

หลวงปู่ลี กุศลธโร

สิริอายุ ๙๖ ปี ๖๙ พรรษา

ณ เมรุชั่วคราว บริเวณหน้าศาลาใหญ่

วัดป่าเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง) จังหวัดอุดรธานี

วันอาทิตย์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

น้อมบูชาเป็นนิจนิรันดร์

การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และการดับไปนั้นเป็นเรื่องธรรมดาๆ แห่งสังขารทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็แล้วแต่ เมื่อถึงเวลาไป หมดยกก็ต้องหมด ถึงเวลาดับก็ต้องดับ ไม่มีผู้ใดสามารถรั้งไว้ได้ แต่ทว่าการดับลงแห่งสังขารของพระสาวกผู้รู้ยิ่งเห็นจริงนั้น หาใช่เป็นความธรรมดาไม่ ด้วยเหตุว่า ดวงประทีปธรรมอันวิสุทธิที่คอยส่องแสงนำทางให้แก่เหล่าดวงใจของพุทธบริษัทได้ดับมอดลงไปอีกดวงแล้ว จะเหลือสักอีกกี่ดวงที่ยังคงให้แสงสว่างส่องใจพวกเรา คิดแล้วน่าใจหาย ความมีตมิตเริ่มมีกำลัง

หลวงปู่ลี กุศลธโร องค์ท่านคือดวงประทีปธรรมดวงใหญ่ที่คอยส่องทางส่องใจนำพาพุทธบริษัทให้รู้จักถูกผิดดีชั่ว นี่ปฏิบัติ นี่ไม่ใช่ นี่คำสอนของพ่อแม่ครูอาจารย์ นั่นไม่ใช่ เป็นการรับไม้ธรรมต่อจากมือองค์พ่อแม่ครูอาจารย์หลวงตามหาบัวโดยตรง สืบสืบมาปฏิบัติในยุคปัจจุบัน ก่อประโยชน์แก่วงศ์พระกรรมฐานอย่างกว้างใหญ่ บัดนี้ประทีปธรรมวิสุทธิดวงใหญ่นั้นได้ดับลงอย่างสนิทแล้ว เหลือเพียงปฏิบัติธรรมที่ทิ้งไว้เป็นร่องรอยให้พวกเราได้ก้าวเดินตาม

คณะศิษยานุศิษย์ขอกราบน้อมถวายดวงใจเป็นอามิส เพื่อบูชาซึ่งวิสุทธิธรรมองค์หลวงปู่ลี กุศลธโร ตราบนิจนิรันดร์

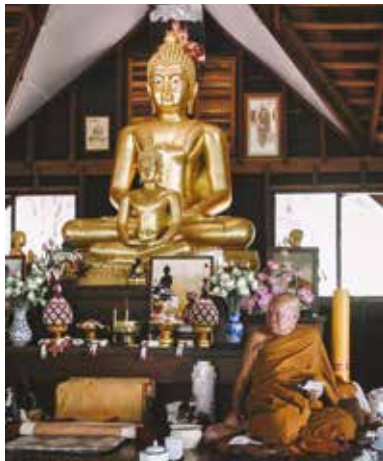
คณะศิษยานุศิษย์
๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

สารบัญ

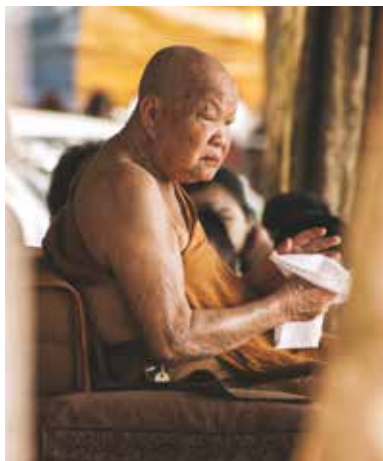
ชีวประวัติ

๑

พระธรรมเทศนา

๑๘๗

ปางสังขาร

๒๑๑

ชีวประวัติ

เศรษฐีธรรม ผู้ก้าวตามธรรมเดินตามครู
ท่านมีนามว่า หลวงปู่สี กุศลโร
มีธรรมาศัยเยือกเย็น สำรวมในธรรม บอกแต่สาระ
ยินดีในรสวิเวก ไม่ติดถิ่นและตระกูล
รักการเพื่เกิดธรรมบูชาครูไว้เหนือเกล้า
เพื่อรักษาไว้ซึ่งปฏิบัติพาพระอุดมการณ์ฐาน
ก่อประโยชน์แก่พระศาสนาและพุทธบริษัทสืบไป

ชาติ กำเนิด

“

เกิดเดือนสิบเพ็ญ

ปี พ.ศ. ๒๔๖๕

เป็นป๋องอ้อน

โยมแม่ว่าสู่ฟาง

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หหลวงปู่ลี กุศลธโร มีนามเดิมว่า **ลี ทองคำ** ภายหลังได้เปลี่ยนมาใช้นามสกุล ชาลีเชียงพิณ ตามบิดาบุญธรรม ท่านถือกำเนิดเมื่อรุ่งอรุณของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีมะแม เป็นประเพณีวันบุญข้าวสากของชาวอีสาน (บุญฉลากภัต) ตรงกับวันอังคารที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ บ้านเก่า ตำบลบ้านเก่า อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

*“เกิดเดือนสิบเพ็ญ ปีพ.ศ. ๒๕๖๕
เป็นปีจอบ่อ โยมแม่เว้าสู่ฟัง”* ท่านว่า

บิดาชื่อ นายอุด ทองคำ (๒๔๒๘-๒๕๑๘) เป็นคนเชื้อสายญวน มีอาชีพเป็นช่างทอง มารดาชื่อ นางโพธิ์ เป็นคนอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

มีบุตรด้วยกันจำนวน ๓ คน ได้แก่

๑. นางวันดี เพ็งลี (ถึงแก่กรรม)
๒. หลวงปู่มี ปมุตโต
(๒๕๖๓-๒๕๕๑)
๓. หลวงปู่ลี กุศลธโร

นายอุด ทองคำ บิดา

ต่อมาบิดามารดาได้หย่าร้างกัน เนื่องจากบิดาเป็นนักเลงสุรา ต่างก็ได้แต่งงานมีครอบครัวใหม่ด้วยกันทั้งสองฝ่าย นายอุดผู้เป็นบิดาได้แต่งงานใหม่กับนางหม่อน ทองคำ พวกกันทำมาหากินตั้งถิ่นฐานที่บ้านวัดทุ่งธงชัย อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนนางโพธิ์ผู้เป็นมารดา ได้พาลูกๆ ย้ายถิ่นฐานมาประกอบอาชีพอาศัยที่หมู่บ้านหนองบัวบาน ตำบลหนองบัวบาน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ และได้แต่งงานใหม่กับนายบุญ ชาลีเชียงพิณ โดยมีบุตรธิดากับสามีใหม่จำนวน ๖ คน ดังนี้

๑. นายบัวคำ ชาลีเชียงพิณ
๒. นางบัวฮอง ชาลีเชียงพิณ
๓. ไม่ทราบชื่อ (ทารกเพศหญิง เสียชีวิตหลังคลอด)
๔. นายอินทร์กอง ชาลีเชียงพิณ
๕. นางสาวบัวทอง ชาลีเชียงพิณ
๖. นางบุญกอง ชาลีเชียงพิณ (ภายหลังได้ใช้นามสกุลศรีบุญเรือง ของสามี)

นางโพธิ์ ชาลีเชียงพิณ มารดา

นายบุญ ชาลีเชียงพิณ บิดาบุญธรรม

หลวงปู่มี (เกล้า) ปมุตโต พี่ชาย

หนองบัวบาน บัวบานด้วยแสง แห่งธรรม

“

ชาวหนองบัวบาน
รูปใดที่เป็นลูกศิษย์ของ
หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ
ท่านผู้นั้นก็เป็นลูกศิษย์
หลวงปู่ชอบ ฐานสโม
เพราะท่านทั้งสอง
เกี่ยวเนื่องกันด้วยเหตุนี้

ราว ปี พ.ศ. ๒๔๖๒ จังหวัดเลยเกิดความแห้งแล้ง
แผ่ไปทั่วเกือบทั้งจังหวัด ติดต่อกันเป็นเวลานาน
๗ ปี ประชาชนผู้คนได้รับความเดือดร้อนเป็น
อย่างมาก เป็นเหตุให้มีประชาชนกลุ่มหนึ่ง นำโดย ๔ สกุลใหญ่ คือ สกุล
เวชบรรพต สกุลมีจินดา สกุลยอดคีรี และสกุลศรีบุญเรือง ได้ชักชวนกัน
อพยพมาจากบ้านโคกมน บ้านผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เดินทาง
มุ่งหน้ามาทางจังหวัดอุดรธานี เพื่อแสวงหาที่ทำกินแห่งใหม่ ก่อนจะถึงเมือง
อุดรนั้น ได้พบหนองน้ำธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์มากแห่งหนึ่ง และ
มีดอกบัวที่สวยงามเกิดขึ้นตามธรรมชาติในหนองน้ำนั้นเป็นจำนวนมาก
เป็นที่พอใจของทุกๆ คน จึงได้ปรึกษากันว่า บริเวณท้องถื่นแถบนี้มีความ
เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพทำมาหากิน ที่ดินก็สมบูรณ์ ทั้งมีน้ำ
ไว้ให้ใช้ได้ใช้สอยไม่แห้งแล้งเหมือนที่เดิม พวกเราควรจับจองที่ดินและอาศัย
อยู่กันกันตรงบริเวณแถบนี้ เหตุนี้จึงอาศัยสภาพภูมิประเทศเป็นชื่อหมู่บ้าน
แห่งใหม่ว่า **หมู่บ้านหนองบัวบาน** จากนั้นก็ได้มีผู้คนทยอยอพยพตามมา
จับจองที่ดินเพื่อประกอบอาชีพทำมาหากินมากขึ้นตามลำดับจนกลายเป็น
หมู่บ้านใหญ่ขึ้นมา

แต่เดิมนั้นบริเวณท้องถื่นนี้ มีพระกรรมฐานที่มีคุณธรรมสูงรูปสำคัญ
ได้เที่ยวบำเพ็ญภาวนาเผยแผ่ศาสนา เป็นที่พึ่งที่อบอุ่นใจแก่พี่น้องประชาชน
ญาติโยม ชื่อของท่าน คือ **พระอาจารย์บุญ ปัญญาวุธ** (๒๔๒๙-๒๔๗๓)
ท่านเป็นชาวจังหวัดอุบลราชธานี เป็นพระกรรมฐานที่มีอายุพรรษาอ่อนกว่า
หลวงปู่ใหญ่มั่น ภูริทัตโต ไม่ก็พรรษา ชาวบ้านจึงมีความเคารพเลื่อมใสใน
ศาสนา และรู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีของพระกรรมฐานเป็นอย่างดี
สำนักกรรมฐานที่เกิดขึ้นในยุคของท่าน เช่น วัดป่าช้าบ้านหนองบัวบาน
(หรือวัดป่าขันธเสมาราม) วัดป่าบุญญาณุสิทธิ์ วัดป่าหนองวัวซอ (วัดป่า
บุญญาณุสรณ์) เป็นต้น ท่านพระอาจารย์บุญรูปนี้ยังเป็นอาจารย์ของ
หลวงปู่บุญมา จิตเปโม และ หลวงปู่หลุย จันทสาโร และเคยให้การอบรม
ภาวนาแก่หลวงปู่ชอบ ฐานสโม และหลวงปู่ขาว อนาลโย ในสมัยที่ท่าน
ทั้งสองยังมีอายุพรรษาต้นๆ

และอีกประการหนึ่ง คือด้วยความที่หมู่บ้านหนองบัวบานแห่งนี้ตั้งอยู่บนเส้นทางเชื่อมระหว่างจังหวัด สกลนครและจังหวัดอุดรธานีไปยังจังหวัดเลย ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีป่ามีเขามาก เหมาะต่อการแสวงหาวิเวก ภาวนา พระกรรมฐานสมัยก่อนจึงมักจะไปมาผ่านเส้นทางนี้เสมอ หมู่บ้านหนองบัวบานจึงเปรียบเสมือน ศูนย์กลางของพระพุทธรูปกรรมฐานในสมัยนั้น

แต่ก่อนนั้นเขตอำเภอหนองวัวซอมีหมู่บ้านไม่มากนัก หลวงปู่ใหญ่มั่นก็เคยมาพักภาวนาอยู่ใน แถบนี้เช่นกัน เช่น คราวที่กลับมาจากจังหวัดเชียงใหม่ตามคำอาราธนาขิมนต์ของท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ เพื่อมาจำพรรษาที่วัดป่าโนนนิเวศน์ จังหวัดอุดรธานี พอถึงฤดูแล้ง ท่านจะออกมาพักภาวนาที่บ้านหมากหญ้า (อำเภอหนองวัวซอ) บ้านหนองน้ำเค็ม (วัดป่าโพธิ์ชัย อำเภอเมือง) เป็นต้น

หลวงตาพระมหาบัวได้เมตตาเล่าถึงสภาพในสมัยก่อนของท้องถิ่นแถบนั้นว่า

“แกวนั้นไม่มีบ้านหมู่บ้านคนนะ คนองวัวซอที่มีเป็นบ้านทุกวันนี้ก็ย้ายมาจาก อุดม มาอยู่ที่นี่ คนองบัวบานก็มาจากทางจังหวัดเลย ย้ายมาเมื่อเร็วๆ นี้ละ ที่เขา เรียกคนองวัวซอๆ ไม่ใช่อะไรนะ เป็นวัวป่าไม่ใช่วัวบ้าน มันมารอกันอยู่ จะลง กินน้ำในหนองนั้นนะ แต่ทางนี้เขาเรียกมันซอๆ ก็คือจ่อรออยู่อย่างนั้นเพื่อจะลง มันมากต่อมาก เป็นวัวป่าทั้งนั้น ไม่ใช่วัวบ้าน ที่ว่าคนองวัวซอๆ แต่ก่อนเป็น ป่าวัว วัวแดงเต็มไปหมดคนนั้น เพราะไม่มีบ้านหมู่บ้านคนเลย แกวนั้นจะมีบ้านที่ไหน ไม่มี หนองเองอีกก็ไม่มี บ้านหมากหญ้าคิดว่าย้ายไปอยู่ก่อนเขาก็มีเท่านั้น มีบ้านหมากหญ้า แล้วก็บ้านหนองขุน นอกนั้นไม่เห็นมีบ้านอะไร คนองแขงอะไรเหล่านี้ไม่มี บ้านคนไม่มี คนองบัวบานก็ไม่มี คนองวัวซอก็ไม่มี พวกนี้ย้ายมาจากอุดม บ้านโนนกัน เหล่านี้ย้ายมาจากอุดม แต่ก่อนเป็นดงเป็นป่าทั้งนั้น สัตว์ชุม เตี้ยวนี่ มีแต่ป่าคน”

ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่า ชาวบ้านโคกมน บ้านผาน้อย อำเภอวังสะพุง กับชาวบ้านหนองบัวบาน นั้น เป็นญาติโดยทางสายเลือดกัน ข้อนี้เอง หลวงปู่ชอบ ฐานสโม ซึ่งเป็นชาวโคกมน ครั้นออกบวชแล้ว ก็มักจะแวะพักภาวนาเพื่อโปรดญาติของท่านอยู่เสมอๆ เมื่อมีโอกาสอำนวย และในบางปีก็ได้จำพรรษา ที่วัดป่าช้าบ้านหนองบัวบาน ศึกษาอยู่กับท่านพระอาจารย์บุญ เพื่อโปรดโยมมารดาที่ได้ออกบวชเป็นชี

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

ณ วัดแห่งนี้ด้วย ในปีนั้นมีครูบาอาจารย์หลายรูปร่วมจำพรรษาอยู่ด้วยกัน เช่น หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงปู่ขาว อนาลโย เป็นต้น ทำให้ผู้คนหันมาสนใจในเรื่องการภาวนามากขึ้น หากจะพูดว่าชาวบ้านหนองบัวบานนั้นมีนิสัยการภาวนามา ก็เนื่องจากว่าหลวงปู่ชอบ ฐานสโม เป็นผู้วางรากฐานไว้ก็ไม่น่าจะผิด

หลวงปู่เถ่าว่า “หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ขาว มาก่อนจากหันมาจะหลวงปู่อ่อน (ธัมมธโร) หลวงปู่เถ่า (ฐิตธัมโม) ค่อยมาเป็นอาจารย์เดือน”

สำหรับหลวงปู่มี ปมุตโต และ หลวงปู่เถ่า กุศลธโร นั้นโยมมารดาของท่านได้พาอพยพมาอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านหนองบัวบานในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ หลังการก่อตั้งหมู่บ้านราว ๕ ปี ตั้งแต่คราวท่านทั้งสองยังเป็นเด็ก อายุของหลวงปู่มีได้ ๕ ขวบ ส่วนหลวงปู่เถ่าได้ ๒ ขวบ จะเรียกว่าทั้งสองเป็นคนบ้านหนองบัวบานก็ได้

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุมพัตฺตฺโร) ก็ได้มีบัญชาให้หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ มาสร้างวัดเพื่อโปรดชาวบ้านหนองบัวบานขึ้นอีกแห่ง ชื่อว่า **วัดป่านิโครธาราม** นับเป็นบุญของประชาชนกลุ่มนี้ที่ได้ใกล้ชิดพระกรรมฐานมาตลอด ส่งผลให้เวลาต่อมาได้มีลูกหลานชาวหนองบัวบานมีศรัทธาออกบวชปฏิบัติภาวนาสืบๆ กันมาได้ขาด เป็นเหตุให้มีคนกล่าวกันว่าชาวหนองบัวบานรูปใดที่เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ท่านผู้นั้นก็เป็นลูกศิษย์หลวงปู่ชอบ ฐานสโม เพราะท่านทั้งสองเกี่ยวเนื่องกันด้วยเหตุนี้ ลูกหลานชาวบ้านหนองบัวบานที่ได้กลายมาเป็นครูบาอาจารย์ผู้ทรงคุณให้เหล่าพุทธบริษัทได้กราบไหว้เป็นที่ชื่นตาชื่นใจ เช่น

หลวงพ่อบัวคำ มหาวิโร วัดป่าสัมมานุสรณ์ จังหวัดเลย
หลวงปู่ลี กุศลธโร วัดภูผาแดง จังหวัดอุดรธานี
หลวงพ่อบัวคำผอง กุศลธโร วัดป่าผาแต่น จังหวัดเชียงใหม่
หลวงพ่อบุญประสิทธิ์ ปุณฺณมากโร วัดป่าหมื่นใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
หลวงปู่บัวทอง กันตปทุมโม วัดป่าสัมมานุสรณ์ จังหวัดเลย
หลวงพ่อบุญจันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหาย จังหวัดอุดรธานี
หลวงพ่อบุญสมศรี อุตตสิริ วัดป่าเวฬุวนาราม จังหวัดเลย
หลวงพ่อบุญรอด อธิปญฺโญ วัดถ้ำไทรทอง จังหวัดกาฬสินธุ์
หลวงปู่มี (เกล้า) ปมุตโต วัดถ้ำเกีย จังหวัดอุดรธานี
หลวงปู่กองมี (ริน) ปิยสีโล วัดป่าสัมมานุสรณ์ จังหวัดเลย
หลวงพ่อบุญชานาญ ชุตติปญฺโญ วัดป่าศิริรุ่งเรือง จังหวัดเลย เป็นต้น

นับว่าเหล่าดอกบัว (ครูบาอาจารย์) แห่งหมู่บ้านหนองบัวบาน ได้ผลิตดอก
บานสะพรั่งอย่างงดงามยิ่งด้วยแสงแห่งพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
โดยแท้ นับว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้บนโลกนี้โดยยาก

ชีวิต มราวาส

“

แต่งงานแล้ว

โอ๊ย มันทุกข์ทลาย

ใจมันกะเลย

มีแต่คิดอยากสืบท

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หลวงปู่ลี

จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ที่โรงเรียนวัดบ้านหนองบัวบาน ท่านเป็นคนความจำดี ขยันหมั่นเพียร ผลการเรียนสามารถสอบได้ตามเกณฑ์ปกติ ไม่เป็นที่หมั่นกอกหมักใจของครูบาอาจารย์ผู้สอน อุปนิสัยส่วนตัวเป็นคนซื่อสัตย์ พุดน้อย ไม่ชอบเอิกเกริกเฮฮา เป็นคนมีจิตใจเมตตา โอบอ้อมอารี ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่น

เนื่องจากมารดาของท่านร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง เจ็บป่วยอยู่บ่อยๆ เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว ท่านจึงสนใจศึกษายาสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อรักษามารดาและคนอื่นๆ ในเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย โดยศึกษาด้วยาและจดจำตำรับยาจากพระ ครูบาอาจารย์ ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน เวลาเข้าป่าก็มักจะเข้าไปหาสมุนไพรนำมาเก็บไว้สำหรับปรุงเป็นยาเสมอ

อายุได้ ๒๕ ปี หลวงปู่ลีได้แต่งงานกับนางสาวชาตรี ยอดศิริ ซึ่งมีอายุอ่อนกว่าท่าน ๕ ปี โดยผู้ใหญ่เป็นฝ่ายจัดการให้ทั้งหมด ไม่ได้เป็นความประสงค์ของท่านแต่ประการใด ตัวท่านเองก็ขัดความประสงค์ของผู้ใหญ่ไม่ได้ จึงต้องยอมตกลงตามนั้น ท่านอาศัยอยู่กินฉันสามีภรรยาอยู่กับฝ่ายหญิง มีบุตร ๑ คน เป็นเพศชาย แต่เสียชีวิตหลังคลอดได้ไม่นานนัก

หลวงปู่เล่าว่า “ผู้เฒ่าหาให้เต๊ะ เมีย เจ้าของว่าสิบเอะ บ่แต่งกำลังเห็ดนาอยู่ เดือน ๓ แล้ว เจ้าของบ่ได้เกี่ยวอหิยัง แต่งงานแล้วอื้อย มันทุกข์หลาย มันเกิดโรค มันเป็นโรคไปเอาครอบครัวนั้นนะ บ่ซำบายจักเทื่อ มันป่วย บ่แม่นเจ้าของ กะแม่นผู้อื่นเป็น ใจมันกะเลยมีแต่คิดอยากลิหนี่ ฮ่วย ขันบ่หนืออกบวช ตายแล้วปานนี้”

กัลยาณมิตร

“

บัวคำ

เขาคืออยากได้แก่

พระนิพพานเนี่ย

หลวงปู่ลี กุศลธโร

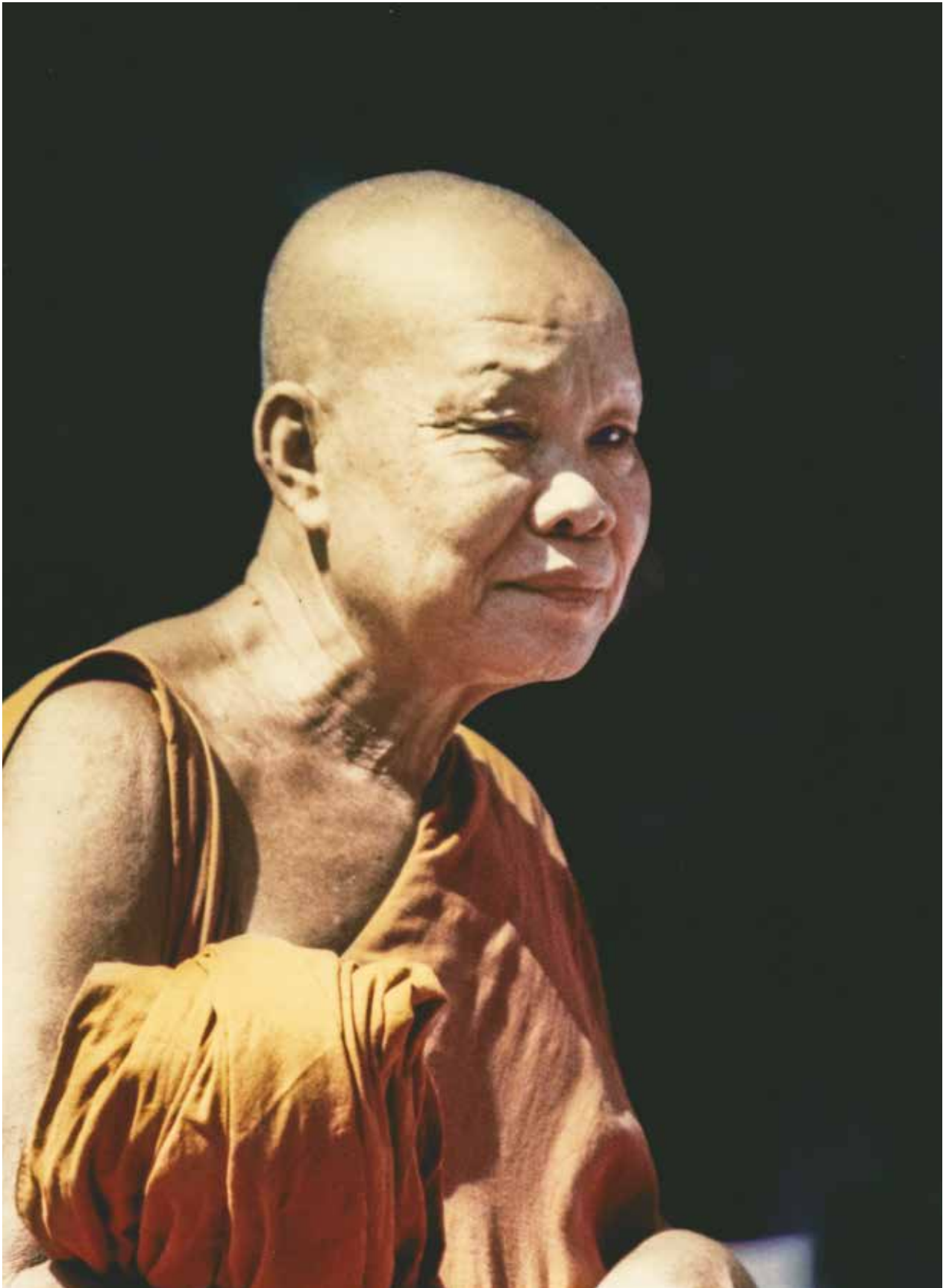

สมัย เป็นฆราวาส หลวงปู่ลีมีเพื่อนสนิทมากอยู่คนหนึ่ง ชื่อว่า **บัวคำ** ทั้งสองคนมีที่นาอยู่ติดกัน ด้วยอัธยาศัยที่คล้ายกันหลายอย่าง เช่น ไม่ค่อยชอบคนหม่่มาก เอาจริงเอาจังกับการงาน เป็นคนไม่ล้ามะเละเกร และที่สำคัญ ท่านทั้งสองต่างเป็นผู้มีความสนใจในพระพุทธศาสนาเหมือนกัน

บัวคำนั้น มีอายุอ่อนกว่าสองปี เคยบวชเณรมาก่อน ๔ พรรษา จากนั้นก็สึกออกมาช่วยครอบครัวทำงานประกอบอาชีพ ต่อมาได้แต่งงานอยู่กับภรรยา มีธิดาอยู่ ๑ คน

วันหนึ่ง ท่านกับบัวคำผู้เป็นเพื่อนได้นำควายไปเลี้ยงกินหญ้าที่ห้วยกุดคล้า วันนั้นทั้งสองได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมในพระพุทธศาสนา ฝ่ายบัวคำซึ่งเคยผ่านการบวชเณรมาก่อนนั้น เป็นผู้พรรณนาถึงคุณธรรมในพระพุทธศาสนาประเภทต่างๆ ตั้งแต่คุณของศีล คุณของสมาธิ คุณของปัญญา คุณของความวิมุตติหลุดพ้น และสุดท้ายคือคุณของพระนิพพาน เท่าที่ตนจะมีความสามารถพูดให้หลวงปู่ลีฟังได้ ฝ่ายหลวงปู่ลีซึ่งขณะนั้นยังเป็นฆราวาส พอได้ยินคำว่า **“พระนิพพาน”** เท่านั้น เป็นเหตุให้สะดุดใจอย่างแรง ท่านว่ามีความยินดีกับคำว่าพระนิพพานเป็นที่สุดเมื่อได้ยินเข้าก็เกิดทั้งปีติ เกิดทั้งความยินดีอิ่มเอม และเกิดความอยากจะได้พระนิพพานเป็นกำลังจนบอกไม่ถูก ในตอนสุดท้ายของการสนทนากันในวันนั้น หลวงปู่ลีได้กล่าวกับบัวคำเพื่อนของท่านว่า **“บัวคำ เธอคืออยากได้แท้ พระนิพพานเนี่ย”**

พอดีในระยะนั้นมีพระกรรมฐานลูกศิษย์ของหลวงปู่ใหญ่มั่นรูปหนึ่งชื่อของท่านคือ **พระอาจารย์เดือน** ได้เดินทางมาพักภาวนาที่ป่าช้าเผาศพบ้านหนองบัวบาน หลวงปู่ลีและเพื่อนๆ มีนายบัวคำ นายบัวทอง และเพื่อนอีก ๖ คน รวมกันเป็น ๙ ชีวิต ได้ชักชวนกันไปฟังธรรมของพระอาจารย์เดือนพร้อมกันนั้นก็ได้ปฏิบัติภาวนาควบคู่ไปด้วย จนทำให้ท่านเกิดศรัทธาอยากออกบวชภาวนาอย่างจริงจัง แต่ก็ยังติดในปัญหาข้อที่ว่ายังมีครอบครัวอยู่เกรงว่าญาติพี่น้องทั้งสองฝ่ายจะไม่เห็นดีด้วย

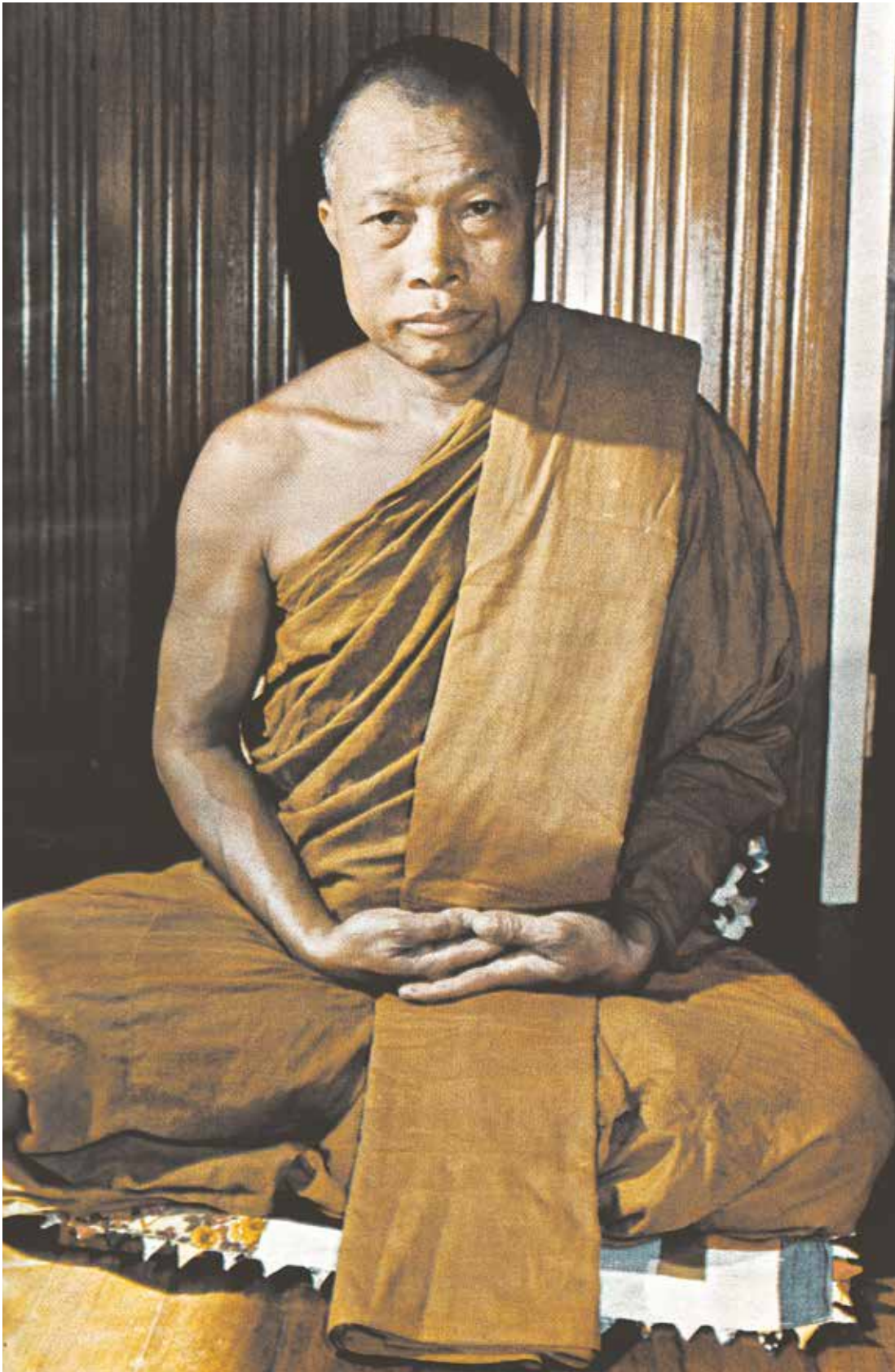

หลวงปู่เล่าว่า

“ใจมันมีแต่อยากลิหนี่ แต่ลิเห็ดจังได้ หมู่น้องลิบผิดใจกัน เป็นพี่น้อง (ญาติ) กันเต๊ะกับผู้หญิ๊งนั้นนะ แต่ก็จะเป็นเพื่อนกันเป็นหมูกันกับพี่ชายเขานะ ชื่อว่า กองมี (หลวงปู่กองมี ปิยสีโล) มีแต่คิดว่า เห็ดจังได้ผู้เฒ่าลิบผิดใจกัน ตกลงใจว่า เข้าบวช ดี บ่ผิด

พอดีอาจารย์เดือนมา เพื่อนพักอยู่ป่าช้า เป็นวัดป่าช้าเผาผี หลวงปู่ชอบเพื่อน ไปเห็ดไว้ตั้งแต่ก่อน กะเลยพากันไปฟังเทศน์เพื่อน ไปกับหมู่ เพื่อนกะให้ภาวนา พุทโร เพื่อนกะสอนพุทโร เอาพุทโรเด้อ ผู้ใดกะเอาพุทโร ฮ่วย เติงจกรรมเก้งแท้ๆ ไผกะตาย เติงจกรรมนำกันตั้ง ๘-๙ คนพูนนะ

เจ้าของกะภาวนาแล้ว มื้อไต้ว่าง กะไปวัดแล้ว ไปหาเพื่อน ไปภาวนา นำเพื่อน กะภาวนาเป็นแต่เป็นโยมพูนแล้ว อยู่มา กะเห็ดทางจกรรมไว้ เห็ดงานแล้วกะเดินละที่นี้ เดินอยู่ชุมมือ อ้าย ภาวนามันเกิดแสงสว่าง อัศจรรย์ แสงสว่างละ นั้งกะลงเร็ว ฮ่วย นั้งจนตลอดแจ้งกะมีบางเทื่อ นิमितกะเคยเกิด เคยเกิดกะมีคนมาตายใส่ (ตรงหน้า) อยู่จังชั้น คนมาไค่อิงลิ้ง (ขึ้นอืด) จังชั้น กะมี เรื่องอสุภะนี้หลาย เป็นเชื่อมาแต่พูนแล้ว จำบ่ลืม”

หลวงพ่อบัวคำ มหาวิโร

สังเขปประวัติ หลวงพ่อบัวคำ มหาวีโร

ท่านเป็นผู้สนใจในธรรมฝ่ายปฏิบัติตลอดมา

ครั้งอยู่ครองเรือน เมื่อมีครูบาอาจารย์เข้ามาพักที่ป่าช้าบ้านหนองบัวบาน

ท่านมักจะชวนเพื่อนๆ เข้าไปรับใช้และขอฟังธรรมจากครูบาอาจารย์อยู่เสมอๆ

ชื่อเดิม บัวคำ จันทรงค์ เกิดเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ปีชวด เป็นบุตรคนที่ ๒ ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด ๓ คน ของนายจ้อย นางชม จันทรงค์ สมัยเด็ก บิดาได้นำไปฝากบรรพชาเป็นสามเณรกับท่านพระอาจารย์พวง ณ ป่าช้าบ้านหนองบัวบาน (วัดขันธเสมาราม) ท่านบวชเป็นเณรอยู่ ๔ ปี จึงได้สึกออกมาประกอบอาชีพช่วยบิดามารดาอยู่พอสมควร จึงได้มีครอบครัวอยู่กินกับภรรยา มีธิดา ๑ คน

ท่านเป็นผู้สนใจในธรรมฝ่ายปฏิบัติตลอดมา ครั้งอยู่ครองเรือน เมื่อมีครูบาอาจารย์เข้ามาพักที่ป่าช้าบ้านหนองบัวบาน ท่านมักจะชวนเพื่อนๆ เข้าไปรับใช้และขอฟังธรรมจากครูบาอาจารย์อยู่เสมอๆ จิตใจที่มีเชื้อแห่งคุณงามความดีเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อได้รับการอบรมอยู่บ่อยๆ วาสนาที่เคยสร้างสมมาจึงออกงามขึ้น

ท่านเป็นคนตั้งใจจริง เมื่อท่านได้รับฟังพระธรรมเทศนาจากครูบาอาจารย์แล้ว เมื่อมีเวลาว่างจากการงานตามท้องไร่ท้องนา ท่านจะภาวนา มีการเจริญกรรมและนั่งสมาธิที่กระท่อมปลายนาเสมอๆ จนเกิดผลเป็นที่น่าพอใจ ครั้นท้าวจึงเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ อยู่มาวันหนึ่งท่านต้องการที่จะออกบวชเป็นกำลัง ท่านเพียรขออนุญาตจากภรรยาเป็นเวลา ๒ ปี ผู้เป็นภรรยาจึงอนุญาตยินยอม ประจวบกับระยะนั้นจะมีงานถวายเพลิงศพหลวงปู่ใหญ่มั่น ภูริทัตโต ณ วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ครูบาอาจารย์ได้แนะนำให้ท่านเดินทางไปร่วมงานนี้เพื่อจะได้บวชบูชาพระคุณท่านเห็นดีด้วย จึงได้ออกเดินทางไปกับคณะของครูบาอาจารย์ ครั้งนั้นมีท่านพระอาจารย์ลี กุสโลโร ได้ร่วมเดินทางไปบวชในงานเดียวกันนี้ด้วย ขณะนั้นอายุของท่านอาจารย์บัวคำได้ ๒๗ ปี

อุปสมบท

เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๙๓ ณ อุโบสถวัดศรีโพธิ์เมือง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) เป็นพระอุปัชฌาย์ หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ปฏิปทานับแต่วันบรรพชาอุปสมบทเป็นต้นมา ท่านเป็นผู้ตั้งอกตั้งใจรับการอบรมธรรมฝ่ายปฏิบัติอย่างมิได้ย่อท้อ เป็นผู้ขยัน อดทน พุตน้อย ทำมาก และมีเมตตาต่อเพื่อนสหธรรมิการิย์ ตั้งตนอยู่ในโอวาทคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ด้วยดีเสมอมา จนเป็นที่เบาใจไว้ใจของครูบาอาจารย์และหมู่คณะ ครูบาอาจารย์ที่เคยให้การอบรมแก่ท่าน ดังเช่น หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่ชอบ ฐานสโม ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน หลวงปู่บัว สิริปุณโณ เป็นต้น

โดยเฉพาะ หลวงปู่ชอบ ฐานสโม ถือว่าเป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านพระอาจารย์บัวคำติดตามไปเกือบทุกหนทุกแห่ง สุดท้ายหลวงปู่ชอบเห็นควรให้ท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าสัมมานุสรณ์ บ้านโคกมน จังหวัดเลย

“

จิตใจที่มีเชื้อแห่งคุณงามความดี
เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว
เมื่อได้รับการอบรมอยู่บ่อยๆ
วาสนาที่เคยสร้างสมมาจึงงอกงามขึ้น

”

“

ตอนที่ท่านจะหมดลมหายใจนั้น

ท่านได้บอกว่า

“เอาเราไปยังภุมิของเรา”

พระตอบว่า

“ตอนนี้หลวงพ่อก็คืออยู่บนภุมิ

ของหลวงพ่อยู่แล้วครับ”

ท่านได้ยินดังนั้นแล้ว

สัณทักก็หยุดสงบดับไปเลย

”

มรณภาพ

ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ท่านพระอาจารย์บัวคำได้กลับมาจำพรรษาที่บ้านโคกมน เพื่อพักผ่อนจากอาการอาพาธด้วยโรคไข้ป่ามาลาเรียที่ติดตัวท่านมาจากเขาตะกู จังหวัดฉะเชิงเทรา คณะศิษย์ได้นำท่านไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลสงฆ์ กรุงเทพฯ อาการไม่ดีขึ้นมีแต่ทรุด หมอบอกว่าไม่มีทางหาย หลวงปู่ชอบได้ตามลงไปดูถึงกรุงเทพฯ และได้รับตัวท่านกลับมายังจังหวัดเลย ตอนที่ท่านจะหมดลมหายใจนั้น ท่านได้บอกว่า “เอาเราไปยังภุมิของเรา” พระตอบว่า “ตอนนี้หลวงพ่อก็คืออยู่บนภุมิของหลวงพ่อยู่แล้วครับ” ท่านได้ยินดังนั้นแล้ว สัณทักก็หยุดสงบดับไปเลย

ท่านมรณภาพเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ สิริอายุได้ ๕๘ ปี ๓๒ พรรษา

อุปนิสัย

“

บารมีของเขา
กะเอ็ดมาแหล่
จังก่อยได้บวช
หากบ่มีบารมี
บ่มีวาสนา
มันบ่ได้บวชดอก

หลวงปู่ลี กุศลธโร

โดยปกติแล้ว บุคคลผู้มีความเลื่อมใสในพระศาสนา และมีใจน้อมไปในบรรพชาอุปสมบท ประพฤติตนอยู่ในธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรารถนาเพื่อความพ้นจากทุกข์ใน วัฏสงสารนี้ มิใช่จะมีได้กันอย่างง่ายๆ หรือจะมีขึ้นได้อย่างลอยๆ แต่จะมีขึ้นได้ด้วยเพราะท่านผู้นั้น จะต้องอบรมสร้างสมเหตุคือคุณงามความดีประเภทต่างๆ จนมากพอ วาสนาบารมีจึงจะสามารถเกิดขึ้น ในใจของท่านผู้นั้นได้

ในเรื่องนี้ หลวงตาพระมหาบัวได้อธิบายไว้ว่า

“คำว่า **อุปนิสัย** นี้ คือเชื้อแห่งคุณงามความดีอันสำคัญที่อยู่ภายในใจ อุปนิสัยฝังแล้ว ที่จะสำเร็จ มรรคผลนิพพานมีอยู่เต็มที่แล้ว เป็นแต่เพียงยังไม่เบิกกว้างให้ธรรมชาตินี้แสดงตัวออก พอเราสร้างเหตุ คือคุณงามความดีมีการภาวนาเป็นต้นขึ้นมารองรับ สิ่งที่เคยสั่งสมมาที่เรียกว่าอุปนิสัยนี้ก็จะแสดงตัวออกมา ทันที

อุปนิสัยนี้จะเกิดขึ้นมาได้ด้วยการให้ทาน การรักษาศีล การเจริญเมตตาภาวนา และคุณงามความดี ประเภทต่างๆ ทั้งหลายนั่นแหละเป็นเครื่องหนุน หนุนเข้าไปๆ มากเข้าไปๆ หนุนขึ้นสูงขึ้น พอเต็มที่แล้ว มองดูอะไรๆ ที่ไหนๆ ก็จะเป็นเครื่องสร้างความกังวลไปหมด เป็นเหตุสร้างความวุ่นวายไปหมด นั่นก็เพราะ อำนาจแห่งบุญแห่งกุศลความดีพอแล้ว จึงทำให้เห็นเป็นอย่างนั้น มองดูอะไรๆ ดูวุ่นวาย ดูยุ่งไปหมดทุกอย่าง ดูคับแคบตีตันไปหมด ไม่ยุ่งแต่ทางที่จะออกปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์โดยถ่ายเดียวมันล่ะ ออกเลย นั่นอย่างนั้นละนะ นี่อุปนิสัยมันแก่แล้ว มันจะแก่อย่างนั้นได้ก็มาจากการสร้างคุณงามความดีเรื่อยๆ มา นี่แหละ สร้างไม่หยุดไม่ถอย สร้างไปๆ เพิ่มเข้าไปๆ พอมันพอแล้วก็อย่างนั้นแหละ จะตัดมาบ่มหรือไม่ตัด มาบ่ม มันก็จะสุกหลุดจากข้าวได้อย่างผลไม้นี้ถึงเวลาแล้วมันก็จะหลุดหักออกจากข้าวไป ออกบวชไป ภาวนาไป บรรลุธรรมปึง”

หลวงปู่ลีก็เช่นเดียวกัน ท่านได้สร้างสมคุณงามความดีมา ปรารถนาเพื่อเป็นพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านได้เล่าไว้ว่า

“บารมีของเฮาจะเห็ดมาแหล่ว จังค้อยได้บวช หากบ่มีบารมี บ่มีวาสนา มันบ่ได้บวชดอก พระพุทธเจ้า เพิ่นวางศาสนาไว้ กว้างไว้ให้ผู้มีอุปนิสัยเต๊าะ เพิ่นเห็นหมดแล้ว ยุคนั้นได้ทอนี้ ยุคนี้ได้ทอนั้น เพิ่นมีญาณ เพิ่นเล็งเห็นหมดแล้ว”

พระพุทธเจ้า เป็นแบบอย่าง

“

ทรงทำประโยชน์

ให้แก่โลกในความเป็น

พระเจ้าแผ่นดินนั้น

พลมีจำกัด

ไม่สามารถทำประโยชน์

แก่โลกได้มากมาย

ทั่วไตรโลกธาตุเหมือน

ความเป็นศาสดาเลย

เจ้าชาย ลิขิตธรรมาภุมมารเสด็จออกผนวช ทรงเสียดสละทุกสิ่งทุกอย่างโดยทรงตัดความ
ห่วงใยอาลัยเสียดายทุกประการ กระทั่งประชาชนทั้งหลายที่เห็นแก่ตัวตำหนิ
ติเตียนท่านว่า พระพุทธเจ้าเป็นคนคับแคบ เอาตัวรอดเพียงพระองค์เดียว ดังนั้นมีอยู่มากเรื่อยมา
แม้สมัยปัจจุบันก็ไม่อาจปฏิเสธได้ ความจริงพระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงคับแคบติดตันดังคำกล่าวหาเหล่านั้นเลย
ตรงกันข้าม ท่านกลับเป็นผู้มีพระเมตตาต่อสัตว์โลกอย่างหาประมาณมิได้เสียอีก

โดยลำพังพระกำลังความสามารถที่ทรงทำประโยชน์ให้แก่โลกในความเป็นพระเจ้าแผ่นดินนั้น
ผลมีจำกัด ไม่สามารถทำประโยชน์แก่โลกได้มากมายทั่วไตรโลกธาตุเหมือนความเป็นศาสดาเลย
อย่างมากก็ได้เพียงขอบเขตชั้นทสึมาที่พระสิริธรรมาภุมมารทรงปกครองเท่านั้น ไม่เหมือนความเป็น
ศาสดาสอนโลกทั้งสาม เช่น กามภพ รูปภพ อรูปภพ ที่เรียกว่าไตรโลกธาตุ พระพุทธเจ้าพระองค์เดียว
เป็นครูสั่งสอน

เมื่อเสด็จออกทรงผนวช ก็ทรงบำเพ็ญพระองค์อย่างเต็มพระสติปัญญา สละตัดความห่วงใยอาลัย
เสียดายทั้งสิ้นที่โลกนิยมกัน ก็ตำแหน่งพระราชามหากษัตริย์ใครจะไม่ต้องการ ยศถาบรรดาศักดิ์
ความเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ไพร่ฟ้าประชาชี บริษัทบริวาร พระชนกชนนี พระชายา พระราชโอรส
สมบัติเงินทองข้าวของทั้งแผ่นดิน เป็นของพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น สิ่งเหล่านั้นเป็นของที่มีคุณค่า
นำเกิดทุนด้วยความรักชอบเหมือนๆ กันหมด เช่นเดียวกับสมบัติเงินทองข้าวของในบ้านเรือนเรามี
คุณค่าสำหรับเรา เจ้าชายสิริธรรมาภุมมารก็ย่อมมีบริษัทบริวารและมีสมบัติเงินทองข้าวของทั้งแผ่นดิน
ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากเช่นเดียวกัน แต่จำยอมเสียดสละ เพราะสิ่งเหล่านี้ถ้าจะเทียบถึงประโยชน์ต่อ
สัตว์โลกทั่วทั้งไตรภพนี้แล้ว เป็นประโยชน์น้อยนิดเดียว จึงต้องทรงเสียดสละตัดความห่วงใยเสียดาย
ทั้งหลาย

เช่นเดียวกับการออกบวชของหลวงปู่ลี ถ้าจะมองกันอย่างที่โลกเขามองนั้น อาจจะมีคนเข้าใจผิด
ได้ว่า หลวงปู่เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัวมาก ไม่สนใจว่าคนอื่นจะคิดอย่างไร เขาจะเป็นทุกข์ยากอย่างไรหลังจาก
ท่านออกบวชแล้ว โดยเฉพาะภรรยาของท่าน แต่ถ้าพวกเรามองดูตัวอย่างการเสด็จออกผนวชของ
เจ้าชายสิริธรรมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการออกบวชของหลวงปู่ลีนั้น เป็นการเดินตามแบบฉบับของ
พระบรมครูที่ทรงกระทำไว้เป็นแบบอย่างดีแล้ว ทั้งนี้ก็เพราะสาวกบารมีญาณที่หลวงปู่ได้กระทำ
บำเพ็ญมานั้นเป็นอุปนิสัยที่คอยกระตุ้นเตือนให้ท่านออกบวชภาวนาเพื่อความพ้นทุกข์โดยถ่ายเดียว
ในชาตินี้เท่านั้น

หลวงปู่เล่าว่า

“มันเป็นโรค จังว่า ป่ซำบายจักเทือ แต่งงาน แล้วจิตมันคิดแต่สิหนึ่ออกอยู่จังชั้น แต่กะบอกพ่อ บอกแม่อยู่ดอก ลาเพื่อนว่าสิไปบวช เพื่อนกะบ่ว่าอิยังกะตามใจแล้ว เพื่อนว่า ฝ่ายเมียนี่กะหนีเลยแล้ว บ่ว่า ลาพ่อเฒ่าแม่เฒ่าแล้วกะเปิดเลย”

หลังจากที่หลวงปู่ได้บอกความประสงค์ของท่านพร้อมทั้งลาโยมพ่อโยมแม่และพ่อตาแม่ยายแล้ว พระอาจารย์เดือนได้นำคณะออกเดินทางจากป่าช้าบ้านหนองบัวบาน จังหวัดอุดรธานี ไปยังวัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร

เพื่อช่วยเตรียมงานถวายเพลิงศพ หลวงปู่ใหญ่มัน ภูริทัตโต ล่วงหน้าก่อนประมาณ ๑ เดือน ในขณะเดียวกัน พระอาจารย์เดือนก็ได้สอนหัดขานนาคให้กับหลวงพ่อบัวคำ และหลวงปู่ลีด้วย

หลวงปู่เล่าว่า

“ครองนาค หัดที่แรกกะอาจารย์ เดือนแล้ว สอนให้ ออกไปจุดศพ หลวงปู่มัน กะหลวงปู่วัน (อุตตโม) เป็นผู้สอน ไปซ้อมอยู่พุ้น ก่อนถึงเมืองนาค เป็นเดือนพุ้นแล้ว”

ร่วมอัญเชิญสรีระ หลวงปู่ใหญ่มั่น

“

จงได้กะตาม
ให้เขาได้ทาบศพ
หลวงปู่ใหญ่มั่นให้ได้

หลวงปู่ลี กุศลธโร

ก่อน ถึงวันถวายเพลิงศพของหลวงปู่ใหญ่มั่นนั้น คณะกรรมการจัดงานได้อันเชิญสรีระของหลวงปู่ใหญ่มั่นจากศาลาไปสู่เมรุพิเศษที่ได้จัดเตรียมไว้อย่างสวยงาม ผ้าขาวลี้กับผ้าขาวบัวคำได้ปรึกษากันว่า จะอย่างไรก็ตาม พวกเราจะต้องได้หามศพหลวงปู่ใหญ่มั่นให้ได้ ในงานนี้ หลวงปู่บุญมี ปริปฺณโณ และหลวงปู่เพียร วิริโย ซึ่งตอนนั้นท่านทั้งสองต่างเป็นพระอายุพรรษายังไม่มาก ได้อยู่ร่วมในงานครั้งประวัติศาสตร์นี้ด้วย

หลวงปู่บุญมี ได้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างพิธีเชิญสรีระของหลวงปู่ใหญ่มั่นว่า

“ช่วงนั้นอาตมาไปช่วยงาน เป็นพระหนุ่ม อายุพรรษา ๓ เป็นแรงงาน คือทำส้วม ทำปะรำที่พักสำหรับพระเถรในป่า สมัยนั้นบ่ค่อยมีกฎ

ระยะนั้นบ่รู้จักกับหลวงปู่ลี แต่มีเอาศพหลวงปู่ใหญ่มั่นลงไปเมรุ พอฉันแล้วกะเคลื่อนศพ มีผ้าขาว ๒ คน ไปแทรกเขาหามศพหลวงปู่ใหญ่มั่น เขาดึงออกกะบ่ยอมออก ดึงอย่างไรกะบ่ออก เขาต่ากะบ่ออก ไปๆ มาๆ ผ้าขาวผู้นั้น คือ **อาจารย์ลี** กับ **ท่านบัวคำ** เป็นหลวงปู่ลีทุกมือนี่ แต่ก่อนบ่รู้จักกัน (หลวงปู่หัวเราะ) เพื่อนอยู่หนองบัวบาน อาจารย์เดือนเป็นอาจารย์เพิ่น พวกกันไปแต่หนองบัวบาน ระยะนั้นเพิ่นอยากบวช พวกกันไปนอนอยู่ณายามเกี่ยวข้าวเดือน ๑๒ เพราะตอนเพิ่นบวชเป็นเดือน ๓ แล้ว เดือน ๑๒ ทำทางจงกรมอยู่นาพุ่นละ เว่กัน ออกพรรษาแล้วทำท่าเข้ามบ้านมาไหว้แม่เฒ่า แต่งขันดอกไม้มาไหว้ขอขมาแม่เฒ่า เพิ่นจะลาบวช

อาจารย์ลีเพิ่นเว่กับอาจารย์บัวคำ **จึงได้กะตาม ให้เอาได้หามศพหลวงปู่ใหญ่มั่นให้ได้** ได้ปรึกษากันไว้อย่างนั้น เฮ็ดจริง ๆ เพิ่นกะเฮ็ดอิหลี ต่อมาเมื่อบวชแล้ว อาจารย์เดือนมอบอาจารย์ลีให้กับพ่อแม่ครูจารย์”

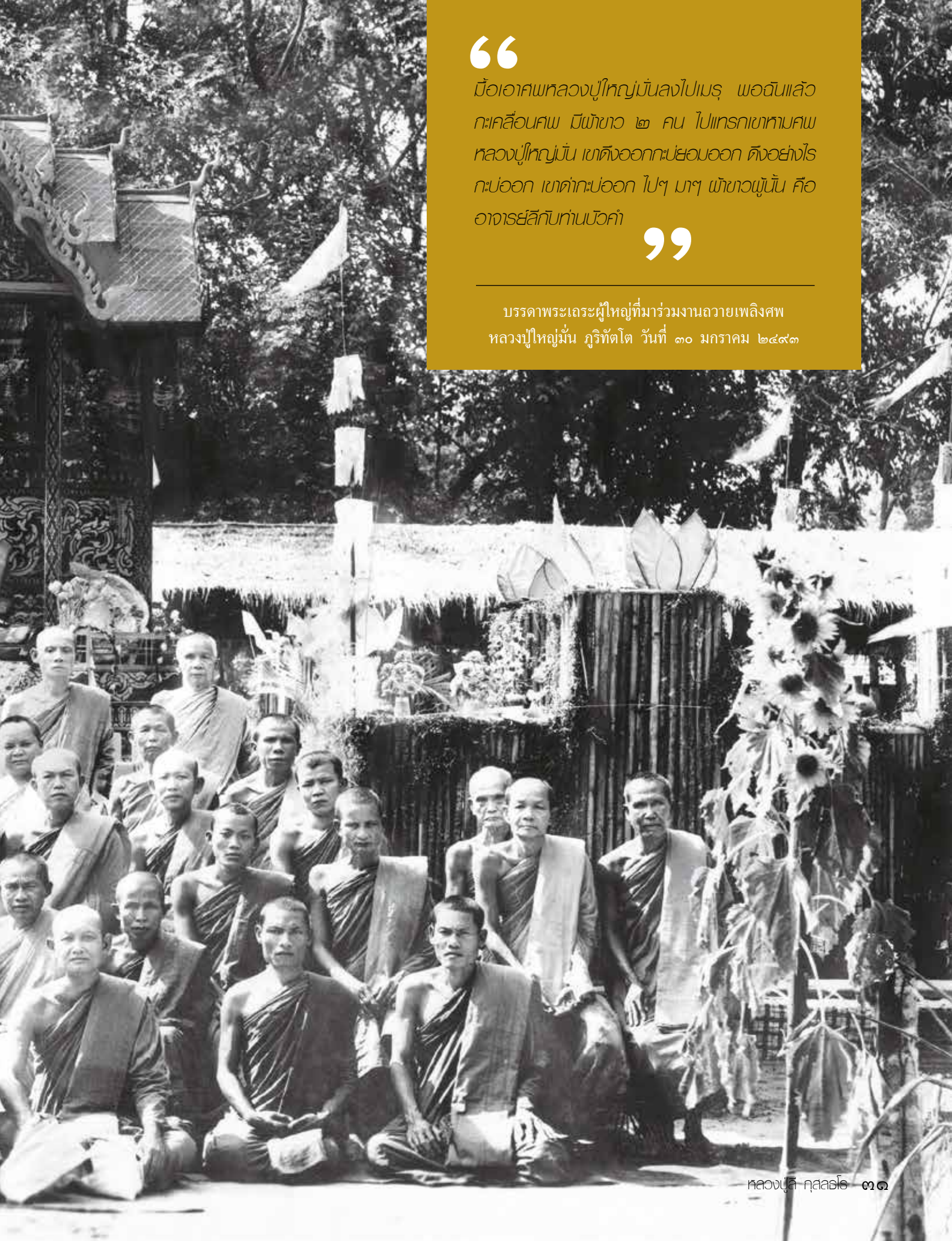

หลวงปู่บุญมี ปริปฺณโณ หลวงปู่ลี กุสธโร

หลวงปู่บุญมี ปริปฺณโณ

“

เมื่อเอาศพหลวงปู่ใหญ่มันลงไปเมรุ พอฉันแล้ว
กะเลื่อนศพ มีพี่ขาว ๒ คน ไปแทรกเข้าหามศพ
หลวงปู่ใหญ่มัน เขาถึงออกกะบ่ยอมออก ดังอย่างไร
กะบ่ออก เขาตำกะบ่ออก ไปๆ มาๆ พี่ขาวผู้นั้น คือ
อาจารย์สีกับท่านนิวคำ

”

บรรดาพระเถระผู้ใหญ่ที่มาร่วมงานถวายเพลิงศพ
หลวงปู่ใหญ่มั่น ภูริทัตโต วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๔๙๓

ออกบวช

“

วันถวายเพลลิง
หลวงปู่มั้นนั้น
เป็นวันบวชธรรมสั
วันนั้นบวชหลายองค์
ธรรมสันี้องค์หนึ่ง
ถวายเพลลิงวันนั้น
อุปัชฌาย์ของเรา
ท่านก็บวชให้เลย

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ท่าน เข้ารับการอุปสมบทที่
วัดศรีโพธิ์เมือง ตำบล
ในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๓
เวลา ๑๖.๑๒ น. ขณะอายุได้ ๒๙ ปี

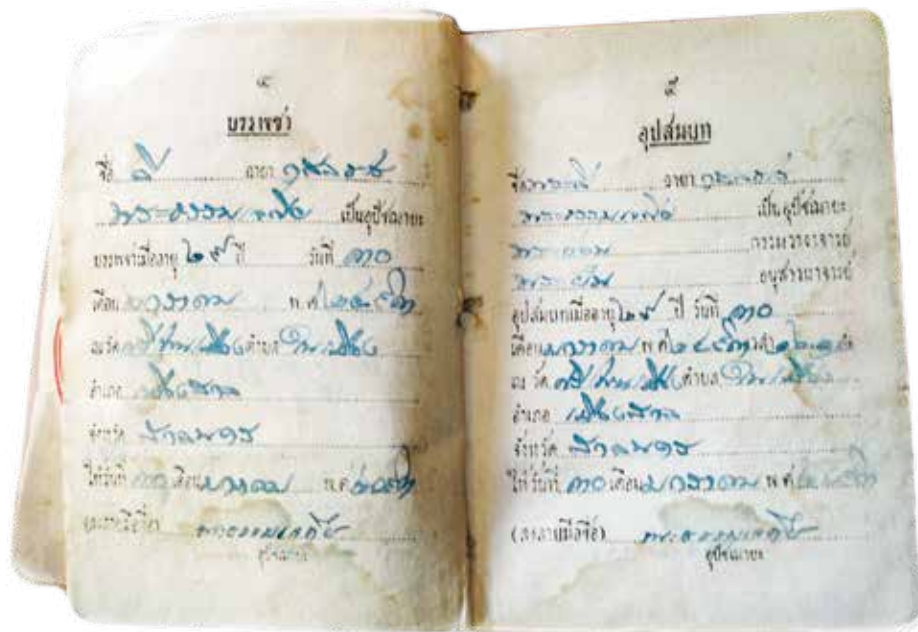
พระธรรมเจดีย์ (จุม พันธุโล)
เป็นพระอุปัชฌาย์

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ
เป็นพระกรรมวาจาจารย์

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
เป็นพระอนุสาวนาจารย์

ได้รับฉายาเป็นภาษามคธว่า

“กุสธโร”
แปลว่า ผู้ทรงไว้ซึ่งความฉลาด

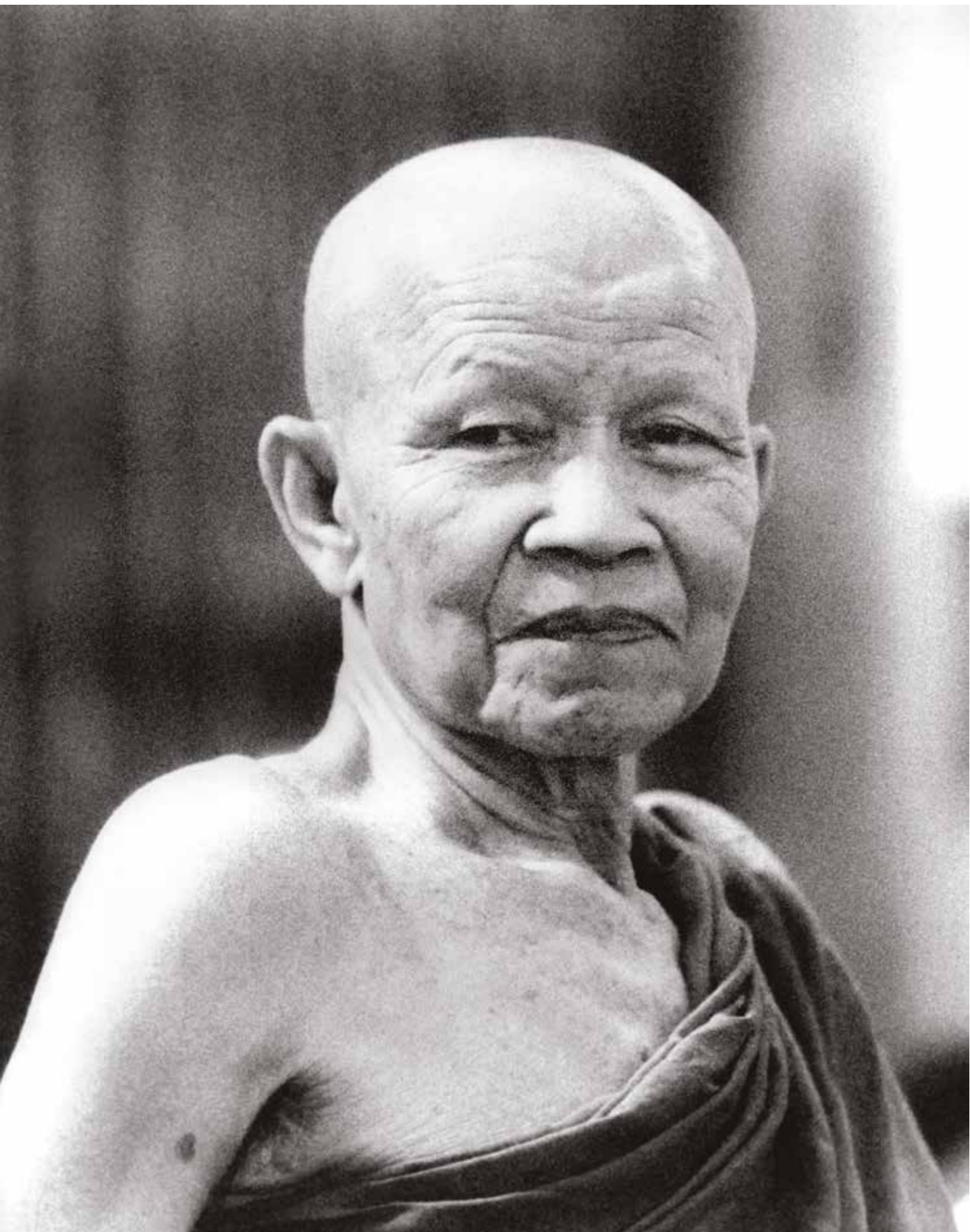

พ่อแม่ครูจารย์

“

ท่านมั่นใจว่า
ครูอาจารย์องค์นี้แหละ
จะสามารถอบรมชี้แนะเรา
ให้พ้นจากกองทุกข์
ทั้งมวลได้

หลวงปู่ลีเคยเล่าถึงความผูกพันที่มีระหว่างท่านกับหลวงตาให้ลูกศิษย์ลูกหาได้ฟังในบางโอกาสว่า ท่านเคยเกิดเป็นพ่อลูกกันมาหลายภพหลายชาติ เคยเกิดเป็นศิษย์อาจารย์ที่เคารพผูกพันกันมา เคยเกิดเป็นช่างทรงออกศึกสงครามของหลวงตาสมัยที่ท่านเกิดเป็นกษัตริย์กู่ชาติ เคยเกิดเป็นสุนัขตัวโปรด และอีกหลายๆ ภพหลายๆ ชาติที่ท่านทั้งสองได้เกิดร่วมชาติกันมา เรียกได้ว่าเกือบจะทุกชาติที่หลวงตาได้เกิดมา จะมีหลวงปู่ลีเกิดติดตามมาคู่กับหลวงตาเสมอ ทั้งนี้ด้วยเพราะความเคารพรักแบบหมดจิตหมดใจที่หลวงปู่ลีได้มีต่อหลวงตาผู้เป็นอาจารย์

มาในชาติปัจจุบันนี้ ครั้งแรกที่หลวงปู่ลีได้พบกับหลวงตาในงานถวายเพลิงศพหลวงปู่ใหญ่มั่นที่วัดป่าสุทธาวาส เพียงแค่มองเห็นครั้งแรกเท่านั้น หัวใจของท่านก็เกิดความเคารพรัก หวังจะยอมเป็นยอมตายกับครูอาจารย์องค์นี้ขึ้นมาทันที ท่านมั่นใจว่าครูอาจารย์องค์นี้แหละ จะสามารถอบรมชี้แนะเราให้พ้นจากกองทุกข์ทั้งมวลได้ เพราะความเคารพรักที่มีมาแต่ชาติไหนๆ แล้วหลวงปู่ลีตั้งใจเอาไว้ว่า **จะยอมบอกร่างกายชีวิตเป็นศิษย์ และติดตามศึกษาอบรมอยู่กับหลวงตาเท่านั้น**

หลวงปู่พูดถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นครั้งแรกที่ได้พบกับหลวงตาว่า **“เห็นแล้วมักเลย มันติดมาแต่ได้ๆ แล้ว”**

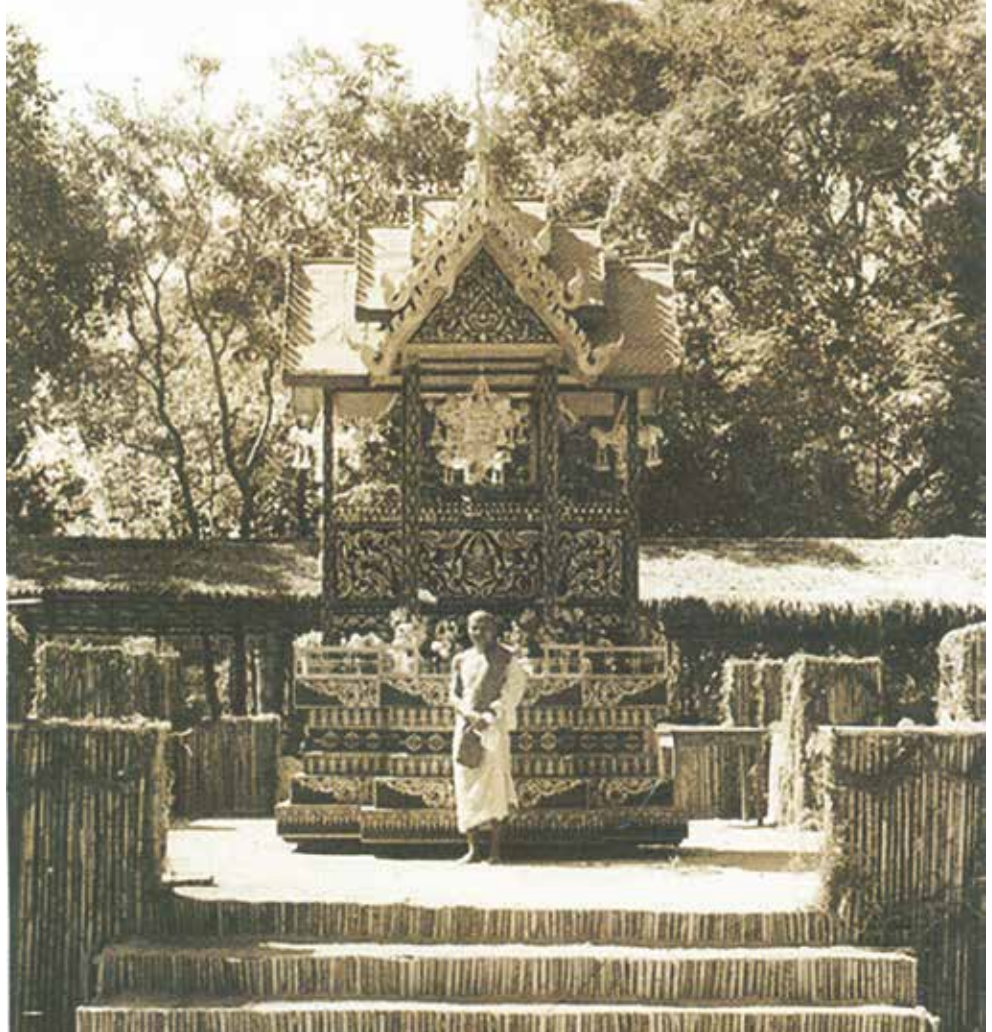
แต่ด้วยสภาวะธรรมของหลวงตาในระยะนั้นหม่นัวเป็นอัตโนมัติทั้งวันทั้งคืน จึงทำให้ท่านไม่สามารถที่จะให้ผู้ใดเกี่ยวข้องกับได้ ในช่วงนั้น ท่านจึงหลบหลีกปลีกตัวออกจากหมู่คณะไปแต่เพียงผู้เดียว แม้แต่ในช่วงเตรียมงานถวายเพลิงศพหลวงปู่ใหญ่มั่น ท่านก็พักในงานได้แค่เพียง ๔ วันเท่านั้น พอเผาศพแล้วก็ปลีกตัวหนีออกไปทันที

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน หน้าเมรุหลวงปู่ใหญ่มัน ภูริทัตโต ณ วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร

หลวงตาเล่าว่า

“ระยะที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นป่วย
มรณภาพ จนกระทั่งถวายเพลิงศพ
ท่านนั้น เราจะไม่มีเวลาเลย จิตมันหมุน
เป็นธรรมจักร อยู่กับใครไม่ได้ ศพท่าน
เอาไว้ที่วัดสุทธาวาส เรามากราบป๊ปปๆ
แล้วไปเลย เข้าไปอยู่ในป่าเขาคนเดียว
ทางภูพาน จิตเวลามันก้าวของมัน
ก้าวไม่มีวันมีคืน ชัดเข้าไปจนสติปัญญา
เป็นอัตโนมัตติแล้ว หมุนตัวๆ จากนั้น
ก็เข้ามหาสติมหาปัญญา ยิ่งหมุนยิ่ง
ละเอียดยิ่งซึมซาบ อยู่กับใครไม่ได้

เวลานั้น ต้องอยู่คนเดียวกับอารมณ์
แห่งธรรมกับกิเลสพัดกันอยู่บนหัวใจ
เท่านั้น ใครยุ่งไม่ได้ ฟังสิ ในงานศพ
พ่อแม่ครูจารย์มั่นอยู่เพียง ๔ วัน
ขนาดนั้นล่ะ มันอยู่ไม่ได้ มันฟุ้งๆ
ภายในจิต มีแต่จะไปทำเดี๋ยวออก
ทำเดี๋ยว นี่ถึงกาลเวลามันจะออก
มันไม่ฟังเสียงอะไร มีแต่ฆ่ากิเลส
ตลอดเวลา พองานเสร็จก็โดดเลย
พอเผาศพท่านได้ ๔ วัน ขึ้นเขาวัด
ดอยธรรมเจดีย์ ลงจากนั้นก็เปิดลง
อำเภอบ้านผือ เข้าศรีเชียงใหม่ จังหวัด
หนองคาย”

ด้วยความจำเป็นเช่นนี้ หลวงปู่ลีเมื่ออุปสมบทแล้ว ด้วยความเป็นผู้บวชใหม่ ยังไม่คุ้นเคยกับหมู่คณะ และไม่รู้จักทางไปทางมาสำหรับเที่ยววิเวก ทำให้ท่านตัดสินใจ กลับมาพักอยู่ ณ วัดป่าช้าบ้านหนองบัวบาน อยู่ระยะหนึ่งก่อน ต่อมาท่านได้เดินทางไปยังวัดป่าทรนคุณ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อศึกษาอบรมอยู่กับหลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม เพราะได้รับการชักชวนจากพระอาจารย์บัวโล (ภายหลังได้ลาสิกขา) และท่าน ก็ได้ตัดสินใจจำพรรษาแรก ณ วัดแห่งนี้

หลวงปู่ลีเมตตาเล่าเรื่องหลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม ให้ฟังว่า

“๒๔๙๓ จำพรรษากับหลวงปู่สิงห์ พระอาจารย์บัวโลพาไป ไปบิณฑบาตอยู่โคราช ะก่อนแล้ว ออกจากห้วยกะไปปราจีนบุรี ค่ำกะเลยไปกราบหลวงปู่สิงห์ เพิ่นเลยฝากไว้ นำหลวงปู่สิงห์หั้น มีเณรไปนำนะ เจ้าของกะเลยเข้าพรรษาอยู่กับหลวงปู่สิงห์ หลวงปู่ ลีโห

โหย เพิ่นสอนดีแล้ว ข้อวัตรเพิ่นกะดีอยู่ได้ เพิ่นกะเอาปฏิปทาครูบาอาจารย์นี้ละ ฉันท เพิ่นกะฉันทในบาตรคือกัน บ่ได้ฉันทพา (ภาชนะ) หยั่ง ความจริงเพิ่นปรารถนาพุทธุกุมิ ปรารถนา เป็นพระพุทธรเจ้าพุนนะ สร้างโครงกระดูก โอ้ย ตะอยู่กับหลวงปู่มนั้นนี้ ความฮู้เพิ่นของค่อยดี คิดเบิ่งได้ อันอยู่บ้านวาทาคาเนี้ย อันหลวงปู่มนั้นเนี้ย สิงห์ เอ๊ย พิจารณาน้ำได้ ก่นล่าง (บ่อน้ำ) บ่อนได้กะบ่อกกะ มือเข้ามา กะเออ ได้ต้นสะแบงหั้นนะ ก่นลงไป ๑๑ เมตร เกลงน้ำละ วาซัน หม่องน้นละมีน้ำ ก่นลงไปเปี้ยะถึง ๑๑ เมตร วาซัน น้ำพุ่งขึ้นเลย ครึ่งล่างข่อนล่างขึ้นพุนนะ ได้ใช้ทำคู่มือนี้แล้ว วัดบ้านวาทาคา อำเภออากาศ หลวงปู่ต่อไปแม่นหลวงปู่ลีโห ต่อไปกะยังหลวงปู่หยั่งละ ลืมชื่อเพิ่น หลวงตาแก่ อาจารย์ลีโห เพิ่นเป็นพีหมู”

หลวงปู่สิงห์ ชันตยาโคโม

ประดุจเงา เทียมหลอวงตา

“

เห็นแล้วก็มีกเลส
มันติดมาแต่ได้ๆ แล้ว

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หลังจากออกพรรษา
พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งเป็น
พรรษาแรกในชีวิตของนักบวช
หลวงปู่ลีได้เดินทางกลับมายัง
ภาคอีสานเพื่อติดตามขอศึกษา
อบรมอยู่กับหลวงตาตามที่
ตั้งใจไว้แต่แรกนั้น ท่านเล่าถึง
เหตุการณ์ครั้งแรกที่ออกติดตาม
หลวงตาว่า

“ออกพรรษา (พ.ศ. ๒๔๙๓)
พ่อชาวคนบ้านเต่างอย (อำเภอ
เต่างอย จังหวัดสกลนคร) แยกไป
อยู่นำอาจารย์สีโห (เขมโก)
ลิกกลับมาเยี่ยมบ้านทางสกล
เลยได้ขอลาพื้นหลวงปู่สิงห์
กลับมา นำพ่อชาว ให้พ่อชาวไป
ส่งทางลัดไปบ้านหนองผือ

“นัดกันที่แรกก่อนมาเดี เดือน ๑๒ เพ็ง วาซัน
นัดกันก่อนแล้วเดี

เข้าไปหนองผือ เพื่อนไปวิเวก วาซัน เดียวนี้
เพื่อนพักอยู่บ้านกุดไห (อำเภอกุดบาก จังหวัด
สกลนคร)

เณรพิณว่าลือขไปนำ เดียวเก็บหมากเก็บพลู
เอาไปต้อนไปถวายเพื่อนำ ให้รอก่อน

พอไปฮอดกุดไห โอ้ เพื่อนออกไปแต่เช้าแล้ว
วาซัน เลยพากันพักอยู่กุดไหก่อน

เข้ามื่อใหม่มา กะออกติดตามเพื่อนไปทาง
กุดแฮด ข้ามโคกภู ยางโล้น หนองสำน ไปทันเพื่อน
อยู่บ้านอีเต็ง (บ้านนางเต็ง อำเภอกุพาน จังหวัด
สกลนคร) ไปทันเพื่อนอยู่นี่ละ เพื่อนปูเฟื่องพักอยู่ใน
ป่าผู้เดียว

๖-๗ วัน เพื่อนพาไปต่อ ว่างไป ฟุ่นแล้ว อำเภอ
เขาวง (จังหวัดกาฬสินธุ์) ไปบ้านนาตาหลัว

ลีไปบ้านห้วยทรายเดี (อำเภอดำชะอี จังหวัด
มุกดาหาร) มีแต่ยางแหล่ว ลีได้รถไถน้อ เพื่อนพา
ย่างเอา บาตรเพื่อนพายเอง”

หลวงปู่ลีเล่าเพิ่มเติมว่า

“บาตรเพื่อนปูให้สะพายดอก

พ่อแม่ครูจารย์ท่านกำหนดทิศทางในการออก
ธุดงค์ ทิศนี้บ่อนได้เขาฮู้จักแล้ว เพื่อนบพาไปอีกเดี
เพื่อนปูไปซำหม่องเก่า

พ่อแม่ครูจารย์เพิ่นย่างไวแท้ๆ ถึงทางโค้ง
ต้องแอบแล่นตาม ทางโค้งๆ ย่านเพิ่นเหลียวมาเบิ่ง
แล่นนำบชั้น

“

แถม

เก่งนะธรรมลี

ติดไปเรื่อย

”

เมื่อเดินรุดงค์ไปถึงที่ต้องการจะพักแล้ว
จัดทำที่พักแล้ว ค่อยทำทางจงกรม **บ่ต้องให้ไฟ**
มาเฮ็ด เฮ็ดเอง ทำให้พ่อแม่ครูจารย์ก่อน มีฮากไม้
เครือไม้ แลวนั้นก็นำมาเป็นไม้กวาดชั่วคราว
เรามองดูบริเวณที่พอจะเดินได้ เรากวาดไปไม้ออก
มันจะเป็นที่สูง ที่ต่ำ ขรุขระ กะช้ำมัน ที่ไม่เรียบ
กะช้ำ ย่างเลย เดินได้โหด เดินจงกรมทั้งวันไม่มี
แดดส่อง ต้นไม้หนา มีแต่ต้นไม้สูง ใบดกหนาทั่ว
บริเวณ ช่างได้มันแปลนเอ็ดเต็ดเต้”

ขณะที่หลวงตาพักภาวนาอยู่ที่บ้านยางโหล่น
หนองสำน นางเต็ง ในเขตอำเภอกุพาน จังหวัด
สกลนคร นั้น วันหนึ่งเสือได้เข้ามากัดควายของ
ชาวบ้านเอาไปกินเป็นอาหาร ต่อมาเสือดตัวนั้นได้
ถูกกับดักของนายพรานฆ่าตาย ชาวบ้านได้มาเล่า
เรื่องนี้ให้หลวงตาฟัง ท่านเล่าว่า

“ไปที่ไหนนี้พระเณรแอบตามๆ จมูกแคง ว้าง
ก็เฉยนะพระ ก็เราไปที่ไหนมันก็ตามไปจนทันๆ
มันยังงั้นพระนี่ จมูกหมาสู้ไม่ได้ จมูกพระดีกว่าหมา
เฉย ขอให้ได้อยู่ด้วยพอใจ นั้นเห็นไหม ไอ้เรา
เป็นผู้เสียเปรียบ ว่าก็เฉย ขอให้ได้อยู่ด้วย เป็น
อย่างนั้นละธรรมลี ปลิงสู้ไม่ได้ เราขโมยไปไหน
ท่านขโมยไปดักอยู่ข้างหน้าแล้ว แหม เก่งนะธรรมลี
ติดไปเรื่อย”

“บ้านยางโหล่น ผมก็เคยไปที่บ้านยางโหล่นนะ
ยางโหล่น อีเต็ง (นางเต็ง) หนองสำน แล้วก็ขึ้นไป
ทางคำเพิ่ม ไปเที่ยวแต่ก่อนไปทางนั้น มันมีแต่เขา
แต่ดงนี้ ดงเลือนั่น ที่นี้เสือก็ไปกัดควายของเขา
พอเจ้าของไปเจอซากควาย เขาก็ขัดหลาวขัดแหลม
(กับดัก) เขาเอาไม้ไผ่มาทำ ทางโน้นเขาเก่งมากนะ
เรื่องนี้ เรื่องวางกับดักนี้ ที่นี้เสือนักกลับมากินซาก
ควาย พอมันเดินผ่านสายโยกกับดักที่เขาวางไว้
หลาวมันก็พุ่งออกมาเสียบเสือดตายเลย ตายอยู่
ตรงนั้นแหละ เป็นเสือโคร่งใหญ่ ตั้ง ๗ ศอก ที่นี้
เขาก็ห้ามเสือดมาไว้กลางหมู่บ้าน คนก็ให้ปรุหมุดกัน
ทั้งหมู่บ้าน หมาทั้งหมู่บ้านนี้อยู่ไม่ได้เลย ออกไป
เห่าอยู่กลางทุ่งนาอีกทีก็โครมไปหมด มันกลัว
ซากเสือด เลยอยู่ไม่ได้ วันนั้นหมาเห่าอยู่กลางทุ่งนา
ทั้งวัน เข้าบ้านไม่ได้ มันได้กลิ่นเสือด เนี่ย หมามันกลัว
เขามาเล่าให้ผมฟังตอนผมไปพักอยู่ที่นั่น”

ความทุกข์ของ พระกรรมฐาน

“

พี่น้องทั้งหลายจำเอาเน:
ถ้าจิตหนักแน่นในธรรม
แล้วจะไม่สนใจกับอะไร
เรื่องความทุกข์ความยาก
ลำบากอะไรมันไม่สนใจเลย

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ขณะที่พัก ณ บ้านนาตาหลิว อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ นั้น คณะของหลวงตาได้ประสบกับภัยธรรมชาติ คือเกิดฝนตกหนักนอกฤดู ทำให้พระเณรต่างได้รับความทุกข์ความลำบากอันเกิดจากฝนตกนอกฤดูในครั้งนั้น

หลวงปู่เล่าถึงเหตุการณ์ครั้งนั้นว่า

“เจ้าของนี่ เพิ่งให้ไปองค์เดียว บิณฑบาตบ้านโพน พ่อแม่ครูจารย์บิณฑบาตบ้านนาตาหลิว เพิ่งครูบาสี่ทากับเณรพิน ไปบ้านหนองผือจารย์กายนี้กับเณรกันต์ ไปบ้านโนนตูม แยกกันไป ๔ บ้านแล้ว ไปบิณฑบาตพอดี มือหนึ่งกะฝนตก โอ๊ย แข่งฝนแล้ว แข่งฝนไป

พ่อแม่ครูจารย์เลยบอกโยมให้ไปลัดเจ้าของไปฉันอยู่ตบเขา บ้านเขาเฮ็ดตบไว้ ฉันอยู่นอกเพิ่นฉันอยู่นั้นเด้ มันเปียกหมดเนีย เขากะนิมนต์ฉันอยู่นี้กะได้ตัววาชั้น เขาเฮ็ดอ่านไว้ ไทบ้านกะล้งมาจั้งหั้น

ฉันแล้ว ผ้าเช็ดอียังกะบ่มี บาตรกะฉันแล้ว กะบ่มีผ้าเช็ด กะพายบาตรไปล้างอยู่วัดพุนแล้วฉันแล้วๆ กะพายบาตรเปล่ากับทอนันต์ตัว อาหารกะจกออกเหม็ดแล้วบ่มีผ้าเช็ดอียัง เฮากะเอาบาตรเปล่าไป”

“กรรมฐานสู่มือนี่ซ้ำบายโพด”

หลวงตาท่านได้เล่าถึงความหลังครั้งนั้นว่า

“ฝนตกหน้านี้หนาวมาก ไม่ได้เหมือนหน้าฝน
ธรรมดา หน้าฝนธรรมดา ฝนตกนี้ก็หนาวธรรมดา
แต่ตกหน้านี้ อ๊วย หนาวจริงๆ จนตัวสั่นไปได้เลย
หน้าเดือนอ้ายเดือนยี่ที่มันต่อปีใหม่ปีเก่า รู้สึกว่ามัน
หนาวจริงๆ เรานี้อยากจะพูดว่าโดนทุกปี คือหน้านี้
ออกเที่ยวแล้ว ออกเที่ยวอยู่ตามป่า แต่ยังไม่ได้อุ่นถ้า
ขึ้นถ้าจะเป็นเดือนมีนา เมษา ที่เป็นหน้าร้อน เข้าไปอยู่
ในถ้ำเย็นดี มีนา เมษา เป็นหน้าร้อน เราไปอยู่ตาม
ถ้ำเย็นสบายๆ หน้านี้ยังไม่ได้อุ่นทางภูเขาเข้าถ้ำอะไร
ถึงขึ้นภูเขาก็ออยู่หลังเขาเสีย ไม่ได้อยู่ในถ้ำ นี่ละฝนฟาด
ลงมานี้ โอ พิลึกพิลันจริงๆ ตัวสั่นเลย ยังหนาวอยู่นะ
ซัดลงมานี้บางที่กลางคืนดีก็สจัด มันเอาแบบปิดประตู
ตีหมาเที่ยววะ ชี้ทะลัก ไม่มีทางออก ฝนฟาดลงมาตอน
กลางคืนหนึ่งตีสอง โอ้ย มุ้งกับกลดนี้ไหลเลย คนอยู่
ในมุ้ง เอาของใส่เข้าไปในบาตร ปิดฝาบาตรเท่านั้นแหละ
ปล่อยให้มันตก กลดไหลออกมา มุ้งไหลออกมา

“

เพราะไปใช้หน้าฝน
แต่เวลาฝนฟาดลงมานั้นซี
พิลึก หนาวจริงๆ
จนจำได้ชัดว่า
หนาวจนตัวสั่นเลย
ฝนตกหน้านั้น:

”

มั่งเรียกว่าเป็นฝักัน เอามั่งเป็นฝักันตกลงมา ก็ไหลเรื่อยๆ หน้าี่ละ เราจึงได้จำได้ มันหนาวจริงๆ ฝนหน้าี่ มันไม่ใช่หนาวหน้าหนาว หน้าฝนหน้าี่ โอ้ จนขนาดตัวสั่นได้นะ มันโดนแทบทุกปี หน้าี่ เพราะระยะนี้เป็ระยะที่เข้าป่าเข้าเขาแล้ว ถ้าตกกลางวันก็ค่อยั้งชั่ว ตกกลางวัน เรามองหาอะไรๆ มันก็เห็น หาทางไปทางมาได้ ถ้าตกกลางคืนนี้ โห ต้องอยู่ในมั่งออกไม่ได้เลย แล้วแต่จะตกเมื่อไรนี้ฝน

ถ้าเป็นเดือนมีนา เมษา ไปแล้ว ส่วนมากมักจะขึ้นถ้า หรือไม่งั้นก็มีอะไรมั่ง เอาหญ้ามาก็ดับมามั่งหรือเอาอะไรมามั่งก็แล้วแต่พออยู่ได้ ถ้าหน้าี่ไม่สนใจเครื่องมุงเครื่องบังอะไรละ เพราะไม่ใช่หน้าฝน แต่เวลามันฟาดลงมานั้นซี พิลึก หนาวจริงๆ จนจำได้ชัดว่าหนาวจนตัวสั่นเลย ฝนตกหน้าี่นะ ฝนตกอยู่นอกมั่ง เราอยู่ข้างในหนาวจนตัวสั่น เราไม่ได้ออกไปถูกฝนนะ ยิ่งไปถูกฝนด้วยแล้ว ก็ยิ่งหนาวใหญ่ กลดไม่มีความหมายเลยแหละ เวลาฝนตกมากๆ ลมซัดลงมานี้ ดีไม่ดีก็กลดหลุดมือ ตอนเข้าหลงกัน ดูเหมือนธรรมลึงค์หนึ่งนะ ที่ออกไปจากที่ไหน

ธรรมลึงค์ตามไปไหนนี่เหมือนปลิงนะ เกาะติดเลย ไปไหนธรรมลึงค์นี้ พอดีเราไปจากหนองผือหรือไง ฝนตกตอนเช้า พอสว่างได้เวลา ฝนตก ต่างคนต่างบิณฑบาตคนละหมู่บ้าน มีอยู่สองสามบ้านแถวนั้น ตอนอยู่อำเภอลำปาง หลงกันเลย ฝนตกขนาดนั้น ตกหนักจริงๆ ไม่ใช่ธรรมดา น้ำนี้เจ็งไปหมดเลยตอนเช้า พอดีเวลา

ออกบิณฑบาต เราก็ไม่ทราบจะทำยังไง ฝนก็ตก กำลังจะออกบิณฑบาต ก็เลยเอาของบิณฑบาตเล็กน้อยเอาฟางมาวางกลบ เสร็จแล้วก็ออกบิณฑบาตตากฝน องค์หนึ่งไปบ้านหนึ่ง องค์หนึ่งไปบ้านหนึ่ง หลงทิศกัน วันนั้นออกไป ธรรมลึงค์ตามเกาะติด คราวนั้นดูเหมือนจะมีถึงสามสี่องค์มั่ง ถ้าธรรมดาไปกับเราไม่ได้ละ เราจะไปแต่องค์เดียวๆ ตอนนั้นออกจากหนองผือ พระเกาะติดละซี รู้ที่

หลงทิศ วันนั้นเราไม่รู้จะทำยังไง เขาก็เลยนิมนต์ให้ฉันในบ้านเขาเลย พระบิณฑบาตกลับมาจนกระทั่งเกือบ ๑๐ โมงแล้ว คนก็วิ่งมาบอก พระกำลังรอท่านอาจารย์อยู่ที่ลำโนน ไม่ทราบท่านอาจารย์บิณฑบาตไปทางไหน หลงทิศหลงทางต่างคนต่างหลง ฝนตกมากต่อมากนะ โห มากจริงๆ เปียกหมด น้ำนี้เป็นเหมือนกับหน้าฝนเวลามันตกมากๆ ขนาดนั้นละ เพราะฉะนั้นเขาถึงไม่กล้าให้เราไปที่พัก เพราะไปที่พักก็จะไปนั่งแช่น้ำอยู่นั่นมันเรื่องอะไร อยู่บนบ้านนี้ดีกว่า เขาก็เลยนิมนต์ให้ฉัน แล้วหมู่เพื่อนจะทำยังไง เขาจะไปบอกพระทางโนนว่าท่านฉันอยู่นี้ ให้พากันฉันทางโนนเสียไปไม่นาน เห็นคนวิ่งตามมาอีกมาหาเรา เราฉันแล้วบนบ้าน เรากลับไป พวกนั้นกำลังจะเริ่มฉันกัน ดูเหมือนสองสามองค์ เราก็ส่งสารนะ ต่างคนต่างหลงทิศ แล้วฉันก็ฉันแช่น้ำจริงๆ ด้วยอย่างเขาว่าออกไปทำไม ออกไปก็ไปนั่งฉันแช่น้ำ มาเห็นพระท่านเอาอะไรรองไว้นิดหน่อย เปียกหมดนั่นแหละ เรื่องเปียกไม่ต้องบอก เพราะเปียกมาแต่ในบ้านแล้วอยู่ที่ไหนก็เปียก เปียกกับเปียกมันก็อยู่ด้วยกันได้ เราก็ไม่ลืมอันนี้

อู๋ย หนาวจริง เป็นอยู่เรื่อยอย่างนี้ เราไม่พูดถึงเรื่องอย่างนี้เพราะมันมากต่อมากเรื่องอย่างนี้นะ ความทุกข์ของพระกรรมฐาน แต่สำคัญที่จิตที่มุ่งต่อธรรมเท่านั้น ไม่มีอะไรเป็นอุปสรรคนะ ไม่เคยเซ็ดเคยหลาบไม่เคยกลัว ไม่สนใจ นี่ละธรรมเป็นของสำคัญอย่างนั้น พี่น้องทั้งหลายจำเอานะ ถ้าจิตหนักแน่นในธรรมแล้วจะไม่สนใจกับอะไร เรื่องความทุกข์ความยากลำบากอะไรมันไม่สนใจเลย”

โอย เหมือนได้ขึ้น สวรรค์ทั้งเป็น

“

ถ้าหากรู้ว่า
ธรรมสือนี่กลัวผี
เราจะไล่ธรรมสี
เราถืออยู่ริมทุ่ง กลางคืน
เปิดทึบเลยเข้าใจไหม
จะตัดอย่างนั้น

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ในระหว่างที่หลวงปู่ได้ติดตามหลวงตาเพื่อจะไปจำพรรษาที่บ้านห้วยทราย หลวงตาได้พาหลวงปู่ไปแวะพักภาวนาอยู่ ณ ป่าช้าบ้านชะโนดตง จังหวัดมุกดาหาร ระยะหนึ่งก่อนมีเหตุการณ์ที่น่าขบขันแฝงด้วยคติธรรมเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งหลวงตาเมื่อพูดถึงหลวงปู่แล้ว ท่านมักจะยกเรื่องนี้ขึ้นมาเล่าอย่างซ้ำๆ อยู่เสมอ หลวงตาเล่าว่า

“ติดสอยห้อยตามเรา สลัดเท่าไรไม่ยอมออกนะ ธรรมลิตีตเหนียวยิ่งกว่าปลิง ธรรมลีนีเ่งมากติดสลัดยังงไม่ออกๆ เลย เราหาอยู่องค์เดียวเรา ธรรมลีนี้ออดตามจนได้ ทีนี้ที่่ว่าเราจะตัดสันดาน เราไปอยู่ในป่าช้า แต่เราไม่รู้ว่ธรรมลีนี้อกั้วผี เราเลยเลียทำ เราเข้าไปอยู่ในกลางป่าช้า ให้ธรรมลียูริมทุ่งนา แต่เป็นที่ส้งัดด้วยกันทั้งนั้นละ ทางบ้านชะโนดตง จังหวัดมุกดาหาร ติดตามเราไป คนนี้เ่งติด นอกนั้นพังไปหมดแล้ว คนนี้ติดจนได้

เราก้โมโหเพราะเราหาอยู่คนเดียวเราโดยลำพัง พอไปอยู่ที่นั่น เราก้ไปอยู่ในป่าช้าเขา บ้านชะโนดตง แล้วป่าช้าที่ไหนส้งัด เข้าไปอยู่กกลางป่าช้าเลย เราสบาย คนไม่กล้าเข้าไปละป่าช้า เราเห็นว่เป็นที่ส้งัดไล่ธรรมลิตี ไม่ให้ธรรมลิตีไปกวน ความหมายว่้างั้น ไส่ธรรมลิตีออกไปริมทุ่งนานั้น ทางนั้น โอ้ย เหมือนได้ขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น ตอนนั้นไม่ได้พูดนะ ออกมาแล้วถึงมาพูดทีหลัง อู้ย เราเสียดาย อยากพาธรรมลิตีกลับคืนไปอีก ไส่ธรรมลิตีให้อยู่นั่น ธรรมลิตีก้สบาย โอ้ย ปานขึ้นสวรรค์ทั้งเป็นว่านั้นนะ ท่านอาจารย์ท่านไปอยู่ในป่าคนเดียวคือไม่ให้ใครไปกวนอยู่นั้น ก้เราไปคนเดียว อีตาบ่านี้ติดตามเราชิ จิงว่ไล่ไม่ให้ยุ่งเรา ถ้าหากรู้ว่ธรรมลิตีนีกั้วผี เราจะไล่ธรรมลิตี เราก้ยูริมทุ่ง กลางคืนเปิดหนีเลยเข้าใจไหม จะดัดอย่างนั้น

แต่นี้ก็อย่างว่ละ บาปมันก้แพ้นุญตลอดไป ออกมาแล้วจิงพูด อู้ย ดีใจมาก ท่านเข้าไปอยู่ในกลางป่าช้า ท่านไล่เราออกมายูริมทุ่งนา อู้ย เหมือนขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น เราก้เสียดาย เราอยากคืนไปอยู่ป่าช้านั้น อีกคราวหลัง มันผ่านมาแล้ว”

บ้านห้วยทราย

“

ธุดงค์กิติ

อัสดงกิติ

ทัสดงกิติ

แปลว่า

ผู้ทำความดับอยู่เสมอ

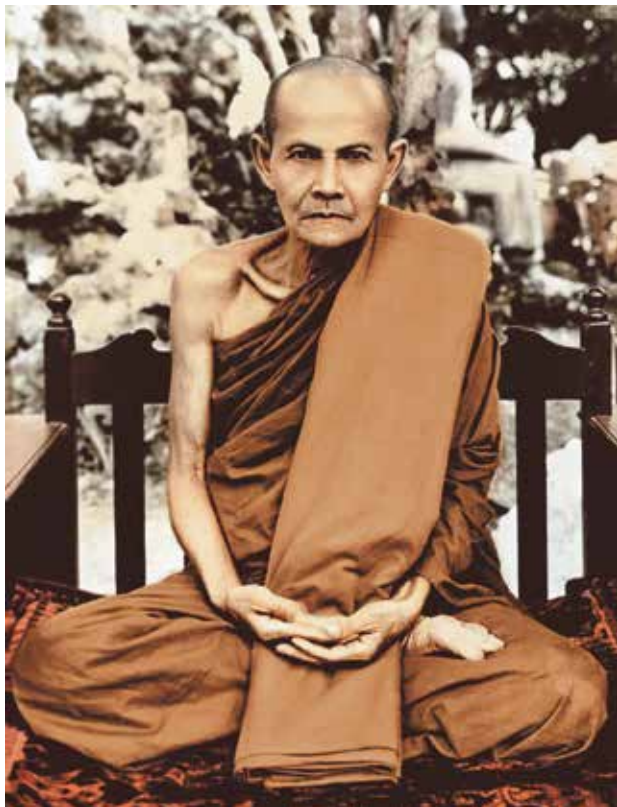
ดับทุกข์อยู่เสมอ

หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล

หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล

หลวงปู่ใหญ่มั่น ภูริทัตโต

บ้าน ห้วยทราย ตำบลคำชะอี อำเภอกำชะอี จังหวัดมุกดาหาร เป็นหมู่บ้านของชาวภูไท คนบ้านห้วยทรายแต่ก่อนนับถือผี ถือน้ำไฟผีแล่นผีเมืองแมนเบื่องบน ถือน้ำปูย่า ผีบรรพบุรุษ มีการฟ้อนรำเช่นไหว้ดวงดวง ตั้งหอผีไว้ในดงใกล้ลำห้วยทราย ไปทางทิศเหนือของหมู่บ้าน

ที่บ้านห้วยทราย สมัยก่อนยังไม่รู้จักพระป่า มีแต่พระวัดบ้าน กินข้าวแดง เสาะหาถ่านไฟ ทำบั้งไฟ ไปตามเรื่องตามราว

พระธุดงค์กรรมฐานหมู่แรกที่เข้ามาาก่อนคือ หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล พร้อมพระเถร ๖-๗ รูป ได้มาพักจำพรรษา ณ ดอนหนองน่อง บ้านห้วยทราย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๘

พ.ศ. ๒๔๖๐ ออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ใหญ่มั่น ภูริทัตโต ได้ออกเดินทางติดตามหลวงปู่ใหญ่เสาร์มาจากจังหวัดอุบลราชธานี ผ่านจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธร มาถึงบ้านห้วยทราย ในฤดูเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จพอดี มาพักอยู่ วัดหนองแวง ทางทิศเหนือของบ้านห้วยทราย เพราะต้องการใช้น้ำในห้วยทราย และอีกอย่างหนึ่ง วัดหนองแวงก็ใกล้ดงหอผีปูตา เหมาะสำหรับการภาวนา

หลังจากนั้น ก็มีพระรูดงค์ทยอยตามหลวงปู่ใหญ่มั่นมาเป็นจำนวนมาก ๓๐-๔๐ รูป เห็นจะได้ พระเณรเข้าออกๆ เป็นคณะๆ เป็นประจำ ชาวบ้านสมัยนั้นพากันเรียกพระรูดงค์ว่า พระอัสตงบ้าง พระหัสตงบ้าง หลวงปู่ใหญ่เสาร์ก็ว่า “ดีแล้ว รูดงค์ก็ดี อัสตงก็ดี หัสตงก็ดี แปลว่า ผู้ทำความดีอยู่เสมอ ดับทุกข์ อยู่เสมอ”

หลวงปู่ใหญ่เสาร์ หลวงปู่ใหญ่มั่น พากันมาจำพรรษาอยู่บ้านห้วยทราย ด้วยเหตุที่ว่าคนชาวภูไทสมัยนั้นเป็นผู้มีจิตใจอ่อนน้อมดี ใส่ใจดูแลพระเณร

สอนง่ายเข้าใจง่าย เป็นคนมีจิตใจอ่อนโยน มุ่งบำเพ็ญในการกุศลดี ถ้าหากว่า
ท่านทั้งสองไม่มาโปรดสอนเอา ก็คงจะยังไหว้ผีไหว้สาugกันอยู่ถึงปัจจุบันก็อาจ
เป็นไปได้

จากนั้นมา บ้านห้วยทรายก็มีพระรัตนตรัยฐานไปมาอยู่ไม่ขาด

และในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ - ๒๔๙๗ หลวงตาพระมหาบัวได้พาคณะพระเถร
อยู่จำพรรษาโปรดชาวบ้านห้วยทรายเป็นเวลา ๔ ปีติดต่อกัน

ผู้เฒ่าแม่แก้ว

“

อยู่ที่ห้วยทราย

อยู่นั้นก็เพราะ

ผู้เฒ่าแม่แก้ว นั่นเอง

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้า

ที่บ้านห้วยทราย มีนักปฏิบัติธรรมหญิงท่านหนึ่งนามว่า **คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้า** เวลาภาวนามักจะมีความรู้แปลกพิสดารมาก หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ได้เดินทางมาจำพรรษา ณ บ้านห้วยทราย เป็นเวลา ๔ ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๗ ก็เพื่อที่จะโปรดคุณแม่ชีแก้ว คนนี้ หลวงตาได้เล่าไว้ดังนี้

“แม่ชีแก้วที่อยู่บ้านห้วยทรายนี้ เป็นลูกศิษย์ดั้งเดิมของหลวงปู่มั่นมาตั้งแต่เป็นสาวนูนนะ แก่ภาวนาเป็นตั้งแต่เป็นสาวนูน ถ้าวันไหนภาวนาแปลกๆ พอหลวงปู่มั่นบิณฑบาตมาถึงนั้น ท่านจะสั่งว่า **วันนี้ออกไปวัดนะ** เพราะท่านหยั่งทราบทุกอย่างแล้วนี่ ที่นี้พอหลวงปู่มั่นจะจากที่นั่นไป ท่านก็บอกตรงๆ เลย บอกว่า **นี่ถ้าเป็นผู้ชายแล้ว เราจะเอาไปบวชเป็นเณรด้วย** ตอนนั้นอายุของแกได้ราว ๑๖ ๑๗ ปี นี่เป็นผู้หญิงมันลำบากลำบาก ไม่เอาไปแหละ อยู่ที่นี่แหละ จะเป็นบ้าครอบครวัเหมือนโลกเขาก็แล้วแต่เถอะ ว่าดังนี้แล้วท่านก็ไป ก่อนจะไป

ท่านสั่งเอาไว้ว่า **อย่าภาวนานะ** นี่สำคัญ ท่านสั่งไว้จุดนี้แหละ คือนิสัยแกผาดโผนมาก เรื่องภาวนานี้ นิสัยผาดโผนมากจริงๆ เหาะเหินเดินฟ้าดำดินบินบนในหัวใจมันออกจากรูออกเห็นหมด เทวบุตรเทวดาอินทร์ พรหมเปรตผีนี้แกรู้ไปหมดละ ที่นี้เวลาไม่มีครูไม่มีอาจารย์คอยแนะนำคอยบอก กลัวว่าแกจะเสีย ท่านจึงห้ามไม่ให้ภาวนา ท่านว่า **เราไปนี้ไม่ต้องภาวนาแหละ ต่อไปมันก็มีครูมีอาจารย์มาสอนเหมือนกันนั่นแหละ** ท่านว่าอย่างนั้น ท่านว่าผ่านๆ ไปอย่างนี้แหละ ที่นี้นานๆ เข้า หนักเข้า แกอดไม่ได้ มันอยากจะภาวนา อยู่ตลอด แกก็เลยภาวนา ก็พอดีเป็นจังหวะที่เราไปที่นั่น

พอเราไปถึง แกก็มาเล่าให้ฟัง ตอนที่เราไปนั้น เราไปจำพรรษาอยู่บนเขา ให้หมู่เพื่อนจำพรรษาข้างล่าง เรากับเณรหนึ่งองค์ไปจำพรรษาอยู่บนเขา บ้านห้วยทรายนั่นแหละ ถึงวันพระหนึ่งๆ พวกเขาจะไป ไปพร้อมกันละ ไปทั้งวัดเขาเลยละ พวกแม่ชีแม่ขาวหลั่งไหลกันไป ขึ้นภูเขาไปหาเราตอนบ่ายสี่โมง ตอนจวนหกโมงเย็น เขาก็กลับลงมาเป็นประจำ ที่นี้พอไปถึง แกก็เล่าให้ฟัง ขึ้นต้นก็น่าฟังเลยนะ **นี่ ก็ไม่ได้ภาวนา เพิ่งเริ่มภาวนานี้แหละ ญาท่านมัน ท่านไม่ให้ภาวนา**

เราก็สะดุดใจก็ัก มันต้องมีอันหนึ่งแน่นอน ลงหลวงปู่มันห้ามไม่ให้ภาวนานี้ ต้องมีอันหนึ่งแน่นอน จากนั้นแกก็เล่าภาวนาให้ฟังนี้ โอ ไมใช่เล่นๆ พิศดารเกินคาดเกินหมาย เราก็จับได้เลยทันที อ้อ อันนี้เอง ที่ท่านห้ามไม่ให้ภาวนา แกก็พูดแต่เรื่องความรู้ความเห็นไปโปรดเปรตโปรดผีโปรดอะไรต่ออะไร นรกสวรรค์ แกไปได้หมด รู้หมด ที่นี้เวลาภาวนา มันก็เพลินแต่ขมลิ้งเหล่านี ครั้นไปหาเรานานๆ เข้า เราก็ค่อยห้ามเข้า หักเข้ามาเป็นลำดับลำดับนี้แหละ เอากันตอนนี่ ที่แรกให้ออกได้ ให้ออกก็ได้ ไม่ออกก็ได้ ได้มัย เอาไปภาวนาดู ครั้นต่อมาไม่ให้ออก ต่อมาเลยเด็ดเลย ห้ามไม่ให้ออกเป็นเด็ดขาด

นั่น เอาขนาดนั้นเชียวนะที่นี้ ให้แกรู้ภายใน อันนั้นเป็นรู้ภายนอกไม่ใช่รู้ภายใน ไม่ใช่รู้เรื่องแกก็เลส จะให้แกเข้ามารู้ภายในเพื่อจะแกก็เลส แกไม่ยอมเข้า เลี่ยงกัน แกก็ว่าแกรู้ แกก็เลี่ยงกันกับเรานี้แหละ ตอนมันสำคัญนะ พอมาเลี้ยงกับอาจารย์ อาจารย์ก็ไต่ลงภูเขา ร้องให้ลงภูเขาเลย **ไป จะไปที่ไหนก็ไป** สถานที่นี้ไม่มีบัณฑิตนักปราชญ์ มีแต่คนพาลนะ ใครเป็นบัณฑิตนักปราชญ์ให้ลงไป ไป ไต่ลงเดี๋ยวนั้น แกร้องให้ลงไปเลย เราก็เฉย น้ำตานี้ไม่เห็นมีประโยชน์อะไร เราเอาตรงนั้น ไต่ลงไป **อย่าขึ้นมานะ แต่นี้ต่อไปห้ามเด็ดขาด** เลยไปได้สี่ห้าวัน แกก็โผล่ขึ้นมาอีก ขึ้นมาอะไร เดี่ยวๆ ให้พูดเสียก่อน แกว่า มันอะไรกัน นักปราชญ์ใหญ่ เรว่าอย่างนั้นนะ ว่านักปราชญ์ใหญ่ แกว่า เดี่ยวๆ ให้พูดเสียก่อน แกจึงเล่าให้ฟัง คือแกหมดหวัง แกก็หวังจะฟังเรา ก็พูดเปิดอกเสียเลย แกว่า **จะฟังอาจารย์องค์นี้ ชีวิตจิตใจมอมไว้หมดแล้วไม่มีอะไร แล้วก็ถูกท่านไต่ลงจากภูเขา เราจะฟังใครละ แล้วเหตุที่ท่านไต่ ท่านก็มีเหตุผลของท่าน เราไม่ฟังคำท่าน ท่านไต่นี้ ถ้าหากว่าเราถือว่าท่านเป็นครูเป็นอาจารย์แล้ว ทำไมจึงไม่ฟังคำท่าน เพราะเราอวดดี แล้วมันก็เป็นอย่างนี้ ไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไร ที่นี้ก็เลยเอาคำของท่านมาสอนตนมาปฏิบัติ มันจะเป็นยังไง เอาว่าซิ มันจะจมก็จมไปสิ**

“

เราก็สะดุ้งใจก็ ก็ มันต้องมีอันหนึ่งแน่นอน
ลงหลวงปู่บันทึกไว้ให้ภาวนานี้
ต้องมีอันหนึ่งแน่นอน
จากนั้นเราก็เล่าภาวนาให้ฟังนี้ โท โท ไม่ใช่เล่นๆ
มีสวดสวดกันภาวนาภาวนา เราจับได้เลยทันที
อ้อ อันนี้เองที่ท่านบันทึกไว้ให้ภาวนา

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
เมตตาเยี่ยมศพคุณแม่ชีแก้ว เสียชีวิต
ที่สำนักชีบ้านห้วยทราย ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๔

คราวนี้แกเอาคำของเราไปสอน บังคับไม่ให้ออกอย่างว่านั่นแหละ แต่ก่อนมีแต่ออกๆ ห้ามขนาด
ถึงว่าไล่ลงภูเขา แกไม่ยอมเข้า มีแต่ออกอย่างเดียว พอไปหมดท่าหมดทาง หมดที่พึ่งที่เกาะแล้ว
ก็มาเห็นโทษตัวเอง ถ้าว่าเราถือท่านเป็นครูเป็นอาจารย์ ทำไมไม่ฟังคำท่าน ฟังคำท่านสิ ทำลงไปแล้ว
เป็นยังงี้ ให้อธิษฐาน ที่นี้ก็ยังมีแต่บังคับให้อยู่ละคราวนี้ พอบังคับให้อยู่ พอแน่วลงอยู่นี้ก็สว่างจ้าขึ้น แล้วก็
ปรากฏเป็นนิมิตเรานี้แหละมา ถูมิด มิดก็มีดคมกริบ แสงออกแพรวพราว ที่นี้ให้พิจารณาอย่างนี้นะ
การทำลายกายทำลายอย่างนี้ จุดตะเกียงเจ้าพายุมาด้วยนะ หัวตะเกียงเจ้าพายุมา แกว่า แล้วก็ฟันเลย
ฟันตัวแก่นั่นแหละ ในนิมิตภาวนา ฟันพออันนี้ขาดตก อันนั้นขาดตก ฟันนี้ๆ ทำอย่างนี้ๆ แยกกายแยก
อย่างนี้ แยกไปเลยนะ แล้วเขียนๆ เขียนออก นี่ดูเอาๆ แล้วแยกออกไปอันไหน เป็นสัตว์อันไหน
เป็นบุคคลอันไหน เป็นหญิงอันไหนเป็นชาย เอาดู เทียบดู อันไหนสวยอันไหนงาม เอาดู ทางนี้ก็ดู เกิดความ
สลดสังเวชภายในจิตใจ มันเป็นนิมิตอันหนึ่งออกแต่เป็นธรรม จนกระทั่งว่าแกเกิดสลดสังเวชตัวเอง
พอคราวนี้จิตพริบลงอีก คราวหลังนี้เจ็บเลย พุดไม่ถูกคราวนี้ จะว่าอัศจรรย์ขนาดไหนพุดไม่ถูก ที่นี้พอจิต
ถอนขึ้นจากนั้น ก็หมอบกราบไปทางภูเขาเลยแกว่า นี่แหละ ที่กลับขึ้นมาเพราะเหตุนี้ ที่นี้ได้รู้อย่างนั้นๆ ละ
รู้ตามที่เราสอนนะ เออ เอาละ ที่นี้ขยำลงไปนะตรงนี้ ที่นี้อย่าออกอย่างยุ่ง ยุ่งมานานแล้วไม่เห็นเกิด
ประโยชน์อะไร เหมือนเราดูดินฟ้าอากาศ ดูสิ่งเหล่านั้นนะ ดูเปรตดูผีดูเทวดาบุตรเทวดา มันก็เหมือน
กายเนื้อเรานี้แหละ สิ่งเหล่านี้ไม่เห็นมีประโยชน์อะไร ถอนกิเลสตัวเดียวก็ไม่ได้ นี่ ตรงนี้ตรงถอนกิเลส
เราก็คืออย่างนี้ เอา ดูตรงนี้นะ แกก็ขยำใหญ่เลย เอาใหญ่เลย ลงใจ ไม่นานนะ แกก็ผ่านไป แกบอก
แกผ่านมานานนะ พ.ศ. ๒๔๙๔ เราไปจำพรรษาที่ห้วยทราย พอราว พ.ศ. ๒๔๙๕ ละมั้ง แกก็ผ่านได้”

ลาโพธิญาณ

“

เรื่องนี้เราก็คงไม่เคยพูดนะ
เพราะมันเป็นเรื่อง
ผ่านไปแล้ว

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

คุณแม่ชีแก้ว เลียงล้ำ ท่านมี
ความรู้แปลกพิสดารมาก
ในเวลาภาวณา ท่านจะตามรู้
ไปหมด ทั้งเรื่องที่เป็นอดีตที่
ผ่านมา และเรื่องที่ยังมาไม่ถึง
ได้อย่างแม่นยำอย่างน่าเหลือเชื่อ
ท่านพูดด้วยญาณหยั่งทราบ
จึงเป็นความเห็นที่แน่นอน

หลวงตาเคยพูดถึงความรู้
พิเศษของแม่ชีแก้วว่า

“แม่ชีแก้วนี้แกสำคัญ
อยู่นะ แกพูดอย่างนี้พูดด้วยญาณ
หยั่งทราบแน่นอนๆ อยู่ ใครๆ
เคยเป็นลูกมาyingๆ แกรู้หมด
สมัยไหนๆ แกย้อนพิจารณาหมด
เช่น ท่านสิงห์ทองนี้ รู้สึกว่าแก
รักมากเลยนะ ผู้เฒ่าแม่แก้วนี้ว่า
เคยผูกพันกันมานาน

เรื่องนี้เราก็ไม่เคยพูดนะ
อย่างนี้นะ เพราะมันเป็นเรื่อง
ผ่านมาแล้ว ไม่ทราบพูดหาอะไร
ที่นี้เวลามันสัมผัส เราก็พูดบ้าง
มันนานแล้ว แล้วแก (แม่ชีแก้ว)
ก็ถามว่า

“เท่าที่พิจารณาดูนะ ที่มันรู้มา ญาท่านนี่เคย
ปรารณาพุทธภูมิมานะ แล้วทำไมถึงเลิกเสียละ
โซ่มัย”

แกว่าอย่างนั้นนะ เราก็ไม่ตอบเสียเลยละ
กระทั่งบัดนี้ยังไม่ตอบเลยนะ แกถามแบบสงสัยนะ
เราก็เฉยเลย แกก็จับคำอะไรเราไม่ได้นะ เราก็
ไม่เคยพูดที่ไหนว่าเราเคยปรารณาพุทธภูมิมา เราก็
ไม่เคยพูดที่ไหน แต่แกทำไมนำมาพูด ทั้งๆ ที่เรา
ไม่เคยพูดที่ไหนเลยนะว่าเราเคยปรารณาพุทธภูมิ
หรือไม่เคยปรารณาก็ไม่เคยพูด แกจะเชื่อหรือ
ไม่เชื่อก็ตาม แกก็ไม่กล้าถามอีก เราก็เฉยมา
จนกระทั่งทุกวันนี้ แกตายไปแล้ว เราก็เฉย”

ภายหลังเรื่องนี้ หลวงปู่ดี กุศลธโร เล่าให้พระ
ฟังเป็นการภายในว่า

“พ่อแม่ครูจารย์บ้านตาดเห็นว่า ปรารณา
พุทธภูมิมา ขึ้นแท่นศาลากะแมนมุงเสร็จไปแล้ว
ยังแต่ปูด้านล่าง ปานนั้นดี เว้าให้หมู่ลูกศิษย์ฟัง
บ่แมนของหน้อย กว่าสิเป็นพระพุทเจ้าเบ้งดี
พระพุทเจ้าของเฮานี้กะเบ้งดี ๔ อสงไขยแสน-
มหากัป แต่ได้รับทำนายแล้วเด๊ะ ซาติก่อนนั้นไป
เพิ่นว่าโน้น ๒๐ อสงไขย แต่บ่ได้ทำนาย ปานนั้นดี”

อุบายสอนศิษย์

“

เฮนี่

เป็นทยังถึงชั่วแท้ โง่แท้
ชั้นโง่หลายกะให้มันตายชะ

อย่าอยู่ให้เพื่อนทักใจ

เพื่อนบ่บอกมือเดียว

แต่ทนต่อดเลข

ให้มันตายชะ โง่ปานนั้น

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หลวงปู่ใหญ่มัน เคยปรารภเกี่ยวกับ
อุบายวิธีสั่งสอนพระเถรที่
เข้าไปศึกษาอบรมธรรมกับองค์ท่านว่า ลูกศิษย์
ร้อยองค์ก็ใช้อุบายสั่งสอนร้อยอย่าง เพราะ
แต่ละคนมีนิสัยมาไม่เท่ากัน จะใช้ธรรมบทเดียว
บาทเดียวหน้าเดียวสอนทุกๆ องค์นั้น เรียกว่า
ครูบาอาจารย์รูปนั้นเป็นผู้ไม่ฉลาด

หลวงตาพระมหาบัวก็เช่นเดียวกัน
ท่านมักจะสั่งสอนศิษย์แต่ละรูปด้วยอุบาย
ที่ไม่ซ้ำกันด้วยปัญญาญาณที่แหลมคมเพื่อ
ประโยชน์ด้านจิตใจของศิษย์แต่ละท่านนั่นเอง
ในกรณีของหลวงปู่ลีนัน หลวงตามีอุบายธรรม
สั่งสอนเพื่อให้ใจของหลวงปู่ลีได้สัมผัสกับ
ธรรมภาคปฏิบัติ ดังท่านเล่าไว้ว่า

“เจ้าของต้องไปกวาดใต้ถุนกุฏิพ่อแม่
ครูจารย์ มีกัจจัตราข้อวัตรเรื่องนี้ละ ยังแต่น
มันกะมีอยู่หั่นละ พ่อแม่ครูจารย์เพิ่นฮ้องไล่
คู่มือ “**เอ้อ ท่านลี แตนนะ ระวังนะ ยังมันเห็น
อยู่บ้อ**” กะได้ระวัง มือใหม่กะไปกวาดตาด
อีกแล้ว เพิ่นบ่ได้ฮ้องไล่ เจ้าของกะกวาด
ไปถูกฮังแต่นแล้ว บ่ทันระวัง โอ้ย แม่แต่น
กะบินมารุมต๋อยแล้ว เพิ่นเลยว่า “**อู้ย พระนี่
มันเป็นหยั่ง วันไหนๆ กะได้ฮ้องบอกฮ้องเตือน
วันนี้บ่ได้บอก แตนเลยตอด มันโง่ปานนั้นบ้อ
พระภาวนา ต้องให้บอกให้เตือนทุกสิ่งทุกอย่างดี
สติมันบ่มีปานนั้นเนาะ สติมันบ่มีดี**”

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

หลวงปู่ลี กุศลธโร

พ่อแม่ครูจารย์เพิ่นฮ้องไล่เสี่ยงดังเลย เจ้าของไต่ยีน แล่นหนีออกจากหั้น
เลยมาได้คิด “เฮาเนื้เป็นหยั่งถึงชั่วแท้ โง่แท้ ชันโง่หลายกะให้มันตายชะ อย่าอยู่
ให้เพิ่นหนักใจ เพิ่นบ่บอกมือเดียว แตนตอดเลย ให้มันตายชะ โง่ปานนั้น”
ว่าเจ้าของແหล່ว เหลือใจหลาย เอ้า ชันมันชั่วหลายกะให้มันตายเลย ตายกะ
ให้มันนั่งตายเลย นั่งภาวนาให้มันตาย มันอยากโง่แท้ ใจมันปึกไปจั่งชั้น”

ว่าแล้วท่านก็ตั้งสัจจะอธิษฐานว่า จะนั่งสมาธิภาวนาตั้งแต่ขณะนี้จนกระทั่ง
ให้มันตายไปเลยหรือจนเช้าของวันใหม่ จึงค่อยว่ากันใหม่

“เวทนา เอ้า มึงมาเลย ในใจมีแต่ว่า ตายๆๆ ทอนัน บังคับอยู่หั้นบ่ให้ออกไป
ทางอื่น จักหน้อยกะรวบพริบลง รวมพริบลง กายบ่ปรากฏดอก มีแต่ผู้รู้อันเดียว
อยู่จั่งชั้น”

ผลจากการสละเป็นสละตายในครั้งนั้น ทำให้ใจของท่านรวมลงสู่ความสงบ
จนสามารถนั่งตลอดจนถึงรุ่งเช้า เมื่อจิตถอนออกมาสู่สภาพจิตเดิม ท่านจึงได้
ระลึกถึงบุญถึงคุณของพ่อแม่ครูจารย์ที่ได้ใช้อุบายเช่นท่านอย่างหนัก ทำให้ใจของ
ท่านได้สัมผัสกับความสงบ ท่านนั่งระลึกถึงบุญคุณอยู่อย่างนั้น ว่าแล้วก็ลุกขึ้น
นั่งหันหน้ากราบไปยังทิศที่หลวงตาพักอยู่ด้วยใจที่เคารพนบถนอม

จากนั้นมาท่านว่า “พ่อแม่ครูจารย์ว่าความได้ จับม๊บบๆ เอามาใคร่ครวญ
พิจารณาเลย”

ความเพียร เป็นเลิศ

“

ธรรมสืนี้เก่งอยู่:

ความเพียร

เก่งมาแต่ไหนแต่ไร

ใจเด็ด

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

โดย นิสัยที่เล่นกับใครไม่เป็น เชื่อตรง
เอาจริงเอาจังของหลวงปู่ ผนวกกับ
การมีครูบาอาจารย์ชั้นเยี่ยมคอยใส่ใจกำกับดูแล
การประพฤติปฏิบัติ ส่งผลให้การภาวนาของ
หลวงปู่ลีลาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว หลวงปู่ได้เล่าถึง
การเอาจริงเอาจังในการประกอบความเพียร
สมัยอายุพรรษายังไม่มากของท่านไว้ ซึ่งพอจะ
ประมวลได้ดังนี้

“ผมนี้ บ่หวังว่าลืมาเป็นครูเป็นอาจารย์ของ
หมู่เต๊าะ มีแต่กัมหนำปฏิบัติโลด หวังว่าแต่ลืเอาตัว
พันทุกข์เป็นพอ เข้ามาบวชกะหวังอันนี้เต๊าะ ลืเอาตน
พันทุกข์แท้ๆ หวังมรรคผลนิพพานทอนั้น ศาสนา
เพิ่นกะวางไว้แล้วยังแต่เฮาบ่ทันเกิดพุ้น เป็นยุคุๆ มา
ตลอดถึงปานนี้

ผมกะเคยเป็นผู้้น้อยมาดี ฮ่วย ฉันทังหันแล้ว
กะไปไผ่ไปมัน โอ้ย ลืมาคุยกัณอยู่ศาลาจังซี
บได้ อยู่นำพ่อแม่ครูจารย์ แต่คนบ่มาพานนี้เต๊าะ
อยู่ห้วยทรายก็มีบ่พอ ๑๐ องค์ ๘ องค์ ๙ องค์
เทิงพระเทิงเถร มันบ่หลายคือสมัยนี้ ฉันทไปไผ่
ไปมัน หาประกอบความเพียรเจ้าของอยู่หัน มือหนึ่ง
คิ่นหนึ่ง นอน ๔ ชั่วโมงกะพอแล้ว ๔ ทุ่มไปกันอนชะ
ตี ๒ ก็ลุกแล้ว อยู่นำพ่อแม่ครูจารย์ เพิ่นพาหัดมา
จังชั้นแล้ว อยู่ห้วยทราย เพิ่นแนะนำจังชั้น ลูกแล้ว
ชั้นมันง่วงกะเดินจงกรมเลย เดินจงกรมจนเมื่อย

ชั้นบ่เมื่อยนี้จิตมันบ่อยู่ มันล่นนำอารมณ์ ความ
อยากตัวนั้นละสำคัญ มันบ่บ่อยู่จังชั้น

การอดอาหารหมู่นี้ ฮ่วย เฮากะได้เฮ็ดมาแล้ว
ฤดูร้อนนี้ บ่ได้ บ่ได้ความหยั่งเจ้าของ นอนหลาย
ทื่อไปเบ็ด ปัญญาบ่มี มันเผามันฮ้อน อากาศมันฮ้อน
สังเกตเจ้าของเต๊าะ มีแต่สังเกตทั้งหมดละการภาวนา
การผ่อนอาหาร ว่า ๖ คำ กะได้ให้กิน ๖ คำ ทอนั้น
แล้ว เขาโลด ดัดมันปานนั้นเต๊าะ ดัดเรื่องกิเลส
ชั้นวาชั้นบ่ทันมัน มันเอาไปกินเบ็ดโลดแล้ว มัน
อยากนอนหลาย ฮ่วย บ่นอนแล้ว เดินจงกรมฮอด
มือเข้าจังซีก็มี บ่ขึ้นกุฏิ อธิฐานใส่มันเลย อยากนอน
หลายแท้ วาชั้น ดัดจังชั้นเต๊าะ ดัดเจ้าของ ผีกจังชั้นเต๊าะ
บ่ได้เฮ็ดเล่นแล้ว เบิงแฮม ครูบาอาจารย์เพิ่นเฮ็ด
เพิ่นบ่ได้เฮ็ดเล่นเต๊าะ ทิมตายเลย จังเพิ่นหลวงปู่มัน
เพิ่นสลับ ๓ เทื่อพุ้น เพิ่นบ่ย่อท้อเต๊าะ เอาความเพียร
เผออยู่หัน

หมู่เฮานี้ จักอิหยัง ปัจจุบันนี้บ่กำกับใจเจ้าของ
จักเทื่อ แล้วแต่มันล่นไปทางได้ ชั้นแม่นควาย
ก็เล่นเข้าฮั่วเข้าสวนเขาอยู่พุ้นละ ดมดากเขาอยู่
พุ้นละ อยู่กลางทุ่งไฮ่ทุ่งนาพุ้น แล้วค่อยโงกลับมา
แล้วมันล่นไปทันกินกิเลสอิหยัง บ่ทันกิน ต้องเฮ็ด
จริงๆ จังๆ ผีกเจ้าของ เฮ็ดบ่จริงบ่จังแล้ว ฮ่วย
เป็นควายตู้ให้เขาเฮ็ดนาเต๊าะ เขาทานข้าวปั้นหนึ่ง
เขาปรารถนาบุญเต๊าะ เฮาบ่ทำ บ่มีบุญให้เขาเต๊าะ

“

เข้ามาบวช
ก็ท้วงอันนี้ดี:
สี่เอาตนพันทุกข์แก้ไข
ท้วงมรรคผลนิพพาน
ทอนัน

”

บวชมาได้เฮ็ดเล่นแหลว ช่วย
เดินจงกรมเบ็ดมือกะได้ นั่งภาวนา
นี่ ช่วย นั่งเอาละ เป็นมือละ เป็นคีนละ
บได้เฮ็ดเล่น ความบ่เล่นนำหมู่เป็น
ออเฮาะแอแะนะนำผู้ได้บ่เป็น เฮ็ดเอา
ปานนั้นละ พวกสนุกเฮฮาบ่เคยเฮ็ด
ฝึกมา จังชั้นเต๊ะ มีแต่ไปผู้เดียวๆ
จังพ่อแม่ครูจารย์คือกันแหลว ไปนำ
เพิ่น ๒ องค์ เพิ่นฉันจังหันแล้วนี่

เข้านั่งที่เลย ปู้บปู้เอามั่งลง ของมัน
บ่มีผาเต๊ะกุฎี ปู้บปู้เพิ่นเอาลง แล้ว
นั่งอยู่หั้น พุ่น กวาดตาด กวาดตาด
กะพุ่น บ่ายสามบ่ายสี่ กวาดตาด
ค้อยออกมา ขึ้นแมนเดินจงกรมกะ
ฉันจังหันแล้วกะเดิน พุ่นแล้วกวาดตาด
พุ่นจังก้อยออกมา เฮ็ดปานนั้นละ
เพิ่นพาฝึกมาจังชีละ”

คำว่ารู้ทุกขสัจ รู้อย่างนี้

“

เราสอนทุกภิกขุทุกภิกขุ
เป่ากระท่อม
ให้หมดเลย

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ผลของการทุ่มเทชีวิตจิตใจทั้งหมดลงไปเพื่อการประกอบความ
พากเพียรปฏิบัติภาวนาอย่างเด็ดเดี่ยว อริยสังขารซึ่งเป็น
จุดมุ่งหมายของนักปฏิบัติภาวนาทุกคน ก็ได้เริ่มเปิดเผยให้หัวใจของบุรุษ
ผู้มีความพากเพียรกล้าได้เข้าใจอย่างชัดเจน

หลวงปู่ลีซึ่งเคยผ่านการนั่งภาวนาตลอดรุ่งมาแล้วก่อนหน้านี้มาก
ต่อมากครั้ง แต่ครั้งนี้ท่านได้ต่อสู้กับทุกขเวทนาอันเกิดจากการนั่งภาวนา
โดยใช้ความอดทนและสติปัญญาทั้งหมดเพื่อจะให้ทราบความจริงของ
เวทนา ท่านว่าขณะที่เวทนาเกิดขึ้นนั้น ร่างกายนี้เปรียบเหมือนท่อนฟืน
ทุกขเวทนาที่มันไหม้หมดทั้งเนื้อทั้งตัวนี้เหมือนไฟเผาไหม้ไปทั่วกาย จิตของ
ท่านก็หม่นอยู่ภายในไม่ให้ออกจากวงอริยสัง

ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่เป็นสถานที่ฆ่ากิเลส ชัดกัณอยู่ในจิต
ไม่ให้ออกไปไหน ในที่สุดท่านก็สามารถทราบตามความเป็นจริงว่า
ร่างกายหนึ่ง ทุกขเวทนาหนึ่ง และใจคือผู้รู้หนึ่ง เป็นคนละส่วนกัน ต่างอัน
ต่างจริงไปตามสภาพหน้าที่ของตน ไม่ได้กระทบกระทั่งกันแต่อย่างใด
แต่ที่กระทบกระทั่งกันเป็นเพราะความหลงของใจที่ออกไปหมายเอา
ร่างกายว่าเป็นเรา ทุกขเวทนาว่าเป็นเรา ใจคือผู้รู้ว่าเป็นเรา

เมื่อความจริงได้ปรากฏแก่ใจของท่านอย่างนี้แล้ว ปรากฏว่าจิตใน
ขณะนั้นได้ปล่อยจากรูปกาย จากเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ หยั่งลง
สู่ความสงบแบบหมดจด ใจขาดจากความสัมพันธ์กับขันธทั้ง ๕ ขันธทั้ง ๕
ไม่ได้ทำงานประสานกับใจ ต่างอันต่างอยู่ ขณะนั้นเองเป็นขณะที่ใจของท่าน
เกิดความแปลกประหลาดอัศจรรย์ขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นความ
อัศจรรย์ประเภทที่ไม่หวั่นไหว

จิตได้ทรงตัวอยู่ในความสงบนั้นจนหมดกำลัง แล้วค่อยถอยออกมา
จากนั้นขันธทั้ง ๕ จึงทำงานประสานกับจิตตามเดิม แม้จิตจะถอยออกมา
สู่สภาพเดิมแล้วก็ตาม แต่ความเชื่อมั่นที่มีต่อคำสั่งสอนของพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าของท่านนั้น เป็นความเชื่อที่ไม่หวั่นไหวอีกต่อไป

หลวงปู่เล่าว่า

“หัดที่แรกนำพ่อแม่ครูจารย์นี้ ช่วย เพื่อนไปถามว่า **ธรรมลี นิ่งตลอดแจ้งได้บ่** เจ้าของเป็นจึงได้บ่ได้เล่าให้เพื่อนฟัง มีแต่ว่า โอ๊ย บ่รู้สึกตัวแล้วอันนั่งอยู่นี้ จักมันนอนหลับแต่ยามได้ เพื่อนหัว (หัวเราะ) เพื่อนว่า โอ๊ย ให้น่านไปนั่งอยู่หิวก่อนนั้น ชื่นว่าท่านบ่มีสติปานนั้น ชื่นมันลืตกลงกะให้มันตกก้อนหินลงโลด ท่านบ่มีสติปานนั้น วาชั้น

ช่วย เจ้าของเลยมาพิจารณาว่า เพ็งยังเวว่าได้เฮาเลิเฮ็ดบ่ได้ดี ใจมันปักจั้งชั้นเต๊ะ แต่พระพุทธเจ้าเพ็งกะมีกิเลสคือกัน ครูบาอาจารย์ผู้พ้นไปได้ เพ็งกะมีกิเลสคือกัน เฮาเลิ่สามารถเฮ็ดได้บ้อ ใจมันปักเข้าไปจั้งชั้น โอ๊ย ใจมันลีเฟอได้ติ มันย่านตายเอาอยู่หั้นแล้ว ดัดมันจั้งชั้นเต๊ะ จ้อมันอยู่หั้น มันคิดไปทางได้กะดิงมันคืนมา ฝึกมันอยู่นั้นแหละ

จั้งเวทนาคือกัน เอา มึงมาเลย กำหนดอยู่หั้น บ่ให้ออกจากหั้นเลย บังคับอยู่หั้น บ่ให้มันออกไปทางอื่น ชื่นเฮาบ่สู้ชะก่อนกะบ่เห็นความชนะต้องสู้เต๊ะ เอ้า มันเจ็บทอได้กะอดมันอยู่จั้งชั้นเบ็ง (พิจารณา) ทุกขเวทนาแหละ ให้ความจริงมันขึ้นถึง ๓ ครั้งแล้ว เออ ครั้งที่ ๓ นี้ ช่วย หัวนี้ปานว่าเส้นผมมันหล่นลงเบ็ดแล้ว มีมือของกันอยู่หิ มันเป็นไฟไปฟุน ฮ้อนปานไฟเผา มือเฮาวางทับกันเนี้ย ในใจมีแต่ว่าตายเป็นๆ ไปทอนัน ผ่านตายกะเอาแล้ว มิดไป เข้าไปหน้อย แหละกะจิตรวมพริบเลย

ชั้นบ่สู้ชะก่อน บ่เห็นความอัศจรรย์เต๊ะ ต้องที่มตายเลย นั้นละ ฝ่ายภาวนา ชั้นบ่ที่มตายกับเห็นละ

จิตรวมพริบ กายมันบ่ปรากฏดอก ผู้รู้มันเด่นอยู่จั้งชั้น เรื่องกายมันบ่มีดอก มีแต่ใจ บ่ปรากฏเลย เรื่องกาย มีแต่ภาษาใจ บางที่มันอยู่ฟุน กันบาดาลฟุน บางที่มันขึ้นอยู่ฟุน อยู่อากาศ มันกะเป็นอุปปนาสมาธิแล้ว มันบ่มีกายเต๊ะ อุปจารสมาธินี้ สัญญาบ่ขาดออก แต่จิตบ่ยึดเอา ได้ยินเสียงแต่จิตบ่ยึด ความเจ็บความปวดกะมี แต่หั้นจิตบ่ยึดเอา ชื่นอุปปนาสมาธิแล้ว ช่วย มันบ่มีแล้วเรื่องกาย กายมันบ่ปรากฏ มีแต่ใจล้วนๆ มันเป็นหนึ่งใน มันบ่มีสองเต๊ะ

เฮ็ดให้มันเห็นเถอะเรื่องอันนี้ วางจิตลงเป็นผ้าเช็ดเท้าเบ็ง เป็นดินฟุน มันจ้งค้อยเห็นอรรถเห็นธรรมของพระองค์เจ้า เร่งเต๊ะ ความเพียร ให้มันเกิดในใจเจ้าของ มันจ้งค้อยลี้รู้จัก ความเพียรนี้แหละตัวเอก”

หลวงตาพระมหาบัวได้อธิบายในการพิจารณาทุกขเวทนาอันเกิดจากการนั่งตลอดรุ่งเพื่อให้เห็นอริยสัจธรรมไว้ดังนี้

“ทุกข์ขนาดไหน ดูเรื่องของทุกข์ดังที่เคยสอนแล้วนั้นละ จะทุกข์ขนาดไหนก็ตาม จิตไม่เคยตาย เอ้า ตามให้เห็นเรื่องความทุกข์ ทุกข์มาจากไหน คนตายแล้วมีทุกข์ไหม ไล่กันเข้าซิ จึงเรียกว่าปัญญาไล่ตลบตบทวนอยู่นั้นไม่รู้ก็ครั้งก็หน เราอย่าไปนับ

เวลาเวลา อย่าไปนับการตลบตบทวน ครึ่งนั้นครึ่งนี้ หลายครั้งหลายหน ไม่ต้องนับ สถิติปัญญาให้อ่ลงไปตามความทุกข์ มีมากน้อยให้เห็นความเคลื่อนไหวของมัน จะทุกข์มากทุกข์น้อยเพียงไร

อะไรเป็นผู้ทุกข์ ส่วนมากจะต้องว่าอวัยวะส่วนนั้นส่วนนี้เป็นทุกข์ เช่น แข็งเป็นทุกข์ ขาเป็นทุกข์ หัวเข่าเป็นทุกข์ เป็นต้นนะ ก็จะไปหมายเอาว่าอันนี้เป็นทุกข์ ความจริงอันนี้ไม่ได้เป็นทุกข์ ถ้าพิจารณาให้เป็นสังขารแล้ว คั่นลงไปจริงๆ ว่าหนังก็สักแต่ว่าหนัง มีมาตั้งแต่วันเกิด ทุกข์อันนี้เพ็งมี นี่เป็นอันเดียวกันได้อย่างไร เนื้อหนังเอ็นกระดูก มีมาตั้งแต่วันเกิด อันนี้เพ็งมีเดียวกัน เกิดมาเดียวกันจะเป็นอันเดียวกันได้อย่างไร ถ้าเป็นอันเดียวกันแล้วทุกข์นี้ดับ สิ่งเหล่านั้นต้องดับไปด้วยกัน แดกทลายไปด้วยกัน จิบหายไปด้วยกันกับทุกข์ที่ดับลงไป แต่ในเวลาทุกข์หายไปดับไป มันก็มีอยู่อย่างนี้แล้วเป็นอันเดียวกันได้อย่างไร นั่นจึงเรียกว่าค้นหาความจริง

เราอย่าคาดนะ จ่อลงในความทุกข์ เอ้า จะทุกข์มากทุกข์น้อยขนาดไหนไม่ต้องกลัวว่าตาย จิตไม่ได้ตายว่จันเลย จิตหาความจริงเพื่อจะรอบตัวเองด้วยรู้สังขารให้รอบใจ จนกระทั่งพิจารณารอบดังที่เคยพูดแล้ว ทุกข์เมื่อพิจารณาจบแล้วจะไม่เป็นภัยต่อผู้ใดเลย นั่นจึงเรียกว่าเรียนอริยสัจรอบรู้หรือรู้สัจรู้อย่างนั้น

ทุกข์แต่ก่อนเป็นภัย เหมือนจะเป็นจะตายจริงๆ นี่ อะไรจะไปทุกข์มากยิ่งกว่าทุกข์ที่เกิดขึ้นใน

ขณะนั้น แต่เวลาพิจารณาจบกันแล้ว ทุกข์ สักแต่ว่าเท่านั้นนะ และดูทุกข์นั้นก็ไม่มีความหมายในตัวเองด้วย และทุกข์นี้ไม่ให้ความหมายแก่ผู้ใด ไม่กระทบกระเทือนผู้ใด มันก็ไร้ความหมายของมันด้วย อวัยวะต่างๆ ที่ว่าเป็นทุกข์ๆ แต่ก่อนนั้นดูแล้วหนังก็เป็นหนัง เนื้อเป็นเนื้อ เอ็นเป็นเอ็น กระดูกเป็นกระดูก อวัยวะทุกส่วนเป็นของตัวเอง อยู่โดยลำพัง ไม่เห็นมีอะไรเป็นอะไร เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ทุกข์นี้ไปให้ร้ายแก่ผู้ใด ทุกข์ก็ไม่ได้ไปให้ร้ายแก่ผู้ใด นี่ละเป็นความสัตย์ความจริง

ความหมายว่าอันนั้นเป็นทุกข์ อันนี้เป็นทุกข์ มาจากไหน นี่มันก็วิ่งเข้าถึงใจ กายหนึ่ง เวทนาคือทุกข์เวทนาหนึ่ง ใจหนึ่ง สัญญาความหมายย้อนเข้าหาใจ ย้อนเข้าดูใจอีกทีหนึ่ง ที่นี้เมื่อย้อนเข้าไปจนประจักษ์แล้ว ใจก็คือใจ สัญญาที่ดับไป แล้วกำหนดดูสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เรื่องสัญญาจะย้อนเข้ามาๆ ความหมายอันนั้นย้อนเข้ามาๆ จนกระทั่งถึงใจ ความทุกข์ที่ว่าอันนั้นเป็นทุกข์นั้นก็เหมือนกัน ความทุกข์ทั้งหลายนั้นย้อนเข้ามาๆ จนกระทั่งมาถึงใจ มาดับที่ใจ ใจไม่หมายที่นี้ เมื่อใจไม่หมายแล้ว **ทุกข์ อริยสัจ** เต็มหัวใจ อ้อ เป็นอย่างนี้ คำว่า **รู้ทุกข์รู้อย่างนี้** คำว่าทุกข์เป็นสังขารเป็นอย่างนี้นั้นชิลได้ชัด ให้เห็นชัดอย่างนั้นชิล นี่ละท่านว่าทุกข์ อริยสัจ เป็นอย่างนี้ สมุทัยก็คือตัวความหมาย เมื่อรอบแล้วมันก็หดตัวเข้ามาไม่ไปหมาย สัญญานั้นแหละหมายว่านั่นเป็นทุกข์นี้เป็นทุกข์ เมื่อพิจารณาจบแล้วก็ไปหมาย นี่เป็นพื้นฐานแห่งการพิจารณาอริยสัจ”

กายนี้แหละ ทางเดินของ ปัญญา

“

พระพุทธเจ้า

เป็นสั่งสอน

ให้อุปัชฌาย์อาจารย์

ว่าสอนกุลบุตรสุดท้าย

ภายหลังกะให้สอน

กรรมฐาน ๕ นี้แหละ

ของมันบ่งอยู่ที่นี่

หลวงปู่ลี กุศลธโร

เมื่อ หลวงปู่ได้สัมผัสกับธรรมอันอัศจรรย์ในวันที่นั่งต่อสู้กับทุกขเวทนา ครั้งนั้นแล้ว จากนั้นก็ได้กราบเรียนความเป็นไปในจิตให้หลวงตาทราบ หลวงตาได้แนะนำให้ท่านออกพิจารณาทางปัญญา เมื่อจิตพักสงบพอสมควรแล้ว ให้พิจารณาร่างกาย เอาร่างกายเป็นสนามเดินของปัญญาเพื่อให้เห็นความจริง ในธรรมชั้นละเอียดขึ้นไปอีก

หลวงปู่ได้เล่าถึงการพิจารณาร่างกาย พอประมวลได้ดังนี้

“การภาวนาให้มีสติจะ ต้องผูกมัดเจ้าของเต๊ะ ให้สังเกตสังกาเจ้าของ การภาวนาสังเกตจิตเจ้าของ อ่านจิตเจ้าของ อย่าส่งพุ่มส่งพี เรื่องหุ่นเรื่องนี้ บังคับจิตให้มันอยู่ ใส่ศีลใส่ธรรม ใส่สมาธิใส่ปัญญา ให้มันเล่นอยู่หั่น อย่าให้ มันออกนอก คือออกนอกกายออกนอกใจเจ้าของ นั่นละ เพื่อบังคับให้สังจิต ออกนอก หัดมัน ให้เกิดความสงบที่แรก ให้ทำไปเรื่อยๆ อย่าไปตั้งความอยาก

หากพิจารณาจะให้มันพิจารณาอยู่ในกายนี้ กายนี้แหละทางเดินของ ปัญญา ไล่แต่เกสาลงมาหาพื้นเท้า แต่พื้นเท้าขึ้นไปหาเกสา ทวนไปทวนมาอยู่ จังชั้น ให้คล้องให้มันชำนาญอยู่นั่น สมเหตุสมผลแล้วจิตมันจะรวมลงสู่ความ สงบได้คือกัน นั่น **ปัญญาอบรมสมาธิ** พ่อแม่ครูจารย์เพิ่นแต่งไว้เบ็ดแล้ว มันสงบเป็นชั่วโมงหรือสองชั่วโมงก็ช่างมัน ปล่อย จิตถอนออกจากความสงบแล้ว จังค่อยมาใคร่ครวญ พิจารณาแยกธาตุแยกขันธ์ออกเป็นส่วนๆ ก็ได้ เวลามันสงบ อย่าไปกวนเลย มันลิสงบเบ็ดมือกะตาม

ออกจากห้นมาจะให้เบ็งอาการ ๓๒ แต่เกสาลงไปหาพื้นเท้า แต่พื้นเท้า ขึ้นมาถึงเกสา ให้พิจารณาอยู่นี้แหละ อัดภาพร่างกายของเขา อัดภาพร่างกาย ของเขามีชื่อเบ็ด โลกเขาใส่ชื่อสมมุติเบ็ด ชี้กะเต็มตนเต็มตัวอยู่ ชีหัวชีกลาก ชีไคล คนกะมาหลงสมมุติความปรุงแต่งของเจ้าของทอนัน

พระพุทธเจ้าเพิ่นบอกไว้เบ็ดละ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของมันบ่เที่ยง เบ็งแต่เขาเป็นเด็กน้อยมา เปลี่ยนมาๆ อยู่จังชั้น เฒ่าแก่ชราแล้วอียังมันอยู่ คือเก่าจึกแนว สังขารอันนี้มีแต่ชำรุดทรุดโทรมไป พิจารณาเบ็งแม้ะ

พระพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่สอนให้อุปัชฌาย์อาจารย์ว่าสอนกุลบุตรสุดท้ายภายหลัง ะให้สอนกรรมฐาน ๕
นี่แหละ ของมันต้องอยู่นี่เต๊าะ จิตมันต้องอยู่กับอันนี้แหละ อยู่นำโลกนำสงสารก็เพราะมันติดอันนี้ ยินดี
ยินร้ายอยู่นี่ ภพได้ชาติได้ก็เพราะอันเดียวนี้เบ็ด ลีต่างกันได้น้อ

ให้แก่เจ้าของ มันไปทางราคะ เขาก็ต้องพิจารณาดี แยกเบ่งดี ถ้ามันดู ตาห่มนี้ บ่อนได้งาม
ดังตาออกมากำหนดอยู่เห็น ว่าหนังกะเอาเม็ดตาหนังออกมาเบ่งดี มันงามอยู่บ่ หมดในกายมีแต่
หนังหุ้มทอนั่นละ พอเบ่งได้ นอกหันมีแต่ต่อสุกะเบ็ด บ่มีหนังแล้วผู้ใดสมาใกล้ได้ ม้างเบ่งดู บ่มีหยัง
โลกอันนี้ สกปรกเท่ามนุษย์มันลืมีดี

ให้ประกอบ คิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย มากๆ จิตมันจึงลืออ่อน มันจึงค่อยเกิดสลดสังเวช
พิจารณาให้มันรู้จัก พิจารณาอันใดให้มันเกิดสลดสังเวชในใจเจ้าของ ธรรมจึงค่อยเกิดได้ ชัดเข้าๆ จิตใจ
ของเขามันกะผ่องใสขึ้นละเอียดขึ้น รู้จริงเป็นจริงแหละ”

ความเป็นจริง ของกาย

“

จิตได้เห็นโทษ

แห่งกายภายนอกที่ตน

วาดขึ้นอย่างเต็มใจ

พร้อมทั้งการปล่อยวาง

จากสุขะและอสุขะภายนอก

ที่เกี่ยวข้องกับส่วนร่างกาย

ที่ตนเคยพิจารณา

ถอนอุปาทานความถือกาย

ออกได้โดยสิ้นเชิง

หลวงปู่ลี กุศลธโร ขณะนั่งอยู่บนศาลาหลังแรก วัดภูผาแดง

นัก ปฏิบัติผู้พิจารณาชั้น ๕ โดยความรอบคอบด้วย ปัญญา แล้วผ่านไปด้วยความหมด เยื่อใย คือสามารถพิจารณาส่วนแห่ง ร่างกายทุกส่วนให้เห็นด้วยความเป็น ปฏิกุศลด้วย โดยความเป็นไตรลักษณ์ ด้วย ประจักษ์กับใจจนทราบชัดว่า ทุกส่วนในร่างกายนี้มีความปฏิกุศล เต็มไปหมด

ความปฏิกุศลของร่างกายที่ ปรากฏอยู่ภายนอกกลับย้อนเข้ามา ลွှ่งของจิตภายในโดยเฉพาะ และ ทราบชัดว่าความเป็นสุกะ ทั้งนี้เป็น เรื่องของจิตออกไปวาดภาพขึ้นมา แล้วเกิดความกำหนดยินดีก็ดี ความเป็นอสุกะที่จิตออกไปวาด ภาพขึ้น แล้วเกิดความเบื่อหน่ายและ อิดหนาระอาใจต่อความเป็นอยู่ของ ร่างกายทุกส่วนก็ดี ในภาคทั้งสองนี้ จะรวมเข้าสู่จิตดวงเดียว คือมิได้ ปรากฏออกภายนอกดังที่เคยเป็นมา จิตได้เห็นโทษแห่งภพภายนอกที่ ตนวาดขึ้นอย่างเต็มที่ พร้อมทั้ง การปล่อยวางจากสุกะและอสุกะ ภายนอกที่เกี่ยวข้องกับส่วนร่างกายที่ ตนเคยพิจารณา ถอนอุปาทานความ ถือกายออกได้โดยสิ้นเชิง เรื่องของ กามราคะซึ่งเกี่ยวกับกายก็ยุติลงได้ ในขณะที่ถอนจิตถอนอุปาทานจากกาย

โดยผ่านออกระหว่างสุกะและอสุกะต่อกัน หมดยุติ
ความเชื่อในสุกะและอสุกะทั้งสองประเภท
ปฏิเสธความหลุดพ้นของใจก็ดับลงไปพร้อม

วันหนึ่งขณะที่หลวงปู่เข้าที่ภาวนา ท่านได้มีนิมิต
เห็นภรรยาเก่ามาปรากฏในวงภาวนา ในนิมิตนั้น
แสดงถึงการสลายไปแห่งรูปกายให้ท่านได้เห็น
อย่างชัดเจน ท่านเล่าว่า

“อยู่ห้วยทราย กะนั่งภาวนาอยู่เนี่ย จักหน้อย
เกิดแสงสว่างภาพปรากฏเห็นภรรยาเก่าอย่างเข้า
มาหา ทางนี้กะนั่งภาวนาอยู่ ทางนั้นกะอย่างเข้ามา
มายืนอยู่ตรงหน้า ห่างอยู่หว่างวากว่านี่ละ จักหน้อย
กะล้มลง อัดภาพร่างกายนี้ตายแตกออกจากกัน
พากๆ เลย เป็นส่วนๆ พังลงไปๆ กระจัดกระจายไป
ตามแผ่นดิน ทั้งเปื้อนทั้งเนาอยู่พอนานนั้น อันนั้น
กะขาดออก อันนี้กะขาดออก ตกลงไปเป็นดิน

เป็นน้ำ เป็นของเก่ามันแห้งแล้ว กลายเป็นธาตุ
เบ็ดเตล็ดเลย แต่ความจริงมันบ่มีบ่อนตายเลย ธาตุดิน
กะกระจายไปเป็นดินของเก่านั้นแล้ว ธาตุน้ำ
กะไหลไปของเก่ามันแห้งละ ธาตุลม ธาตุไฟ
กะเป็นไปตามสภาพเดิมมัน ผู้รู้คือใจจะรู้อยู่จั้งจั้น
บ่เกี่ยวกัน จักหน้อยพื้นดินกะมากลบทับถม
กองธาตุนั้นหายไปเลย ที่แท้กายมันเป็นอย่างนี้เด๊ะ
หาตัวสัตว์บุคคลในกองธาตุนี้อยู่ได้ได้ บ่มีเลย
เกิดสลดสังเวชละที่นี้ สลดหลาย แต่นั่นละ ถัญญา
ทางราคะนี้ขาดออกเลย บ่มีติด ใจบ่ได้เกี่ยวอีก
เลย”

นับแต่ขณะนั้นเป็นต้นมา ใจของท่านได้ละจาก
รูปธรรมลงอย่างเด็ดขาด สติปัญญาได้ก้าวขึ้นไป
พิจารณาในชั้นของนามธรรม สติปัญญาได้กลายเป็น
สติปัญญาอัตโนมัติทันที

สติปัญญา อัตโนมัตติ

“

อยู่ที่นั่น ๔ ปีนะ

ท้าวทราธ

ธรรมสีกี่เรื่องแต่บู๊นละ

จิตแตกมุนตัวๆ

แต่บู๊นแล้ว

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

สติปัญญ้อัตโนมัตติ เป็นมหาสติมหาปัญญาแล้ว เป็นการฟังธรรมอยู่ตลอดเวลา ท่านไม่ได้มีลดหย่อนผ่อนผันในการฟังธรรม ด้วยอัตโนมัตติของจิตของธรรมของกิเลสมันฟัดกันอยู่ภายใน

ผู้ปฏิบัติธรรมเมื่อก้าวถึงขั้น “ปัญญา” แล้ว อยู่ที่ไหนก็ฟังธรรมอยู่ตลอดเวลา มีอะไรมาสัมผัสก็พิจารณาเป็น “ธรรม” ทั้งสิ้น เพราะสิ่งที่มาสัมผัสเป็นเครื่องเตือนสติให้ระลึกรู้ ปัญญาก็วิ่งตามทันที โดยอัตโนมัตติพิจารณาอย่างรวดเร็ว ไม่ต้องถูกบังคับเหมือนขั้นเริ่มแรก ซึ่งเป็นขั้น “หมั่นขึ้นบนเตียงแล้วไม่ยอมลง ถ้าไม่ถูกสับให้แหลกเสียก่อน” จิตขั้นนี้ อะไรมากระทบย่อมรู้เท่าทัน พิจารณาเป็นอรรถเป็นธรรมทั้งสิ้น ดังที่หลวงปู่ใหญ่มั่นกราบเรียนพระมหาเถระ ซึ่งหลวงตาได้เขียนไว้ในประวัติของหลวงปู่ใหญ่มั่นว่า

“พระมหาเถระถาม “ท่านอยู่คนเดียว เวลาเกิดข้อข้องใจขึ้นมา ท่านปรึกษาปรารภกับใคร” หลวงปู่ใหญ่มั่นตอบว่า “ฟังเทศน์อยู่ทั้งกลางวันกลางคืนไม่ได้หยุดหย่อนเลย” พระมหาเถระก็ไม่กล้าค้านท่านว่ายังไ้ เพราะอาจไม่เข้าใจก็ได้ ประการหนึ่ง ประการที่สอง ท่านพูดออกมาจากความจริง ก็ไม่กล้าจะค้านท่าน

ที่ว่า “ฟังเทศน์อยู่ทั้งกลางวันกลางคืน” ก็คือการที่พิจารณาสิ่งที่มาสัมผัสปลุกสติปัญญาอยู่ตลอดเวลาตนเอง จนเป็นที่เข้าใจไปโดยลำดับ นั่นคือการฟังธรรมทั้งกลางวันกลางคืนทางด้านปฏิบัติ เพราะสติปัญญขั้นนี้เป็นขั้น “อัตโนมัตติ” ทำงานเพื่อ “ธรรมล้วนๆ” ไม่มีโลกเข้าแอบแฝงเลย”

ช่วงที่อยู่ ณ บ้านห้วยทรายนี้เอง หลวงปู่ลีท่านได้ตั้งใจเร่งความเพียรปฏิบัติตามคำสอนของหลวงตาอย่างเอาจริงเอาจัง จนเกิดผลเป็นที่น่าพอใจ พร้อมกันนี้ ท่านได้กราบเรียนให้พ่อแม่ครูจารย์หลวงตาพระมหาบัวได้ทราบอยู่เสมอ หลวงตาจึงได้ให้อุบายเพื่อเปิดทางให้ก้าวเดินต่อไปในเรื่องนี้หลวงตาได้เมตตาพูดถึงการภาวนาของหลวงปู่ลีไว้ดังนี้

“ตั้งแต่เราไปอยู่ห้วยทราย ท่านก็กำลังหมุ่น
ตัวๆ ตอนเราอยู่ห้วยทราย ท่านจะได้กี่ปี่นะ ออกจาก
พ่อแม่ครูจารย์มันมรณภาพแล้ว ไปอยู่ห้วยทราย
มันก็สังคดี ไม่มีใครเลย คือวัดนั้นเป็นวัดป่าช้า

ธรรมลี นั้น ใครไม่รู้ๆ ตอนนั้นความเพียร
เร่งหมุ่นจี รู้กันทันทีละ พุดทางดำเนินของจิต
ถึงไหนๆ รู้ทันทีๆ ขอให้ผู้ฟังรู้สูงกว่าเออะ ผ่านไป
ตรงไหนรู้ทันทีๆ รู้กันอยู่ห้วยทราย ท่านลีกำลังเร่ง
หมุ่นเลย

ถ้าหากว่าถึงขั้นที่จะออกแล้วไม่อยู่นะ กิเลส
ถึงขั้นที่อยู่ไม่ออก ไล่ไปวัดไปวานี โอ้ย เหมือนไล่
เข้าพินเข้าไฟ มันร้อน ไล่ลงเหวลงบ่อเร็วปั๊บเลย
ไล่เข้าวัดเข้าวาไม่ไป จิตผู้นี้เป็นอย่างนี้ เมื่อได้รับ
การอบรมจิตเข้าขั้นที่หมุ่นตัวแล้วเอาแล้ว ที่นี้หมุ่น
สู่ธรรมไม่ถอย หมุ่นทั้งวันทั้งคืนจนไม่ได้นอน
มันเป็นขั้นๆ ของจิตของธรรม ขั้นของกิเลส กิเลส
หยาบขนาดไหน ชี้เกียจ แม้ที่สุดไปวัดไปวาทำบุญ
ให้ท่านก็ไม่อยากทำ ชี้เกียจหมด ขึ้นมันหนา ให้เข้า
พุงเจ้าของเท่านั้นดี แบ่งให้ท่านใครไม่ได้ นี่ขั้นมัน
เห็นแก่ตัวมาก กิเลสหนา ขึ้นมากๆ เข้าไปทั้งกิน

ทั้งทานทั้งอะไรเข้าไปๆ สุดท้ายเลยไม่สนใจกับ
เรื่องกินเรื่องอะไร มีเท่าไรโปะเลย เป็นอย่างนั้น

จิตเวลาก้าวเข้าสู่ทางด้านภาวาเหมือนกัน
เวลาล้มลุกคลุกคลานมันก็เอากันอยู่นั่นละ แต่
เวลาก้าวออกแล้วก็คือออกๆ พอออกเต็มที่แล้ว
จนกระทั่งนอนไม่หลับ กลางคืนนอนไม่หลับ กลางวัน
ยังจะไม่หลับอีก มันหมุ่นของมันเพื่อออกๆ
เวลามันหมุ่นได้ที่ของมันที่จะออกแล้วไม่อยู่
อย่างไรก็ไม่อยู่ เป็นอย่างนั้นนะ จิตนี้ฟุ้งๆ คือมัน
เห็นช่องทางเหมือนว่าพระนิพพานอยู่ชั่วเอื้อมๆ
นั่นละ จับผิดจับถูก จะเป็นจะตายไม่รู้ละ ถ้าถึง
ขั้นนั้นแล้วเหมือนว่าพระนิพพานอยู่ชั่วเอื้อม
นั่นแหละ หมุ่นตัวเลย

การพูดอย่างนี้พูดตามเรื่องของจิตที่ดำเนิน
มาแล้วนะ พอถึงขั้นมันได้หลักได้เกณฑ์แล้ว
หมุ่นตลอด ไม่อยู่ จะเป็นจะตายไม่อยู่ เหมือนว่า
นิพพานอยู่ชั่วเอื้อมๆ จับผิดจับถูก อย่างนั้นความ
เพียรไม่มีเวลา กลางวันกลางคืนนอนไม่หลับ
มันหมุ่นของมัน นี่ละธรรมเมื่อมีกำลัง เมื่อมีกำลัง
แล้วเป็นอย่างนั้น”

หลวงปู่ได้ปรารภถึงลำดับการปฏิบัติธรรม
ในขั้นนี้ที่เป็นไปภายในจิตของท่านไว้หลายวาระ
พอจะประมวลความได้ดังนี้

“ครูบาอาจารย์เฟ้นฝึกที่แรก มีแต่ให้ฝึก
ความสงบซะก่อน หากจิตมันรวมลงได้ มันเป็นไป
เองดอกแนวหมูนั่น ปัญญามันเกิดเอง นั่นเพิ่นว่า
เป็นวิปัสสนา ให้กำหนดสตินะ ฝึกสติตัวนี้แหละให้
มันเป็นมหาสติมหาปัญญา ให้มันทันกันจังชั้น หาก
ปัญญาแก่กล้าเข้าแล้วจะจะเป็นญาณไปเลยละ
อิหยังเกิดขึ้นมา กะพิจารณาทันๆ ทุกขณะจิตไปเลย
เป็นญาณเลย กิเลสในจิตใจมันก็ตกไปๆ หากถึง
ขั้นนี้แล้ว

อย่างหลวงปู่ใหญ่มั่นเพิ่นว่า ฟังธรรมอยู่หมด
มือหมดคืบ วาชั้น บได้สูงสิงกับไฟ หลบหลีกอยู่
อย่างนั้น เพราะว่าธรรมมันเกิดขึ้นตลอดเวลา บได้
ว่างเต๊าะ

ตอนนั้น ผมนี่ ฮ่วย มันบ่อยากสูงสิงกับ
ผู้ใดดอก ของทำงานทางใจเต๊าะ หาแต่ทางหลบหลีก

ปลีกออกจากหมู่อยู่จังชั้น อยู่ผู้เดียวมันม่วน มัน
สนุกทำความเพียร ภายในมันเกิดดับอยู่จังชั้น คือ
ยังมีครูบาอาจารย์มาเทศน์ให้ฟังอยู่ตลอดจังชั้น
เร่งเข้าเบิ่งแม่ มันลิเห็นดอกธรรมของพระองค์เจ้า
เกิดเองดอกแนวหมูนี แต่ต้องอบรมจิตใจเจ้าของ
ให้มันดีๆ เอะะ มันโผล่ขึ้นมาเองดอก มันบอกขึ้น
มาเองเบ็ด ปราภฏอุบาย

ธรรมชาติของวิปัสสนาจริงๆ แล้ว ฮ่วย มันบ่มี
สัญญาไปทางโลกเลย มันบได้คำนึงไปทางโลกเลย
ແ່ລ້ວ ภายในมันเกิดดับอยู่หั้น อิริยาบถสี่นี้เป็น
ความเพียรของพระพุทธเจ้าหมด นอนกะได้ นั่งกะได้
ยืนก็ได้ เดินก็ได้ เป็นความเพียรหมด ฮ่วย นอนมัน
กะบ่หลับดอก ภายในใจนั้นมันไหลอยู่จังชั้น คล้าย
กันกับดูภาพยนต์จังชั้น เรื่องมันนี่จบ ม่วนนั้นก็ขึ้น
ต่อเลย มันอัตโนมิติไปจังชั้น มันก็เลยเพลิน
ม่วนทำความเพียร ความละความวางมันก็ละวาง
เอาเองดอก เมื่อเหตุผลมันลงตัวแล้ว โอ้ย จักความ
เพียรมันมาแต่ได้ มันเป็นเอง พอเห็นฝั่งแล้ว มีแต่
คำนึงว่า ลิพันทุกข์บ่มีอยู่ อยู่เท่านั้น ดีกะบ่อยู่โลกนี้
ชั่วกะบ่อยู่โลกนี้”

เมื่อฤดูพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ผ่านพ้นไปแล้ว หลวงตาได้ปรารภกับหมู่พระเถระว่า “เอ้อ เรายังจะไปไหนไม่พ้นละนะ โยมแม่มาเกี่ยวข้องแล้ว ถ้าไม่เอาโยมแม่ออกบวชเห็นจะไม่ได้”

เนื่องจากองค์ท่านพิจารณาและทราบตามนิมิตบอกเหตุที่ปรากฏขึ้นก่อนหน้านั้น โดยท่านตั้งใจว่าจะเดินทางมายังบ้านตาดเพื่อเอาโยมมารดาออกบวชเป็นชี จะได้สนองคุณโยมมารดาด้วยธรรมะภาคปฏิบัติ พร้อมกับได้ชักชวนคุณแม่ชีแก้วให้มาเป็นเพื่อนกับโยมมารดาด้วย ท่านให้เหตุผลว่า เป็นหญิงด้วยกันคงบอกสอนกันได้สะดวกกว่า ส่วนพระเถระนั้นก็แล้วแต่ใครจะอยู่จะไป หากพากันไปกันหมดก็คงไม่งามแก่วงพระกรรมฐาน ท่านจึงมอบภาระให้ท่านพระอาจารย์สม โกลนุทโท เป็นหัวหน้าหมู่สืบมา

หลังจากหลวงตาได้พาโยมมารดาออกบวชเป็นชีแล้ว จึงได้พาคณะลงไปเที่ยวพักภวนาทางจันทบุรี ครั้นนั้นหลวงปู่ลีได้ติดตามหลวงตาไปพักภวนาที่จังหวัดจันทบุรีอยู่ระยะหนึ่ง เผอิญโรคจิตสืดวงตารของท่านกำเริบขึ้น หลวงตาจึงแนะนำให้ท่านกลับมาจำพรรษาที่ทางภาคอีสาน พร้อมได้กำชับหลวงปู่ลีว่า ให้แสวงหาที่วิเวก อย่าคลุกคลีด้วยหมู่มาก ห้ามเทศนาว่าการสั่งสอนใคร และอย่าไปยุ่งกับการก่อสร้างใดๆ เป็นเด็ดขาดในช่วงนี้ เพราะจะเป็นเหตุให้การพิจารณาธรรมในขั้นนี้ล่าช้าออกไปอีก

เหตุที่หลวงตาได้กำชับหลวงปู่ลีเช่นนี้ เป็นเพราะขณะนั้นธรรมภายในของหลวงปู่ลีนั้นได้เข้าช่องเข้าด้ายเข้าเข็มแล้ว ธรรมขั้นนี้ประเภทนี้ต้องอยู่องค์เดียว จึงจะเหมาะกับความ เป็นไปภายในจิต เมื่อหลวงปู่ได้รับคำแนะนำอย่างนั้นแล้ว ท่านจึงได้กราบลาพ่อแม่ครูบาอาจารย์มาจำพรรษาภวนาทางอีสาน โดยมีท่านพระอาจารย์สิงห์ทองได้เป็นผู้มาส่งท่านที่ท่ารถ

ผมสอนท่าน ปานฟ้ากลาบแล้ว

“

พ่อแม่ครูจารย์

สอนอาตมา

ปานฟ้ากลาบส่ (ท้าวเรา)

ไปอยู่นำเพิ่นจั้งชั้น

อาตมาบ่ปะพ่อแม่ครูจารย์

จักเทือนะ

หลวงปู่ลี กุศลธโร

เมื่อ หลวงปู่ลีได้รับคำชี้แนะจากพ่อแม่ครูจารย์เช่นนั้นแล้ว จึงได้เดินกลับมายังภาคอีสานเพื่อ เทียวแสวงหาที่หลีกเร้นภาวนา ต่อมาปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๘ หลวงตาได้พา คณะพระที่ติดตามและโยมมารดา กลับมาสู่บ้านตาด และได้เริ่มก่อสร้าง สำนักวัดป่าบ้านตาดขึ้น

หลวงปู่ลีเมื่อทราบข่าว ก็ได้เดินทางเข้ากราบเท้าพ่อแม่ครูจารย์ เพื่อช่วยเหลือการงานด้วยความ เคารพ ระยะ ๒-๓ ปีนี้ หลวงปู่ได้ เทียวเข้าเทียวออกวัดป่าบ้านตาด เสมอ ทั้งนี้ก็เพื่อคอยรับฟังโอวาท อุบายธรรมจากหลวงตานั่นเอง และ ในแต่ละปีเมื่อช่วยการงานเสร็จเป็น ที่เรียบร้อยแล้ว หลวงตาจะสั่งให้ท่าน ออกเทียววิเวกหาที่ภาวนาเพื่อเร่ง ความเพียรเฉพาะตนต่อไป

หลวงปู่เล่าว่า “พ่อแม่ครูจารย์สอนอาตมาปานฟักลาบละ (หัวเราะ) ไปยุ่นำเพิ่นจ้งชั้น อาตมาบ่ปะ พ่อแม่ครูจารย์จักเทือนะ ไปบ้านตาดนำเพิ่นปี ๒๕๐๑ เพิ่นบอกให้ไปภาวนา **“ผมสอนท่านปานฟักลาบแล้ว”** (ทุ่มเทสั่งสอนแบบละเอียดบรรจงหมดแล้ว) บอกเบ็ดแล้ว ไป

เพิ่นสอนอาตมาว่า

๑. อย่าเป็นนักก่อสร้าง
๒. อย่าเป็นนักเทศน์
๓. อย่าไปบอกเบอร์

ชั้นบอกเบอร์แล้วอย่าเข้ามาในวัดนี้ สามอย่าง เพิ่นสั่งแล้วกะหนี ให้ไป

หลวงปู่ลี กุศลธโร
หลวงพ่ोजันทรเรียน คุณวโร
และหลวงปู่มี ปมุตโต
ในงานฌาปนกิจศพ
นางโพธิ์ ซาลีเชียงพิณ ผู้เป็นมารดา
ณ วัดดอยเทพนิมิต (วัดถ้ำเกีย)
(ไม่ทราบปีที่เผาศพ)

๒๕๐๑ เจ่าแม่ป่วยหลาย ไทบ้าน
ไปนำเอา แล้วกะไปลาเพื่อน เพื่อนกะให้
ไปเที่ยว ไปแล้วกะบ่เข้ามาแล้ว
๒๕๐๑ กะบ่เข้า ๒๕๐๒ กะบ่เข้า ๒๕๐๓
กะบ่เข้า ๒๕๐๔ จังค้อยเข้าไปจำพรรษา
นำเพื่อน”

สำคัญว่าสิ้นไป

“

ธรรมสั

นี้ก็สำคัญอยู่นะ

ธรรมสันี้สำคัญพิศ

กันหนึ่งเหมือนกัน

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

อธิบายอำนาจอันละเอียดแหลมคมของอวิชาเจ้าจอมกษัตริย์แห่ง
ไตรภพนี้มีพละทานุภาพมาก แม้ปัญญาของพระโยคาวจรเจ้าผู้ดำเนินอยู่ใน
ชั้นของอรหัตตมรรค ก็อาจจะเสียเวลาได้ หากว่ามีท่านผู้รู้ที่เหนือกว่า
คอยให้คำแนะนำแล้ว ก็จะทำให้สามารถพิจารณาผ่านไปได้อย่างรวดเร็ว
หลงตาได้พูดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

“ฐานของอวิชาจริงๆ คืออะไร นี่แหละตัวสำคัญ เราก็ไม่อยากจะ
พูดตรงนี้ เพราะเหตุไร เพราะเป็นธรรมที่ละเอียดมาก ก็เลสประเภทนี้
ละเอียดมาก มักจะสวมนรอยให้ผู้ปฏิบัติหลงกลลี้มตัว แต่ก็ทนไม่ได้ที่
ต้องพูด เมื่อเข้าถึงขั้นนั้นแล้ว นั่นแหละขั้นที่สำคัญว่าตัววิเศษว่าตัว
ประเสริฐเลิศโลกทั้งๆ ที่กำลังเป็นอวิชาเต็มตัว ไปยกตัววิชชานั้นแหละ
ว่าประเสริฐ ว่าเลิศ มหาสติ มหาปัญญา ที่เคยฝึกมาอย่างเกรียงไกร ก็กลายเป็น
ของครึกษ์ไปรักษาวิชชาดวงที่ว่าเลิศประเสริฐ ดวงมีความสง่าผ่าเผย
มีความสว่างกระจ่างแจ้ง งามจากลำหยาญแพรวพราว ไม่มีอะไรเสมอเหมือน
ไปเสียโดยไม่รู้สีกตัว จึงมีทั้งรักทั้งชอบใจ ทั้งอ้อยอิ่งทั้งสงวนอยู่ในนั้นหมด
นั่น เห็นไหม ก็เลสละเอียดขนาดไหน ตั้งแต่ขั้นกายก็ละเอียดพอตัวของมัน
ซึ่งแทบล้มแทบตายที่ผู้ปฏิบัติจะผ่านไปได้ ก็เลสที่แทรกอยู่กับเวทนา
สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็เต็มตัวแห่งความละเอียดของมัน ยิ่งเข้าไปถึง
องค์กษัตริย์วัฏจักรที่พาจิตให้หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงในการเกิดการตาย คือ
ตัววิชชาขั้นนี้แท้ๆ จะไม่ละเอียดครอบโลกธาตุได้อย่างไร แม้ขั้นมหาสติ
มหาปัญญายังลี้มตัวหลงกลไปเป็นของครึกษ์รักษาคิดดวงนี้จนได้

คำว่ารักษาคิดดวงนี้คืออะไร คือมีความรัก ความสงวน ความอ้อยอิ่ง
ความติดความพันอยู่ภายในนั้น ไม่ยอมให้อะไรมาแตะต้องได้ เพราะรักมาก
สงวนมาก แต่คำว่าสมมุติ อวิชาก็คือสมมุติ มหาสติ มหาปัญญา ซึ่งเป็นสิ่ง
ที่ควรแก่กันและหมุนตัวอยู่ตลอดเวลา ทำไมจะไม่ทราบความเคลื่อนไหว
ความเปลี่ยนแปลง ความผิดปกติของจิตประเภทที่ว่าอัศจรรย์และเป็นจอม
กษัตริย์นั้นได้ในขณะใดขณะหนึ่งเล่า เพราะจดจ่อ เพราะพิจารณา ทั้งๆ ที่
กำลังรักสงวนและกำลังรักษาอยู่นั้นแหละ หากมีการพินิจพิจารณา มีการ

กิเลสประเภทนี้ละเอียดยาก

มักจะสวมรอยให้ปฏิบัติหลงกลสืมตัว

แต่ก็กลับไม่ได้ที่ต้องพูด เมื่อเข้าถึงขั้นนั้นแล้ว นั่นแหละขั้นที่สำคัญว่าตัววิเศษ

ว่าตัวประเสริฐเลิศโลก ทั้งๆ ที่กำลังเป็นอวิชชาเต็มตัว

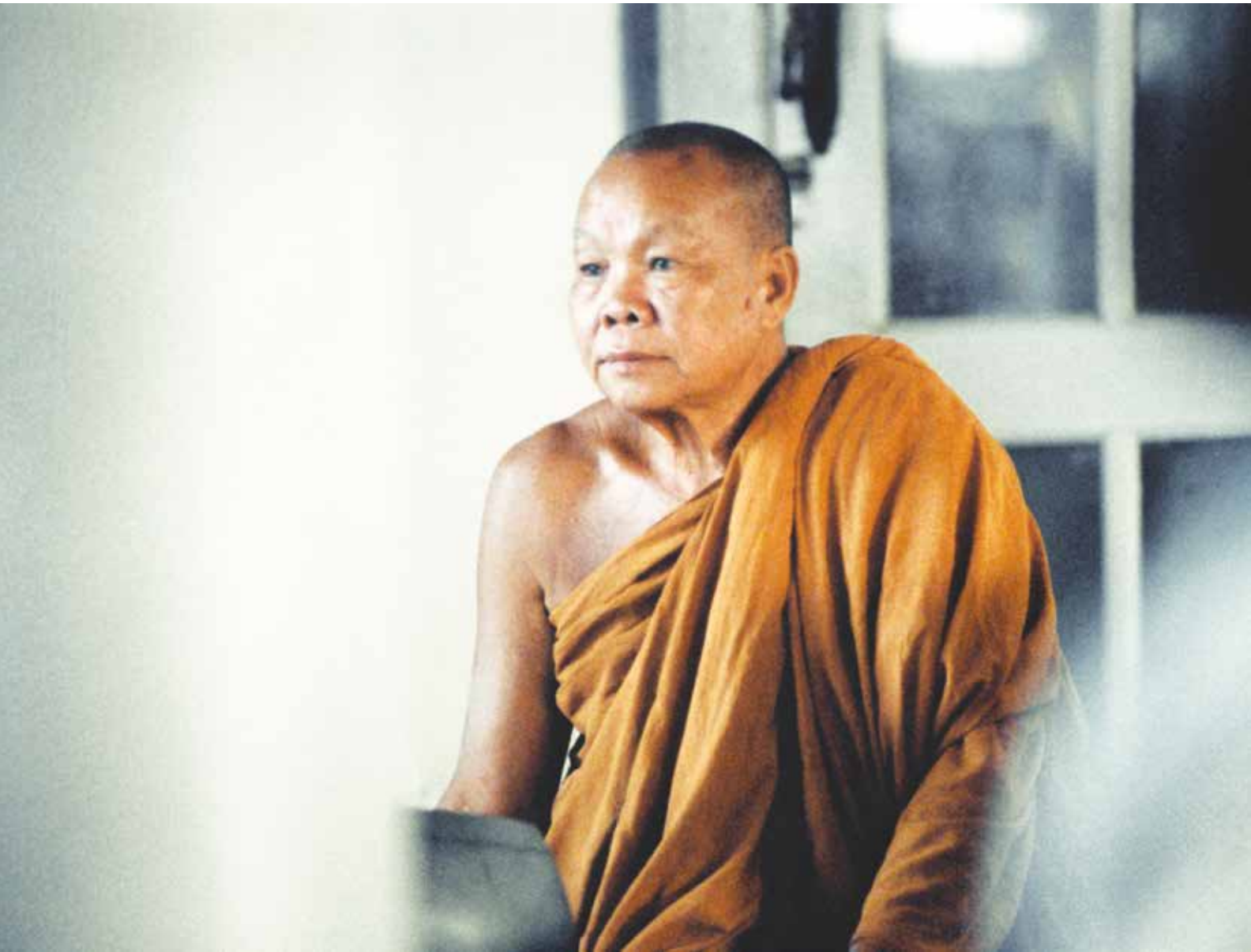
ไปยกตัวอวิชชาขึ้นแหละว่าประเสริฐ ว่าเลิศ

สังเกตสอดรู้กันอยู่ทุกระยะๆ ตามนิสัยของสติ ปัญญาขั้นไม่แน่นอนใจ ไม่นานก็ทราบกลมายาของ อวิชชาจนได้ นี่แหละตรงนี้ ตรงที่จะทำลาย”

มีตัวอย่างประสบการณ์ของครูบาอาจารย์ ชั้นผู้ใหญ่หลายรูปด้วยกันที่ต้องเสียเวลาเพราะ หลงกลติดอยู่ในอำนาจของอวิชชานี้ จนบางท่าน เข้าใจสำคัญไปว่าธรรมชั้นนี้เป็นวิมุตติธรรมก็มี นี่ก็ เพราะความละเอียดของอวิชชานั้นเอง หลงปุ่ล ก็เช่นเดียวกัน แต่ด้วยมีพ่อแม่ครูจารย์คอยกำกับ อยู่เสมอ จึงทำให้หลงปุ่ลไม่เสียเวลานานในธรรม ชั้นนี้

หลวงตาได้เล่าถึงเรื่องนี้ในช่วงท้ายเทศน์ของ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๒ ไว้ว่า

“ธรรมลี้ก็สำคัญอยู่นะ ธรรมลี้สำคัญผิด หนหนึ่งเหมือนกัน นั่นนะเป็นตั้งแต่อยู่กับผมที่ ห้วยทราย เรื่องการค้นการพิจารณาไม่มีเวลาวาง เป็นตั้งแต่รุ่นล่ะ ท่านก็เป็นได้เร็ว ก็บวชในงานศพ พ่อแม่ครูจารย์เรานี้ละ ปี ๔๓ เราก็มารำพรรษา ที่หนองผือ ปี ๔๔ ก็ไปจำที่ห้วยทราย ท่านก็ไป อยู่ด้วยที่นั่น เป็นได้เร็วนะ ไปสำคัญตัวตอนหนึ่ง เข้าใจว่าสิ้นไป พลิกไปได้ใจไม่รู้ เอ้า แก่ได้”

เมืองเลย ดินแดน พระกรรมฐาน

“

ท่านพยายามศึกษา
กายนكرและจิตนكر
ที่เป็นแหล่งใหญ่แห่งไตรภพ
โดยอาศัยอยู่ในป่าในเขา
ในถ้ำจอมพา เป็นสถานที่
เรียนรู้ตามคำตรัสสอน
ของพระพุทธรเจ้า

สำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงชมเชยว่าเป็นมหาวิทยาลัยชั้น
สถานที่เยี่ยมสำหรับนักภวนา คือ ป่า ๑ โคนไม้ ๑ ป่าช้า ๑
ป่ารกชัฏ ๑ ที่แจ่มโลมฟาง ๑ ที่พิเศษขยายออกไป คือ ถ้ำ เจ้ามหา
ชนไหลเขา หุบเขา ชายป่าชายเขา เหล่านี้ล้วนถือเป็นสถานที่สำคัญ และทรง
ชมเชยเป็นคู่เคียงกันมาในคำสอน พระรัตนตรัยฐานสายหลวงปู่ใหญ่มั่น
ท่านพยายามศึกษาภาวนาและจิตนาคที่เป็นแหล่งใหญ่แห่งไตรภพ
โดยอาศัยอยู่ในป่าในเขาในถ้ำจอมผา เป็นสถานที่เรียนรู้ตามคำตรัสสอน
ของพระพุทธเจ้า แม้ในสมัยปัจจุบัน บรรดาพระภิกษุฐานจากถิ่นสู่ถิ่นต่างก็
ยังคงต้องเที่ยวประกอบความเพียรตามทำเลดังกล่าวเช่นเดียวกับสมัย
หลวงปู่ใหญ่มั่นพาดำเนินมา พระที่จำพรรษาอยู่ในป่าเขาเหล่านั้น โดยมาก
จะมีครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่ใหญ่มั่นเป็นผู้นำสำหรับการ
ประพฤติปฏิบัติเป็นแห่งๆ ไป

จังหวัดเลยก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่เต็มไปด้วยป่าเขาเหมาะต่อการ
หลบหลีกปลีกตัวเพื่อประกอบความพากเพียรทางใจ และสมัยก่อนหลวงปู่
ใหญ่มั่นท่านก็เคยมาพำนักจำพรรษา ณ ถ้ำผาบึง อำเภอสว่างแดนดิน ต่อมา
จึงมีพระลูกศิษย์สายหลวงปู่ใหญ่มั่นเที่ยวเสาะแสวงหาสถานที่บำเพ็ญใน
เขตจังหวัดเลยสืบมาจนถึงปัจจุบันนี้

ครูบาอาจารย์รุ่นใหญ่ที่เป็นเลือดเนื้อใจของชาวเมืองเลย เช่น หลวงปู่
ชอบ ฐานสโม หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นต้น

หลวงปู่ลี กุศลธโร เดิมพื้นเพท่านเป็นชาวอำเภอด่านซ้าย ท่านว่า
ท่านชอบป่าชอบเขาแถวนั้น จึงได้หลบหลีกปลีกตัวหาที่หลีกเร้นเพื่อ
ประกอบความพากเพียรทางใจในเขตจังหวัดเลยตามครูบาอาจารย์สมัยเก่า
ท่านเล่าถึงบรรยากาศในสมัยเที่ยววิเวกทางจังหวัดเลยไว้ว่า

“แก้ไขเจ้าของอยู่จ้งจ้ง สิ่งที่ปลดกะปลดอยู่จ้งจ้งแล้ว ไปหาวิเวกก็ไป
จ้งจ้งแล้ว อยู่หน้าภูน้ำเขาพูน อยู่องค์เดียวนั้นซ้ำบาย มันม่วนแท้ๆ ไปอยู่
องค์เดียวจ้งจ้ง ไปหาวิเวกอยู่จ้งจ้ง เดินจงกรมภาวนาอยู่จ้งจ้งมิดๆ แม่นแท้
ไปเที่ยวทางจังหวัดเลย โอ๊ย เขาบ่สนใจดอก เขาเฮ็ดแต่งานทอนนั้น มีแต่

เขาใส่บาตรให้กินทอนั้นล่ะ เขาจะบอกเขาซะว่า ใส่หมกใส่ห่อพร้อมโลด บิให้ตามมาเลยกะมี แม่้นแท้ ไปอยู่เทิงภูเทิงเขาหมูนั่น มันไกลเด๊ะ ไปอยู่ภูหอนั่น ทางไปบิณฑบาตหมูนี กว่าลิได้กลับมา ฟุนแล้ว พอล้างบาตรเสร็จ เขาก็กลองเพลพอดีแล้ว ไปอยู่หั้นนาน

มันม่วนนำสัตว์ แต่ก็ยามกลางคืนแม่้นกวาง ยามไปบิณฑบาตนี้เห็นฮอดฟาน ฟานแม่ลูกอ่อนมัน ออกหากินแล้ว มันม่วนนำเขา ที่แรกเห็นเฮานี้มันเล่นหนีแล้ว จนได้ฮ้องบอกใส่มันว่า เฮ้ย อย่าเล่น เพศนี้บ่แม่นเพศสิเบียดเบียนดอก วาซัน เป็นเพศเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน เฮาอย่าไปกลัวกัน อย่าไป เล่นมันลิตกเหวเด๊ะ แต่มันเล่นอยู่หั้น ๓ มื้อ มื้อที่ ๔ นี้ ฮ่วย บ่เล่นดอก แต่ยืน ๓ ขา กินมะกอกอยู่หั้น ตานี้กะเบิ่งเฮา แล้วกะเลยวนำมัน เฮ้ย อย่าไปเล่นเด้อ หมู่เดียวกันกะเฮา เฮาเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน บ่ผิดหยังกัน ฮ่วย ต่อไปมีแต่กินเฉย มันบ่เล่นหนีอีก เบิ่งมันก็ฮู้จักเต้สัตว์ เปรียบเทียบมันกับวาระจิต อันเดียวกันนี้แล้ว มันต่างแต่ร่างกายเท่านั้นละ เขาก็เสวยวิบากของเขา เขาเคยทำดีทำชั่วมา กรรมดีกรรมชั่ว ของเขา อันวาระจิตอันเดียวกันแล้ว”

โพธิสัตว์

“

คำว่า โพธิสัตว์
คือผู้ที่จะตรัสรู้ข้างหน้า
แปลออกแล้วเป็นอย่างนั้น
เป็นผู้ที่มีความ
เมตตาสงสารมาก
มาโดยลำดับลำดับ

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ขณะที่พักภาวนาที่เทือกเขาภูหลวง อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย หลวงปู่ลีได้พบกับช้างโขลงหนึ่ง ซึ่งช้างตัวหัวหน้าของโขลงนั้น เป็นช้างโพธิสัตว์ที่เสวยวิบากกรรมเกิดมาเป็นเดรัจฉานด้วยอกุศลกรรมที่เคยได้กระทำไว้แล้วในชาติก่อน ท่านเล่าว่า

“แต่อยู่ภูหลวงนี้ จะมีช้างใหญ่ตัวหนึ่ง บักราลาก งามมันยาวหลาย ช้างใหญ่ตัวนี้เวลากินหญ้านี่ยืนกินอยู่กลางหมู่ ลูกน้องกินอยู่อ้อมๆ อยู่ จังชั้น บ่สูงถึงกับหมู่ อยู่ตัวเดียวอยู่จังชั้น นั้นหัวหน้าหมู่ พรานนี่ลี เข้าไปหามันบ่ได้ดอก ตำตัวนั้นตำตัวนี้ก่อน มันกินอยู่ตรงกลางหมู่เด๊ะ หมู่กะกินอยู่อ้อมอยู่จังชั้น รักษามันอยู่จังชั้น เป็นช้างโพธิสัตว์เด๊ะ ตัวนั้น”

ผู้ปรารถนาที่จะตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณด้วยตนเอง จะต้องบำเพ็ญบารมีประเภทต่างๆ มากถึง ๓๐ ทัศ ท่านผู้นั้นได้ชื่อว่า พระโพธิสัตว์ มีอยู่ ๒ ประเภทด้วยกัน คือ ประเภทที่แน่นอนแล้ว หมายถึง พระโพธิสัตว์ที่ได้รับลัทธิพยากรณ์จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอดีต พระองค์ใดพระองค์หนึ่งแล้วว่าจะได้ตรัสรู้ในอนาคตกาลข้างหน้า พระโพธิสัตว์ประเภทนี้เรียกว่า **นิยตโพธิสัตว์** คือจักได้ตรัสรู้สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งแน่นอน นี่ข้อหนึ่ง

ประเภทที่ยังไม่แน่นอน เรียกว่า **อนิยตโพธิสัตว์** หมายถึง บุคคลผู้บำเพ็ญบารมีปรารถนาจะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ยังไม่ได้รับลัทธิพยากรณ์จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ผ่านมาแม้พระองค์หนึ่ง จึงยังไม่แน่ว่าจะได้เป็นพระพุทธเจ้าในกาลข้างหน้าหรือไม่ นี่ข้อหนึ่ง ประเภทที่สองนี้สามารถจะกลับความปรารถนาของตนได้ ยกตัวอย่าง ในสมัยปัจจุบัน เช่น หลวงปู่ใหญ่มั่น ภูริทัตโต เป็นต้น

หลวงตาพระมหาบัวได้อธิบายถึงความยากลำบากในการบำเพ็ญบารมีปรารถนาเพื่อความสำเร็จตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของพระโพธิสัตว์เอาไว้ดังนี้

“คำว่า **โพธิสัตว์** คือ ผู้ที่จะตรัสรู้ข้างหน้า แปลออกแล้วเป็นอย่างนั้น เป็นผู้ที่มีความเมตตาสงสารมากมาโดยลำดับลำดับ ไปอยู่ในฝูงสัตว์ก็ให้อภัยแก่สัตว์ เจ้าของยอมตายแทนสัตว์ได้ เป็นหัวหน้าสัตว์ เจ้าของยอมตายทีเดียว อยู่กับสัตว์ เอา สัตว์อด ให้พระองค์อดเสียก่อนให้สัตว์อิ่ม พวกบริษัทบริวารอิมท้อง พระโพธิสัตว์ถึงจะอิ่มทีหลัง

พวกเราทั้งหลายให้เห็นใจพระพุทธเจ้าที่ทรงชวนชวายเป็นแทบตาย สร้างพระบารมีมาเฉพาะพระพุทธเจ้าของเรา ๔ อสงไขยแสนมหากัป คำว่า **๔ อสงไขย** แปลว่า **นับไม่ได้ ๔ หน** ถ้าหากเราเทียบก็อย่างเรานับ ๑, ๒, ๓, ไปถึง ๑ ล้าน พอล้านแล้วก็หยุดที่ตรงนั้น แล้วมานับใหม่ จนถึงล้านเป็นสองล้าน สามล้าน เป็นสี่ล้าน นี้อสงไขย คือนับไม่ได้ ตั้งแต่ครั้งนั้นเขาจะถือเลขไหนเป็นสำคัญไม่รู้ แต่สำหรับเมืองไทยเรานี้ถือเลขล้าน พอถึงล้านแล้วก็หยุดมานับใหม่ ไปถึงล้านแล้วหยุด เพราะฉะนั้นจึงว่า หนึ่งล้าน สองล้าน หรือสิบล้าน ยี่สิบล้าน พันล้าน หมื่นล้าน อยู่ในจุดล้าน เป็นจุดขีดขึ้นตายตัวเอาไว้ย้อนมานับใหม่ อันนี้อสงไขยนั้น ก็คงหมายถึงเลขล้านนั้นแหละ เป็นแต่ว่าเขาไม่เรียกล้าน นับไปถึงไหนไม่ทราบแล้วก็นับไม่ได้ หนหนึ่ง อสงไขย แปลว่า นับไม่ได้หนึ่งหนสองหน ถ้าหากว่าเราเทียบในสมัยปัจจุบัน เราก็คงเรียกว่า ๔ ล้าน กำไรแสนมหากัป หมายความว่าพิเศษออกไปเรียกว่ากำไรๆ นี่ เหมือนอย่างเราไปซื้อของมานี้ เราซื้อสิบ เราขายมากกว่านั้น นั่นเรียกว่าเป็นกำไร อันนี้ต้น ๔ อสงไขย เศษออกไปอีกแสนมหากัป นี่พระพุทธเจ้าสร้างพระบารมี

การสร้างพระบารมีของพระพุทธเจ้ามีมากน้อยต่างกัน บางองค์ ๑๖ อสงไขย ๘ อสงไขย ๔ อสงไขย อย่างน้อย ๔ อสงไขย นับไม่ได้ ๔ หน นับไม่ได้ ๑๖ หน นับไม่ได้ ๘ หน เรียกว่าอสงไขยๆ แล้วก็แสนมหากัปๆ เศษด้วยกันทั้งนั้น นี่กว่าจะเต็มสมบูรณ์ความเป็นพระพุทธเจ้า ถ้าน้ำกว่าจะเต็มตุ่มเต็มถึงนี้ก็ ๑๖ อสงไขย กว่าจะเต็มตุ่ม ตุ่มใหญ่ ตุ่มแห่งความเป็นพระพุทธเจ้า บรรจอรุณธรรมไว้อยู่ทั้งหมด พุทธวิสัยความสามารถของพระพุทธเจ้า อยู่ทั้งหมด ไม่มีใครมีความสามารถเหมือนพระพุทธเจ้า เพราะเวลาสร้างก็สร้างเอาหนัก เอาหนา ๔ อสงไขย นับไม่ได้ถึง ๔ หน ถ้าเราเทียบอย่างทุกวันนี้ก็เรียกว่า ๔ ล้านแล้วอีกแสนมหากัป คำว่า **กัปหนึ่ง** นี้ นานแสนนานนะ จึงเรียกว่าหนึ่งกัปอีกด้วยนะ แสนมหากัป อีกด้วย นั่นมากไหม ๔ อสงไขย แล้วยังแสนมหากัปอีก มากขนาดไหน กัปหนึ่งนี้นานแสนนานกว่าจะนับเป็นกัปหนึ่งได้ กัปหนึ่งกัลป์หนึ่ง”

บุพเพนิวาสา- นุสสติญาณ

“

แม่นแท้ มันสืบประมวล
ภพชาติเคยเกิดเคยตาย
เป็นสัตว์เดรัจฉาน
ให้เขาตอดังตึบๆ ให้เขา
กรมาน้อยอย่างนั้นกะมี
อื้อย สดสังเวชเจ้าของ

หลวงปู่ลี กุศลธโร

สังสารวัฏ

หมายถึง การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพภูมิต่างๆ ของสัตว์โลกด้วยอำนาจกิเลสกรรม วิบาก หมุนวนอยู่เช่นนั้นตราบเท่าที่ยังตัดกิเลสไม่ได้

ในขณะที่หลวงปู่สีพักภาวนาอยู่ที่จังหวัดเลย วันหนึ่งท่านระลึกถึงบุพเพชาตินหลังที่ผ่านมาของท่านที่ได้ถือกำเนิดในภพต่างๆ ด้วยอำนาจของกิเลส กรรม วิบาก จึงทำให้ท่านท่องเที่ยวไปในภพภูมิของสัตว์เดรัจฉานบ้าง ของภูมิมนุษย์บ้าง ของภูมิเทวดาอินทร์พรหมบ้าง ท่านว่า “เคยเกิดเป็นขุนแผนแล้ว แต่อื่นๆ เคยเกิด เดรัจฉานหมู่เนี่ย กะเคย เจ้าจักรพรรดิเคยเกิด พวกเทวดาอินทร์พรหมหมู่เนี่ย กะเคย เข้าจักรพรรดิเคยเกิด พวกเทวดาอินทร์พรหมหมู่เนี่ย กะเคย เป็นมาเบ็ดแล้ว สิ่งอัศจรรย์ยิ่ง ของเป็นไปวาระจิตเดชะ วาระกรรม พาเป็น”

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือ ญาณหยั่งรู้ถึงภพกำเนิดต่างๆ ที่ตนได้เคยเกิดในอดีตชาติที่ผ่านมา หลวงปู่ได้พูดถึงความน่ากลัวของการท่องเที่ยวไปในวัฏสงสารจนทำให้ท่านสะเทือนใจ เห็นโทษของอวิชชา กิเลสจอมวิฏจักร เป็นเหตุให้ท่านรีบเร่งความเพียรกำจัดอาสวะกิเลส นี้ให้หมดออกไปจากใจของท่านในเวลาต่อมา ท่านว่า

“จึงหลวงปู่ฉันเพื่อนปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าพูน บำเพ็ญมา ทอได้แล้ว มาภวนาจิตรวมลง เกิดระลึกชาติได้ว่าเพื่อนเคยเกิดเป็นหมามาตั้งหมื่นชาติ วาสน์ ใจเกิดสลดสังเวช เลยปรารถนาจะเอาตัวให้รอดในชาตินี้เลย บ่อยากกลับมาเกิดมาทุกข์อีก ขอบรรลุธรรมในชาตินี้เลย เรื่องความเป็นพระโพธิสัตว์ปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า เพื่อนละเลยถอนเลย พอประมวลมาแล้ว เพื่อนจึงแตกฉาน

บาดสุดท้าย เพื่อนไปทำความเพียรอยู่พูน บ่อนเพื่อนได้บรรลุอยู่ เทิงเขาเมืองเชียงใหม่ เพื่อนไปได้อยู่หม่องหั้น มีกกไม้กกเดียวอยู่ตรงกลาง นอกจากนั้นก็มีแต่หินดานเบ็ด เพื่อนพักกรุกขมูลหม่องหั้น เป็นปลาอุยหิน โอ้ย กว้างขวาง เพื่อนก็นั่งพิจารณาอยู่หั้น เพื่อนผ่านได้ตรงหั้นเดชะ

ขอให้จิตรรวมลงได้เถอะนา มันลิแยกเองดอก ธรรมกับ
กิเลส โอ้ย มันจะบอกมาเองดอกเรื่องภพเรื่องชาติ เทียวเกิด
เทียวตาย บ่อนั่นบ่อนี่ มันลิประมวลมาให้เห็นดอก ผู้มีนิสัย
จะแสดงขึ้นมาเลยละ บ่เห็นน้อยกะเห็นมากละ เขาเป็นสาวก
ปละเอียดเหมือนพระองค์เจ้าเพิ่น

อย่างครูบาอาจารย์เพิ่นว่า **ทำให้สุด ขุดให้ถึง** มันจะประมวล
มาเองดอกธรรมของพระองค์เจ้า พระพุทธเจ้าเพิ่นรู้เห็นอย่างใด
ผู้ปฏิบัติต้องเห็นตามไปเรื่อย

แม่นแท้ มันลิประมวลภพชาติ เคยเกิดเคยตาย เป็นสัตว์-
เดรัจฉานให้เขาตืออยู่ดั่งตຸ້บๆ ให้เขาทรมานอยู่อย่างนั้นกะมี
โอ้ย สลดสังเวชเจ้าของ นั่งภาวนาอยู่เนี้ย น้ำตากะเหี่ยไหลเปียก
เต็มผ้าอังสะเบ็ด น้ำตาเต็มมือเจ้าของเบ็ด มันเห็นไปเบ็ดละ
เรื่องเหล่านี้ พระพุทธเจ้าเพิ่นพาเห็นมาก่อนเด๊ะ เกิดแล้วตาย
ตายแล้วเกิด มีเท่านั้น เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ เปลี่ยนพ่อเปลี่ยน
แม่กันอยู่จั่งชั้น บ่จบเป็น”

สุคตัสสะ สาวโก พระสาวก ของพระสุคตเจ้า

“

ธรรมของพระองค์เจ้า
บ่มั่นของอยากเตี:
เอ็ดเหตุให้พอ
ผลมันเกิดเอง
เขาวนาเขาบได้ปรรณนา
อวงบัวดอก
เขาปฏิบัติรักษาลำตัน
ของมันทอนัน
พวกดอกพลอิหยัง
มันเป็นเอง
มันเกิดเองดอก

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หลังจากได้รับการเคี่ยวเข็ญจากหลวงตาด้วยอุบาย
ธรรมประเภทต่างๆ และด้วยความตั้งใจอย่าง
จริงจังต่อการประพฤติปฏิบัติภาวนามาเป็นลำดับ ในที่สุดจุดมุ่งหมาย
ของการปฏิบัติธรรมของหลวงปู่ลีก็ปรากฏผลสำเร็จตามความปรารถนา
คือสามารถกำจัดอาสวะกิเลสมีตัววิชชาอันเป็นจอมวิฆัจจกร ให้หลุด
ออกไปจากหัวใจของท่านได้อย่างสิ้นเชิง

เมื่อมีโอกาสนั้นเหมาะสม หลวงปู่ลีจะเมตตาเล่าถึงช่วงเวลา
สำคัญที่สุดแห่งชีวิตนักบวชสักครั้งหนึ่งให้แก่พระเถรผู้เป็นศิษย์
ใกล้ชิดที่ติดตามศึกษาอบรมอยู่กับท่านมาเป็นเวลานานฟังสักครั้ง
ทั้งนี้ก็เป็นกำลังใจในการประพฤติปฏิบัติของบรรดาพระเถร
นั่นเอง ซึ่งพอที่จะนำมาประมวลสรุปใจความได้ดังนี้ **คืบนั้นเป็นคืบ**
วันออกพรรษา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีชวด ตรงกับวันพุธที่ ๕ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นพรรษาที่ ๑๑ ของชีวิตนักบวช ท่านเล่าว่า

“กกกอก” จะเข้าไปรักษาศีลยามวันพระเต็ม เทิงผู้หญิงผู้ชาย
ทำวัตร พวกัันทำวัตร เทศน์กะเอาหนังสืออ่านเอา เขาอยากฟังเทศน์
กะเทศน์ให้เขาฟัง เอาหนังสืออ่านให้ฟังโลดตัว ยากหยั่ง หนังสือ
พ่อแม่ครูจารย์แต่งไว้ติดกระเป๋ไป เขาอยากฟังเทศน์ กะเทศน์ให้
ฟังแล้ว เอาหนังสืออ่านให้ฟัง เป็นกัณฑ์ๆ พ่อแม่ครูจารย์เฮ็ดไว้
แล้ว”

“หนาวแล้ว ปี ๕๐๓ นั้นหนาวหลาย หนาวกว่าทุกเทื่อ ไปเที่ยว
ทางฟ่วน ปีนั่นมือนั่นมันหนาวแท้ๆ ละ จนได้ลดมุ้งลงห่มแล้ว ห่มผ้า
สังฆากับจีวรกะปانب่มแล้ว กะเอามุ้งลงมากอีก แล้วกะนอน
ได้แล้ว”

“ฮ่วย ภาวนาดีเต๊ อยู่หั้นนะ ๒๕๐๓ กะไปอยู่กกกอก ความเพียร
เก่งแล้ว เเดินจงกรมคือบ่เหยียบดินเนีย ปลิวไปเลย ลืมเบ็ดแนว
อย่างอื่น”

“มือคืบนี้บ่นอนแล้ว มือเวรนนอนอยู่ อยู่หันอยู่มอบ้าน (ใกล้หมู่บ้าน) พักแต่มือเวร มือคืบที่พัก นิ่งเมื่อยแล้วกะลงเดินจงกรม”

“ทางลี้สังหารกิเลสออกจากใจ มีแต่เดินจงกรมกับนั่งภาวนาทอนั้นแหละ พระพุทธเจ้าเพิ่นเฮ็ดมาแล้ว เบ๊งแม่ มือเพิ่นลีได้ตรัสรู้หั้น เพิ่นอธิษฐาน อัดภาพร่างกายลีแตกดับเป็นดินเป็นหญ้าไป กะปลุกจากที่ หรือ เนื้อหนังมังสาเลือดดีเหือดแห้งไปกะตาม ลีบยอมลุกขึ้นหากบได้ตรัสรู้ เพิ่นอธิษฐานปานนั้น

แต่ครั้งพุทธกาลเพิ่นกะเร่งความพากความเพียร เข้าพรรษาไตรมาส สามเดือน เพิ่นอธิษฐานบ่นอนไป จังชั้น อธิษฐานรุดคงควัดร่อยหั้น อธิษฐานบังคับใจเจ้าของให้อยู่ในอรรณในธรรมว่าลีให้มันได้ตรัสรู้ก่อน ออกพรรษาจังซี่

ตั้งใจแล้ว ตั้งสัจจะผูกมัดจิตใจเจ้าของแล้วว่าลีให้มันได้ตรัสรู้ก่อนออกพรรษา มันจวนแล้วเต๊ะ

กะพิจารณาแต่จิตดวงเดียวแหละ บ่ได้กว้างขวางอิหยัง ของสิ่งต่างๆ ที่เป็นส่วนหยาบ มันกะฮู้เบ็ดแล้ว รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ เครื่องสัมผัสทั่วโลกธาตุ มันกะฮู้เข้าใจเบ็ดแล้ว ปล่อยวางเบ็ดแล้ว มันบ่สนใจพิจารณาเต๊ะ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ กะบ่สนใจพิจารณา มันฮู้เบ็ดแล้วมะ มันเหลือแต่ จิตดวงเดียว พอมหาสติมาปัญญาหันมาพิจารณาดวงจิตทอนั้นละ อุปมาเปรียบทางปัญญา กะจิงว่ามีบุรุษ ผู้หนึ่งกำลังปลุกปล้ำต่อสู้อยู่กับหมีตัวหนึ่ง กะต้องทุ่มเทพละกำลังสติปัญญาอิหยังต่างๆ ลงไปเบ็ด ลีเอา ชนะกันเด้ ต่างฝ่ายต่างกะจุดกะชากลากดิงกันอยู่หั้นแหละ หัวทิ่มหัวต๋ำกันอยู่หั้น ชันลีว่า ยอดแห่งมรรค คือปัญญาญาณแหละ ต่อสู้กับยอดของสมุทัยคือตัวอวิชชาอยู่ พอดีกะปรากฏว่ามีบุรุษอีกผู้หนึ่งอย่างผ่านมา บุรุษคนที่ต่อสู้กับหมีอยู่หั้นเห็น กะเลยฮ้องออกมาให้ชวยเหลือว่า เอ้ย มาชวยกันแนฯ บุรุษคนที่สองจึงได้ เข้ามาชวยจับหมีไว้ ทีนี้บุรุษคนแรกกะเลยปล่อยมือจากอาการแห่งการจับนั้น ปล่อยมือจากภาระอันนั้น บุรุษนั้นกะหนีไปเลย

ฮ่วย กะมหาสติมาปัญญาแล้ว เป็นปัญญาญาณเลย พิจารณาเห็นว่าการต่อสู้ระหว่างธรรมะกับกิเลส อวิชชานั้น ยังเป็นสมมุติชั้นละเอียดเข้าไปอีกชั้นหนึ่งอยู่ ยังเป็นชั้นอวิชชาครอบไว้อีกชั้นหนึ่ง ทีนี้ พระธรรม ท่านกะเตือนว่าควรปล่อยวางเสีย วาชั้น

ทีนี้ จิตกับสติปัญญาต่างฝ่ายต่างอยู่เป็นอุเบกขา เป็นมัธยัสถ์ มันเป็นกลาง บ่ได้เอนหน้าทีอิหยัง จิตกะ เป็นจิตกลางๆ บ่ได้จ้งออิหยัง ปัญญากะเป็นปัญญากลางๆ บ่ได้ทำงานอันใด สติกะฮู้อยู่ตามธรรมดา บ่ได้จ้งอกับอิหยัง

๖๖ จิต สติ ปัญญา ทั้งสามเป็นอุเบกขา มัชฌิมา
ตอนนั้นละ โลกธาตุภายในจิต คือ **อวิชชา** ได้ขาดออกจากใจ

จิตรวมพริบ แสงสว่างเกิดขึ้นโลด จิตม้วนลงโลด
ธรรมอัศจรรย์โผล่ขึ้นละหั้นนี้ มันลือออกอุทานเลยแหละ
ไปทางใต้มันลือกราบพระพุทธเจ้า โอ๊ย กราบอยู่ปานนั้น
กราบครูบาอาจารย์ กราบแล้วกราบอีก

จิต สติ ปัญญา ทั้งสามเป็นอุเบกขา มัชฌิมา
ตอนนั้นละ โลกธาตุภายในจิต คือ อวิชชา ได้ขาด
ออกจากใจ จิตรวมพริบ แสงสว่างเกิดขึ้นโลด จิต
ม้วนลงโลด ธรรมอัศจรรย์โผล่ขึ้นละหั้นนี้ มันลือออก
อุทานเลยแหละ ไปทางใต้มันลือกราบพระพุทธเจ้า
โอ๊ย กราบอยู่ปานนั้น กราบครูบาอาจารย์ กราบแล้ว
กราบอีก ซำบายแล้วทีนี้ เชื่อแห่งการเกิดได้ถูก
ทำลายลงแล้วเต้ จิตเป็นวิสุทธิจิต

ทีนี้ เปรียบเทียบกะพระพุทธเจ้า เพิ่นหนิ บ่สู้
โลก เพิ่นบอกไว้แล้วเต้ะ **จาโค ปฏิณิสัคโค มุตติ
อนาลโย** กะเพิ่นสละคืนโลกเบ็ด บ่เอาอียัง สมมุติ
ทั้งเบ็ดในโลกนี้ จาโค สละคืนละ ส่งคืนละ ปล่อยแล้ว
บ่อาลัยเลยในโลกทั้งสามอันนี้

ธรรมของพระองค์เจ้าบ่แม่นของอยากเต้ะ
เฮ็ดเหตุให้พอ ผลมันเกิดเอง ชาวนาเขาได้ปรารถนา
ฮวงข้าวดอก เขาปฏิบัติรักษาลำตันของมันทอนั้น
พวกดอกผลอียังมันเป็นเอง มันเกิดเองดอก

อันจิตใจนี้ก็เหมือนกันแหละ ขอให้บ่เพิ่นเถอะ
เต็มภูมิมันแล้ว รู้เองโลด ธรรมของพระองค์เจ้า
เป็นเองเลย แก่เข้าๆ พอแก่ได้มันก็หลุดเท่านั้น
แหละ”

ขณะที่อวิชชาได้ขาดลงไปจากบัลลังก์ของใจ
ท่านนั้น ปรากฏว่าโลกธาตุเกิดการสะเทือนสะท้าน
ปรากฏเสียงสนั่นหวั่นไหวไปทั่ว หมู่เทวดาต่างไซโย
โห่ร้องกันอย่างกึกก้อง เพราะความดีใจและ
อัศจรรย์ใจในธรรมะประเภทเหนือโลกนี้ พร้อมกับ
ตีฆ้องอันเป็นทิพย์ มังๆๆ ๓ ครั้ง และโปรย
ดอกไม้ทิพย์เพื่อเป็นการถวายบูชาต่อหลวงปู่
ต่างฝ่ายต่างปีติยินดีที่สงฆ์สาวกของพระสุคตเจ้า
ได้อุบัติเกิดขึ้นบนโลกแล้วอีกรูปหนึ่ง เหล่าทวยเทพ
มีเทวดาอินทร์พรหมต่างมาประชุมกันเพื่อชื่นชม
กับความอัศจรรย์ในครั้งนี้ ต่างรำพึงรำพันกันว่า
“**ธรรมะประเภทนี้ใช้ว่าจะปรากฏขึ้นกันได้ง่ายๆ นะ**
พวกเรามีบุญจริงๆ หนอ ถึงได้พบเห็นเข้า ช่างน่า
อัศจรรย์จริงแท้เทียว พระคุณเจ้ารูปนี้ท่านสามารถ

“

โธษ
กราบพระพุทธรเจ้า
กราบพ่อแม่ครูจารย์
เก่งโพดแหล่ว

”

คว้าเอาธรรมอันวิเศษเลอเลิศนั้นมาครองไว้ในใจได้สำเร็จ พระสาวกของพระสุคตเจ้าได้อุบัติบังเกิดขึ้น เพื่อให้ความร่มเย็นแก่สัตว์โลกผู้มีศบอดผู้เช่นเราอีกรูปหนึ่งแล้วหนอ ช่างน่าอนุโมทนากับท่านเสียจริงๆ”

หลวงปู่เล่าว่า ขณะที่อริชชาได้ขาดออกไปจากดวงใจนั้น ปรากฏรากับว่าโลกธาตุสะท้อนไปหมด เพราะเหตุอัศจรรย์นั้น ในใจของท่านปรากฏภาพภูเขาที่แวดล้อมหมู่บ้านบริเวณนั้นได้พังทลายลงมาแล้วไหลผ่านใต้ฝ่าเท้าของท่าน เป็นความหมายว่าการท่องเที่ยวเวียนว่ายตายเกิดถือเอากำเนิดในภพต่างๆ ในวัฏสงสารของท่านนี้ได้เดินทางมาถึงที่สุดแล้ว

ตลอดทั้งคืนวันนั้นท่านว่า ท่านปลงธรรมสังเวชในความโง่เง่าเต่าตุ่นของตนซึ่งเปรียบเหมือนหุ่นที่ท่องเที่ยวไปในภพน้อยภพใหญ่อันไม่มีประมาณจนน้ำตาไหลตลอดคืน พร้อมกับกราบพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ อย่างถึงใจ

หลวงปู่พูดถึงความประทับใจครั้งสำคัญว่า

“โอ๊ย กราบพระพุทธเจ้า กราบพ่อแม่ครูจารย์ เก่งโพดเหลือ”

พอสว่าง ออกจากที่ภาวนาแล้ว จนถึงเวลาออกบิณฑบาต ท่านจึงลุกจากที่ภาวนา เตรียมไปบิณฑบาต มาเลี้ยงขันท์ ท่านว่า ในใจท่านนั้นเมตตาและสงสารชาวบ้านป่าบ้านดงที่มีบุญคุณคอยถวายอาหารปัจจัย เพื่อเลี้ยงดูท่านด้วยดีตลอดมาเป็นพิเศษยิ่ง

ในหมู่กกอกแห่งนี้ มีนักภาวนาหญิงคนหนึ่งซึ่งมีความสามารถพิเศษด้านการภาวนา เช้าวันนั้นเธอได้ยืนรอใส่บาตรในหมู่บ้าน ขณะใส่บาตร เธอได้ถามถึงเสียงการอนุโมทนาของเหล่าเทวดาที่มาจากสวรรค์ชั้นต่างๆ ที่ได้ยินเมื่อคืนนี้ว่าเสียงแปลกๆ ที่เกิดขึ้นเป็นเสียงอะไร หลวงปู่เล่าว่า

“เข้ามากะไปบิณฑบาตแล้ว มีอินายอันหนึ่ง เมียผู้ใหญ่บ้านว่า

“โอ๊ย เมื่อคืนนี้ได้ยินเสียงเขาคีกลองตีฆ้องพากันไชโยกันว่าฮอดแจ้ง วาซัน จักว่าเสียงอิหยังน้อยชะน้อย เขาคีใจอิหยังน้อยชะน้อย”

ช่วย เฒ่านี้กะฮู้จักนำ ฮู้นำอยู่เต้ ทางนี้กะบ่ปากแล้ว”

ธรรมดี เปรียบเสมือน

“

อย่างธรรมดีนี้

ก็พูดเพียงเบาๆ

นิดหน่อย ไม่พูดมาก

บอกว่า ธรรมดีนี้

คือเศรษฐีธรรม

เท่านั้นพอ

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๐๓ หลวงปู่ลีได้เดินทางจากบ้านกกกอก ตำบลหนองจัว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เพื่อเดินทางเข้ากราบนมัสการพ่อแม่ครูจารย์หลวงตาพระมหาบัว ณ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

ขณะที่หลวงตานั่งรับการกราบจากองค์หลวงปู่ลี หลวงตาได้ยิ้มพร้อมกับทักทายหลวงปู่ลีเป็นเชิงหยอกเย้าว่า

“มาหยังลี หมู่เต็มเบ็ดแล้ว”

“มากราบพ่อแม่ครูจารย์แหแล้ว”

จากนั้น หลวงปู่ลีก็ได้ขออนุญาตกราบเรียนธรรมะประเภทอัศจรรย์ที่เป็นผลของการภาวนาของท่านในพรรษาที่ผ่านมาให้หลวงตาทราบ หลวงปู่เล่าว่า

“ผมเรียนให้พ่อแม่ครูจารย์ฟังเบ็ดแหแล้ว เป็นอยู่บ่อนั่น”

และหลังจากนั้นเป็นต้นมา เมื่อหลวงตาจะกล่าวถึงหลวงปู่ลีในวาระต่างๆ ท่านจะกล่าวด้วยความชื่นชมอย่างเปิดเผยแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาได้รับทราบ เพื่อเป็นประจักษ์พยานในธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และเป็นกำลังใจแก่ผู้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติบำเพ็ญภาวนา โดยยกเอาหลวงปู่ลีมาเป็นตัวอย่างอยู่เสมอว่า

“ธรรมลี เราเรียกแต่ธรรมลี นี่เศรษฐกิจธรรมองค์นี้องค์หนึ่ง เราไม่ค่อยพูดละ ธรรมลีนี้เศรษฐกิจธรรมองค์หนึ่ง ใครไม่ทราบให้ทราบเสีย เศรษฐีธรรมครองสมบัติอยู่เงียบๆ ไม่มีกระโตกกระตาก แต่ธรรมกังวานเด่นสง่างามอยู่ภายใน เศรษฐีธรรมองค์นี้ผ่านนานแล้ว อยู่กับเราที่ห้วยทราย จิตแกหม่นตั่วๆ ตั้งแต่นั้นแล้ว จากนั้นมาก็เป็นเศรษฐกิจธรรม

ท่านงุบๆ จิบๆ ไม่ค่อยพูดอะไรแหละ เหมือนเซ่อๆ ซ่าๆ แต่ภายใน เป็นเศรษฐีธรรม เรียบอกเลย นั่น นิสสัยท่านเป็นอย่างนั้น งุบๆ จิบๆ ไป แต่ภายในสว่างจ้า เรียกว่าเศรษฐีธรรม ธรรมนี้มีมากมีน้อยจะเลืดยังอยู่ในใจ ของผู้มีนั้น อบอุนอยู่ในนั้น

ธรรมสมบัติมีภายในใจ เราจะเรียกว่าเศรษฐีธรรมก็ได้ คือสมบัติ มีสมบุรณ์ สมบัติสมบัติ ปัญญาสมบัติ จากนั้นก็วิมุตติสมบัติ หลุดพ้นไปได้ เรียกว่าสมบัติของท่านมีเท่านี้พอแล้ว สมบัติของพระท่านไม่เอาอะไรนัก คือสมบัติ สมบัติสมบัติ ปัญญาสมบัติ วิมุตติสมบัติ หรือวิมุตติญาณทัตสนะ-สมบัติ พอ พอแล้ว นี่สมบัติของพระ พอสมบัตินี้แล้วพอ ปล่อยหมดโลก ไม่มีอะไรเหลือ เพราะสมบัติอันนี้สิ้นค่าแล้ว

พุทธศาสนานี้เท่านั้นที่จะได้สมบัติที่ล้ำค่านี้มา คือสมบัติ สมาธิความ สงบร่มเย็นเป็นสุข แน่นหนาแน่นคง ไม่หวั่นไหวโยกคลอน ปัญญาความ เฉลียวฉลาดรอบตัว ไม่ว่าจะภายในภายนอก ปัญญาใช้รอบตัว สติเป็นสำคัญ เคยพูดเสมอ สติ จากนั้นพอปัญญาชักฟอกเรียบร้อยๆ เข้าไปโดยลำดับ จนกระทั่งวิมุตติหลุดพ้น นี่ปัญญา ปัญญาทำให้หลุดพ้น หลุดพ้นแล้วยัง ไม่แล้ว วิมุตติญาณทัตสนะ ยังความรู้รอบในความหลุดพ้นของตน นี่แหละ เห็นไหม **สันติภูริโก** พ้นแล้วยังรู้ว่าพ้นอีก”

ด้วยเหตุนี้เอง คำว่า “**ธรรมลี เศรษฐีธรรม**” จึงเป็นที่ค้ำชูของบรรดา ลูกศิษย์ลูกหาในองค์หลวงตามาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

เป็นตามนิสัย วาสนา

“

ต้นลำไยขึ้นแล้วคือ
อรหันต์ กิ่งก้านสาขาดอกใบ
จะแปลกต่างกันไป
ที่ว่าสุขขวิปัสสโกก็ดี
เทวโธโกก็ดี อพภิกขุโณก็ดี
จตุปฏัสสัมภิกกับปตโตก็ดี
นั่นเป็นกิ่งก้านสาขาดอกใบ
ต่างกัน

นิสัยวาสนาที่มาใช้ใน
แดนสมมุตินี้จึงต่างกัน

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ

ผู้คนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่า เมื่อครูบาอาจารย์สิ้นกิเลสแล้ว ท่านจะต้องมีความสามารถรู้วาระจิตคนอื่นบ้าง เห็นเทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมบ้าง รู้อดีตรู้อนาคตบ้าง รู้ภาษาสัตว์บ้าง อย่างนี้เป็นต้น ความเข้าใจประเภทนี้ยังเป็นความเข้าใจที่ผิดอยู่มาก เพราะแท้ที่จริงแล้วความสามารถของพระอรหันต์แต่ละประเภทย่อมต่างกัน ท่านมีไม่เหมือนกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือความบริสุทธิ์ของใจ ส่วนฤทธาศักดานุภาพ รวมถึงบริษัทบริวาร ความรู้ความสามารถ คุณธรรมส่วนนี้ก็มีต่างกันไป ทั้งนี้ก็เพราะนิสัยพระสาวกนั้นไม่เหมือนกัน ตั้งความปรารถนามาต่างกัน และบำเพ็ญคุณงามความดีมานาน้อยต่างกัน จึงทำให้วาสนาบาปมีในภพสุดท้ายนี้ไม่เหมือนกัน

พระอาจารย์สิงห์ทอง ชัมมวโร

หลวงตาพระมหาบัวได้อธิบายถึงความแตกต่างของพระอรหันต์แต่ละประเภทเมื่อท่านได้บรรลุถึงที่สุดแห่งธรรมแล้ว จะมีวาสนาที่ใช้ในแดนสมมุตินี้ต่างกัน ดังนี้

“หลักภายในใจ นี่หมายถึงภาคจิตตภาวนา และข้อวัตรปฏิบัติภายนอกนี้ก็ออกมาจากหลักใจ ผู้ที่พร้อมด้วยหลักภายในใจและหลักข้อปฏิบัตินี้สามารถออกสังคมได้ หากว่าจะเกี่ยวข้องกับสังคมพระเณรหรือเกี่ยวข้องกับประชาชน ก็สามารถใช้ธรรมะได้อย่างถูกต้องแม่นยำ เพราะมีหลักปฏิบัติและหลักความรู้ภายใน

อย่างเรามองดู ท่านที่จะพอเป็นหลักได้ในกาลต่อไปก็อย่างที่ว่า **ท่านสุวัจน์ก็ดี ท่านสิงห์ทอง ท่านแบน** เหล่านี้ที่จะสามารถเกี่ยวข้องกับสังคมพระสังคมโยมได้อย่างสะดวกสบาย

หลวงปู่แบน ธนากโร

ส่วนท่านผู้ที่มีความรู้ภาคปฏิบัติดี แต่เป็นไปจำเพาะตน นิสัยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นคนอย่างนี้ก็มี เช่นอย่าง**ธรรมลีลา**อย่างนี้ ของเล่นเมื่อไหร่”

“พระอรหันต์พอท่านบรรลุธรรมถึงนิพพานบริสุทธิ์แล้วก็ถึงพระพุทธเจ้าทั้งหลายพร้อมกันเลย ท่านอยู่ในท่ามกลางพระพุทธเจ้า

คือท่านผู้ที่หลุดพ้นจากทุกข์โดยสิ้นเชิงแล้วเหมือนกันหมดเลย ท่านไม่ต้องไปถามกัน ท่านบอกไว้ว่า **นตฺถิ เสยฺโย ปาปิโย** บรรดาท่านผู้บริสุทธิ์แล้วเสมอกันหมด ไม่มีความยิ่งหย่อนต่างกัน เรียกว่าอยู่ในท่ามกลางแห่งวิมุตติด้วยกัน ท่านจะไปถามหากันอะไร นั่นละธรรมดาแน่นอนขนาดนั้น ธรรมพระพุทธเจ้ามีเหตุมีผลมีหลักมีเกณฑ์มาตลอด

สุขขวิปัสสโก เตวิชโช จพภิกขุโณ จตุปฏิสัมภิตปตฺโต พระอรหันต์มี ๔ ประเภท ความบริสุทธิ์เหมือนกัน แต่อำนาจวาสนาบุญญาภิสมภารต่างกัน นี่ละที่ว่าอำนาจวาสนาของท่าน วาสนาบุญญาภิสมภารของท่าน วาสนาของท่านแปลกๆ กันอย่างนี้ แยกไปเป็น สุขขวิปัสสโก เตวิชโช จพภิกขุโณ มาถึง จตุปฏิสัมภิตปตฺโต นี่เยี่ยม อรหันต์ประเภทสุดท้าย แดกฉาน ทุกสิ่งทุกอย่างแดกฉาน มีอยู่ ๓ ประเภทที่เป็นเครื่องประดับบารมีของท่าน กิ่งก้านดอกใบของความเป็นอรหันต์หรือว่าต้นลำไใหญ่ขึ้นแล้วคืออรหันต์ กิ่งก้านสาขาดอกใบจะแปลกต่างกันไป ที่ว่าสุขขวิปัสสโกก็ดี เตวิชโชก็ดี จพภิกขุโณก็ดี จตุปฏิสัมภิตปตฺโตก็ดี นั่นเป็นกิ่งก้านสาขาดอกใบต่างกัน นิสัยวาสนาที่ใช้ในแดนสมมุตินี้จึงต่างกัน

สำหรับผู้ที่มีนิสัยเกี่ยวข้องกับพวกเทพกพภูมิเทวาชั้นต่างนั้น อันนี้ก็เป็นความสามารถพิเศษของพระอรหันต์บางองค์ ไม่ใช่ทุกๆ องค์ไป เช่นว่าอย่างพวกเทวดามากทราบเรียนถามปัญหาต่างๆ ท่านผู้ที่จะแก้ปัญหาได้นั้นก็ต้องมีความรู้ที่จะใช้ออกรับกับพวกเทวดาได้ด้วย การแก้ปัญหาก็คือเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ยกพระพุทธเจ้าเป็นอันดับหนึ่งในการแก้ปัญหของเทวดา

พวกเทพทั้งหลายมานี้ เขจะมีหัวหน้าถามปัญหา กระซิบปัญหากับหัวหน้า ให้หัวหน้านำมาทูลถามพระพุทธเจ้า พระองค์จะทรงตอบให้เข้าใจทั่วถึงกันๆ การถามปัญหาของเทวดา เขาไม่ได้ถามสุ่มสี่สุ่มห้า พวกเทวดาจะมีมากขนาดไหนนี้จะเจียบหมด จะมีตั้งแต่หัวหน้า เทวดานี้เคารพหัวหน้ามากทีเดียว เคารพจริงๆ คอยฟังหัวหน้าตลอด รายใดๆ มีข้อข้องใจก็พูดหรือฝากปัญหา พุดภาษาของเราว่าฝาก คือทางนี้แยบยิบ ทางนั้นรับกันแล้ว ออกแล้ว อันนี้มันพูดไม่ได้

ภาษาของคนกับภาษาของเทวบุตรเทวดาซึ่งเป็นกายทิพย์นี้จึงต่างกันมาก ด้วยเหตุนี้เอง เวลาท่านแสดงแก่พวกเทพเทวบุตรเทวดาชั้นใดก็ตาม ท่านจึงไม่มาเกี่ยวกับมนุษย์ ท่านจะเป็นภาษาใจภาษาธรรมจะออกรับกันพัๆ เข้าใจๆ ไม่มีคำที่จะมาได้แย้งๆ ได้เถียงกัน คอยฟังเป็นลำดับลำดาไป นี่เรียกว่าระหว่างเทวดากับพระพุทธเจ้า

“ ท่านผู้ที่มีความรู้ภาคปฏิบัติ
แต่เป็นไปจำเพาะตน
นิสัยไม่เกี่ยวข้องกับผู้ที่คนอื่นอย่างนี้ก็มี
เช่นอย่าง**ธรรมสี่**อย่างนี้
ของเล่นเมื่อไร

เทวดากับพระพุทธรเจ้า หรือครูอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบปัญหาซึ่งกันและกัน จากนั้น ท่านก็อบรมแนะนำสั่งสอน การเทศน์สอนพวก กายทิพย์ ท่านสอนอย่างนั้น ยกตัวอย่างขึ้นมาคือ **อพุทธมุตเต เทวปญฺหาคัม** ทรงตอบปัญหาและ แนะนำสั่งสอนเทศนาว่าการแก้พวกทวยเทพทั้งหลาย ทั้งเทศนาว่าการทั้งแก้ปัญหาโดยเฉพาะ ท่านก็ทำหน้าที่โดยเฉพาะ ที่นี้เวลาจะเทศน์สอน ประชาชนที่เป็นกายหยาบ ท่านก็สอนเป็นอย่างที่ เราสอนกันเวลานี้เป็นชั้นๆ ตอนๆ

ด้วยเหตุนี้ เวลาท่านสอนประชาชน ท่านจึง ไม่ได้นำเรื่องราวของเทวบุตรเทวดามาพูดมา เกี่ยวข้องกัน เวลาท่านเกี่ยวข้องกับพวกเทพเหล่านี้ ท่านก็ไม่เอามนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้อง หน้าที่คนละ หน้าที่ อรรถธรรมคนละสัดส่วนเป็นอย่างนั้น”

สำหรับหลวงปู่ลีนัน ทราบมาว่าท่านก็เป็นอีกรูปหนึ่งที่มีวาสนาเกี่ยวข้องกับภพภูมิต่างๆ มีทั้ง เทวดาจากสวรรค์ชั้นต่างๆ พญานาค และพวก กายทิพย์ประเภทต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่าง กว้างขวาง ท่านเคยปรารภเกี่ยวกับเรื่องเทวดาที่ได้ มากราบเยี่ยมและขอฟังธรรมจากท่านไว้ดังนี้

“พวกกายทิพย์นี้ กะลิวะห์ยัง มันกะคือคน ธรรมดาเฮนั่นแหละ จิตวิญญูณเว้ย ขอให้ทำใจ ให้แจ้งเออะนะ มันปรากฏละ นิ่งแม้ จิตสงบเข้า ปึ๊บละ มันลิเป็นแล้ว คือจิ่งไฟฉาย ฉายนี้ บางทีคือ หิ่งห้อยแมบๆ แล้ว เอ้า เกิดๆ ทุกคนละ เอาแม้ จิตสงบได้มันลิเห็นแจ้งอยู่จั่งชั้น มันกะลิเห็น ดอก”

“หลวงปู่แสดงธรรมโปรดภพภูมิบ่อยๆกระผม”

พระกราบเรียนถาม

“กะอยู่เรื่อยๆ” ท่านตอบ

“เทศน์สอนพวกเทวดายากบ่ผม”

พระเรียนถาม

“ง่ายกว่าสอนมนุษย์ ภูมิละเอียดได้ เป็นภาษา จิตเลย” ท่านตอบ

“หลวงปู่เทศน์อียังให้เขาฟังผม”

พระเรียนถาม

“ฮ่วย เขาฟังสูตรตัวะ เขาอยากฟังสูตรได้ เขาจะบอกขึ้นมาแล้ว” หลวงปู่ตอบ

พระกราบเรียนถาม “หลวงปู่สอนพระสูตร จังได้ผม”

หลวงปู่ว่า “จักมันมาแต่ได้ ว่าไปโลดแล้ว มันเกิดขึ้นที่ใจเจ้าของนี่”

“พระสูตรในตำรากับสูตรที่หลวงปู่แสดงให้ เทวดาฟัง มันเหมือนกันบ่ผม” พระกราบเรียนถาม

“ต่างกันตัวะ มันผิดกันอยู่ อันนั้นว่าตาม วาสนาดอก มันเป็นในจิต บ่คือกันจิกองค์ดอก” หลวงปู่ตอบ

“บริวารท้าวคำสิงห์มาฟังเทศน์หลวงปู่หลาย บ่ผม” พระกราบเรียนถาม

“กะหลายแหล่ว ลางเทือกะหลาย ลางเทือกะบ่หลาย” หลวงปู่ตอบ

“เป็นร้อยเป็นพันมัยผม” พระกราบเรียนถาม

“ฮ่วย หลายกว่านั้น เต็มไปเบ็ดละ เอาแนบได้ดอกอันนี้” หลวงปู่ตอบ

“เขามาฟังเทศน์ตอนใดผม” พระกราบเรียนถาม

“มากะ ๖ ทุ่มกะมี ๕ ทุ่มกะมี บ่าย ๑ (ตี ๑) กะมี” หลวงปู่ตอบ

“พวกนาคมาฟังเทศน์บ่ผม” พระกราบเรียนถาม

“มีอยู่” หลวงปู่ตอบ

“จังหวัดที่หลวงปู่เที่ยวธุดงค์ไปสมัยก่อน มีเทพเทวดามาขอฟังธรรมบ่ผม” พระกราบเรียนถาม

“มีอยู่ ชูหม่อง เขาๆ (หยุดๆ) พ่อแม่ครูจารย์บ่พาว่าเรื่องอันนี้” หลวงปู่ตัดบท

และประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ท่านได้ปรารภกับพระว่า “เมื่อคืนคู่บารมีวนเข้าหา เขาอยู่ในภพ ละเอียด”

ในประวัติของครูบาอาจารย์สมัยก่อน พวกเราเคยได้ฟังกันมาว่ามีครูบาอาจารย์ผู้มีความรู้พิเศษ เช่น หูทิพย์ ตาทิพย์ สามารถสังเคราะห์เหล่ากายทิพย์ได้ ช่วยแบ่งเบาภาระขององค์หลวงปู่ใหญ่มันได้ เช่น หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นต้น

มาในยุคลูกศิษย์ของหลวงตาพระมหาบัว ก็มี หลวงปู่ลี กุศลธโร นี้องค์หนึ่ง ที่สามารถช่วยแบ่งเบา ภาระของพ่อแม่ครูจารย์ในส่วนนี้ได้ ในการสังเคราะห์เหล่ากายทิพย์ เรื่องนี้น่าจะเป็นเพราะอำนาจวาสนา ที่ท่านได้บำเพ็ญมาในชาติปางก่อนก็เป็นไปได้

วิหารธรรมของ ท่านผู้สิ้นกิเลส

“

ท่านอยู่กับโลก
ด้วยความเมตตา
ความเมตตาธรรม
ต่อโลกนี้เป็นวิหารธรรม
ของพระพุทธเจ้า
พระอรหันต์ท่านทั้งนั้น
ปราศจากไม่ได้
ความบริสุทธิ์นี้
จิตใจอ่อนน้อม
ไปทั่วโลกดินแดน
ครอบโลกธาตุ

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ท่าน ว่าความเมตตาอันไม่มีประมาณต่อมวลสัตว์ทั้งสามแดนอย่าง
ทั่วถึง ย่อมเกิดในดวงใจที่บริสุทธิ์ของบรรดาพระสาวกผู้สิ้น
จากกิเลสทั้งหลาย แม้ในบุคคลผู้ไม่รู้จักคุณที่ได้ล่วงเกิน แต่ท่านก็ยังแผ่
อำนาจแห่งความเมตตาออกไปสู่ทุกดวงใจสัตว์ให้ได้รับความร่มเย็นเสมอ
ถ้วนหน้ากันหมด นี่เป็นวัตรธรรมของท่านผู้สิ้นกิเลสข้อหนึ่ง ไม่มีการแบ่ง
พรรคแบ่งพวก แบ่งเขาแบ่งเรา ไม่มีการอาฆาตมาดร้ายต่อท่านผู้ใดหรือสัตว์
ตัวใด

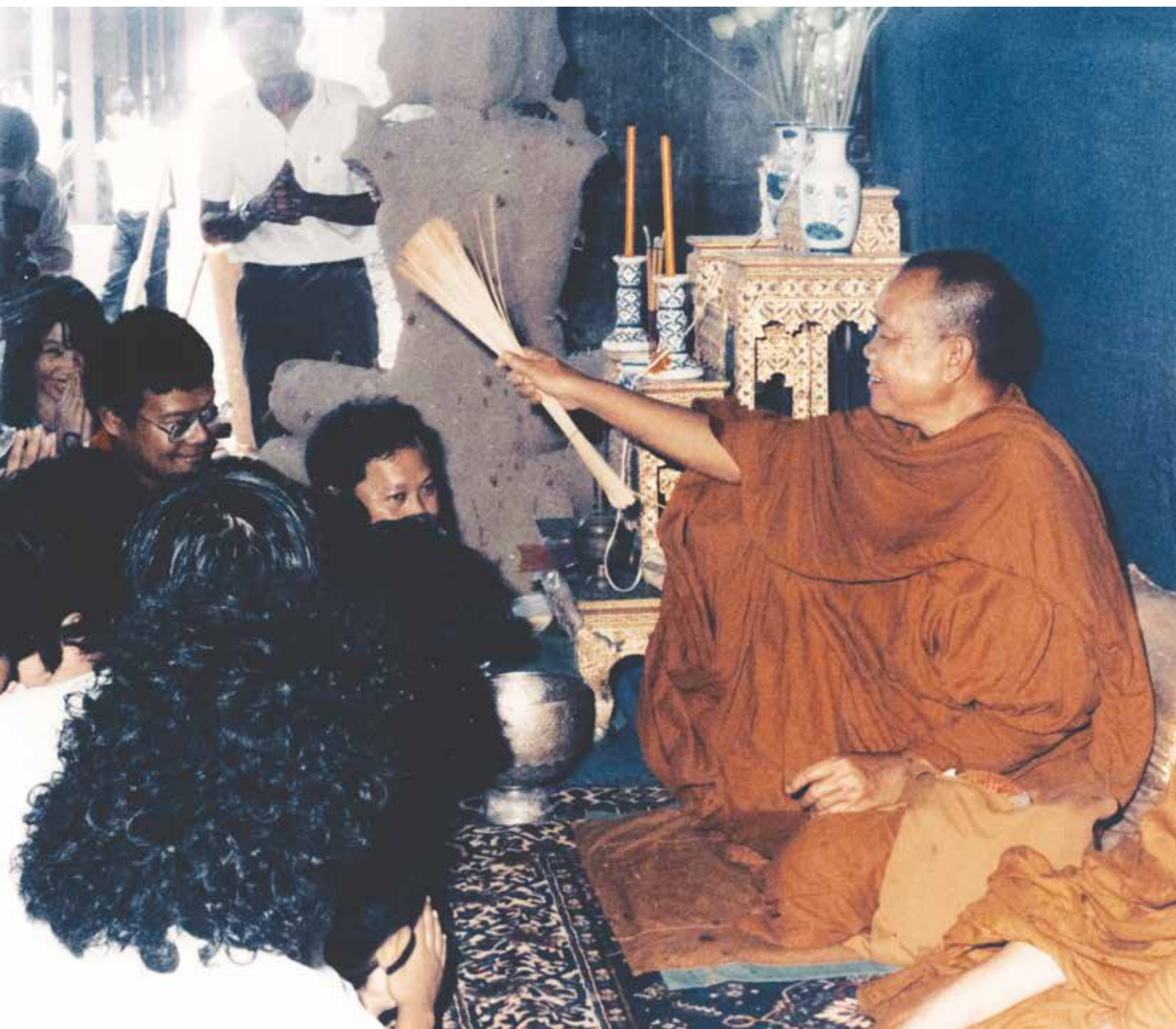
หลวงตาพระมหาบัว ได้อธิบายถึงวัตรธรรมของท่านผู้สิ้นกิเลสไว้
ดังนี้

“**วัตรธรรม** แปลว่า **ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของท่านผู้สิ้นกิเลส** การภาวนา
ของท่านผู้สิ้นกิเลสแล้วมีสองประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง เพื่อบรรเทา
ธาตุขันธ์อริยาบถต่างๆ ยืนนานก็เป็นทุกข์ เดินนานก็เป็นทุกข์ นั่งนานก็เป็น
ทุกข์ นอนนานก็เป็นทุกข์ เพื่อบรรเทาขันธ์ให้อยู่ในความพอเหมาะพอดี
ในระหว่างขันธ์กับจิตที่ครองกันอยู่นี้ ประเภทที่สอง เพื่อพิจารณาจิตกับ
ธรรมทั้งหลาย อย่างพระพุทธเจ้าท่านก็ส่องโลกธาตุพิจารณาดูสัตว์โลกด้วย
จิตที่บริสุทธิ์นั้น พิจารณาอย่างนั้นๆ ส่วนพระอรหันต์ท่านก็ทำเต็มภูมิ
ของท่าน พิจารณาเต็มภูมิเต็มกำลังของท่านเกี่ยวกับสัตว์โลกทั้งหลาย
มีความลึกตื่นหนาบางหยาบละเอียด ตลอดถึงสัตว์โลกเป็นยังงี้ๆ ท่านจะรู้
ในเวลาท่านพิจารณานี้แจ่มแจ้งขึ้น นี่ข้อหนึ่ง อีกข้อหนึ่ง อยู่ธรรมดาๆ ท่านก็รู้
ตามธรรมดา ถ้าท่านพิจารณานั้นก็ยังละเอียดลออขึ้นไปอีก รู้มากเข้าไปโดย
ลำดับลำดับๆ ทั้งนี้เพื่อความอยู่เป็นสุขในทิฐิธรรม คือเวลายังครองขันธ์อยู่
ท่านก็เดินจงกรมบ้าง นั่งสมาธิภาวนาบ้าง เหมือนอย่างเรานั้นแล แม้แต่
พระชีลาสพท่าน ท่านก็ต้องอาศัยสมาธิเป็นวัตรธรรมเครื่องอยู่สบายใน
ทิฐิธรรม จนกระทั่งวันท่านนิพพาน อันนี้เป็นวัตรธรรมของท่าน คือ สมาธิ
ปัญญา พิจารณาเหตุผลเรื่องนั้นเรื่องนี้ เรื่องธรรมในแง่ต่างๆ หรือเรื่อง
พิจารณาร่างกายเป็นวัตรธรรมเหมือนกัน มันก็เป็นเครื่องรื่นเริงระหว่าง
กายกับจิตที่ครองตัวกันอยู่ แต่ไม่ได้พิจารณาเพื่อถอดถอนกิเลส เพราะ
กิเลสสิ้นซากไปแล้ว

ท่านว่า **วุฒิ์ พรหมจริย กตฺ กรณียิ** พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว คือการประพาศพรหมจรรย์ด้วยการฆ่ากิเลสได้สิ้นสุดลงแล้ว เพราะกิเลสขาดสะบั้นลงไปหมดแล้ว กิจที่ควรทำก็คือการฆ่ากิเลสได้ทำเรียบร้อยแล้ว กิจอื่นที่จะทำให้ยิ่งกว่านี้ไม่มี หหมด ตั้งแต่นั้นมาก็ไม่ปรากฏว่าท่านได้ละกิเลสตัวใดอีก พระอรหันต์ พอกิเลสขาดสะบั้นลงไปเท่านั้นไม่มีจนกระทั่งวันนิพพาน ท่านไม่มีกิเลสตัวใดจะมาแฝงอีกเลย จึงเรียกว่ากิเลสหมด

ทีนี้เวลา **อวิชชาปจฺยา** ดับไปแล้ว ตัวไหนจะมาดันให้คิดให้ปรุงไม่มี หหมด คิดก็เป็นขั้นล้นๆ คิดธรรมดาๆ คิดแล้วเกิดแล้วดับๆ ไม่มีเงื่อนต่อ กิเลสเป็นเงื่อนต่อ กิเลสเป็นธรรมชาติที่ผลักดันให้คิดไปเรื่อยๆ เมื่อกิเลสสิ้นลงไปแล้วไม่มีอะไรผลักดัน ขั้นของพระอรหันต์ เช่นสังขารขั้น ก็เป็นขั้นล้นๆ ใช้ไปในเวลาที่มีชีวิตอยู่เท่านั้นเอง ทุกอย่างท่านใช้พอประมาณๆ ระวังเมื่อไรก็ได้ เช่นอย่างเข้าที่ภาวนา นั่งสมาธิภาวนา นั่นละ ท่านระวังขั้น จิตนี้บริสุทธิ์ล้นๆ แล้ว ไม่มีปัญหาอะไรเลย แต่ความรับผิดชอบระหว่างขั้นกับจิตยังมีอยู่ เพราะฉะนั้น เมื่อเวลาขั้นทำงานอะไรพอประมาณแล้วท่านก็ระวัง เช่นเข้าสมาธิภาวนา นั่นละระวังขั้น ไม่ให้มันคิดมันปรุงเรื่องอะไร นั่นเรียกว่าระวังขั้น เป็นวิหารธรรม ความอยู่ผาสุกสบายในระหว่างที่มีชีวิตอยู่ของพระอรหันต์ท่าน ท่านเป็นอย่างนั้น

ท่านอยู่กับโลกด้วยความเมตตา ความเมตตาธรรมต่อโลกนี้เป็นวิหารธรรมของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ท่านทั้งนั้น ปราศจากไม่ได้ ความบริสุทธิ์นี้ จิตใจอ่อนน้อมไปทั่วโลกดินแดนครอบโลกธาตุ ด้วยอำนาจแห่งความเมตตาธรรมนี้ จึงส่งสารไปหมดทุกหย่อมหญ้า อย่าว่าแต่ส่งสารมนุษย์ เฉพาะอย่างยิ่งเมืองไทยนี้เลย สามแดนโลกธาตุนี้ท่านส่งสารไปหมด ท่านอยู่ด้วยวิหารธรรมอย่างนี้แล อยู่กับโลก ท่านไม่ได้ห่วงใยอะไรกับโลก นอกจากส่งสารสัตว์ทั้งหลาย แล้วก็ส่งเคราะห์สงหาไปตามกำลังความสามารถที่จะเป็นไปได้ตามอำนาจวาสนาของผู้ใดที่จะเป็นไปได้มากน้อยเพียงไรเท่านั้น นี่เรียกว่าวิหารธรรมของพระอรหันต์ ท่านอยู่ด้วยการสงเคราะห์โลก”

หลวงปู่ลี กุศลธโร พรมน้ำพระพุทธมนต์ในงานเททองหล่อพระประธานวัดภูผาแดง
ณ โรงหล่อแหลมสิงห์ จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. ๒๕๓๓

เขียนรื่องธรรม ของหลวงตา

“

ใครอย่าอวดดีอวดเก่ง
ด้วยความรู้วิชาฐานะ
สูงต่ำของตัวเอง
ยิ่งกว่าธรรม
ธรรมนี้
เลืกครอบไปหมดแล้ว
มีมากมีน้อยจะเลืกอยู่
ในใจของผู้มีธรรม
อยู่ในนั้น อบอุนอยู่ในนั้น

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

อ หลวงตาได้สร้างวัดป่าบ้านตาดขึ้นในปลายปี พ.ศ.
ต่งแต่ ๒๔๙๘ เป็นต้นมา บรรดาพระเถระต่างก็หลั่งไหลเข้ามา
อยู่ศึกษาอบรมกับท่านมากขึ้น ซึ่งมีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
ในระยะแรก ท่านยังจำกัดจำนวนพระเถระไว้ในสำนักเพียง ๑๗-๑๘ รูป
และยังคงจำนวนนี้ไว้เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ จึงได้รับพระ
เถระมากขึ้นเป็นจำนวน ๒๕ รูป

ต่อมาบรรดาครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ ต่างก็ได้ละชั้นธำจากไป
เป็นจำนวนมาก พระเถระผู้สนใจด้านภาวนาจึงขาดที่พึ่งลง หลวงตาจึง
ได้รับพระเถระไว้ในสำนักมากขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้ก็ด้วยเพราะความ
เห็นใจต่อบรรดาพระเถระทั้งหลายที่มุ่งมาเพราะธรรม หลวงตาได้
เมตตาพูดถึงเรื่องนี้ไว้ว่า “บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลายที่ไปอบรมอยู่วัดป่า
บ้านตาด ทั่วประเทศไทยไม่ใช้น้อยๆ ถ้าพูดตามความสัตย์ความจริง
แล้ว หลวงตาบวชนี้มีลูกศิษย์ฝ่ายพระมากที่สุด”

พระเถระที่เข้าไปรับการศึกษาอบรมจากองค์ท่านต่างก็เป็นผู้
ตั้งใจดีทั้งด้านข้อวัตรปฏิบัติภายนอก และข้อวัตรภายในคือการ
ภาวนาซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะตน สมัยที่ธาตุขันธ์ของหลวงตายังแข็งแรงนั้น
ท่านพยายามเคี่ยวเข็ญผู้ที่เข้ามาศึกษาอย่างเด็ดเดี่ยวเอาจริงเอาจัง
ทั้งนี้ก็หวังเพื่อจะให้ผู้เข้ามาศึกษาได้หลักได้เกณฑ์นำไปประพฤติ
ปฏิบัติสืบไปในอนาคต พระเถระผู้อินทรีย์ยังอ่อนจึงมักถูกหลวงตา
เข่นด้วยธรรมประเภทเผ็ดร้อนเสมอ หลายท่านจึงเกิดความกลัว
บางครั้งตั้งสติไม่ทันก็มีจนลืมเนื้อธรรมและประโยชน์ที่ท่าน
พยายามชี้แนะในข้อบกพร่องของเรื่องนั้นๆ บางรูปกลัวมากถึงขนาด
ได้ขโมยหนีไปในเวลากลางคืนก็มี

ในฤดูนอกพรรษาของทุกๆ ปี หลวงปู่สีจะกลับเข้าไปวัดป่า
บ้านตาด เพื่อกราบเยี่ยมหลวงตาเสมอๆ และเพื่อช่วยเหลือการงาน
พ่อแม่ครูจารย์ด้วยความเคารพยิ่ง ในบางปีท่านก็ได้จำพรรษาด้วย
ในเวลาที่หลวงปู่สีพักอยู่ในวัดป่าบ้านตาดนี้ เมื่อพระเถระก่อความ
ผิดพลาดขึ้นด้วยความประมาทเลินเล่อ หากความผิดพลาดบกพร่อง

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
กับพระอาจารย์ปัญญาวุฑฒิชัย

หลวงปู่สี กุศลธโร ขณะออกบิณฑบาต
หน้าศาลาวัดป่าบ้านตาด ปี พ.ศ. ๒๕๒๙

จะเป็นบทเรียนที่ดีต่อบรรดาพระเถรรูปอื่นแล้ว เมื่อถึงเวลาประชุม หลวงตาจะยกข้อบกพร่องนั้นขึ้นมา กล่าวสั่งสอน แต่ท่านจะไม่ตำหนิว่ากล่าวพระรูปนั้นโดยตรง ท่านจะยกเอาหลวงปู่ขึ้นมาเป็นที่รองรับธรรม ประเภทฟ้าผ่าของท่านแทน เรียกว่าเป็นเชิงรองธรรมประเภทฟ้าผ่าให้ท่านลับเชกพระเถรด้วยธรรม ก็ไม่ผิด ซึ่งหลวงปู่ก็ทราบในเจตนาข้อนี้ของหลวงตาเป็นอย่างดี หลวงปู่เมตตาเล่าเรื่องนี้ให้พระผู้ใกล้ชิด ฟังว่า

“ช่วย พระเถรย่านเพิ่นหลายแล้ว ย่านพ่อแม่ครูจารย์นะ เพิ่นกะบ่ฮ้ายบ่ว่าชั้นผู้นั้นย่านหลาย เขาธิบดีไหว เขาตีประมาทเพิ่น ลีเกิดโทษ เพิ่นกะเลยหันมาไล่ผมแล้ว ธรรมะเพิ่นออกกำราบพระหมู่ ขี้ดี้อชี้อๆ อันนี้เจ้าของกะฮ้อยอยู่ บ่เป็นหยั่ง”

“ถูกเทศน์เบ็ดละ อยู่หน้าพ่อแม่ครูจารย์ โดนเบ็ดคองค์ละ เว้นท่านปัญญาผู้เดียว เพิ่นฉลาดได้ ท่านปัญญา ที่แรกมากราบพ่อแม่ครูจารย์นะ ว่ามาขออยู่ เพิ่นให้รอก่อนถึง ๓ ปีนะ ปีที่ ๔ ถึงได้เข้ามา ปีแรกๆ พ่อแม่ครูจารย์บอกหมู่พระว่า บ่ให้สูงส่งนำเลย เพิ่นว่า ให้ระวังพระต่างชาตินะ พวกมันลัทธิลังกา เบิงเขาสีมา แบบบได้ ชั้นท่านปัญญาสกลวายเป็นอียัง ให้ประเคนต่อหน้าเลยนะ

เพิ่นเห็นความตั้งใจได้ ตั้งใจหลายแท้ๆ เลยย้าย (ญัตติ) เข้าธรรมยุตนะ เพิ่นตั้งใจแท้ๆ ได้”

“คำพูดของพ่อแม่ครูจารย์ เพิ่นพูดเป็นหลักเป็นธรรมเบ็ด มีแต่ฟังเพิ่นทอนัน บ่ได้คัดค้านหยั่ง เฮากะ พิจารณาละ เพิ่นว่ามีเหตุมีผลเบ็ด ชั้นเฮาตรงตามกระแสความเว้าของเพิ่น ใคร่ครวญตาม เพิ่นว่ายังเป็น ปัญหาในตัว ให้ไปขบคิด ให้ตรองเบิง มันถูกบ่ถูก โอ้ เพิ่นว่าเป็นธรรมเบ็ดเด๊ะ เฮ็ดเป็นหลักเกณฑ์ไว้ บ่ได้เฮ็ด สุ่มสี่สุ่มห้าได้ รอบคอบเบ็ด พิจารณาตามเบิง”

ซึ่งบางครั้งพระเถรบางรูปก็ไม่เข้าใจในความหมายของหลวงตา

“ทำไมพ่อแม่ครูจารย์ถึงได้ว่าให้กับท่านอาจารย์คักแท้” พระเรียนถามหลวงปู่

“โอย ผมบ่แม่นพระอริยเจ้า เพิ่นกะฮ้ายกิเลสแน่นแล้ว” หลวงปู่ตอบ

และพูดขึ้นอีกว่า **“คำเว้าของพ่อแม่ครูจารย์นะ ให้พิจารณาดิจๆ”**

งานพิเศษ

“

ความอิจฉาริษยา
ความโกรธ ความโลภ
ความหลง เต็มหัวใจ
อยู่กัน พัวพันอยู่กัน
ความกำหนัดรักใคร่
เต็มอยู่กันแล้ว
ธรรมะทะลุเข้าไปได้
ขันตีความอดทนจึงชี้
ทะลุทะลวงเข้าไปถึงใจได้
สิว่าอภัยยัง

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หนังสือชีวประวัติของหลวงปู่ใหญ่มั่น ฐริทัตโต โดยหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน นั้น เริ่มแรกส่งให้สำนักพิมพ์ศรีสัปดาห์พิมพ์ออกเผยแพร่เป็นตอนๆ ไปจนจบเรื่อง และพิมพ์รวมเล่มออกมาครั้งแรกเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งก่อนหน้านั้นหลวงตาพระมหาบัวต้องเดินทางไปกราบเยี่ยมครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ ที่เป็นศิษย์ผู้ใหญ่ที่เคยได้ศึกษาอบรมอยู่กับหลวงปู่ใหญ่มั่นมาก่อน เพื่อสอบถามรายละเอียดเหตุการณ์ต่างๆ โดยจะบันทึกเทปเสียงไว้ก่อน แล้วค่อยจะมาประมวลเรียบเรียงใหม่ในภายหลังสุดท้ายจึงได้กลายเป็นหนังสือชีวประวัติท่านหลวงปู่ใหญ่มั่น ฐริทัตโตให้พวกเราได้อ่านทุกวันนี้

วันที่ ๒๖ - ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๔ หลวงตาได้เดินทางไปกราบเยี่ยมหลวงปู่ชอบ ฐานสโม และหลวงปู่คำดี ปภาโส โดยมีหลวงปู่ลี กุศลธโร เป็นพระติดตาม และในครั้งนั้นไม่ใช่เป็นเพียงแค่การเดินทางไปเก็บข้อมูลประวัติของหลวงปู่ใหญ่มั่นเท่านั้น แต่เป็นโอกาสอันพิเศษที่ยากจะเกิดขึ้นสักครั้ง นั่นเป็นเพราะหลวงตาได้ถวายอุบายธรรมชั้นละเอียดต่อหลวงปู่คำดี ปภาโส เป็นการเฉพาะด้วยซึ่งคงไม่ใช่เรื่องบังเอิญแน่นอน แต่น่าจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นด้วยญาณของท่านทั้งสองเป็นแน่ หลวงตาได้เล่าเหตุการณ์ครั้งนั้นไว้ว่า

“หลวงปู่คำดี นิสสัยของท่านผาดโผน ท่านเล่าให้ฟังตอนที่มันเป็นผมไม่ลืมนะ เหมือนกับว่าท่านยังมีสายบุญสายกรรมเป็นเงื่อนต่อไม่ฉันท่านฆ่าตัวตายไปเลย โน่น ขนาดนั้นนะ มันถึงได้คิดย้อนไปถึงพระโคธิกะที่ท่านฆ่าตัวตาย มันมีสาเหตุเป็นไปได้อย่างนั้นนะ อย่างเราก็เหมือนกัน ที่สมาธิเสื่อม เสื่อมคราวนี้ต้องตายเท่านั้น แน่ะ มันมีสาเหตุที่จะทำให้เป็นไปได้อย่างนั้น หลวงปู่คำดีท่านก็เหมือนกัน ท่านก็ผ่านของท่านมาได้”

(แถวบนจากซ้าย) หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่คำดี ปภาโส
(แถวล่างจากซ้าย) หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน หลวงปู่ลี กุศลธโร

“ประวัติหลวงปู่ชอบ เป็นกาวนาเกิดปัญญาจากขุแคว่

รู้อดวาระจิตของผู้อื่น เป็นไปกาวนาอยู่บ้าน...

โธษ เกิดอภยรรย รู้ได้ผู้ใดมา คือจ้งพ่อแม่ครูจารย์ (หลวงตา)

กะไปขอไ้เป็นเปิดปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ผมเป็นผู้วัดเทบ

เป็นสมาประมวสใส่ประวัติปฎิภาสยหลวงปู่บน

แต่กุ่มกนึ่งถึงตีสอง เป็นคุษกัน เป็นเวาเร่องผมว่า เป็นพุดพม่าได้ดิะหลวงปู่ชอบนะ

“ฝากความถึงบุญถึงคุณถึงท่านมหาบัว
ด้วยนะ ท่านมหาบัวเป็นอาจารย์ของอาตมา”

ดร.เชาวน์ไปส่งท่านตอนไปผ่าต่อมลูกหมาก
เครื่องบินไปลงจังหวัดเลยเสียก่อน ทางนั้นก็นำคำ
ท่านมาพูดให้เราฟัง อู๊ย ทำไมถึงพูดอย่างนี้ ท่านก็
ฝากมาอย่างนั้นจะให้ผมพูดยังงี้ โห เรากลือท่านเป็น
ครูเป็นอาจารย์ กราบไหว้ท่านอยู่เสมอ ทำไมจะมา
ว่าเราเป็นอาจารย์ท่าน อย่างนั้นไม่เหมาะ ก็ท่านพูด
อย่างนั้น ท่านฝากมาอย่างนั้น ดร.เชาวน์ว่า แต่ถ้า
พูดตามความจริง เราก็ยกให้อุบายธรรมต่างๆ ที่
ถวายท่าน อันนี้เราก็ไม่ปฏิเสธ แต่ไม่อยากให้ท่าน
พูดออกมากับผู้อื่นอย่างเปิดเผยอย่างนั้น อันนี้
อยากให้ท่านเก็บไว้ในใจ ไม่อยากให้ท่านพูด
เราไม่ต้องการ เพราะเราเคารพท่าน นั่นละ จิต
เวลามันเข้าช่องแล้ว เวลามันจะติดก็ติดอย่างนั้น
ท่านติดอย่างนั้น ที่ท่านเล่าให้ฟัง มันก็มาบันดล

บันดาลยังงี้ไม่ทราบ แปลกอยู่ ดี ๔ ท่านเดินจงกรม
อยู่ข้างๆ กุฏิ กุฏิหลังแรกที่เลยจากศาลาเข้าไป
ไม่ใช่หลังถัดไปนะ กุฏินี้มีหน้าต่างอยู่ เป็นกุฏิสองชั้น
ท่านเล่าให้ฟัง ท่านเดินจงกรมอยู่ทางด้านทิศเหนือ
ของกุฏิ เดินจงกรมอยู่ มันติดปัญหา ท่านว่า โห
ติดอย่างไปไม่ได้เลย เหมือนหอกเหมือนหลาวทิ่ม
ในหัวใจ อย่างนั้นแหละ ติดปัญหา ถ้าสติปัญญาแก้
ไม่ได้แล้วก็เป็นอย่างนั้นแหละกิเลส ฟัดกันยังงี้
มันก็ไม่ได้เรื่อง ท่านว่า คิดไปหาใครมันก็ไม่สัมผัสใจ
ท่านว่าอย่างนี้นะ มันมองเห็นแต่ท่านมหาองค์เดียว
เท่านั้น ท่านว่า ปุ๊ปปั๊บ ออกมาจากทางจงกรม
ก็มาจุดธูปจุดเทียนแล้วก็ไหว้พระ แล้วกราบลงไป
ตั้งสัจจะอธิษฐานภายในจิตขึ้น ขอรารานาท่าน
มหาบัวมาโปรดโดยด่วน เวลานี้ติดปัญหาหนักที่สุด
ท่านว่าอย่างนี้นะ ท่านอาจารย์ทำไมถึงพูดอย่างนี้ละ
ก็ผมทำอย่างนั้นจริงๆ นะ ท่านมหา ท่านว่าอย่างนี้

มันก็บันดลบันดาล พอตื่นเช้าขึ้นมา เราก็นั่งขึ้นเลยนะ ทั้งๆ ที่เราไม่เคยไปด้วยซ้ำ วัดถ้ำผาปู่ เราก็งงไม่เคยไป ดูเหมือนจะไปกับธรรมลีนะ ไข่ม้อย ลี ไปกับท่านไข่ม้อย (โดยช้าน้อย หลวงปู่ลีตอบ)

ดูเหมือนเดือนมิถุนา (ยน) วันที่ ๒๗ ที่ผมไปหาท่าน ออกจากนี้วันที่ ๒๖ ไปค้างวัดครูจารย์ชอบ ก่อนคืนหนึ่ง

พอเที่ยงวันนี้ ตัดสินใจปั๊บปั๊บ ไปเดี๋ยวนี้ เอรลลูกสาวกิมจินนี่แหละไป เป็นรถสองแถว แต่ก่อน รถมันไม่มีมากเหมือนทุกวันนี้ เที่ยงก็ออกจากนี้ ไปก็ไปแะค้างอยู่กับหลวงปู่ชอบเสียก่อนคืนหนึ่ง คุยธรรมะกับท่านพอสมควรแล้ว เช้ามาฉันจึงหันเสร็จก็ไปเลย ไปวัดถ้ำผาปู่ ไปก็ไปเจอท่านเผย ท่านเผย ปั๊บปั๊บก็จะไปเปิดประตูเรียกท่านลงมา พอเรามองเห็น อย่างนะเผย วันนี้ผมจะค้าง อย่าเพิ่งรบกวนท่าน ผมมีโอกาสนี้จะได้คุยกับท่านอยู่ แล้วเราก็ตื่นออกมา ท่านเผยอ้อมไปด้านหลัง ไปบอกหลวงปู่คำดี ที่นี้ ท่านลงมาเปิดประตูเองเลย

“โห ท่านมหาๆ มาๆๆ” หลวงปู่คำดี

“ช้าน้อยจะพักอยู่คืนนี้อยู่ เดี่ยวค่อยคุยกันกะได้ ให้ครูจารย์พักซะก่อน” หลวงตา

“พักกะมาซะก่อนมา โห มาเร็วอยู่นะ” เป็นลักษณะดีใจ

“เร็วจังได้ละ” หลวงตา

“ฮ่วย เดี่ยวลีเว้าให้ฟังเหมะ” หลวงปู่คำดี

“ช้าน้อยมาตามประสาบ้าของช้าน้อยเต๊ะ ยังบ่คุยหยังดอก ให้ครูจารย์พักเสียก่อน” หลวงตา

“เดี๋ยวทำโม่งแลงลีให้พระไปนิมนต์เด้อ” หลวงปู่คำดีว่า

พอก่อน ๕ โมงเย็น เราก็มาก่อน ไม่ต้องให้พระไปนิมนต์ มาแล้วก็เอากันเลยละคราวนี้ คุยกัน สองต่อสอง ท่านปิดประตูก็เลย ไม่ให้ใครเข้าไปรบกวน มีแต่ท่านกับเรา คุยกันจนกระทั่ง ๒ ทุ่มโน่นนะ คุยธรรมะก่อน ท่านพูดตอนที่ท่านติดปัญหา พอท่านเล่าจบลงแล้ว เราก็ตายายอุบายเลยแหละ

ท่านว่า พิจารณาอะไรๆ มันก็หมดไปแล้ว จิตมันบ่อยากพิจารณา แต่ก่อนพิจารณาเรื่องร่างกายนี้ ก็เอาจนแหลกละเอียด เตี้ยวนี้มันบ่อยากพิจารณาอะไรเลย มันรวมตัวเข้ามา ไม่ทราบจะพิจารณาอะไร ที่นี้ พิจารณาขั้น ๕ ไม่มีความหมายอะไร มันก็บ่อยากจะพิจารณา ก็ไม่รู้จะปฏิบัติอย่างไรต่อไป

ไอ้ ผู้เฒ่าก็รู้เร็วอยู่นะ “เอ้อ เออละๆ ที่นี้ เข้าใจแล้วๆ รู้วิธีปฏิบัติแล้วที่นี้” ปรากฏว่าท่านคึกคัก ขึ้นมาเลย มันโดนปิ้งในหัวใจท่าน มันเป็นธรรมชาติเฉพาะ ถ้าผู้ไม่รู้แกไม่ได้ ไม่ใช่ธรรมชาติเดา ท่านเล่า จบลงปั๊บ เราก็อ่านใจทันที พอจบแล้ว เราก็อวเลย ไม่ได้มากนะ มันถึงใจผู้เฒ่า นี่ละอันหนึ่งที่ผู้เฒ่า พูดว่า “**อาจารย์มหาบัวเป็นอาจารย์ของอาตมานะ**” นี่ละ

พ.ศ. ๒๕๒๐ ละมั้ง ได้ไปเยี่ยมท่านอีก ไปก็ไปเขียนจดหมายน้อยถามปัญหาท่าน เพราะท่านหูตึงแล้ว ท่านอ่านปัญหาแล้ว ท่านก็ยกขึ้นใส่หัวเลย แล้วท่านก็เขียนตอบมา เราก็อวดปัญหากับท่าน เพราะท่าน ตอบถูกนี้ ปัญหานี้ผู้ไม่รู้ตอบไม่ถูก เพราะเป็นปัญหาเฉพาะผู้ปฏิบัตินี้ ท่านก็ผ่านได้”

หลวงปู่ลีได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่ได้ติดตามหลวงตาไปกราบเยี่ยมหลวงปู่ชอบ ฐานสโม และหลวงปู่คำดี ปภาโส ไว้ดังนี้

“ประวัติหลวงปู่ชอบ เพิ่นภาวนาเกิดปัญญาจักขุแล้ว รู้ฮอดวาระจิตของผู้อื่น เพิ่นไปภาวนาอยู่ บ้าน... โอ้ย เกิดอัศจรรย์ รู้ได้ผู้ใดมา คือจั่งพ่อแม่ครูจารย์ (หลวงตา) กะไปขอให้เพิ่นเปิดปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ผมเป็นผู้อัดเทป เพิ่นลืมาประมวลใส่ประวัติปฏิบัติปาทายหลวงปู่มัน แต่ทุ่มหนึ่งถึงตีสอง เพิ่นคุยกัน เพิ่นว่า เรื่องพม่า เพิ่นพูดพม่าได้เด๊ะหลวงปู่ชอบนะ พ่อแม่ครูจารย์ (หลวงตา) เพิ่นว่า เอ้า พูดภาษาเฮาเน่ โดด ทอนันแล้ว หมู่เฮามันบ่เห็นยังแล้ว เพราะกิเลสมันเต็มหัวใจอยู่เด๊ะ คือกั้นกับเทปนี้แหละ เทปมันมี เขาเปิดทุกสถานีแหละ แต่เทปเฮาบ่ดี เปิดรับเขาก็บ่ได้ อันนี้จิตใจคือกันแล้ว มันแน่นหนาอยู่หั้น ความรัก กะเต็ม ความซังกะเต็ม ความอิจฉาริษยา ความโกรธ ความโลภ ความหลง เต็มหัวใจอยู่หั้น พัวพันอยู่หั้น ความกำหนัดรักใคร่เต็มอยู่หั้นแล้ว ธรรมะกะเข้าบ่ได้ ชันติความอดทนจั่งซี่กะยังบ่เข้าถึงใจได้ สิเว้า อีหยัง”

วัดป่าภูริทัตต- ปฏิบัติทาราม

“

วัดนี้ ตั้งแต่ปีแรก

พ่อแม่ครูจารย์บอกให้ไปเฝ้า

เห็นว่า

ผมสืบทอดเขาท่านเจี๊ยะ

มาอยู่ดอก วัชร์

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หลวงตาเป็นผู้มีความระลึกถึงบุญถึงคุณของท่านผู้อื่นอยู่เสมอ
นี่เป็นคุณธรรมที่เด่นอีกข้อหนึ่งของท่าน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕
น.อ. สกล รัตนันท์ พ.ญ. อุไรวัฒน์ สุนทรลักษณ์ ได้น้อมถวายที่ดิน
ที่ถนนพุทธมณฑลสาย ๓ กรุงเทพฯ เพื่อจัดสร้างเป็นสถานที่ปฏิบัติ
ธรรมแด่หลวงตา และหลวงตาได้นิมนต์หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ให้เข้ามา
พำนักเพื่อจัดสร้างเป็นวัด แต่ด้วยเหตุบางประการ ทำให้หลวงปู่เจี๊ยะ
ไม่สะดวกที่จะพำนักอยู่

ระยะนั้นพระอาจารย์นพดล นันทโน ได้ชักชวนให้พี่ชายถวาย
ที่ดินแด่หลวงตาเพื่อสร้างวัดถวายหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตาได้เล่าไว้ว่า

“เริ่มแรกทีเดียว พี่ชายของท่านนพดลได้ถวายที่ให้เราสร้างวัด
มองหาใครที่จะมารับภาระให้เป็นที่แน่ใจตายใจ ก็มองเห็นแต่ท่าน
อาจารย์เจี๊ยะเท่านั้น จึงไปนิมนต์ท่าน พูดเหตุผลให้ฟังว่า **เพราะวัดนี้
ต่อไปจะเป็นวัดที่แน่นหนามั่นคง จึงควรมีครูบาอาจารย์ที่เป็นหลัก
เป็นเกณฑ์มาอยู่** ก็มองเห็นแต่ท่านอาจารย์เท่านั้นละ จะพอสงเคราะห์
กันได้ไหม ญาติโยมแถวนี้ย่านนี้เป็นย่านที่พอเหมาะพอดี เมื่อเรานิมนต์
ท่านก็รับด้วยดีนะ ท่านอาจารย์เจี๊ยะ ทางด้านจิตใจท่านดี ดีมาตั้งแต่บวช
ที่แรก พูดถึงธรรมภายในท่าน ท่านดีไม่ใช่ธรรมดา แต่กิริยาภายนอก
ท่านก็อย่างนั้นแหละ เราจึงบอกเฉพาะในวงลูกศิษย์ที่ใกล้ชิดที่ไว้วางใจได้
เพราะภายนอกกับภายในไม่เหมือนกัน จริตนิสัยของคนเราไม่เหมือน
กัน”

จากนั้นหลวงตาได้มอบหมายให้หลวงปู่ลีพาคณางานมาจัดสร้าง
เสนาสนะบางส่วนขึ้นก่อน และได้มอบหมายให้พระอาจารย์นพดล
มาดำเนินการเอกสารด้านกฎหมายให้ถูกต้อง ระยะที่เริ่มจัดสร้าง
เสนาสนะนั้น มีญาติโยมที่เดินทางเข้ามาช่วยก่อสร้างได้ฝนแปลกๆ
อย่างที่ไม่เคยฝนมาก่อน แล้วไปเล่าถวายครูบาอาจารย์ฟังว่า **“เมื่อคืน
ผมฝนแปลกมาก ฝนว่ามีพระอาทิตย์ขึ้นพร้อมกันสองดวงและรัศมี
สว่างจ้างดงามมากครับ แปลกจริงๆ”**

ทันตธาตุ หลวงปู่ใหญ่มัน ฐริทัตโต

ครูบาอาจารย์ก็เลยตอบไปว่า “นี่โยม ฝันเป็นมงคลมาก ได้บุญมากนะที่มาช่วยก่อสร้างเสนาสนะ ถวายครูบาอาจารย์องค์สำคัญ เพราะพระอาทิตย์ดวงที่ ๑ ที่โยมฝันเห็นนั้น ก็คือหลวงปู่เจี๊ยะนั่นเอง และ ดวงที่ ๒ ก็คือหลวงปู่ลีนี้เอง จำเอาไว้นะ”

หลวงปู่ลีได้เล่าถึงความเป็นมาของวัดป่าภูกิริยัตตปฏิปทาธรรม ว่า

“วัดนี้ (วัดป่าภูกิริยัตตปฏิปทาธรรม) ตั้งแต่ปีแรก พ่อแม่ครูจารย์บอกให้ไปเฝ้า พี่ว่า ผมไปดิ่งเอา ท่านเจี๊ยะมาอยู่ดอก วาซัน ปีนั่นเพิ่มมอบเงินให้แสนกับหกหมื่นบาทให้ไปเฝ้าวัด คุณพ่อออกเฝ้างานอยู่ พ้นแล้ว ตอนออกพรรษา พ่อแม่ครูจารย์เพิ่มกะไปเบิ่งเต้ เอาพ่อออกไปนำยี่สิบคน พี่ว่า เอ้า ขึ้นกุฏิบ่แล้ว สองหลัง บ่ให้กลับเมื่อบ้านเต้ะ เบิ่งเขาเฝ้าฮอดกลางคืนบัดนี้ ย่านบ่ได้เมื่อเต้

หลวงปู่เจี๊ยะเพิ่มอยากได้กล้าไม้ยางงามๆ วาซัน หมู่พากันไปหาเบิ่งอยู่หนองบัวบานให้แน่ เพื่อได้ มาเพิ่มกัน ได้ทำให้เพิ่มแล้ว พี่ว่า มันบ่ตายไม้ยาง คิดไปคิดมา เราจะได้ไปเฝ้าไปทำน้ำเพิ่มวัดนี้

เพิ่มครูจารย์เจี๊ยะนั้น แต่คราวอยู่กับหลวงปู่ใหญ่มั่นนั้น แช่ว (ฟัน) หลวงปู่ใหญ่มั่นเพิ่มหล่อน (ฟันหลุด) แล้วเพิ่มถ่มลงโดน แล้วเพิ่มครูจารย์เจี๊ยะไปล้างโดนให้เพิ่มแล้ว ไปเห็นกะจับไต้ถง (ถุง) เลย ทำสิบกว่าปี จังค้อยเขย (เปิดเผย) ให้หมู่เบิ่ง กลายเป็นแก้วเบ็ด อู๊ย ขาวงามหลายฮ้าย บ่แม่นกระดุกแล้ว เตี้ยวนี่ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ลีเฝ้าธาตุเจดีย์ ลีเอาพระธาตุนั้นแหละไปใส่เจดีย์แล้ว อยู่วัดเพิ่มแล้ว ไปเบิ่งดี

กะเลยเว้าพะโล (พูดหยอก) ใส่เพิ่ม ฮ่วย ครูจารย์ อันอิหยังลีเก็บไว้ดีกะด้อยกะเดียแท้ ได้มากะเอามา ให้หมู่เบิ่งนำแน่

โอ๊ย ย่านหมู่สิมาแย่งเอา ยาดเอา นั้นตัว ของดีเต้ ผมเซียง (ช่อน) ไว้พ้นแล้ว ผู้ใดกะบ่ได้เห็นจักเทื่อ พี่ว่า

พ้นแล้ว ลีเฝ้าเจดีย์จังค้อยประกาศ เอาออกมาให้หมู่เบิ่ง โอ๊ย คืองามแท้ เป็นแก้วเบ็ดแล้ว ใส่ แก้วเป็นสีน้ำผึ้งเต้ของหลวงปู่ใหญ่มั่น อู๊ยเพิ่มกลายเป็นพระธาตุ เป็นนำอัจฉรย์”

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท และ หลวงปู่ลี กุศลโร
ขณะนั่งบนแคร่ไต้ต้นสนที่ใช้เป็นหอฉันชั่วคราว เมื่อเริ่มสร้างวัดป่าภูกิริยา ต.ต.ป.ท. พ.ศ. ๒๕๒๖

หัวใจของผม

“

พระสารีบุตรเถระไม่ได้
ถือว่าพระอัสสชิเถระเจ้า
เป็นเพียง “พระรุ่นพี่”
ที่บวชในพระธรรมวินัย
ก่อนตน โดยมีพระศาสดา
เป็นพระบรมครูเหมือนกัน
เท่านั้น
แต่ท่านให้ความเคารพต่อ
พระอัสสชิเถระในฐานะ
บูรพาจารย์ผู้ชี้ทาง
ออกจากกองทุกข์
ท่านจึงได้เคารพสุดหัวใจ

ความเคารพของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกท่านผู้หนึ่งนั้น โดยปกติแล้ว จะมีให้ตามความสำคัญที่มีในตัวบุคคลที่ควรเคารพ เช่น ความเคารพในบิดามารดาของตนย่อมมีมากกว่าความเคารพที่มีต่อเพื่อนฝูงญาติมิตร เป็นต้น ข้อนี้เป็นธรรมเนียมในใจของชาวพุทธที่มีอยู่ตามปกติ แต่ที่พิเศษยิ่งขึ้นไปกว่านั้น คือความเคารพของผู้ลี้ภัยลี้ภัยที่มีต่อท่านผู้บริสุทธิ เพราะเป็นความเคารพด้วยใจที่บริสุทธิ์ถอดออกไปบูชาพระคุณท่านผู้ชี้แนะทางออกจากกองทุกข์ทั้งปวงให้ เป็นเรื่องของใจที่มอบถวายบูชาต่อใจอีกดวงหนึ่งโดยไม่เหลือ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่พวกเราปุถุชนคนหนาจะสามารรถเข้าใจได้

ในสมัยครั้งพุทธกาล มีตัวอย่างอันงามที่พระสารีบุตรเถระยอดแห่งพระสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านได้แสดงเป็นคติให้พวกเราได้เห็น คือเมื่อท่านทราบว่าพระอัสสชิเถระพักอยู่ทางทิศใด แดนใดก็ตาม เมื่อถึงเวลาพัก พระสารีบุตรเถระก็จะกราบไหว้ไปในทิศนั้นแดนนั้น เพื่อถวายความเคารพบูชาแบบไม่จีตจางต่ออาจารย์ผู้ชี้ทางออกจากกองทุกข์ให้ทุกครั้งไป ตราววันเข้าสู่แดนนิพพาน พระสารีบุตรเถระไม่ได้ถือว่าพระอัสสชิเถระเจ้าเป็นเพียง “พระรุ่นพี่” ที่บวชในพระธรรมวินัยก่อนตน โดยมีพระศาสดาเป็นพระบรมครูเหมือนกันเท่านั้นไม่ แต่ท่านให้ความเคารพต่อพระอัสสชิเถระในฐานะบูรพาจารย์ผู้ชี้ทางออกจากกองทุกข์ ท่านจึงได้เคารพอย่างสุดหัวใจ

อีกตัวอย่างหนึ่งก็คือพระโฏฐิตเถระ ผู้ทรงพระไตรปิฎกไว้ในตนวันหนึ่งท่านเกิดความละอายใจว่าตนยังเป็นผู้เปล่าในพระศาสนา เกิดสังเวชในตนขึ้นมา จึงได้แอบหนีไปจากหมู่พระเถระในเวลากลางคืนแล้วไปขอศึกษาอยู่ในสำนักพระอรหันต์ โดยถือเอาสามเณรองค์อรหันต์รูปสุดท้ายเป็นอาจารย์ อาศัยสติปัญญาที่เฉียบแหลมและความเคารพในสามเณรผู้เป็นอาจารย์ ในที่สุดพระโฏฐิตเถระก็บรรลุพระอรหันต์อย่างใจหวัง จากนั้นมาเมื่อมีผู้ถามว่าใครเป็นผู้ให้อุบายธรรมแก่ท่าน องค์พระโฏฐิตเถระก็มักจะประกาศในท่ามกลางที่

ประชุม โดยมีพระพุทธเจ้าประทับนั่งเป็นประธานว่า
เรามีสามเณรเป็นอาจารย์ อาจารย์ของเราคือ
สามเณร อย่างไม่เคยอะจินตลดมา

มาถึงสมัยปัจจุบัน หลวงปู่คำดี ปภาโส
วัดถ้ำผาปู่ จังหวัดเลย ท่านมีอายุพรรษามากกว่า
หลวงตาพระมหาบัว แต่ด้วยอุบายธรรมชั้นเยี่ยม
ที่หลวงตากราบเรียนถวาย ในที่สุดหลวงปู่คำดีก็
สามารถพ้นจากบ่วงแห่งกิเลสด้วยอุบายธรรมนั้น
หลวงปู่คำดีมักแสดงออกถึงความเคารพในธรรม
ของหลวงตาอย่างเปิดเผยเสมอ ท่านมักจะกล่าวว่า
“*อาจารย์มหาบัวเป็นอาจารย์ของอาตมา*” อย่างนี้
เป็นต้น เรียกว่า “**ใจบูชาใจ**”

สำหรับหลวงปู่ลีนนั้นก็เช่นเดียวกัน ท่านมี
ความเคารพแบบไม่จีจางนับแต่วันที่ได้พบกับ
หลวงตาครั้งแรกเป็นต้นมา ทุกวันนี้สามารถพูดได้
ว่า หลวงตา**คือหัวใจ**ของท่าน ท่านเล่าว่า

“พอเห็นเพิ่นทอนั้นล่ะ หัวใจเจ้าของนี่เกิด
ความรัก ความเคารพ ความบูชา เกิดขึ้นมาในใจ
เลยล่ะ หวังลียอมเป็นยอมตายกับเพิ่นเด่ะ มั่นยอม
มาแต่ได้ๆ แล้ว บได้หวังกับองค์ใดล่ะ หวังแต่กับเพิ่น
หวังให้เพิ่นรับไว้สั่งสอน กะเจ้าของหวังพันทุกข์เด่ะ
ชีวิตจิตใจมอบให้เพิ่นเบ็ด ใจของผมนั้นเป็นปาน
นั้นล่ะ”

“พ่อแม่ครูจารย์นี้เป็นหัวใจของผมนะ
ผมเป็นถึงขนาดนั้นล่ะ ชีวิตจิตใจอยู่กับเพิ่นเบ็ดเลย
เรื่องบุญเรื่องคุณนั้นบมีวันถือนขึ้นนะ เห็นบุญ
เห็นคุณเพิ่น ความเคารพเลื่อมใสสุดหัวใจ ความ
เห็นบุญเห็นคุณของครูบาอาจารย์ มันซึ่งจริงๆ บมี
อียังทอ ตัวผมนี้ สีแมนไผ ขึ้นบ่แมนพ่อแม่ครูจารย์
แล้ว ฮ่วย บรู้ว่ามันลิจมไปไสฮอดไสแล้ว กะบ่ฮู้
เป็นจ้งชั้นเด่ะ ลิบซึ่งได้จ้งได้ เพิ่นสอนว่าอย่างได้
นี่ จับปั๊ๆ คว้ามั๊ๆ เอามาใคร่ครวญพิจารณาอยู่
หั่นเลย เพราะมันเอาจริงเอาจังเด่ะ นิสัยของผม
เป็นมาอย่างนั้น กับผมนี้ เพิ่นใส่เอาหนักๆ เลย
บมีเล่น ผมบมีนิสัยเล่น เอาจริงเอาจังทุกอย่างกับเพิ่น
มันเป็นนิสัยอันหนึ่ง เป็นมากับเพิ่นจ้งชั้น”

ก้าวตามธรรม เดินตามครู

“

เป็นความเคารพของ
ท่านผู้มีบริสุทธิ ที่มีต่อ
พ่อแม่ครูอาจารย์ที่บริสุทธิ
สุดส่วน เป็นความงาม
ของพระสาวกอรหันต์
ลูกศิษย์ของสมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ความเจริญด้านวัตถุนิยมนับวันจะเจริญมากขึ้นตามลำดับ และเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับความเจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจของนักภวนาทั้งพระและฆราวาส

หลวงตาพระมหาบัวได้เน้นย้ำให้นักภวนาระมัดระวังตัวและเห็นภัยอันตรายในเรื่องนี้ และอีกเรื่องหนึ่งที่ท่านเน้นย้ำถึงความสำคัญคือเรื่องปฏิบัติเครื่องดำเนินที่ครูบาอาจารย์ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ซึ่งนับวันจะมีผู้รักษาไว้ได้ยากมากยิ่งขึ้น ท่านกล่าวว่า

“แบบฉบับที่ครูบาอาจารย์พาดำเนินมานี้ มีพ่อแม่ครูอาจารย์มันเป็นสำคัญ เรียกว่าตายใจได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ปฏิบัติที่ท่านพาดำเนินมาไม่มีอะไรละทิ้งจะหลบลี้กลปลึกแหวะออกจากแนวทาง แม้แต่นิดหนึ่งไม่มี ตรงแนวตามอรรถตามธรรมที่พระองค์ท่านตรัสสอนไว้เลย

นี่เราได้มาวิตกวิจารณ์เกี่ยวกับหมู่เพื่อน ในเรื่องปฏิบัติเป็นเครื่องดำเนินและความตั้งใจนี้ ที่มันได้วิตกวิจารณ์ทุกวันนี้ ใครจะสืบทอดมรดกของครูบาอาจารย์ไว้ได้ทั้งภายนอกและภายใน การปฏิบัติภายนอกมีชุดควัตร ข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ หนึ่ง การประกอบความ پاکเพียรแก้กิเลสคือภายใน มีอยู่ ๒ อย่างนี้

ถ้าจะศึกษาด้วยความตั้งใจจริงๆ มันก็พอเป็นพอไป เพราะข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ก็มีครูบาอาจารย์พาดำเนินอยู่แล้ว เพราะเป็นของหยาบๆ มองเห็นได้ชัดๆ อยู่

พูดถึงเรื่องภายใน ท่านก็ได้ชี้แจงไว้หมดแล้ว อย่างทุกวันนี้มีทั้งเทป มีทั้งหนังสือ พอที่จะเป็นแบบเป็นฉบับได้ หากสงสัยการปฏิบัติของตนเองนี้ไม่อยู่ในแห่งหนึ่งก็อยู่ในแห่งหนึ่งจนได้ ที่ท่านสอนด้วยความถูกต้องแล้ว แนใจแล้ว

ผู้มาศึกษาให้พากันตั้งใจจริงๆ สมกับมาศึกษา ข้อวัตรปฏิบัติที่ครูบาอาจารย์ได้พาดำเนินมาอย่างใด ให้ยึดไว้เป็นหลักเป็นเกณฑ์เพื่อการปฏิบัติต่อไป เมื่อพลัดพรากจากครูจากอาจารย์ไปแล้ว ให้มีหลักเกณฑ์เป็นเครื่องยึดเครื่องอาศัยอย่าให้ล้มเหลวไปเสียหมด และทั้งๆ ที่ครูบาอาจารย์ยังมีชีวิตอยู่ได้ศึกษาอยู่กับล้มเหลวไป ยิ่งครูบาอาจารย์พลัดพรากจากไปแล้วก็ยิ่งหาที่ยึดที่เกาะไม่ได้เลย ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วผลที่จะพึงหวังก็ไม่มีแหละ เพราะปฏิบัติเครื่องดำเนินนี้

คือทางเดินเข้าสู่ธรรมธรรมทั้งนั้น ตั้งแต่พื้นๆ แห่ง
ธรรมจนกระทั่งถึงยอดแห่งธรรม ดังที่พ่อแม่ครู-
อาจารย์มั่นพาดำเนินมา นั่นละ ผู้ที่ยึดได้เป็นหลัก
เป็นหลักเกณฑ์ก็มีเพียงเล็กน้อย นอกจากนั้นอยาก
จะพูดว่าล้มเหลวไปๆ ประหนึ่งว่าไม่เคยได้มาศึกษา
อบรมอยู่กับท่านเลย นี่ละมันเป็นไปต่อหน้าต่อตา
อย่างนี้

หมดไปๆ ครูบาอาจารย์ เหลือแต่พวกแซง
หน้าแซงหลัง แซงกันไปเรื่อย พ่อแม่ครูจารย์ท่านว่า
ผมไม่ล้ม ได้เขียนไว้ในประวัติของท่าน เวลาจิต
รวมพริบลงไป ท่านว่า ดูพระดูเณรนี่แหล่ แซงหน้า
แซงหลังลูกลี้ลูกกลน ท่านว่า แล้วกำหนดดูผู้ที่เดิน
ตามหลัง มี แต่มีน้อย ท่านว่า เดินตามหลังด้วยความ
สงบเสถียรมาตามีน้อยมาก ท่านว่า พวกที่วิ่งแซง
หน้าแซงหลังลูกลี้ลูกกลนนั่นมันมากต่อมาก กำหนด
พิจารณาลง เป็นเพราะอะไรทำไมจึงเป็นอย่างนี้
มันก็ได้ความขึ้นมาทันทีเลย พวกที่แซงหน้าแซงหลัง
คือพวกที่อวดดีอวดเด่น พวกขายก่อนซื้อ พวกที่
เดินตามหลัง ก็คือลูกศิษย์ที่มีครู ดำเนินตามครู
ตามหลักธรรมหลักวินัย มันก็งามตา นี่มีน้อย”

สำหรับหลวงปู่ลีนั่น ท่านมีความเคารพ
เทิดทูนปฏิบัติครูบาอาจารย์ที่ท่านได้พาดำเนิน
มาไว้เหนือเกล้าเสมอมา ท่านพยายามรักษาไว้
เป็นมรดกชิ้นสำคัญแก่บรรดาพุทธบริษัทภายหลัง
ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน หวังให้เป็นคติ
ตัวอย่างที่ดีงามแก่ชาวพุทธสืบไป

ในการวางตัวกับหลวงตานั่น หลวงปู่ลีนี่จะ
วางตนเป็นผู้ใหม่อยู่เสมอ ไม่เคยเย่อหยิ่งจองหอง
ไม่เคยแซงหน้าแซงหลังธรรมของพ่อแม่ครูอาจารย์
ท่านเป็นผู้ก้าวตามธรรมเดินตามครู ไม่เคยเอา
ความคิดของตนเข้าไปเทียบกับคำสั่งสอนของท่าน
ไม่เคยเอาโลกเข้ามาสอดแทรกเหยียบย่ำใน
คำสั่งสอนของท่าน พ่อแม่ครูจารย์ท่านได้สั่งสอน
ไว้อย่างไร หลวงปู่ก็น้อมรับไว้ด้วยความเคารพ
เหนือเกล้าตลอดมา นับว่าเป็นปฏิบัติที่ไม่จีจาง
ลงไปตามกาลเวลาเลย ท่านพูดว่า

“บอกปู่ลูกละ กับพ่อแม่ครูจารย์นะ ใจนี้ทั้ง
นี้มนวล ทั้งอบอุ่น ซาบซึ้งอยู่หั่นละ ชื่นว่าถึงความ
เคารพ ความรัก ความเทิดทูนบูชาของผมนะ มันสุด
อยู่กับเพิ่นเบ็ด บ่มีเหลือ ใจของผม บ่เหลือเลย”

เป็นความเคารพของท่านผู้บริสุทธิ์ที่มีต่อพ่อ
แม่ครูจารย์ที่บริสุทธิ์ที่สุดส่วน เป็นความงามของ
พระสาวกอรหันต์ลูกศิษย์ของสมเด็จพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้า ที่แสดงให้เห็นเป็นบุญตาบุญใจ
แก่พวกเราชาวพุทธ และควรรักษาสืบไว้ให้เป็นมรดก
อันล้ำค่าของพระกรรมฐานสายหลวงปู่ใหญ่มั่น
สืบไป

ไต้หวันธรรม ครูบาอาจารย์

“

อาตมาบ่ปะ
พ่อแม่ครูจารย์

จักเกื้อน:

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม

ใน ชีวิตของพระป้ากรรมฐานของหลวงปู่ลี กุศลธโร นอกเหนือจากการอยู่ศึกษากับพ่อแม่ครูอาจารย์ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน แล้ว ศิษย์องค์สำคัญของหลวงปู่ใหญ่มั่น ภูริทัตโต รูปอื่นๆ ที่หลวงปู่ลีได้มีโอกาสสมาคมด้วยก็ยังมีอีกมาก ดังที่พอจะเอ่ยนามได้ดังนี้

หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม

“เป็นสร้างกระดูกให้จุฬา วาชนั”

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

“มาอยู่ หลวงปู่อ่อน บ้านนี้ จำพรรษานำเพ็น ๓ พรรษา เกี่ยววกับแม่ออกอยู่หนองบัวบาน เนี่ย แม่ออกป่วยหลาย เลยมานอนป่วย จำพรรษานำเพ็น ๓ พรรษา ๒๕๐๑ แล้ว ๒๕๐๕, ๒๕๐๙ กอนั้น”

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

“หลวงปู่ชอบเป็นเวาเน่
จิตเพ็น เติบเบ็ดมือกะอยู่นำพุทโธเบ็ดมือ”

หลวงปู่หลุย จันทสาโร

หลวงปู่หลุย จันทสาโร

“ถ้ากลองเพล มีไปตัว ปี ๑๖ ปีนั้นมัน ๑๕ บ
ไปกะเจ้าของบ่มีกฐณอยู่แล้ว กะพ่อแม่ครูจารย์ทูล
ชื่อทูลให้ พาขึ้นเอ็ด”

หลวงปู่ขาว อนาลโย

หลวงปู่ขาว อนาลโย

“จั่งหลวงปู่ขาวเพิ่นว่า เดินจงกรมนี้ ช่วย
เพิ่นเดินทางเพิ่น ๓ เส้นพุ้น,,,เหลือมือหนึ่ง
เส้นพุทโธบูชาพระพุทธรเจ้า เส้นหนึ่งบูชา
พระธรรม เส้นหนึ่งบูชาพระสงฆ์ เอาอยู่จั่งชั้น
เพิ่นบ่ได้ย่อท้อเดี เอาความเพียรเพากิเลส
อยู่กัน”

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

“หลวงปู่ฝั้น บ่ได้ร่วมพรรษา แต่ได้อยู่เป็น
เดือนๆ สองเดือนพุ้นแล้ว อยู่ถ้าเปิดนี้ ไปอยู่
ถ้าเปิด เพิ่นเป็นคู่สวดตัว”

ท่านพ่อลี ธัมมธโร

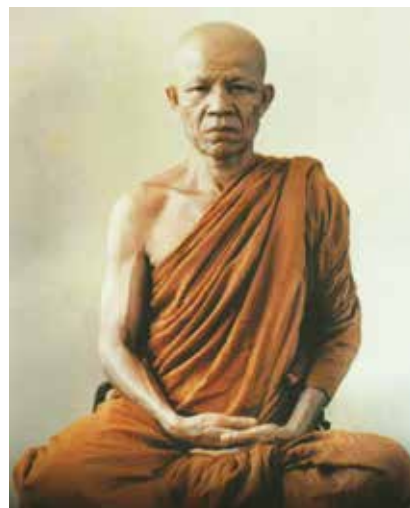
“เพิ่นกะมีสติดีดี เอิ่ เอิ่คือมานอนพี แล้วบ้นหัว (หันหัว) บ่กั๊กคือเก่า พุ้นตี สติเพิ่น อันนั้นเป็น จังได้ว้าซัน ลูกขึ้นเหลียวเบ้ง เพิ่นเลยเข้าที่ภาวนา ภาวนาว่าเฮ้งโตหัวทักมาตรวจทาง ตรวจอันตราย แล้วกะลูกน้องมานำหลัง แล้วมันโถมออกมา แล้วกะ มาดันทางบ่ให้ท่มุ่เบียดเบียดเพิ่น สัตว์ทุกชนิดต้องมีหัวทักทุกโคตรทุกคน ต้องเคารพพุ้นนั้น”

ท่านพ่อลี ธัมมธโร

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

“อาตมาบ่ปะพ่อแม่ครูจารย์จักเกื้อน่ะ”

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

หลวงปู่บัว สิริปุณโณ

“หลวงปู่บัวเพิ่นเเองคัก เพิ่นนั่งอยู่ ๓ มื้อ ๓ คีน พุ้นตี เพิ่นว่า เพิ่นนั่งตึงทุกขันธ์ เอ้า มึงมาเลย เพิ่นว่าเพราะเกินกาย กำหนดอยู่กัน บ่ให้ออกจากกัน บังคับอยู่กัน บ่ให้มันออกไปทางอื่น จังซันเตี ครุบาอาจารย์เพิ่นเวิดมาจั่งสิเก็นธรรม”

หลวงปู่บัว สิริปุณโณ

วัดภูผาแดง

“

สีได้มาอยู่นี่กะ
ป่าไม้เกรียงไกรแล้ว
มาเป็นป่าไม้อำเภออยู่นี่
ไปขอพ่อแม่ครูจารย์
เพิ่นเลียบอกผมว่า
“เอ้อ สี แกวนี่
สีบ่พอมีบ่อนหลบ
บ่อนชั้นอยู่บื้อ
ไปเบ็งพาแดงให้
ແກ່ນເດືອ”

หลวงปู่สี กุศลธโร

พระประธานบนศาลาวิทูพาแดง สร้างถวายโดยคุณทนนชัย ตรังคานุกุลกิจ และคณะศิษย์

วัดป่าเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์
หรือ วัดภูผาแดง มีชื่อใน
 ทะเบียนสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ
 ว่า **วัดหนองสวรรค์** ตั้งอยู่บนเขาด้าน
 ทิศตะวันออกของหมู่บ้านหนองอ้อ
 ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ
 จังหวัดอุดรธานี กรมป่าไม้ได้อนุญาต
 ให้กรมการศาสนาใช้พื้นที่สร้างวัดขึ้น
 จำนวน ๑๕ ไร่ และอนุมัติพื้นที่เพิ่ม
 ให้วัดเข้าไปใช้ประโยชน์และรักษาป่า
 ในโครงการวัดช่วยงานด้านป่าไม้เป็น
 จำนวน ๓,๕๐๐ ไร่ ครอบคลุมทั้งยอด
 ภูผาแดงและภูเม็ง

เมื่อเขาภูเม็ง ในช่วงฤดูพรรษา
 จะมีพระกรรมฐานเที่ยวไปมาพัก
 ภาวนาเกือบทุกปี เช่น หลวงปู่ลีใหญ่
 และหลวงปู่บุญมา กัลยาณคุดโต วัดป่า
 ธรรมคุณวรจิตร บ้านหนองอ้อ เป็นต้น
 แต่ความที่วัดตั้งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน
 เส้นทางสัญจรลำบากยากต่อการเที่ยว
 บิณฑบาตเลี้ยงชีพ เพราะหมู่บ้านเดิม
 ที่เคยอาศัยบิณฑบาต (บ้านผางาม)
 ทางการได้สั่งให้อพยพออกจากพื้นที่ไป
 เนื่องจากกลัวว่าชาวบ้านจะบุกรุกป่า
 จึงไม่มีพระอยู่ประจำ

ศาลาล้างแรก วัดภูผาแดง

โรงครัวหลังแรก วัดภูผาแดง

กุฏิพระสมัยเริ่มสร้างวัดภูผาแดง

งานทอดกฐิน ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่วัดภูผาแดง

หลวงปู่ลี กุศลธโร และพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต
ขณะรับบิณฑบาตที่วัดภูผาแดง

กุฏิรับรองหลวงตาพระมหาบัวหลังแรก ณ วัดภูผาแดง

โรงน้ำร้อน วัดภูผาแดง

หลวงปู่ได้ตั้งใจไว้ว่า หากพรรษายังไม่พ้น ๔๐ พรรษาแล้ว ท่านจะไม่อยู่ประจำที่ใดที่หนึ่งนาน เว้นวัดป่าบ้านตาดเสีย จะขอเที่ยวไปตามอรัญญิก ไม่ขอมีการะบกกครองหมู่พระเณร เพราะโดยนิสัยของท่านแล้วไม่ชอบความคลุกคลีวุ่นวาย ไม่ติดในถิ่นและตระกูล ยินดีในรสวิเวก ข้อนี้ก็เพื่อทอดสะพานให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกหลานวงศ์พระกรรมฐานรุ่นต่อไป แต่ด้วยคุณธรรมที่สูงส่งภายในของท่าน ทำให้มีพระเณรขอติดตามศึกษาอยู่ด้วย และอายุพรรษาที่มากขึ้น การเที่ยวไปแบบเดิมจึงสร้างความลำบากมากกว่าแต่ก่อนพอดีกับช่วงนั้นทางป่าไม้อำเภอหนองวัวซอ อยากได้พระเข้ามาช่วยเหลืองานรักษาป่า จึงได้เดินทางเข้ากราบเรียนปรึกษาเรื่องนี้กับหลวงตา หลวงตาได้ให้หลวงปู่เข้ามาลองพิจารณาดูว่าเหมาะสมพอที่พระจะอยู่ได้หรือไม่

หลวงปู่ได้เล่าเหตุผลความเป็นมาก่อนจะมาสร้างวัดภูผาแดงขึ้นว่า

“นี่กะเฮ็ดไว้ต้อนรับพ่อแม่ครูจารย์มาพักนะ เพิ่นมาเรื่อยแล้ว เพิ่นเบ็ดบุญแล้วผมจึงค่อยได้มาอยู่ แต่ก่อนอยู่กุฏิพื้น ลำบากหมู่เอรารถไปรับกะเลยย้ายมาอยู่ที่นี่ แต่ก็แถวนี้เป็นป่าเบ็ด พวกชาวบ้านมาเฮ็ดไร่ พวกป่าไม้มาไล่ลง กลัวเขาไปทำลายป่าเลยให้ออกเบ็ด ชาวบ้านเลยมาขอเงินกับผมทีนี้ ช่วย อาตมามีเงินปานนั้นได้ เลยนำไปขอกับพ่อแม่ครูจารย์ว่า ชาวบ้านถูกป่าไม้ไล่ลงถูกไม่มีเงิน

หลายปานได้ ช่วย หลายแหละจะน้อย

เฮ้า นั้นไปบอกเขาเด้อ ว่าเฮาสบาย ให้ไรละพันๆ

อ้อ ชาวบ้านกะหลาย ช่วย เงินม่แม่นฮอด สองล้านพันบ้อ พ่อแม่ครูจารย์ชวยเหลือชาวบ้านคราวนั้น

“

ผมพาหม่อมมาอยู่นี้กะเพื่อให้หนูได้ปฏิบัติเต
ผมบิได้เพื่อกยังเตะ ผมมาอยู่เนี่ย

ว่าลิได้มาอยู่นี้กะป่าไม้เกรียงแหล่ว มาเป็นป่าไม้
อำเภอยุ่เนี่ย ไปขอพ่อแม่ครูจารย์ เพิ่นเลยบอกผมว่า
“เฮ้อ ลี แลวนี่ลืบพ้อมีบ่อนหลบบ่อนชั้นอยู่บ้อ ไปเบ็ง
ผาแดงให้न्ह่เต้อ”

กะเลยมาอยู่นี้ ที่แรกว่าลืบอยู่ เพิ่นกะเลยเขียน
จดหมายไปเอาท่านวันชัยมา มาอยู่นี้สำนักัน ๒ ฝน
(พ.ศ. ๒๕๓๓, ๒๕๓๔) บาดหลังนี้ป่าไม้กะมาขอแบ่ง
พระไปอีก อยู่พุ้น ลิพาไปอยู่เลิงเคิงภูสั้งโหมพุ้น พ่อแม่-
ครูจารย์เพิ่นกะแต่งบอกให้แบ่งกันไป ให้พระไปอยู่ให้
เขาन्ह่ ที่แรกผมว่าลืไป บ่ ท่านวันชัยบ่ยอม ว่าผม
ลืไปเองดอก ให้ครูจารย์อยู่เนี่ย ท่านวันชัยกะเลยไปอยู่
ภูสั้งโหมฮอดคูมื่อเนี่ย”

ตามปกติผมว่าลืบอยู่ ปกติผมแหล่ว
ไปหม่องหน่มหม่องนี้ หลบ บ่ซ้าหม่องเก่า เว้นไว้
แต่บ้านตาด จำพรรษาอยู่นำครูบาอาจารย์
กะอยู่ บ้านตาดเนี่ย ๔ ฝน ๕ ฝน ผมกะ
อยู่ได้ เคยอยู่นำเพิ่นมาเต้ แต่บวชมาพุ้น
อยู่บ่อนอื่นเนี่ย ฮ่วย อยู่พรรษาเดียวทอนั้น

พระเถรหลายมาศีกษาจั้งจี จวนลิเข้า
พรรษาแล้ว บ่มีที่อยู่ให้หมู่จั้งจี ออกให้หมู่
ทานหมู่ ได้อานิสงส์เต้ ไปละ ไปถ้ำกลองเพล
จั้งจี หนองแขงจั้งจี

ผมพาหม่อมมาอยู่นี้กะเพื่อให้หนูได้
ปฏิบัติเต้ ผมบิได้เพื่อกยังเตะ ผมมาอยู่เนี่ย

ชั้นบ่มีหมู่ กะอยู่นำพ่อแม่ครูจารย์ทอนั้น
นอกนั้นกะไปผู้เดียว ไปวิเวก อย่างมาก ๓ องค์
ทอนั้น”

“ก่อนมานี้ มีภูมิมนต์หลวงปู่มาบ่ผม”
พระกราบเรียนถาม

“มีอยู่ กะนิมนต์มาอยู่เต้ ภูมิเขานิมนต์มา
ให้อยู่ ชื่อว่าท้าวคำสิงห์ แต่ผมอยู่หนองแขง
พุ้นแม่นเบ็ด นำหมู่เนี่ย จั้งจั้งจั้งมากวด
(ตรวจ) เบ็ง” หลวงปู่ตอบ

“เทวดาที่นิมนต์มา ตอนนีเขายูไหน
ขอรับ” พระเรียนถาม

“เขายูมาโดนแหล่ว ปีนี้ (พ.ศ. ๒๕๕๙)
ไปแหล่ว ไปภพภูมิที่สูงกว่า” ท่านตอบ

ก่อนที่หลวงปู่จะเข้ามาพักที่วัดภูผาแดง ในครั้งแรกนั้น ท่านได้พักอยู่กับหลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร ที่วัดถ้ำสหายก่อน จากนั้น ท่านให้พระข้ามเขามาสำรวจพื้นที่บริเวณภูผาแดง ภูเม็งก่อน ต่อมาอีก ๔ วัน หลวงปู่จึงได้ตามมา วันแรกหลวงปู่พาพระเณรจันทน์จันทน์บนกุฎิ ข้างเทิบหินข้างลำห้วย ถัดจากถ้ำพระลงไปอีก จากนั้นท่านได้พาพระย้ายขึ้นมายู่บนสันเขาบริเวณที่ตั้งวัดในปัจจุบัน เพราะที่เดิมอากาศทึบขึ้น

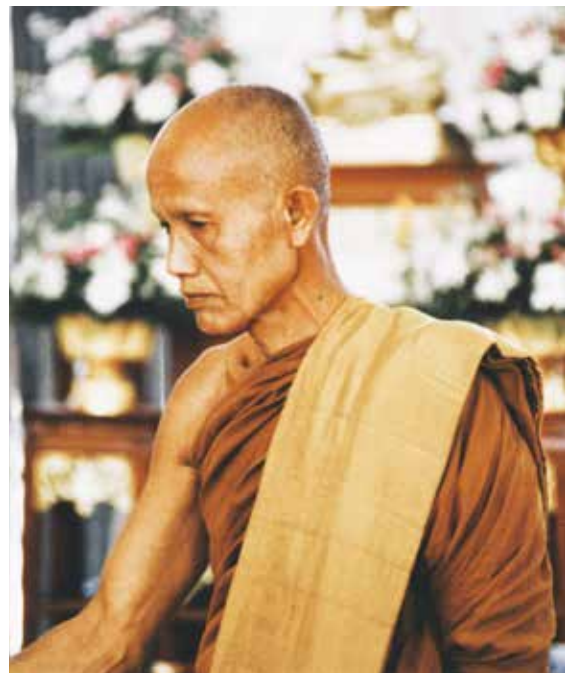
ในพรรษาแรก (พ.ศ. ๒๕๓๓) มีพระเณรร่วมจำพรรษา ๑๑ รูป ดังนี้

๑. หลวงปู่ลี กุศลธโร
๒. พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต
๓. พระอาจารย์คำบ่อ กันตวีโร
๔. พระอาจารย์นิคม (ลาสิกขา)
๕. พระอาจารย์อุดร วัฑฒโน
๖. พระอาจารย์วีระศักดิ์ ดิกขวีโร
๗. หลวงตาจ่อย
๘. พระอาจารย์จันทร์ดี อาจารย์สัมปันโน
๙. พระอาจารย์ชาตรี นิสสโก
๑๐. พระตัว (ลาสิกขา)
๑๑. สามเณรป้อม บ้านผาน้อย

โดยหลวงปู่ลีได้มอบหมายให้ท่านพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต เป็นเจ้าอาวาส ส่วนองค์ท่านขอเป็นประธานสงฆ์ดูแลหมู่คณะพระเณรก็พอ

หลวงปู่ลี กุศลธโร

หลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร

พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต

การก่อสร้างศาลา วัดภูผาแดง

ธรรมลี เราไป สงเคราะห์โลกกัน

“

เป็นมาว่านำครั้งนั้น
ปานพ่อกับลูกนः
สองต่อสองนः
เป็นสิพาหาเงินชอยชาติว่า
“ให้กินข้าวกับน้ำปลาต่อ
ผมบ่พาเอ็ดนานดอก
สิชอยเขาสองปี”
เว้าทีแรกนः

หลวงปู่ลี กุสลธโร

ปกติ ทุกๆ ค่ำ หลวงตาจะแผ่เมตตาจิตแก่สรรพสัตว์ทั้งมวล อยู่เป็นประจำ อำนาจจิตของท่านแผ่ไปไม่มีประมาณ ในสามแดนโลกธาตุ ค่ำหนึ่ง จิตของท่านยื่นเข้ามาสะดุดก็อยู่ที่ เมืองไทยของเรา เกิดความห่วงโลกห่วงสงสาร ประเทศชาติบ้านเมือง ที่ประสบกับปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจและความสับสนทางสังคม เฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจิตใจ ถึงขั้นบ้านเมืองจะล่มจะจม ในนิมิต ภาวนาที่ปรากฏนั้น ปรากฏว่าชาติไทยมีแต่ความมืดดำปกคลุม มืดครึ้มไปหมด ในจิตอ่อนนุ่มแผ่เมตตาไปทางใดประหนึ่งว่าจะ หมดหวัง ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยมีอะไรขวางกั้นทางเดินแห่งจิตที่เมตตา ครอบโลกธาตุนี้ได้เลย แม้พิจารณาแผ่เมตตาออกไปครั้งที่หนึ่ง ครั้งที่สอง ครั้งที่สาม ผลก็ยังเป็นเช่นนั้นเหมือนเดิม ท่านจึงกำหนดจิต พิจารณาหาผู้ใดจะมาช่วยแบ่งเบาภาระและจุดประกายให้แสงสว่าง แก่ประเทศชาติที่ดำมืดครึ้มนั้นก็ไม่เห็นมี ประหนึ่งว่าหมดหวัง แล้วหนอ ชาติบ้านเมืองในคราวนี้ ถึงคราวที่จะสูญสลายสิ้นชาติ และพระศาสนาที่ให้ความร่มเย็นแก่โลกมาเป็นเวลานาน มองไป ช่องทางใดก็มีแต่คับแคบตีบตัน กว้างก็กว้างเพื่อจะตีบตัน เมื่อไม่เห็น มีผู้ใดที่พอจะช่วยได้แล้ว ท่านจึงกำหนดจิตย้อนเข้ามาภายในตน ปรากฏว่าเห็นเป็นแสงสว่างเพียงหิ่งห้อย จึงกำหนดจิตเข้าไปตาม ลำแสงอันน้อยนิดนั้น แม้จะเป็นช่องแคบๆ ก็จริง แต่เมื่อกำหนดดู ปรากฏว่าทะลุไปได้ เมื่อท่านพิจารณาดูว่าแสงหิ่งห้อยนั้นคืออะไร ปรากฏว่าก็คือตัวของหลวงตาเอง ท่านจึงได้ออกตัวมาเป็นผู้นำพี่น้อง ประชาชนคนไทยเพื่อที่จะพาชาติบ้านเมืองให้พ้นวิกฤติในครั้งนี้ไป ให้ได้

นอกจากนี้หลวงตายังกล่าวด้วยว่า การออกมาช่วยชาติในคราวนี้ ของท่านจะมีผลอยู่สองทางคือ หนึ่ง จะเป็นทางบุญนำประชาชน ผู้เลื่อมใสศรัทธาไปสวรรค์พรหมโลกนิพพาน สอง จะเป็นทางบาป ไปนรกสำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วย ไม่นุโมทนา แต่คิดจ้องทำลาย ลบหลู่ เหยียบย่ำ สกัดกั้นการช่วยชาติคราวนี้

นิมิตภาวนาในครั้งนี่ ถึงกับทำให้ท่านร้อง
ไห้ออกมา และประกาศเลยว่า “ถ้าหลวงตาบ๊วยังไม่ตาย
เมืองไทยเรายังจมไม่ได้”

“อำนาจแห่งความเมตตาที่นั่นออกมาจาก
ธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ท่านผู้มีจิตถึงขั้นบริสุทธิ์แล้ว
ย่อมมีเมตตามาก อันนี้ยังขึ้นอยู่กับนิสัยอีก
ท่านผู้ใดจะมีนิสัยอัธยาศัยกว้างขวาง มีบุญญา
ศักดิ์านุภาพมากเท่าไร ก็จะกระจายออกไป ซึ่งม
ีความเมตตาเป็นพื้นฐานที่จะให้กระจายออกไป
ท่านผู้ไม่เป็นอย่างนั้นท่านก็มี แต่มิ่วงกว้างแคบ
ต่างกัน สำหรับความบริสุทธิ์นั้นเสมอกัน”

ก่อนที่หลวงตาจะเปิดโครงการช่วยชาติขึ้น
อย่างเป็นทางการนั้น วันหนึ่ง ท่านได้เดินทางไป
เยี่ยมวัดภูผาแดงเพื่ออบรมธรรมให้กำลังใจแก่
พระเณรในการประพฤติปฏิบัติ และก่อนจะกลับ
วันนั้น ท่านได้ปรารภถึงความเมตตาที่มีต่อ
ประเทศชาติบ้านเมืองว่าชาดผู้นำที่พอจะไว้วางใจได้
มองดูใครๆ ก็ไม่ลงใจ ไม่สามารถตายใจได้ สุดท้าย
ประเทศชาติก็จะพวกันล้มเหลวลงไปด้วยกัน
ทั้งหมด ท่านจึงยอมเอาตัวออกมาเป็นผู้นำในการ
ช่วยสงเคราะห์โลกในครั้งนี่ และท่านก็หันมามอง
ทางหลวงปู่สีซึ่งนั่งอยู่ไม่ไกลนัก พร้อมกับพูดว่า
“ไป ธรรมดี เราไปสงเคราะห์โลกด้วยกัน”

หลวงปู่ได้เล่าถึงความตอนนั้นว่า

“เพื่อนมาว่าน่าครั้งนั้นปานพอกับลูกนะ
สองต่อสองนะ เพื่อนลืพาหาเงินชอยชาติว่า “ให้กิน
ข้าวกับน้ำปลาเด้อ ผมบ่พาเฮ็ดนาคดอก ลีชอยเขา

สองปี” เว่ที่แรกนะ อันเพื่อนพาเฮ็ดนี้กะลืบกว่า
ปีแหล่ว ฮีๆ ก่อนเพื่อนลืล่งไป (ละชั้นธ์) กะมา
กระซิบนะ หาให้มันเต็ม ๑๓ ตันเด้อ ทองคำนะ
ผมล่งไปแล้วกะหาให้มันเต็ม แล้วมันกะเต็มแล้ว
เต๊ะละ ๑๓ ตันนะ เกินมา ๘ กิโลพูน เพิ่นล่งไว้
เบ็ดแหล่ว เพิ่นเว่เฉพาะอาตมาแมะ ช้นมีหมู่
มีพวกแหล่ว เพิ่นอยากชู้แต่อาตมาโลด เพิ่นชู้ไล่หมู่
ฮ้ายอาตมาไล่หมู่โลด บให้ล่งเพิ่นเลย ช้นสอง
ต่อสอง โอ้ย ปานพอกับลูกโลด เฮ็ดนำพ้อแม่
ครูจารย์นี่ สุดหัวใจละ”

เช้าวันต่อมา หลวงปู่สีได้เรียกให้โยมผู้ใกล้ชิด
เข้าไปหา แล้วสอบถามถึงบัญชีปัจจัยภายในวัดว่า
ยังมีอยู่เท่าไร โยมได้กราบเรียนให้ท่านทราบแล้ว
จากนั้นท่านจึงสั่งจะให้เอาปัจจัยของวัดทั้งหมดไป
ซื้อทองคำถวายพ้อแม่ครูจารย์ ไม่ต้องเก็บไว้ ส่วน
พระเณรเราให้บิณฑบาตฉันตามมีตามได้เอา

จากนั้นมา โครงการผ้าป่าช่วยชาติจึงได้ถูก
ประกาศขึ้นอย่างเป็นทางการ และเมื่อหลวงตา
ออกเดินทางไปเทศนาสั่งสอนประชาชนเพื่อรับ
บริจาคทองคำและเงินตราสกุลต่างๆ ณ สถานที่
แห่งใดก็ตาม จะมีครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ เช่น หลวงปู่
เพียร วิริโย และหลวงปู่สี กุศลธโร ติดตามหลวงตา
ไปทุกหนทุกแห่ง จนเป็นภาพที่คุ้นเคยของเหล่า
ศิษยานุศิษย์ บรรดาครูบาอาจารย์พระกรรมฐาน
สายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ก็ได้ออกมาแบ่งเบาภาระ
ช่วยกันคนละไม้คนละมือตามกำลังวาสนาของ
ตนๆ คอยสนับสนุนโครงการผ้าป่าช่วยชาติ ส่งผล
ให้ประสบความสำเร็จดังที่หลวงตาตั้งปณิธานไว้

ทุกประการ ในส่วนตัวของหลวงปู่เถียง ท่านพยายามรวบรวมทองคำและเงินตราสกุลต่างๆ ที่ได้จากศรัทธาญาติโยมนำมาถวายเพื่อนำไปมอบถวายต่อพ่อแม่ครูอาจารย์อยู่เสมอๆ นับว่าเป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาคณะศิษยานุศิษย์ที่ฟังจะกระทำได้

พวกเรามักจะได้อินหลวงตาท่านปรารภถึงหลวงปู่เถียงบ่อยๆ ว่า

“หลวงปู่เถียงกราบถวายทองคำ ๑ กิโล ไม่ใช่เล่นธรรมลีลาออกจากวัดผาแดงไปนาน กลับมาได้ทองคำตั้ง ๑ กิโลกรัม กับ ๒๖ บาท เงินไทยได้ ๑๓,๕๐๐ บาท เงินสหรัฐ ๒ ดอลลาร์ อนุโมทนาคะนี้ (สาธุ) ผาแดงนี้มาเรื่อย ภูสังโฆ ผาแดง ทางหนองกอง ทางไหน โอ๊ย มาทุกแห่ง แต่ที่จำนวนมากบ่อยที่สุดก็คือ ผาแดง ภูสังโฆ หนองกอง มาเรื่อยละตามกำลัง ไม่ใช่ท่านเหล่านี้ตระหนี่ถี่เหนียวนะ พระกรรมฐานไม่มีตระหนี่ถี่เหนียว มีเท่าไรเห็นหมดเลย แสดงน้ำใจอย่างบริสุทธิ์ที่ท่านมุ่งต่อธรรมอย่างยิ่ง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ส่งเสริมเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นจึงไม่มีคำว่าตระหนี่ พระกรรมฐานไม่ตระหนี่ กรรมฐานมุ่งธรรมมุ่งธรรมจริงๆ ท่านไม่ตระหนี่ อย่างนั้นละตรงไปตรงมา ได้อะไรมาก็ทำประโยชน์

เช่นเราในฐานะที่เป็นอาจารย์พาช่วยชาตินี้ บรรดาวงกรรมฐานอยู่ที่ไหนมาหมด รวมเล็ก รวมน้อยกันมา คิดดู เวลาตั้งรากฐานที่แรกช่วยตั้ง ๔๐ กว่ากิโลโน่นแน่ะ ของเล่นหรือนี่ รวมพระกรรมฐานมานั่งเต็มหมด ทั้งญาติทั้งโยมทั้ง

กรรมฐานจากที่ต่างๆ มารวมกัน ปีนั้นเราจำได้ว่า ๔๐ กว่ากิโล ทองคำนะ คราวนั้นเป็นเริ่มแรกของพระกรรมฐานที่ช่วยรวมหัวกันมารวมในอาจารย์ ซึ่งเป็นหัวหน้านี้ออกช่วยโลก ทองคำได้ถึง ๔๐ กว่ากิโล ของเล่นเมื่อไร จากนั้นมาก็เรื่อยมาอย่างนี้แหละ มาเรื่อยๆ วงนี้ละช่วยมาก วงกรรมฐาน

คือธรรมดากรรมฐานท่านไม่ค่อยมีอะไรละ ท่านไม่ค่อยสนใจกับเงินกับทอง มีแต่มุ่งธรรมมุ่งธรรม เวลาเขาถวายท่าน ไวยาจักรหรือทายก เขาเก็บไว้ๆ เวลาท่านต้องการ ท่านก็มาถามเรื่องราว แล้วสั่งให้เขาไปซื้อเท่านั้นเอง ท่านไม่ไปยุ่งกับเงินนะ พระกรรมฐานท่านไม่ไปยุ่งแหละ แม้เราอย่างนี้ก็ไม่เคยยุ่งนะกับเงินว่าไง คอยดูบุญชิ้นนี้สิ่งๆ เงินมันอยู่ที่ธนาคารๆ ไม่ได้อยู่กับเรา เราเป็นแต่สั่งด้วยกระดาษเท่านั้นแหละ

ธรรมลีลาของมา ปัจจัยเอามาเรื่อยๆ ไม่ว่าองค์ไหนละ อยู่แถวไหนเอามาเรื่อยๆ นะ แถวนาคูณหนองกอง ผาแดง มาทั้งนั้นละ เมื่อเร็วๆ นี้ ท่านเพียรก็มา ท่านป่วย มานี้ถวายเช็คเท่าไร เป็นล้านบาทนั่นนะ เมื่อสองสามวันนี้ ท่านเพียรมาจากหนองกอง ท่านเหล่านี้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบทั้งนั้น เป็นลูกศิษย์เรามาตั้งแต่ต้นเลย ท่านเพียรไปอยู่หนองกอง ท่านบุญมีไปอยู่นาคูณ ธรรมลีลาไปอยู่ผาแดง อันนี้ไล่ไม่ค่อยไปนะ ไล่ทางนี้หลบทางนั้นนะ ธรรมลีลา อยู่กับเรามาตั้งแต่เดิม”

ฐานะของผม

“

ผมเป็นลูกศิษย์เพิ่ม
พ่อแม่ครูจารย์ว่าจ้งได้
ผมกะเฝ้าตามเลขแหล่ว

หลวงปู่ลี กุศลธโร

ในช่วงที่โครงการผ้าป่าช่วยชาติเปิดตัวขึ้นมาใหม่ๆ นั้น หลวงตาไผ่ได้เมตตารับนิมนต์เดินทางไปรับผ้าป่าช่วยชาติตามสถานที่ต่างๆ ในแต่ละแห่ง ท่านจะเมตตาเทศนาสั่งสอนอบรมธรรมะเข้าสู่จิตใจประชาชนญาติโยมในสถานที่นั้นๆ ด้วยความที่หลวงตามีความเมตตาสงสารอย่างยิ่ง ในการแสดงพระธรรมเทศนาแต่ละครั้ง จึงได้เปิดเผยคุณธรรมชั้นสูงสุดให้แก่บรรดาพุทธบริษัทในที่ชุมนุมนั้นได้ทราบเพื่อเป็นที่สนใจตายใจว่า ผู้นำของโครงการนี้เป็นผู้บริสุทธิ์ที่สุดส่วน ปัจจัยทั้งหลายที่พี่น้องประชาชนบริจาคมา จะไม่มีทางรั่วไหลไปทางอื่นแน่นอน

ซึ่งแน่นอนว่า กลุ่มที่มีใจเป็นธรรมก็ย่อมเพิ่มทวีความศรัทธามากขึ้น ส่วนกลุ่มที่ไม่หวังดีต่อโครงการช่วยชาติก็ออกมาโจมตีหลวงตา หว่านว่าท่านต้องอาบัติปาราชิก ข้อวดอุตรินุสสธรรมบ้าง มีการยกยอกเงินบริจาคบ้าง ซึ่งกระแสของการวิพากษ์วิจารณ์ในช่วงนั้นค่อนข้างรุนแรงอยู่พอสมควร

คณะลูกศิษย์ทั้งฝ่ายพระและฆราวาสบางส่วน ผู้เข้าไม่ถึงเจตนาที่เป็นธรรมของหลวงตา ต่างก็เป็นห่วง จึงได้ปรึกษาหารือกัน มีความเห็นออกมาว่า ควรกราบเรียนให้หลวงตาท่านทราบว่าไม่ควรเปิดเผยคุณธรรมที่มี จะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ควรเทศนาว่ากล่าวไปในส่วนของเนื้อหาธรรมะก็พอ เรื่องนี้พระเถระครูบาอาจารย์บางรูปก็เห็นดีด้วย จึงได้เดินทางมาขอรับรองหลวงปู่ลีให้ท่านช่วยกราบเรียนหลวงตาให้ทราบ

หลวงปู่ลีได้ตอบกลับไปว่า “ผู้ใดเก่งจะไปกราบเรียนตัวเองแล้วผมบ่ได้เก่งเต๊าะ ผมเป็นลูกศิษย์เพื่อน พ่อแม่ครูจารย์ว่าจึงได้ ผมกะเฝ้าตามเลยแหละ ของเพื่อนมีญาณพอแองแล้ว เพื่อนพิจารณาเบ้งทุกอย่างแล้ว เพื่อนจึงพาพวกเฮาเฝ้า ขึ้นพวกท่านเก่งกว่าพ่อแม่ครูจารย์ กะให้พากันไปกราบเรียนตัวเองโลด ฐานะของผมเป็นลูกศิษย์ของเพื่อน ผมบ่แม่นอาจารย์ของเพื่อน”

เมื่อหมู่พระเถระครูบาอาจารย์กลุ่มนั้นได้ฟังหลวงปู่ตอบออกมาเช่นนั้นแล้ว ต่างก็ไม่มีใครกล้าไปกราบเรียนหลวงตาสักรูปเดียว เรื่องก็เป็นอันว่าจบไป

ความจริงแล้ว ท่านผู้เป็นอรรธเป็นธรรมด้วยกัน ย่อมไม่มีความสงสัยในสิ่งที่ผู้เป็นอรรธเป็นธรรมแสดงออกมา เพราะท่านแสดงออกมาจากความบริสุทธิ์ในหัวใจที่ไม่มีกิเลสเจือปน เฉพาะอย่างยิ่งแล้วหลวงปู่เถรี ท่านได้บรรลุธรรมก็ด้วยเทศนาการสั่งสอนจากหลวงตา ท่านจึงไม่สงสัยในการแสดงออกต่อโลกของหลวงตา เพราะพระอรหันต์ต่อพระอรหันต์ย่อมรู้เรื่องของกันและกันดีกว่าปุถุชนคนหนอย่างเราๆ ท่านๆ ทั้งหลาย ดังคำที่หลวงตาได้อธิบายไว้ว่า

“ธรรมะที่สอนโลกคราวนี้ รู้สึกมันจะเป็นอะไรก็ไม่ทราบเหมือนกันนะ เป็นดวงชะตาวิชาของโลกก็อาจเป็นได้ หรือเป็นอะไรกับเราก็คงเป็นได้ เรื่องความเมตตาสำคัญมาก ที่เราจะได้ไหวตัวออกมาเป็นผู้นำพี่น้องทั้งหลาย แต่ก่อนเราไม่เคยคิดว่าธรรมประเภทเหล่านี้ที่เราจะนำมาแสดงให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลายเราได้ทราบนะ มันก็ออกมาด้วยความดลบันดาลดังที่เห็นนี่แหละ

สอนที่แรก เราก็คงสอนไปเป็นขั้นเป็นตอนธรรมดา เกี่ยวข้องกับหมู่กับเพื่อนก็สอนธรรมดา แต่เราไม่ได้บอกออกประกาศเหมือนอย่างที่น่าชาติคราวนี้ ว่าเราได้รู้ได้เห็นอย่างนี้ คราวนี้ได้ออกแล้วนะ ออกมาให้โลกที่มีหมู่มีตาได้คิดได้อ่านได้พิจารณาเป็นคติเครื่องเตือนใจตน ไฉ่พวกกองทัพอิเลศหุหนาดาทิบนัน มันก็มีแต่คัดค้านต้านทาน อย่าสนใจกับมัน คนที่ดียังมีอยู่ เราสอนเพื่อคนที่จะเป็นสารประโยชน์ คนที่หมดคุณค่าไว้คุณค่าแล้ว เราไม่สนใจ ปทปรมะ ปล่อยทีเดียวเลย

ที่เราได้ออกมาสอนนี้ที่ว่าเปิดนี้ บางทีพวกครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็มีความวิตกวิจารณ์ว่าไม่อยากให้พูดถึงขนาดนั้น ไม่พูดยังงี้ ว่าอย่างนั้นเลยนะเรา ขึ้นทันทีเลย คือว่าพูดเช่นว่า สำเร็จอรหังอรหันต์ดังที่เขียนไว้นั้น ถึงจะพูดว่าเราคือพระอรหันต์องค์หนึ่งนี้จะผิดไปไหน แล้วเหมือนกับเป็นความเสนียดจัญไรเสนียดจัญไรของกิเลสมันซี่ ธรรมท่านจะเป็นอะไร ก็ท่านเป็นอย่างนั้นนี่ กิเลสเป็นข้าศึกของธรรมต่างหากไม่ให้พูดอย่างนั้น นั้น เห็นไหม กิเลสมันว่าอย่างนั้น ที่นี้ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ผมก็เคยได้ยินว่าไม่อยากให้ผมพูดอย่างนั้น

โอย๋ อย่ามาห้ามนะ กิเลสมีสามแดนโลกธาตุให้มาว่างั้นเลย เวลานี้หัวใจเราเต็มด้วยธรรมครอบโลกธาตุแล้ว จะไม่ให้เราพูดได้ยังงี้ พระพุทธเจ้ารู้ได้เห็นได้พูดได้ ทำไมเรารู้อย่างเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกันเราพูดไม่ได้ ว่าอย่างนี้เลย เอ้า กิเลสตัวไหนที่มาคัดค้านต้านทานให้มา โบกมือห้ามเลย เวลานี้ธรรมเต็มหัวใจครอบโลกธาตุแล้ว กิเลสตัวไหนเก่งให้มาว่างั้นเลย จะฟาดให้มันหายไปหมดทั้งโคตรลงทะเลโน่น นี่เห็นไหม กล้าหาญไหม”

“

ท่านเหล่านี้
เป็นผู้ปฏิบัติ
ปฏิบัติชอบ

๒๖

(แถวบนจากซ้าย) พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร หลวงปู่บุญมี ปริณฺณโณ
(แถวล่างจากซ้าย) หลวงปู่เพียร วิริโย หลวงปู่ลี กุสลธโร

ภาระอันสำคัญ

“

ธรรมสืออยู่ไหน
เราจะกลับไปอยู่
กับธรรมสือ

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ในบรรดาศิษย์ผู้ทรงคุณธรรมของหลวงตานั่น ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง รัชมวโร ถือว่าเป็นศิษย์ที่ท่านมอบความไว้วางใจมากที่สุด ซึ่งโดยปกติแล้ว หลวงตาจะไม่มอบความไว้วางใจนี้ให้กับท่านผู้ใดง่ายๆ แต่ด้วยคุณธรรมภายในชั้นเลิศและปฏิบัติเครื่องดำเนินมา บวกกับจริตนิสัยที่ลงกันได้อย่างสนิทกับท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง หลวงตาจึงได้ไว้วางใจเป็นอย่างมาก หวังให้ท่านพระอาจารย์สิงห์ทองเป็นผู้นำของหมู่คณะ สืบทอดพระศาสนาทำประโยชน์ให้โลกสืบต่อไป หลวงตาได้ปรารภว่า

“เราก็คิดว่าจะได้อาศัยท่านสิงห์ทององค์หนึ่งนะ เพราะเราดูท่านเรียบร้อยแล้ว แน่ใจว่าไม่ผิดนะ ถ้าลงได้จริงๆ แล้ว ร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่ผิดเลย ก็หวังท่านสิงห์ทององค์หนึ่งที่จะเป็นผู้นำของหมู่คณะ การแนะนำสั่งสอนจะถูกต้องแม่นยำในการประพฤติปฏิบัติ และข้อวัตรปฏิบัติของท่านก็เก่งด้วยนะ ดูอาการทุกอย่าง ท่านสิงห์ทองจะนำศาสนาไปได้ เราได้เคยพูดแล้วกับท่านสิงห์ทอง พูดออกปากพูดจริงๆ นะ แต่ไม่ได้บอกอะไร บอกอย่างนี้เฉยๆ หากเป็นความหมายในนั้นเสร็จ บอกว่า สิงห์ทอง ครั้นเวลาผมตายนี้ ให้ท่านมาเผาศพผมนะ เวลาท่านตาย ผมจะเผาศพท่าน คือหวังว่าท่านจะสืบทอดศาสนาทำประโยชน์ให้โลกได้พอสมควร ไม่มากก็พอสมควร องค์หนึ่ง เราคิดไว้แล้ว ท่านก็มาตายก่อนเราเสีย เครื่องบินตกตาย เราเสียดายท่านสิงห์ทอง”

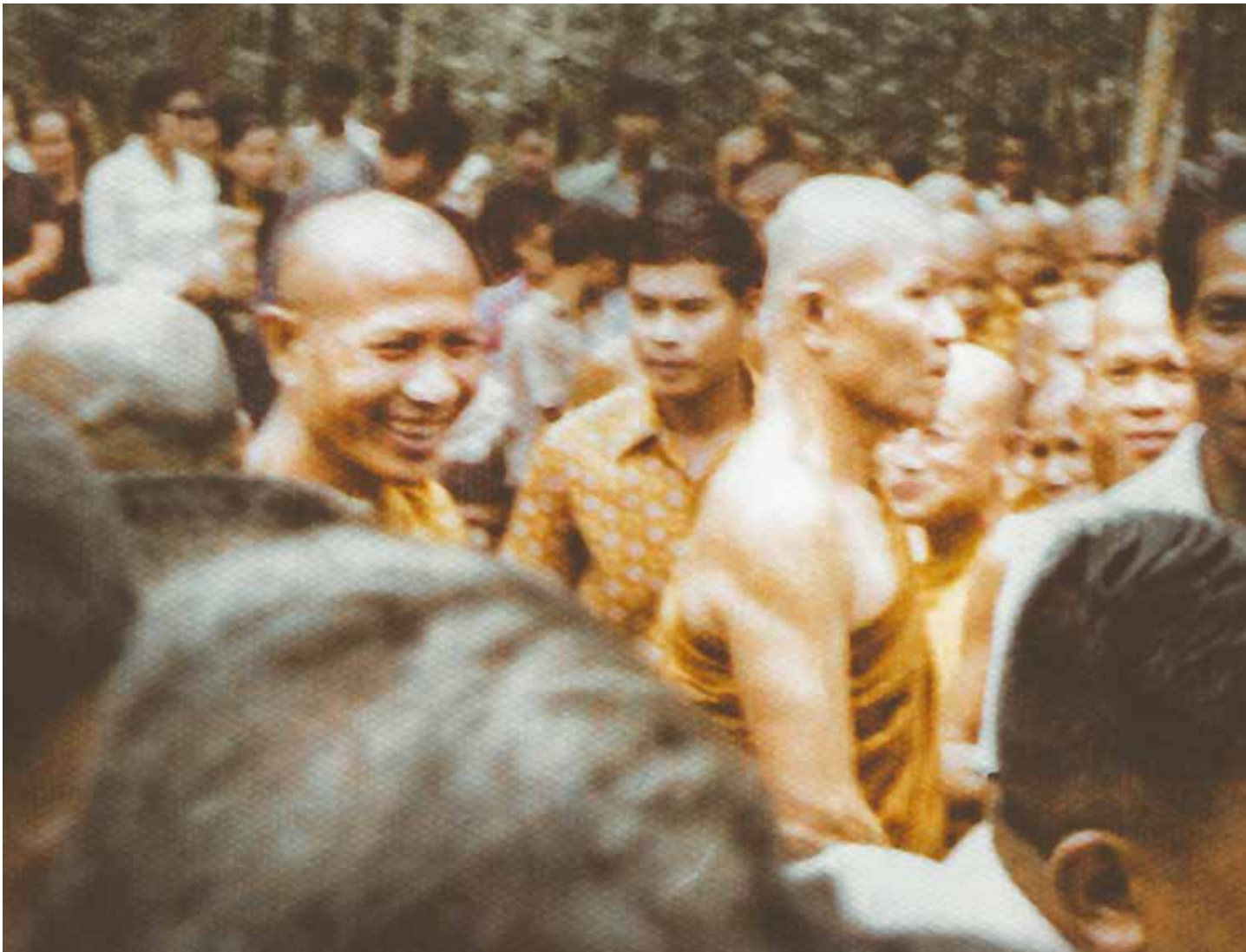
ในเรื่องนี้ หลวงตาได้นำมาพิจารณาต่อพร้อมกับได้เล่าเปิดเผยให้บรรดาลูกศิษย์ลูกหาได้ฟังถึงคามมีวาสนาอาภัพ พอจะกล่าวชื่นชมหรือยกย่องลูกศิษย์ของท่านเองตามความเป็นจริงแล้ว มักจะมีผลตามมาเสมอว่า

“เราเคยพูด มันเป็นยังงี้นิสัยของเรา มันอาภัพเหมือนกันนะ เราเคยพูดออกมาตรงไหน ต้องมีอะไรมา ประหนึ่งว่ามาขวางจนได้ เราเคยพูดมาหลายองค์ดูเป็นที่แน่ใจจะทำประโยชน์ให้ได้มากน้อยเพียงไร ลงในความคิดว่าเป็นที่แน่ใจแล้ว แล้วก็พูดออกมาตามความแน่ใจ ผลตามหลังมามักจะเป็นผลลบมากกระทบความแน่ใจของเรา เช่นอย่างท่านสิงห์ทอง ถึงขนาดที่ว่ามอบศพให้ท่านสิงห์ทอง เวลาผมตาย ให้ท่านสิงห์ทองเผาศพผมนะ

ถ้าผมตายก่อน แล้วยกให้ท่านสิงห์ทองเผาศพผม คือ
ไม่ต้องการยุ่งอะไรทั้งนั้น ตายแบบธรรมดาๆ เลย
ถ้าท่านตายก่อน ผมจะเผาศพท่าน แล้วพอดีท่าน
ก็ตายก่อน ไปตกเครื่องบิน เราก็ไปเผาศพจริงๆ
ท่านอุปคุต ท่านสุพัฒน์ที่วัดบ้านด้าย นั้นเราก็เป็น
หัวหน้าเผาศพให้

อันนั้นก็เกี่ยวกับสำนักพระราชวังทั้งนั้น
เพราะไปตกเครื่องบิน เกี่ยวกับสำนักพระราชวังมา
ทั้งสองศพ เราได้ไปเผาศพให้ทั้งสองเลย เราแน่ใจ

พอสมควรว่าท่านสิงห์ทองจะทำประโยชน์ให้โลก
ได้พอประมาณ เราคิดแล้ว เพราะอยู่ด้วยกันกับเรา
มานาน ท่านสิงห์ทอง ตั้งแต่สมัยหลวงปู่มั่นอยู่
หนองผือ ท่านก็อยู่ข้างๆ ทางห่างกันสองกิโลสามกิโล
ก็มาฟังเทศน์ฟังธรรมตลอด เพราะภายในหนองผือ
พระมากอยู่ไม่ได้ ก็ต้องอยู่ตามนั้น แล้วก็มาตั้งแต่
นั่นตลอด จนกระทั่งท่านล่วงไป ก็ติดสอยห้อยตาม
เรามา มาอยู่ที่นี้ นื่องคณีนี้อาจจะอาศัยได้ก็มาตายเสีย
มันเป็นอย่างนี้นะ

(ภาพถ่าย)

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ได้มอบหมายให้พระอาจารย์สิงห์ทอง รัชมวโร

เป็นผู้ดำเนินการจัดงานถวายเพลิงศพหลวงปู่บัว สิริปัญโญ ที่วัดป่าหนองแขง

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

(ภาพขาว)

หลวงปู่สี กุศลธโร

ถวายเพลิงศพหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ที่วัดป่าบ้านตาด วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

เราพูดไปตรงไหน มันมีผลลบเข้ามารับกัน เอ๊ วาสนาเรานี้มันอาภัพนะ ยกยอลูกศิษย์ไม่ค่อยได้ พอยกยอชมเชยตามความจริง มันก็มีสิ่งที่มาขวาง อย่างอาจารย์เจี๊ยะก็เหมือนกัน นิสัยท่านตรงไปตรงมา ภายในไม่มีอะไร ภายนอกเป็นกิริยาอย่างนั้น ทีนี้เราก็มารู้เรื่องนิตยของท่านความดีของท่านให้บรรดาลูกศิษย์ลูกหาฟัง ครั้นเวลาเราพูดว่า อาจารย์เจี๊ยะนี้เป็นผ้าชีวรีห่อทอง ภายในของท่านดีนะ ก็คุยกันมาพอแล้ว แต่กิริยาของท่านภายนอกนั้นเอาแน่ไม่ได้นะ เราบอก จึงเรียกว่าผ้าชีวรีห่อทอง ครั้นไม่นานก็ได้ยินเรื่องอะไรกับท่านอาจารย์เจี๊ยะ แน่ะ มันก็มีผลลบขึ้นมาอีก มากระทบกับเราก็คงเรื่องก็ไม่มากอะไรแหละ มันหากไม่ควรจะมีอย่างนั้นมันก็มี เรียกว่ามาเป็นผลลบจนได้นั้นแหละ ท่านสิงห์ทองก็เป็นอย่างนั้น แล้วท่านอาจารย์เจี๊ยะก็มีผลลบเข้ามา

แล้วก็เรื่อยมาจนกระทั่งถึงท่านวันชัย นี่กะว่าท่านวันชัยนี้จะทำประโยชน์ให้โลกได้พอประมาณ เราคิดแล้ว นี่ก็ไปแบกภูเขาสองสามลูกแถวนั้นจนหลังหัก เวลานี้กำลังไปเยี่ยมยาราตุจันทร์ นี่แหละมันก็เป็นอย่างนี้เสีย ถ้ามีลักษณะไปชมเชยใครแล้ว มันมักจะมึนนะ เราจับได้ตลอด เอ๊ เรานี้ นิสัยอาภัพวาสนา ถ้าชมเชยของใครไหน เราก็คงชมเชยด้วยความบริสุทธิ์ใจของเรา แต่มันมักมีอย่างนั้นเข้ามาแทรก

สำหรับท่านลีไม่พูดอะไรมาก พูดเพียงเล็กน้อยว่า **ธรรมลีเศรษฐีธรรม** บอกเท่านั้น บอกว่าเศรษฐีธรรมอยู่ที่นั่นนะ ไม่ค่อยได้จับจ่ายไปไหน เราพูดเพียงเท่านี้แหละ พูดว่าเศรษฐีธรรม แต่ไม่ค่อยได้จับจ่ายไปไหนแหละ เพราะนิสัยท่านไม่ชอบเกี่ยวข้องกับแขกกับคนเทศน์ว่าการ จึงเรียกว่าเศรษฐีธรรมอยู่ที่นั่น แต่ไม่ได้แจกจ่ายไปไหน คือท่านไม่เทศน์ที่ไหน

นี่ที่เราพูดนะ เหล่านั้นท่านก็ดี แต่ผู้ใดเดินทางไหนที่พอจะทำประโยชน์ได้มากน้อยต่างกัน เราก็แยบออกมาๆ เราไม่ได้ตำหนิว่าเหล่านั้นไม่ดีนะ ดี อย่างพระพุทธเจ้าทรงตั้งสมณศักดิ์ให้สาวก องค์นั้นเดินทางนั้นทางนี้ ไม่ใช่ท่านไม่รู้ รู้ แต่ผู้ที่สูงกว่าเพื่อนหน้อยนึ่งก็ยกกันขึ้นเสีย ทั้งที่ท่านเหล่านั้นก็ดีเหมือนกัน อันนี้เราก็อุดแบบเดียวกัน แต่มันเป็นยังงี้ไม่ทราบ นิสัยวาสนาของเรารู้สึกมันจะอาภัพอยู่นะ พอแยบไปใบที่ตรงไหนก็มีเรื่องเสมอ ไม่มากก็มีให้เป็นข้อรับกันเป็นผลลบจนได้นั้นแหละ ทำประโยชน์ให้โลกได้ต้องเป็นผู้ทำประโยชน์ให้เจ้าของได้ หลักใหญ่อยู่ตรงนี้ ถ้าไม่มีในนี้แล้ว ไปที่ไหนไม่มีความหมายทั้งนั้นแหละ ถ้าเจ้าของไม่สร้างความหมายให้เต็มตัว เมื่อสร้างความหมายเจ้าของให้เต็มตัวแล้ว ใครจะนับถือไม่นับถือ ความหมายก็เต็มตัวของตัวเองอยู่แล้ว ยิ่งออกแจกจ่ายทางโลกก็ยังชุ่มเย็นกระจายไปหมด มันต่างกันนะ นี่นิสัยวาสนา มันหากเป็นขึ้นอยู่กับผู้นั้นเอง”

ในภายหลัง หลวงตาได้มอบภาระความไว้วางใจที่สำคัญนี้แก่หลวงปู่ลี กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ หลวงตาได้เดินทางไปเยี่ยมวัดภูผาแดงเพื่อให้การอบรมธรรมะเป็นกำลังใจแก่บรรดาพระเณร

ในการประพุดิปฏิบัติภาวนา ในครั้งนั้น ท่านได้พูดออกปากกับหลวงปู่ลี ซึ่งมีความหมายในนั้นพร้อมเสร็จ เป็นเชิงสั่งเสียให้หลวงปู่ลีเป็นผู้จัดการเรื่องงานศพของท่าน พร้อมธุระภาระต่างๆ ที่ยังไม่แล้วเสร็จ และเรื่องราวต่างๆ ที่จะมีตามมาหลังจากที่หลวงตาได้ละชั้นแล้ว และที่สำคัญคือเป็นผู้นำของหมู่คณะทำประโยชน์ให้โลกสืบต่อไปจากท่าน ดังนั้นว่า

“เมื่อวานนี้เราก็คงไปดูถ้ำผาแดง ที่เราไปดูแล้วที่นี้เราชอบร้อยเปอร์เซ็นต์เลย ไปดูถ้ำ โอ้เหมาะเหลือเกิน เวลาเราตายนี้ ไม่มีอะไรอื่นใด เราจะมาตายถ้ำนี้ เราว่านั่นนะ เราได้บอกกับธรรมลีว่า **ผมจะมาตายที่นี้แหละ ลีนะ เวลาผมจะตาย ผมจะมาตายที่นี้แหละ เหมาะสมที่สุด เป็นเอกเทศ**”

และหลวงตาได้ปรารภเรื่องนี้ขึ้นอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ วันนั้นเป็นวันที่ท่านเดินทางกลับมายังวัดป่าบ้านตาด หลังจากเมตตารับสนองพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ และทูลกระหม่อมฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ที่ทรงนิมนต์หลวงตาเข้ารับการรักษาจากคณะแพทย์โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมเป็นเวลา ๑ สัปดาห์ วันนั้นท่านได้ปรารภว่า **“ธรรมลี อยู่ไหน เราจะกลับไปอยู่กับธรรมลี”**

นับแต่กลับจากโรงพยาบาลศิริราช ธาตุชั้นของหลวงตาพระมหาบัวได้ทรุดลงเป็นลำดับ ธาตุชั้นแสดงอาการอาพาธหนักมากขึ้นเรื่อยๆ ให้ปรากฏแก่สายตาศิษยานุศิษย์ จนกระทั่งได้ละชั้นธลาโลกเข้าสู่นิพพานในเวลา ๐๓.๕๓ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ ถ้ำวัดป่าบ้านตาด สิริรวมอายุ ๙๗ ปี ๕ เดือน ๑๘ วัน ๗๗ พรรษา

พิธีพระราชทานถวายเพลิงสรีระสังขาร จัดขึ้นในวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธาน ในพระราชพิธีครั้งนี้ ในโอกาสนี้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ เฝ้ารอรับเสด็จฯ พร้อมพี่น้องประชาชนนับแสนคนที่มาร่วมงานในครั้งนั้น

เวลาประมาณ ๑๘.๑๐ น. หลังจากพระเถรานุเถระที่เป็นศิษย์ชั้นผู้ใหญ่ของหลวงตาขึ้นวางไม้จิกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในลำดับต่อมา **หลวงปู่ลี กุศลธโร** ผู้เป็นองค์แทนศิษยานุศิษย์ฝ่ายบรรพชิต ได้จุดเพลิงบูชาถวายสรีระสังขารของหลวงตาบนแท่นจิตกาธาน หลังจากนั้น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จขึ้นไปถวายเพลิงจริงตามลำดับ

คำสั่งของท่าน ผู้สิ้นกิเลส

“

พระเราถ่าบฟังคำ
ครูบาอาจารย์แล้ว
สีฟังคำไผ ที่ทำไปทั้งหมด
ผมบ่ได้ทำตามมติของพมเนะ
พ่อแม่ครูจารย์
ผมได้สั่งกำเซบไว้
ให้เอดอิกยังตรงได้แทน
ให้ระวังไผ ผมกะบอกไว้

หลวงปู่ลี กุศลธโร

๕
ครั้งที่ หลวงตาพักรักษาอาการอาพาธที่วัดป่าบ้านตาด หลวงปู่ลีได้กลับ
ครัง เข้าไปพักที่วัดป่าบ้านตาดอีกครั้ง เพื่อคอยเฝ้ากราบเยี่ยมอาการ
อาพาธของพ่อแม่ครูจารย์อยู่เสมอด้วยความใส่ใจเป็นห่วงเป็นใย บางวันก็
อยู่เฝ้าถึงดึกดื่น หลวงตาได้พูดหยอกล้อแฝงด้วยคติธรรมกับหลวงปู่ลีว่า
“ธรรมลือชื่อ มานวดเส้นให้แน่น ไค่ก่อนนั่งอยู่ซื่อๆ พระเณรที่มาเกี่ยวข้องกับ
เรามีแต่แข่งกระด้าง เราสอนให้ฉลาด แต่กลับโง่” ซึ่งบ่งบอกได้อย่างชัดเจน
ว่า หลวงตามีความไว้วางใจต่อหลวงปู่ลีเป็นอย่างมาก

วันหนึ่งขณะที่หลวงปู่ลีได้นั่งเฝ้าอาการอาพาธอยู่นั้น หลวงตาได้ปรารภ
เสมือนเป็นการสั่งเสียเกี่ยวกับเรื่องวัดป่าบ้านตาดไว้กับหลวงปู่ลี โดยมี
ความว่า สมัยปัจจุบันนี้วัดป่ากรรมฐานที่รักษาสภาพความเป็นวัดป่าแท้ๆ
ไว้นั้น อนาคตจะไม่มีให้เห็น นับวันจะค่อยๆ หดไปแล้ว ถึงจะมี ก็เป็นวัด
ที่หนักทางวัตถุนิยมเป็นส่วนใหญ่ ยุคนี้วัดป่าบ้านตาดถือว่าเป็นวัดต้นแบบ
ของวัดป่ากรรมฐานทั้งหมด เรียกว่าเป็นสำนักงานใหญ่ของวัดป่ากรรมฐาน
ก็ได้ ดังนั้นควรสงวนรักษาสภาพความเป็นวัดป่าและปฏิบัติที่ได้พาดำเนิน
มานี้ไว้ จึงสมชื่อว่าเป็นวัดต้นแบบวัดป่ากรรมฐานแห่งยุค จึงจะเป็น
ประโยชน์แก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลังผู้สนใจมากที่สุด และไม่ยากให้มีเจตีย์
เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายต่างๆ ตามมาในภายหลัง และขัดกับนิสัย
ของหลวงตาที่ไม่ชอบความหรูหราทางด้านวัตถุแต่อย่างใด แต่กลับเน้นย้ำ
พรั่ำสอนบรรดาศิษยานุศิษย์เสมอมาว่า ให้พากันสร้างความสุราทางใจ
คือให้พากันรักษาปฏิบัติที่ท่านพาดำเนินมา มีการรักษาธุดงค์วัตร หมั่น
ประกอบความ پاکเพียรภาวนา เหล่านี้ล้วนแต่เป็นการสร้างใจให้สุรา
ด้วยธรรม แล้วจักเกิดความสุขขึ้นภายในใจของทุกๆ คน

หลวงตาท่านได้กำชับว่า “จะสร้างเจตีย์เรา เราบอกลาย่ามาอยู่ณะ
ลิ่งเหล่านี้มันก็จะทำจนได้ แล้วทำก็ไม่พินกวนบ้านกวนเมือง มันผิดหรือ
คิดไว้แล้วถึงห้าม พูดว่าจะสร้างเจตีย์ กระทบกระเทือนคนอื่นขนาดไหน
ที่ไปสร้างวัดอุวัดและอะไร สร้างหัวใจให้มันสง่างามแล้วพอ

นี่ก็มีผู้มาขอจะสร้างเจดีย์เรา เจดีย์ขี้หมา
อะไร เราว่าอย่างนี้เลย อย่ามายุ่งนะ เจดงเจดีย์
อิฐปูนหินทรายเกิดประโยชน์อะไร ที่เราทำให้
โลกได้ดูได้เห็นเป็นคติเครื่องเตือนใจมีค่า
ขนาดไหน ดูอันนั้นซิ เราว่าอย่างนั้น อย่ามา
ยุ่งนะเรื่องเรา ระลึกถึงหลวงตาบัวตาเบ๊อะไร
ระลึกถึงธรรมที่ท่านสอนท่านพาดำเนินนั้น
เอาไปปฏิบัติจะเป็นมงคลมหามงคล เราบอก
อย่างนั้นละ อย่ามายุ่งนะ

ที่เราทำนี้ เราทำเพื่อเป็นประโยชน์แก่โลก
ทั้งนั้น เราไม่ได้ทำเพื่อเรา ทำเพื่อประโยชน์
แก่โลก เพราะฉะนั้นเวลาเขาปรึกษากัน เราตาย
แล้วจะมาก่อเจดีย์เจเด้ออะไรให้เรา อย่ามา
ยุ่งนะ การที่ทำเหล่านี้เป็นเจดีย์อันลึกซึ้งมาก
มีคุณค่ามากที่สุด คือเป็นคติตัวอย่างแก่โลก

อย่างที่บรรดาลูกศิษย์ลูกหามาขอสร้าง
เจดีย์เรา เราบอกว่ายังไม่เห็นด้วย ให้เอาคติธรรม
ความเคลื่อนไหวของเราที่เป็นศีลเป็นธรรม
แสดงออกต่อโลกนี้ เขียนเป็นประวัติศาสตร์
ไปเลยจะดีกว่าทำเจดีย์หลวงตาบัว ไม่เห็นได้
เรื่องอะไร ถ้าเป็นคติเครื่องเตือนใจออกเป็น
ลายลักษณ์อักษรเขียนไว้ ก็จะเป็นที่ระลึก
ได้นานทีเดียว ถ้าจะทำให้ทำอย่างนั้นเราว่า
ถ้าเขียนก็ให้เป็นประโยชน์แก่โลกไปเสีย คือ
เป็นคติเครื่องเตือนใจสอนโลกไปเสีย”

อาคารพิพิธภัณฑ์อัฐบริขารหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
โดยหลวงปู่ลี กุศลธโร ณ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี

หากจะทำจริงๆ แล้ว ท่านว่าสร้างพิพิธภัณฑฯ จะมีประโยชน์กว่าการสร้างเจดีย์ เพราะพิพิธภัณฑฯ นี้สามารถแสดงเรื่องราวคติธรรมความเป็นมาต่างๆ ที่ท่านดำเนินมา จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลผู้มาศึกษามาก เพราะทุกอย่างที่ท่านทำต่อโลกนั้นถือว่าเป็นเจดีย์หลังงามที่ท่านได้สร้างไว้บนโลกเองแล้ว แต่หากบรรดาลูกศิษย์ลูกหาจะสร้างเจดีย์ขึ้นเพื่อบูชา ณ สถานที่แห่งอื่นนั้น ก็แล้วแต่ผู้มีจิตศรัทธา ท่านไม่ได้ว่าแต่อย่างใด

เมื่อหลวงปู่ได้ฟังคำปรารภของหลวงตาเช่นนั้นแล้ว ท่านก็ได้น้อมรับคำปรารภนั้นไว้เหนือเกล้าด้วยความเคารพยิ่ง ถึงประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หลวงปู่ได้นำความที่หลวงตาที่ได้ปรารภไว้นี้ เข้ากราบเรียนหลวงปู่บุญมี ปริบุญโณ พี่ชายใหญ่ในบรรดาพระลูกศิษย์ในหลวงตาที่ยังครองขันธอยู่ให้รับทราบ สมัยนั้นท่านยังพำนักอยู่ที่วัดป่านาคุณ หลวงปู่บุญมีก็ได้อนุโมทนาเห็นดีเห็นงามด้วยทุกประการ

หลวงปู่ลือพูดว่า

“โครงการเจดีย์ในวัดป่าบ้านตาดนี้มี มีเพิ่นบอกบิให้เฮ็ดในเขตวัดของเพิ่น ว่าสิมาขอเงินผมไปสร้างเจดีย์ ๕๐ ล้าน วาซัน สดางค์เดียวกะบ่ออก ผมบิให้เต บ่แม่นมติพ่อแม่ครูจารย์ ผมเฮ็ดนำพ่อแม่ครูจารย์เต ขึ้นขึ้นผมบ่มาเฮ็ดเจดีย์อยู่วัดผาแดงดอก ขึ้นเพิ่นให้สร้างอยู่วัดบ้านตาดนะ เพิ่นบอกให้ เอ้าไปเฮ็ดอยู่บ่อนอื่นกะได้ตัว ตัวการทำลายคำเว้าพ่อแม่ครูจารย์มีอยู่นะ พระเราถ้าบ่ฟังคำครูบาอาจารย์แล้ว สิฟังคำไผที่ทำไปทั้งหมด ผมบิได้ทำตามมติของผมนะ พ่อแม่ครูจารย์เพิ่นได้สั่งกำชับไว้ ให้เฮ็ดอียังตรงได้แน่ ให้ระวังไผ เพิ่นกะบอกไว้ เพิ่นให้เฮ็ดเหมือนวัดสุทธาวาส ที่เพิ่นเฮ็ดไว้อยู่สกลฯ บิให้เฮ็ดใหญ่ บิให้เสียกรรมฐาน บิให้หุหุรา วัดกรรมฐาน พ่อแม่ครูจารย์บอก”

คณะศิษยานุศิษย์ได้สานต่อคำปรารภดังกล่าวของหลวงปู่ จึงเริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑฯ อัฐบริหารหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ขึ้น ณ วัดป่าบ้านตาด ซึ่งตรงกับวันมาฆบูชา วันศุกร์ที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ และมีพิธีเทเสาเอกในวันอาทิตย์ที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จากนั้นได้ดำเนินการก่อสร้างตามขั้นตอนของงานเป็นลำดับมาด้วยความร่วมมือร่วมใจกันของคณะศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายฆราวาส เพื่อรักษาไว้ซึ่งปฏิปทา รอยมือรอยเท้าของพ่อแม่ครูบาอาจารย์มิให้เสื่อมสูญไปตามกาลเวลา ด้วยคำนึงถึงว่า หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนตสีโล หลวงปู่ใหญ่มั่น ภูริทัตโต และหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ท่านเหล่านี้ได้ทำประโยชน์ให้แก่โลกและพระพุทธศาสนาซึ่งมีอาจประมาณค่าได้ ครั้นท่านเหล่านั้นล่วงจากไปแล้ว พวกเราผู้เป็นศิษย์จึงควรรักษาแนวปฏิปทาของท่านไว้เพื่อให้ลูกหลานลูกบุตรสุดท้ายภายหลังต่อไปได้ระลึกถึงและยึดไว้เป็นสรณะที่พึ่งไปตราบนานเท่านาน

พุทธมหาเจดีย์ หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

“

เพื่อเป็นที่กราบไหว้บูชา
เป็นขวัญตาขวัญใจ
ต่อพี่น้องชาวพุทธ
ลูกหลานทั้งหลายสืบไป
ไม่มีวันสิ้นสุด
สร้างขึ้นโดยท่านผู้วิเศษ
เพื่อบรรจุพระธาตุ
ของท่านผู้วิเศษเสด็จ

พุทธ มหาเจดีย์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นพระมหาเจดีย์
ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่กราบไหว้บูชาเป็นขวัญตาขวัญใจต่อ
พี่น้องชาวพุทธลูกหลานทั้งหลายสืบต่อไปไม่มีวันสิ้นสุด เพราะมีคุณค่ามาก
สร้างขึ้นโดยท่านผู้วิเศษเพื่อบรรจุพระธาตุของท่านผู้วิเศษเลิศเลอ มีพระบรม-
สารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุของหลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
นอกจากเราจะได้กราบไหว้บูชาจากสิ่งที่ท่านพาสร้างขึ้นไว้แล้วนี้ ผู้อื่นยังจะ
ได้รับบุญกุศลนี้ต่อไปจากการกราบไหว้บูชา

พระเจดีย์ตั้งอยู่บนยอดเขาภูเม็ง มีความสูง ๙๘ เมตร ภายในพระเจดีย์
มีการจัดแสดงอัฐบริขาร ชีวประวัติ และผลงานธรรมของหลวงตา

หลวงปู่ได้บอกถึงจุดประสงค์หลักในการก่อสร้างพระเจดีย์ไว้ ดังนี้

๑. สร้างขึ้นเพื่อเป็นหลักใจให้แก่ลูกบุตรลูกธิดาสุดท้ายภายหลังได้
กราบไหว้บูชาเพื่อให้เป็นสาระอันสำคัญ เป็นคุณประโยชน์แก่โลกไปนาน
แสนนาน เป็นพระเจดีย์ที่คงทนถาวรสามารถอยู่ได้นานถึง ๑,๐๐๐ ปี

๒. สร้างพระเจดีย์ให้สูงตระหง่านโดดเด่น สามารถมองเห็นได้ทุกมุม
เฉกเช่นความเมตตาอันบริสุทธิ์ที่แผ่ออกไปอย่างไม่มีประมาณขององค์
หลวงตาพระมหาบัว และประชาชนชาวบ้านตาดก็ก็สามารถมองเห็นได้

๓. การก่อสร้างพระเจดีย์นั้น เปิดโอกาสให้สานุศิษย์ผู้มีจิตศรัทธา
ทั้งหลายสามารถร่วมแรงร่วมใจทำได้เพื่อบูชาบรรพบุรุษและเพื่อเป็นการ
เบิกทางแห่งคุณงามความดีทั้งหลาย โดยไม่ผ่านการรับเหมาจากบริษัท
จัดจ้างใดๆ ทั้งสิ้นโดยไม่จำเป็น

หลวงปู่เล่าว่า

“ประวัติพ่อแม่ครูจารย์เฮ็ดไว้ให้ลูกบุตรสุดท้ายภายหลัง เฮ็ดใส่เจดีย์
พูน เจดีย์เขาสีเห็นดอก ชุมประวัติเอาเข้าไปไว้เจดีย์เบ็ดละ หนึ่งสี่ธรรมะ
หมูนั่น ตูใส่กะเฮ็ดแล้วเต้ ตูเก็บหนังสือใส่เข้าเจดีย์พูนนะ แก่นไม้พันชาติ
เฮ็ดมาไว้แล้ว อยู่ถ้ำ ไม้พันชาติมาแต่พูน บุรีรัมย์ อำเภอสะตึก เฮ็ดไว้
เบ็ดละ”

“ เอ็ดไว์

พ่อแม่ครูจารย์ทำประโยชน์
แก่โลกแก่ชาติบ้านเมือง
อยากให้รู้จักประวัติเป็น
พวกสุดท้ายภายหลังเบ่ง”

พุทธมหาเจดีย์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
ขณะดำเนินการก่อสร้างถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

มีพิธีวางศิลาฤกษ์ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) วัดโพธิสมภรณ์ เป็นประธานในพิธี ในงานนั้น มีพระมหาเถระ พระเถรานุเถระ บรรดาศิษยานุศิษย์ ของหลวงตาทุกหมู่เหล่า เดินทางมาร่วมงานบุญเป็นจำนวนมาก

มีการจัดพิธีทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อสมทบทุนสร้างพระเจดีย์ขึ้นในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยคณะศิษยานุศิษย์ในองค์หลวงตา มีหลวงปู่บุญมี ปริบุญโณ วัดป่าศิลาพร เป็นประธาน

จากนั้นได้ดำเนินการก่อสร้างด้วยแรงศรัทธาของบรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฆราวาส ตามลำดับของงานสืบมาจนถึงปัจจุบัน

พิธีวางศิลาฤกษ์พุทธมหาเจดีย์
หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

๒

พระธรรมเทศนา

ให้พากันเร่งความพากความเพียร พากันเร่งเบ่งดีธรรมพระองค์เจ้า
มีแต่ครูบาอาจารย์เป็นเทศน์ ตัวบ่เอ็ดบ่ทำ บ่เกิดได้
คือกันกับเขาถิ่นข้าวส่ำ นั่งอยู่วงภาชนะเดียวกัน
บ่กินกะบ่อยู่จักออดรสออดความอื่น
พระพุทธรเจ้ามีแต่บ่อกทางทอนั้น เรื่องการกระทำเป็นของเขา เอ็ดเขา

พระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าวสัน พุ้น ได้รับพุทธทำนายว่าลืได้เป็นพระพุทธเจ้า องค์นั้นชื่อนั้น พระพุทธเจ้าที่ปึงกรมาทำนายแต่ครานั้น เพิ่นเป็นดาบส มีบริวารลูกน้องตั้ง ๕๐๐ พุ้น ได้ยินข่าวว่าพระพุทธเจ้าที่ปึงกรบังเกิดแล้ว กะเลยพาลูกน้องไปกราบลูกน้อง ๕๐๐ ได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันต์เบ็ด ยังแต่พระพุทธเจ้าของเขาเป็นดาบสนะ พระพุทธเจ้าที่ปึงกรกะเลยพิจารณา ดูลูกน้องได้เป็นอรหันต์เบ็ด ดาบสนี่เป็นจังได้ เพิ่นใคร่ครวญพิจารณา โอ้ เพิ่นปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าคือเฮา วสัน แต่ไปทอนี้กับทอนี้กลับ จังได้ชื่อว่าพระโคตมะ จากนั้นไป ๔ อสงไขย แสนมหากัป ลืได้เป็นพระพุทธเจ้าชื่อว่าโคตมะ เพิ่นทำนายไว้แล้ว เบ็งดี มาสร้างบารมี ๔ อสงไขย แสนมหากัป จังค่อยได้เป็นพระพุทธเจ้า ก่อนลืได้รับทำนาย ปรารถนามาตั้ง ๒๐ อสงไขยพุ้น สร้างบารมีมามั่นยากปานได้ การลืเอาใจเจ้าของ

ออกจากโลกนี้ มั่นแน่นหนาคือ
หยั่งนี้ เพิ่นบำเพ็ญมา

พระพุทธเจ้าเพิ่นออกทรง
ผนวชนะ ๖ ปีพุ้น จังค่อยได้
ตรัสรู้ การทรมานทางกายเพิ่น
กะทรมาน อดอาหาร ๔๙ วัน
เพิ่นกะอด ผ่อนลมหายใจเข้าออก
เพิ่นเห็ดเบ็ด บ่แม่นทางตรัสรู้
เพิ่นพลิกใหม่ มั่นบ่แม่นทาง
แล้วกะเปลี่ยนใหม่ ปัญจวัคคีย์
ทั้ง ๕ กะออกหนีจากเพิ่น ว่า
เพิ่นถอยความเพียร เวียนมาหา
ความมกมาก เพิ่นกะเลยอยู่
องค์เดียว

นางสุชาดาเอาข้าวมาถวาย
ข้าวมธุปายาส ปั้นได้ ๔๙ ก่อน
วสัน เพิ่นฉันแล้วก็อธิษฐานเต๊ะ
เสี่ยงลาดพร้อมล่อยลาดเลย
กายเพิ่นกะวิเวก ใจเพิ่นกะวิเวก
อยู่องค์เดียวเดี ฉันทอาหาร
สมบูรณ์แล้ว เพิ่นกะเข้าที่
เข้าใต้ต้นโพธิ์แล้วตั้งสัจจะ
อธิษฐาน อัดภาพร่างกายนี้ลืแปร

เป็นดินเป็นหญ้าไปกะซาง ขึ้นบ่ได้ตรัสรู้ ลีบยอมลุก เพิ่นตั้งสัจจะเอาถึงขนาดนั้น แล้วกำหนดจิตเจริญ อานาปานสติ ขึ้นแปลเป็นภาษาไทยเฮา กะเบิ่งลมหายใจเข้าออก ทอนั้น เพิ่นบ่ให้จิตออกจากหั้นเลย บ่ให้ออกเลย พอจิตมันตะล่อมเข้าๆ มันกะเลยเอาเลย ยามที่ ๑ เพิ่นกะรู้บุพเพฯ ยามที่ ๒ กะรู้ทำกรรมอันนั้นไปเกิดเป็นอันนั้น พุ้น โลไปเบ็ดแหล่ว นรกอเวจีอียังรู้เบ็ด ผุดขึ้นมาเบ็ด ยามที่ ๓ เพิ่นกะตรัสรู้

พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้กะมาตรัสรู้เรื่องของเก่าหั้นแล้ว เรื่องหลงของเก่านี้แหละ องค์ได้มาเปลี่ยนกันอยู่จั้งขึ้น วัฏฏะอันนี้ตะเกียกตะกายอยู่หั้น แล่นอยู่จั้งขึ้น กะเรื่องราคะแล้ว มันพาไป ไปเกิดบ่อนั่นไปเกิดบ่อนี้ ตามจิตให้มันทันเถอะน้า ขึ้นอยากเห็นภพเห็นชาติแล้ว หัดสติให้เป็นมหาสติ หัดปัญญาให้เป็นมหาปัญญา ยาก แต่บ่เหลือวิสัย ขึ้นฝึก แต่ซ้างอยู่ดงอยู่ป่า เขากะเอามาฝึกได้ ใจเจ้าของฝึกบ่ได้ มันบ่มีดอก ฝึกมันแท้ๆ เบิ่งดี

วิภูวน นันกะคือความรักความซังนี้ละ วนกันอยู่จั้งขึ้น บ่มีต้นมีปลายละ วนอยู่หั้น เกิดภพได้ชาติได้ กะคือเก่านี้แหละ หลงของเก่าอยู่นั้นละ บ่มีของใหม่จักแนวละ ดินฟ้าอากาศกะคือเก่านี้ละ พอสิสงสัย อียัง ความแก่ ความเจ็บ ความตาย กะเป็นอยู่ เอาอยู่จั้งขึ้น วัฏฏะอันนี้ลีน่าหลงอียัง

แต่ธรรมจักรเพิ่นกะยังว่าไว้อยู่เด บ่ให้เสพทางสองฝั่งวาชัน ฝั่งได้ กะฝั่งรักฝั่งซังนี้แล้ว มาพิจารณา เบิ่งดี มันบ่เป็นกลางดี เพิ่นสิได้ตรัสรู้ เพิ่นเป็นกลางเต๊ะ ใจของเพิ่นเป็นกลางเลย อภัยกตารั้มา หมุนัน ใจบ่มีรักบ่มีซังเต๊ะ ใจเป็นกลาง มันจึงสิเกิดธรรมอัสจรรย์ได้ ขอให้ทำจิตเป็นปัจจุบันเถอะ อดีตล่วงมาแล้วอย่าไปค้ำนิง อนาคตบ่ทันมาถึงอย่าไปค้ำนิง ทำให้เป็นปัจจุบันอยู่หั้น พากันเร่งความพาก ความเพียร หนังสือกะมีเทปกะมี เปิดอ่านเอา บังคับจิตใจเจ้าของใส่หลักธรรม อย่าคิดไปทางบ่แม่น นัน มันทางโลกทางสงสาร ให้คิดทางบวชเจ้าของ เฮาบวชมาหวังบุญหวังกุศล ลิงได้เป็นบุญเป็นกุศลเฮ็ดโลด ทำโลด อย่าพากันเล่นมาก เอ้า เลิกกัน

พ่อพระกรรมฐาน

เจ้าคุณอุบาลีฯ เพิ่มมรณภาพแต่ปี ๒๔๗๕ พุ้นนะ นันละ พ่อพระกรรมฐาน คนอุบลฯ เต๊ะ แต่ก็เพื่อนไปวิวะ ไปพูน ฮอดนคร จำปาศักดิ์ พุ้นนะ เพื่อนเทศน์นี้ โอ้ย เก่งแหล่ว เป็นที่เลื่องลือแหล่ว ไปกะพอดีละ ไปจำปาศักดิ์ พุ้น พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ นั้นฮัก เพื่อนหลาย ไปได้ก็ตามนิมนต์ให้เพื่อนสิก (ลาสิกขา) ไปเป็นมหาดเล็ก เพื่อนว่า โอ้ย ให้พิจารณาสามวันซะก่อน เพื่อนพิจารณาแล้วถึงสามวัน ไข่มหาดเล็กไปถามแล้ว บ่สิก ได้ถวายชีวิตต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ตลอดชีวิต วาซัน ได้ถวายตัวแล้ว วาซัน เลยให้รับราชการ ตั้งยศให้เป็นเจ้าคุณให้รักษา เพื่อนกะเลยรับให้ แต่ต้องให้ออกกิวะ ไปป่าไปเขานะ พระเจ้าอยู่หัวฯ อนุญาต ถึงเดือนหก ก็ให้มหาดเล็ก ไปตามกลับละ ตามเอามาละ

ไปเทื่อหนึ่ง พุ้นเต้ เพื่อนไป นอกประเทศ ไปเที่ยวทางภาคเหนือ พาดขึ้นไปฮอดเชียงตุง กลับได้ ฝนตกหนัก นั้นกะ จำพรรษาอยู่พูนแหล่ว มหาดเล็ก ตามไปกะบ่ฮู้จักเลย เพื่อนออก นอกประเทศแล้วเต๊ะ เพื่อนกะเลย จำพรรษาอยู่พูน ออกพรรษาแล้ว ค่อยกลับมา เพื่อนเข้าป่าอยู่จ้งซัน

หลวงปู่มั่นกะไปศึกษานำ เพื่อนแหล่ว นี่ละนักปราชญ์เมืองอุบลฯ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ เป็นลูกศิษย์เพื่อนเบ็ด เพื่อนบวช เป็นเถรนั้น รัชกาลที่ ๔ สวรรคต แล้วกะประกาศทั่วราชอาณาจักร ให้คนโกนผมนุ่งขาวแล้ว โอ้ย พากันฮ้องให้วาซันเต้ อันภาคอีสานเฮา

“

หลวงปู่มันกะไปศึกษานำเพิ่นแหล่

นี่ละนักปราชญ์เมืองอุบลฯ

หลวงปู่มัน หลวงปู่เสาร์ เป็นลูกศิษย์เพิ่นเบ็ด

เพิ่นโกนผมแล้ว แม่เลยถามลูกว่า โกนผมแล้วบวชได้บ่
อายุเพิ่น ๑๒ ปี บวชได้ อดข้าวแสงได้บ่ ได้ ว่าได้กะไปแหล่
ไปมอบเจ้าคุณอุบลฯ ไปบวช ไปบวชแล้วเพิ่นกะไปเรียน
บวชเป็นพระแล้วกะเดินธุดงค์เข้าป่าเข้าเมืองแหล่ ดูหนังสือ
หัดเดินธุดงค์ไปแล้วในป่าในเขา แดกฉานมาจ้งฉั่น ของปัญญา
เพิ่นเก่งเด๊ะ แดกฉาน เปรียบเทียบได้เบ็ด **พ่อกรรมฐาน** ละ
ฝ่ายเรียน เพิ่นกะได้ประโยค ๔ แต่หังเพิ่นเก่ง หลวงปู่เสาร์
หลวงปู่มัน เคารพเพิ่นหลาย

อุบายกลั่นกรองลูกศิษย์ ของหลวงปู่ใหญ่มั่น

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพรรณาเป็นพระพุทธรูปเจ้าบ้าน บำเพ็ญมา
ทอได้แล้ว มาภาวนาจิตรวมลง เกิดระลึกชาติได้ว่าเพื่อนเคยเกิดเป็น
หมามาตั้งหมื่นชาติ วาสนา เพื่อนเกิดสลดสังเวชใจ เลยพรรณาจะเอาตัว
ให้รอดในชาตินี้เลย บ่อยากกลับมาเกิดมาทุกซอกอีก ขอบรรลุธรรมใน
ชาตินี้ เรื่องความเป็นพระโพธิสัตว์พรรณาสีเป็นพระพุทธรูปเจ้า เพื่อนกะ
เลยถอนเลย พอประมวลมาแล้ว เพื่อนจึงแตกฉาน ผ่านไปเร็ว

เพื่อนไปทำความเพียรอยู่บ้าน บ่อนเพื่อนได้บรรลุอยู่ถึงเขาเมือง
เชียงใหม่ เพื่อนไปได้อยู่ที่นั่น มีต้นไม้ต้นเดียวอยู่ตรงกลาง นอกนั้น
มีแต่หินดานเบ็ด เพื่อนพักรุกขมูลที่นั่น เป็นพลาญหิน โอ้ย กว้างขวาง
เพื่อนกะนั่งพิจารณาอยู่ตรงนั้น เพื่อนผ่านได้ตรงนั้นเต๊

ลูกศิษย์หลวงปู่มนั่แก่ง องค์
ได้ๆ คือกันเบ็ด

ครูบาอาจารย์เป็นเอาแต่ๆ
เต๊ มาศึกษานำหลวงปู่มนั่แก่ง เพื่อนเรียน
อาจารย์มหาทองสุข เพื่อนเรียน
พูน ๔ ประโยค ๕ ประโยค พูนนะ
เข้าศึกษานำเพื่อนหลวงปู่มนั่แก่ง อยู่ป่า
อยู่ดง หลวงปู่มนั่แก่งสอนว่า
ท่านมหาฯ เรียนมานี้ให้เก็บเข้าตู้
เข้าหีบชะก่อน เรียนพุทโธ พูน
เป็นปีสองปีพูนนะ จิตจึงค่อยอยู่
นำพุทโธ เพื่อนว่าเพื่อนบได้เฮ็ดเล่น
เต๊ ปานนั้นพูนเต๊ นอนอยู่กะ
รู้สึกตัว ใจอยู่นำพุทโธ กินข้าวกะ
อยู่นำพุทโธ มันเข้าถึงใจแล้วเป็น
จิ่งชั้นละ คือจิ่งเฮาเรียนหนังสือ
ที่แรก ครูกะจับมือช่วยเขียน
เขียนตัวนั้นยาวตัวนี้สั้น แบบหัว
ยาวขายาวไปละ ชำนาญเข้าๆ
เขียนมากเข้า มันกะคล่องเข้าๆ
แหล่ว อ่านกะอ่านคล่องเข้าแหล่ว
สระอะ สระอิ สระอี ผสมกันเข้า

ตัวนั้นมาบอกตัวนี้มาบอกเข้า ขึ้นเขาแตกฉานแล้ว ช่วย หลับตาเขียนกะได้ บ่ยาก เพราะมันเข้าถึงใจแล้วเต๊อะ มันเข้าใจแล้ว

การภาวนากะคือกันแหละ มันบ่ได้ยาก ให้สังเกตสังกาเจ้าของ ต้องเป็นนักสังเกตเต๊อะ เอ้า การภาวนาเวลานั่ง จิตมันเป็นจังได้ เวลาที่จิตมันเป็นจังได้ มันเล่นนำอันได้ สอบถามมันอยู่จังชั้น เบ๊งดี คือจังกับเขาเดินทางนี่ละ ขึ้นป่ามบ้านนั้นบ้านนี้เลย กะบรูเรื่อง ทางไปหันทางไปนี่กะบรู อันนี้กะฝึกเจ้าของถามดี เรื่องปัญญาจักขุคือกัน ต้องอบรมต้องฝึกต้องหัดเบ็ดดี หัดถามหัดพูด เกิดอันได้ ถามลงไปในจิต ธรรมมันโผล่ขึ้นมาเองดอก เอ้า รักษาคลื่นจิตให้ได้ มันบ่ยากดอก ขึ้นคลื่นจิตตรงกันกับอันนั้นอันนี้ มันสมาธิแสดงให้ฟังดอก จังหลวงปู่มันเห็นว่า พระอรหันต์ขึ้นมาแสดงธรรมให้ฟังจังชั้นจังซี่ ขอให้จิตรวมได้เถอะ ลิปรากฏเองดอก มันเป็นปัจจุัตถ์

อยู่นำหลวงปู่มันนี่ ช่วย ออกไปเที่ยววิเวกนี่ กลับมา ถามภาวนาบ่ได้เรื่องเนีย บ่ให้จำพรรษานำจ้อย ไล่หนีพุน ออกไปต้องมีอุบายมาเวว่าสู่เพิ่นฟัง ขึ้นบ่มี อย่าคีนมาเลย คีนมากะบ่ได้อยู่ เอาปานนั้นละ ผู้ที่ได้อยู่นำ ขึ้นไปถามแล้วบ่ได้อิยังแหละ ช่วย บ่ให้อยู่นำแล้ว ปานนั้นเต๊อะหลวงปู่มัน เพิ่นกลั่นกรองปานนั้นได้ปฏิบัติพาเพิ่น

สละชีพแลภรรคม

หลวงปู่ชอบเห็นเวลานี้ จิตเพิ่นเดินเบ็ดมือกะอยู่นำพุทโธเบ็ดมือ
แต่วาระจิตของพวกเฮามันบ่เป็นจั่งจั้นเต๋ พายบาตรพายหยั่งนี้บ่มีเมื่อย
เพิ่นว่าบ่มีความรู้สึกเมื่อยเลย เบาตนเบาตัว ย่างไปกะคล้ายกับบ่
เหยียบดินกะมี เพิ่นว่าบ่มีเมื่อย ยามเพิ่นไปผู้เดียวไปเบ็ดคั่นกะเบ็ดคั่น
บ่ได้นอนกะมี มันเพลิน แต่วาระจิตนั้นบ่ปะพุทโธ เพิ่นว่า ชั่วเวลานั่ง
จั่งซี คล้ายกันกับนั่งบ่ถีกอาสนะเลย เป็นจั่งจั้น วาระจิตเต๋ เรื่องของกาย
มันบ่สัมผัสเต๋

ฮ่วย เดินไปเบ็ดมือกะเบ็ดมือละ อยู่ในสมาธิเลยเพิ่นว่า จิตสงบ
อยู่จั่งจั้น เอาพุทโธอยู่จั่งจั้น เดินดงคล้ายกันกับบ่เหยียบดินไปเลย
คล้ายอยู่บนอากาศพุ้น เพิ่นชอบเดินยามกลางคืนเต๋ะ ไปเลยกลางคืน
บ่กลัว

เทื่อหนึ่ง เพิ่นเดินยาม
กลางคืน ไปพ้อเสื่อสองตัว
ทางหลังกะฮ้องมา ทางหน้า
กะฮ้องมา จ้อเข้าๆ กะสติถึงเพิ่น
เบิ่งทางหน้ากะสติตะครุบ เบิ่ง
ทางหลังกะสติตะครุบ เพิ่นกะ
ย่อนจิตเข้ามาหาเจ้าของเลย
บ่ส่งไปหามัน เพิ่นว่าชีวิตกะ
คงสติถึงคราวนี้ละ ตั้งจิตเลย
จั้นเคยได้กระทำกันมาแต่ภพ
ชาติหนหลังแต่เก่า กะสละเสีย
อัตภาพร่างกายนี้ จั้นบ่ได้กระทำ
กันมาแต่ก่อน กะโอโหสิกรรม
กันไป พอแต่คิดทอนนั้นละ จิต
เพิ่นรวมพริบเลย เพิ่นว่า พอจิต
รวมพริบ เกิดความรู้ขึ้นมา
เลื่อกินบ่ได้เต๋เด็ดขาด เพิ่นกะยืน
อยู่หั่นแล้ว จักชั่วโม่งละยืน
อยู่หั่น ไฟเทียนกะได้โคมเต๋ะ
ไฟเทียนกะดับ มือกะแบก
กลดอยู่ พายบาตรกะพายอยู่
จั่งจั้น กลดกะแบกอยู่จั่งจั้น
มือกะจับอยู่จั่งจั้น จิตถอนขึ้นมา

“

เดินไปเปิดมือกะเปิดมือละ

อยู่ในสมาธิเลยเห็นว่า จิตสงบอยู่จังชั้น
เอาพุทโธอยู่จังชั้น เดินดงคล้ายกันกับบ่เหยียบดินไปเลย
คล้ายอยู่บนอากาศพูน เป็นขอบเดินยามกลางคืนเด้

กะหาเลื้อบเห็น วางของลง กะเอาเทียนใต้โคมแล้วกะย่าง
เบิ่งหามัน ความย่านหายไปเบ็ด มันมีแต่ความกล้าหาญว่าสิ
สู้เลื้อได้ เบิ่งดี ใจมันกล้า แต่นั่นมาคำนึงถึงเลื้อคูน้อยอยู่ตลอด
ให้ได้ธรรมได้ธรรม เพิ่นว่าเกิดความฉลาด อัจฉริยะ เราไปได้
ไปได้เลย ไม่มีความวิตกวิจารณ์ ปกติ มีแต่ไป ไปแต่ได้
มีแต่พอเลื้อเต๊ะเพิ่น ไปอยู่พม่า เลื้อกะมานั่งเฝ้าอยู่หั้นจน
ซอดเข้า ไปบิณฑบาตกะผ่านมันไป เบิ่งดี เพิ่นเฮ็ดมาจังชั้นเต๊ะ
ครูบาอาจารย์

ธัมโม รักขติ ธัมมจारी

ท่านพ่อลีเพิ่นเว้าให้ฟังแต่คราวเพิ่นเป็นพระหนุ่ม สามมือสามคืบ นี่เพิ่นบ่ได้กินข้าว บ่เห็นบ้านคนเพราะหลงป่า เมื่อยหลาย มือไปสอด มันกะคำแล้ว มันเป็นทางช้าง มันเป็นทางไปจั่งชี้เต๊ะ คือทางคนเดิน แปน (โล่ง) แต่ไปไม้มันกะบ่มีละทางมัน เพิ่นกะมัดเชือกใส่ต้นไม้ ฝั่งนั้นฝั่งนี้ นอนขวางทางช้างไว้ นอนหลับแล้ว ช้างมันกะมา ช้างใหญ่ ช้างหัวหน้าหมู่นั้นมาก่อน มาก่อนหมูก่อนโขลงช้าง มากะช้างตัวนั้น กะโถม (ยก) เพิ่นออกไป เอากลดไปกางไว้นอกทาง แล้วกะกางให้ เพิ่นนอน โถมเพิ่นไป โถมค่อยๆ เพิ่นบ่ฮู้เมื่อเลยแล้ว (ไม่รู้สึกตัวเลย) อีหยั่งๆ กะเฮ็ดคือเก่าเบ็ด กางให้เพิ่นนอนอยู่หั้น มันกะตันทางไว้ ต้นบ่ ให้หมูช้างเหลียวเห็นเพิ่น ช้างพวกหลังกะหลังกาย (เลยผ่าน) ไปเบ็ด มันจั่งค่อยตามไปที่หลังละ

พุ้นนะ เพิ่นกะมีสติเต๊ะ ท่านพ่อลี เอ้ เฮาคือมานอน อยู่นี้ แล้วปิ่น (หั้น) หัวกะปลัก คือเก่า พุ้นดี สติเพิ่น อันนี้ มันเป็นจั่งได้ วาซัน เพิ่นลุกขึ้นนั่ง เหลียวเบ็ง เพิ่นเลยเข้าที่ภาวนา ภาวนากะเห็นว่าช้างตัวหัวหน้า มาตรวจทาง ตรวจอันตรายก่อน แล้วกะมาเห็นเพิ่นนอนอยู่ มันเลยโถมเพิ่นออกมา แล้วกะ กางกลดให้ใหม่ วางของให้ คือเก่า แล้วลูกน้องก็ตามมา มันกะตันทางไว้ บ่ให้หมูลูกน้อง เบียดเบียดเพิ่น สัตว์ทุกชนิด ต้องมีหัวหน้า ทุกๆ ตัวต้องเคารพ ผู้เป็นหัวหน้านั้น เพิ่นเล่าให้ฟัง

เอาจิตออกจากกาย

กายวิเวกเป็นจັงจั่น ให้มาใส่ใจเจ้าของ สอนเจ้าของเต๋ น้อมเข้ามา **โพนโยโก** น้อมเข้ามาหาเจ้าของ จັงสิเกิดธรรมะได้ ฟังแล้วกะปล่อยไปจັงจั่น คือจັงฝนลูกหลังหมากระเด็นออกเบ็ด พระพุทธเจ้ามีแต่บอกทางทอนั้น มีแต่เฮาเห็ดเอาเบ็ด การพร้าการสอนมีแต่เรื่องของเฮาเบ็ด ชั่ววชาญสิว่าหยั่ง **สันทัญญูโก อกาลโก ปัจจัตตัง** คือกันเห็นแต่ผู้ทำ ผู้ได้เห็ดให้กันบ่ได้ดอก คือจັงคนเจ็บคนปวด มีแต่ถามอาการทอนั้นละ มาเบิ่ง บัดสิสู้แม่นเฮานี้เบ็ด ชั่วบ่มีสติปัญญาแล้วฮ้องคับบ้านคับเมืองว่าให้มันหาย มันแสมเพิ่ม ชั่วมันหายหย่อนครวญครางบ่ต้องกินยาดี ฮ้องเอาครางเอาแสมมันสิหายเร็ว เป็นจັงจั่น

ผู้มีสติปัญญาเพิ่มบ่หวัชชากอก เพิ่นเอาจิตออกจากกาย บ่ให้มิกาย บ่ให้ปรากฏกาย ผู้เพิ่นรู้เพิ่นฉลาดเพิ่นมีปัญญา อบรมเข้าแห้ม อบรมปัญญา มันสิเห็นดอก มันเกิดอยู่ในความฝึ่ฝั่ วันหนึ่งๆ แล้วตามจิต

เจ้าของทันทบ่ มือหนึ่งคิดไปเรื่องโลกเรื่องสงสาร หรือคิดไปทางอรรถทางธรรม สังเกตเจ้าของจັงจั่นเต๋จັงสิเกิดปัญญาได้ ชั่วแม่นคิดไปทางบ่ดี เฮากะกลับมาชะ มันไปติดสรรเสริญนิทานเขาอยู่พุ้น เห็นเขาเว้าอยู่พุ้นกะไปค้ำนิงอยู่พุ้น บ่เบิ่งใจเจ้าของ มันกะเป็นจັงจั่นแล้วเบิ่งดี มาวัดกะมาทะเลาะกันในวัดในวา ของบ่ดีสิเอามาหยั่งมาประพฤติธรรม คีลธรรมแทนที่สิแสดงความดีงามให้เฮา นี่มีแต่เรื่องกิเลสตัณหาเติมวัดเต็มวา ดัดมันอยู่จັงจั่นแล้วบ่มีความเคารพในศาสนาจັงสิให้มาหนักศาสนาหยั่ง วัดนี้เป็นวัดปฏิบัติธรรมเต๋ คือกันกินเหล้าแล้วกะมาร้องเพลงอ้อมอยู่ทั้น มันสิเอาเป็นตัวอย่าง ชั่วบ่ตัด หน้อยหนึ่งกะผู้้นัดมาเห็ดผู้้นีมาเห็ด...เหมือนบ่แม่นประพฤติธรรม มีแต่เรื่องกิเลสเรื่องอรรถเรื่องธรรมบ่เกิดแล้วกิเลสเต็มหัวใจอยู่ ชั่วได้ชำระ

อันนี้ล่ะ พระเพิ่นมาว่าแปลกๆ ภาวนามันเกิดเอง มันเป็นเอง เพิ่นว่า **ภาวนามยปัญญา** มันไหลอยู่จั่งซั่น ม้วนนั้นจบม้วนนี้จบ ไล่อยู่ ถ้ามัน บมีกาย มันบได้ยึดกายเต้ คือกันกับเฮานอนหลับละ มือนั้นนอนปานตาย บรู้เรื่อง มือนี่ฝันเรื่องนั้นเรื่องนี้ นี่แหละผู้ที่ไปเกิด ไปแก่ ไปเจ็บ ไปตาย ธรรมพระพุทธเจ้าคือกันเบิ่งดี เพิ่นว่าให้ฟัง ผู้ได้ตัดความกังวลบได้ เทียวเกิดเทียวตาย ผู้หญิงคือกัน ชันดัดจิตใจเจ้าของบได้บ่ออกจากสตรี บ่ออกจากบุรุษแล้วเทียวเกิดเทียวตายอยู่นั้น เดียวนี้ภาวนาถึงเรื่องนั้นแล้ว มันจั่งบ่เป็นหยังบ่เกิดหยัง ตัวราคะนี้แสงที่สุด ไปหันละ เรื่องอดีตเคยมา จังได้ นั้งภาวนากะไปหันละ ชันบ่มีสติปัญญาแล้ว ฮ่วย บ่ทันมันแล้ว มันไปแล้ว

เร่งภาวนาเข้าไป แยกกิเลสกับแยกกรรมเบิ่งดี ให้มีแต่ธรรม มันกะ ลีเห็นละ อันนี้มันปนกันอยู่หั้น เอ้า เลิกกัน

ความอัศจรรย์การปฏิบัติ

พิจารณาสภาพร่างกายเจ้าของ จิตปลงได้กะเพราะนี้ละ มั่นคา
ขันธภาวนา ขึ้นสนใจแท้ๆ ใคร่ครวญอยู่นำหมูนี มั่นกะพบโลดแล้ว
ต้องเห็นความอัศจรรย์ขึ้น นี่มันปล่อยไปนำโลก ก้อกๆ แก้กๆ อยู่
นำโลก คิดนำดากนำกันเขาพุ้น เป็นพระยังหาทางเข้าดากเข้าอยู่
ขึ้นบ่คิดจั่งขึ้น มาคิดในอรรถในธรรม พบโลด อดีตที่ล่วงมาแล้วเอามา
เผาหัวใจเจ้าของแล้วก็เกิดทุกข์ มันลำบากอยู่เดี หัวใจเป็นไฟ ต้องแก้
ตัวนี้ชะก่อนเดีจั่งค่อยเห็นของจริงได้ เฮ็ดหลายๆ แหละๆ คนสมัยนี้
มีแต่เรื่องกินละเป็นใหญ่ อยากไปเบิ่งอันนั้นอยากไปเบิ่งอันนี้ บ่มี
เหตุอียัง หาเหตุผลมัดเจ้าของ ให้มันจับหลักอยู่ หัวใจเจ้าของจึงบ่ทัน
บ่เบิ่งเลย ขึ้นลิแก้ แก้ตัวนี้แล้ว ตายแล้วมันบ่ได้แก้แล้ว พระพุทธเจ้า
เพิ่นเอาจริงเอาจั่ง เอาแบบฉบับหรือเอาแบบพระพุทธเจ้ากะมี ๒ แนว
ผู้ได้ตั้งใจสร้าง สิเดินจงกรมซอดมือเข้าก็ได้ เตือนหายใจ หรือสันทิ

ตลอดมือเข้า เบิ่งดี สู้เบิ่งดี ขึ้น
บ่สู้ชะก่อน บ่เห็นดอกของจริง
สิได้กราบพระพุทธเจ้า พระธรรม
พระสงฆ์ กราบครูบาอาจารย์
อันนี้แม่นหยังมีแต่เล่น ผมเบิ่งอยู่
ผู้ได้บ่ตั้งใจ ไป อย่าให้มันเบื่อน
ศาสนาหลาย ไปพุ้น ไปเบิ่งโลก
ขึ้นว่าโลกดี มันลิเห็นหยังของเล่น
เดินจงกรมเดินจักเทือบู้ นั้งสมาธิ
นั้งจักเทือบู้ นอนปานควาย

ขึ้นจิตบ่อยู่นำสมาธิ กะดู
หนังสือละ พวกมนต์หมูนัน
สวดได้เบ็ด อยู่ในธรรม ให้มันอยู่
ในธรรม เบิ่งดี มือหนึ่งกับคินหนึ่ง
อันนี้มันเล่นนำโลกเขาพุ้นนัน
โลกนี้มันเป็นอยู่จั่งซี่แล้ว ภพได้
ชาติได้คือเก่า สมัยนี้ว่าโลกเจริญ
โอ้ย โลกพินโลกไฟเผากันอยู่
ในครอบครัวหนึ่งนี่เผากันอยู่
หันแล้ว แย่งกันเป็นผู้ปกครอง
เดี นิสัยบ่ดีแสงเข้าบ่เป็นตาอยู่
สงสัยอียังน้อ เบิ่งพ่อเบิ่งแม่
ผิดกันหน้อยหนึ่งกะอยู่นั้นแหละ
บ่ถูกใจกะทอนัน อยู่ร่วมกัน
บางครอบครัวกะดีโลด แย่งกัน
อยู่จั่งขึ้น จังได้พิจารณาเบิ่งดู
อันนี้หยัง เสาหนั่งภาวนาอยู่ในมุ้ง

เดินจงกรมกะเฮ็ดไป ยากคือหยั่งแล้ว แต่ลิหาความสุขเต๋ โลกมนุษย์นี้ แก้นใจเจ้าของออกเบ็งติ บ่อนได้ซ้อง ปลดออกๆ เกิดอหยังกะโจโล บ่เกิดอหยัง พระพุทธเจ้าเพิ่นสอนให้เกิตสติกับปัญญา สติมันเกิดเป็นมหาสติ มหาปัญญาแล้ว เออ มันสิเห็นดอก อันนี้บ่เฮ็ดบ่ทำเอา เลยบ่เกิดหยัง คืดนำผู้อื่นกะมี หัวใจเจ้าของบ่อนทีแรก เบ็งเรื่องกิเลสมันเป็นจ้งชั้นเต๋

ภาวนาเพิ่นบ่ได้สนใจจ้งชั้น ผู้เพิ่นหลุดพ้นไป เพิ่นเบ็งเรื่องเจ้าของ ชั้นแก้โลกธรรม ๘ ออกจากใจ มันบ่ห้วนไหวอหยังดอก มันกะลำบาย ใจมันกะทำงานเจ้าของหลุดไปโลด อันนี้มันเล่นนำ เกิดหยังเกิด นิทาขึ้น ชั้นตัดอันนี้ออกแล้ว ช่วย มันกะลำบาย อันนี้มันบ่ตัดติ เล่นนำเขาจ้งชั้น มาบวชในศาสนาหัวใจ ยังอยู่นำโลกอยู่ ผ้าเหลืองอืดอยากหยัง อยู่ร้านตลาด ชั้นตายกะให้ญาติเอาผ้าเหลืองมาปก บ่เป็นจ้งชั้นเต๋ พระปฏิบัติ ปฏิบัติให้มันเป็นศีล ให้มันเป็นสมาธิ ให้มันเป็นปัญญา เออ ชั้นได้อันนี้แล้ว ช่วย โลกอันนี้ มันกะบ่อยู่แล้ว มันลือออกเป็นธรรมเองดอก ให้เร่งเข้าความเพียร เอ้าแหม่ พุทโธฯ ๒๔ ชั่วโมง อย่าให้ เผลอ เบ็งติ มันสิรู้แปลกๆ ขึ้นมา สิเกิตความอัศจรรย์ขึ้นมาในศาสนา อันนี้บ่รู้จักหยัง คือกันกับ**ทัพพี บ่รู้จักรสของแกง** อันนี้คือกัน **บวชในศาสนาแต่บ่รู้จักรสวิมุตติ มันกะชำนั่นละ** เรียนในตำรา เรียนพระนิพพานกะเรียน สงสัยฮอดพระนิพพาน เรียนนรกสงสัยนรก เพราะหัวใจมันบ่เห็นเต๋ เห็นใน หนังสือซ้อๆ ชั้นพิจารณาเข้าไปติ เร่งเต๋ความเพียร ช่วสิได้ข้าวมาใส่เกล้าทอได้ เฮ็ดไร่เฮ็ดนาตากแดด ตากฝน มันกะได้จากของมืออยู่ เฮ็ดลง คีล สมาธิ ปัญญา มันกะอยู่นำจิตนำใจของเขา พระพุทธเจ้าเพิ่น พาเฮ็ด พระพุทธเจ้าศาสดา ผมว่ามันบ่นานน้า การพิจารณาร่างกายคือกัน เออแหมะ เฮ็ดเข้าๆ จิตต่อเข้าๆ บ่ให้มันออกจากเลย

จ้งหลวงปู่บัว หนองแขง เพิ่นนั่งอยู่ ๓ มือ ๓ คีน ชั้นบ่เห็นความอัศจรรย์ บ่ออก มาเซาะ (คัน เข้าไป) เข้าๆ สภาพร่างกายมันเป็นเองดอก กลายเป็นชุ่มน้ำไปเบ็ด กระดุกก็ลงไปที่จิตนี้ละ พอว่าจ้งชั้น จิตพริบลงเลย เกิดแสงสว่างเกิดอัศจรรย์ เออ ชั้นเป็นจ้งชั้น ช่วย ได้หลักโลด บ่มีเลื่อม มีแต่สิก้าวหน้า อันนี้มันบ่เห็น นั่งกะนั่งอยู่ซ้อๆ นอน พวกกันบ่มีเวียกมีการ บ่มีสมาธิเต๋ เฮ็ดซอกๆ แชกๆ ไป แก่ความ รำคาญ ถ้าตั้งใจจริงๆ เอาจ้งชั้น ชั้นบ่ตั้งใจ พวกกันไป ลิกกะได้ บ่อืด โลกอันนี้มันบ่แคบ อยากได้ลูกและเมีย ก็ออกไปเอาโลด จะเอามือละ ๓ มือละคนสองคนเฮ็ดได้ เกิดและตายอยู่จ้งชั้น ความหวังบ่มีอยู่จ้งชั้น เบ็งอยู่นี้มันสิไปทางโลกหลาย มันเล่นนำโลกติ พุ้นนะ เออแบบสังคมเป็นอาจารย์ มันบ่เอาหลักธรรม ของพระองค์เจ้าเต๋ ตำหนิศาสนา ผมเบ็งอยู่นี้ จิตใจบ่เป็นไปแล้ว บ่อืดบ่อนอยู่ เข้าไปอยู่นำโลกเขาดีกว่า อย่าให้มันเลื่อมศาสนาเปื้อนหมู่เปื้อนพวก เอ้า เลิกกัน

นักภวนาที่แท้จริง

เป็นจังได้ ภวนา มีแต่นอนบิได้เต้ แก่เข้าๆ ความตายมันลืมาถึงมือได้ บิบคั่นอยู่ชู่มือ อดทนเอา เฮ็ดจังได้เจ้าของ โรคเฒ่า ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ประจักษ์หลักฐานพอแสงแล้วเต้ เฮ็ดจังได้ได้ พระพุทธเจ้าเพิ่นว่า **เกิด แก่ เจ็บ ตาย** มีทอนั้น เอาไปพิจารณาใคร่ครวญนะ ความจริงชะแท้แล้ว วิปัสสนา รู้จริงเห็นจริง มันเห็นเจ้าของเองดอก บิได้ฟังมานำตำราหยั่ง กะบิได้ฟังมา มันรู้ขึ้นเอง เพิ่นตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เพิ่นปฏิบัติบิมีครูบิมีอาจารย์ พิจารณา จิตมันบิสงบ กะเอาพุทโธเข้ากำกับจิตใจเจ้าของ อย่าเอาทางโลกทางสงสารมาคิดมาคำนึง ให้มันอยู่นำพุทโธ พุทธคุณ ธรรมคุณ เอามาท่อง เรื่องคิดเล่นๆ หัวๆ ละอ้อย มันบิเห็นหยั่งแล้ว มันบิต่างกับโลกเขาเต้ นั่งเข้าไปละ เอาลูกเอาเมียเอานั่นเอานี้ไป มันกะไกลคำสอนของพระพุทธเจ้าคือหยั่ง แล้วมันลืเห็นอียัง เพิ่นเดินจังหนึ่ง

ตัวเดินไปทางหนึ่ง คิดไปแล้ว มีแต่ปรุ้งแต่แต่ง ปรุ้งเข้าๆ กะฮ้อนแล้วเผาเจ้าของ หน้อยหนึ่ง กะโกรธให้เจ้าของเคียดให้เจ้าของ ธรรมของพระองค์เจ้า เพิ่นบิให้เบียดเบียนตน บิให้เบียดเบียนผู้อื่น มันบิตรงทางของพระพุทธเจ้า ปตรงแล้วกะบิเห็นแล้ว

เฮ็ดจังได้มันลืสงบเฮ็ดลงไปแล้ว **ความสงบมันเป็นความสุข** ขึ้นบิเห็นความสงบชะก่อนละ มันบิเห็นธรรมดอก เข้าสงบ บริกรรมพุทโธๆ ให้มันถึเข้า เรื่องอารมณ์ทางอื่นบิมีดอก คือมันสงบแล้วมันบิคิดไปทางอื่น มีแต่เกิดทางธรรม มันลืเกิดแสงสว่างขึ้นเต้ จับหลักได้ พ่อแม่ครูจารย์ เพิ่นเว้าให้ฟัง ออกบวชแล้วไปดูพุทธประวัติว่าได้ตรัสรู้เบ็ดว่าได้ตรัสรู้ เกิดอยากภวนาว่า ภวนาอันใด เพิ่นบอกว่าพุทโธ เพิ่นว่าบริกรรมพุทโธๆ เข้า

จิตสงบเกิดแสงสว่างขึ้น คล้ายกันกับว่าคือแห้มนตาก ดึงจอมแห้ดเข้าๆ มันจับหลักได้ มันเกิด อันนี้เฮามันบ่ได้หลักอียังเต้ รวนร่อยคือจ้งไม้ปักฮั้วนี้ ลมมาทางใต้ก็เอียงไปทั่วทิป พัดมาทางขวา กะไปทางขวา พัดมาทางซ้าย กะไปทางซ้าย บ่เที่ยง เอ็ดบ่จรงแล้วตุ่ศาสนาบ่จรงเต้ เอ็ดหยังเอ็ดจรง ลัจจะมัดเจ้าของเข้า เจ้าของเต้ฝึกเจ้าของ ผู้อื่นฝึกแล้วเคียด ผู้อื่นว่าให้เคียด เจ้าของหลอก เจ้าของเอง เป็นจ้งได้มันสิได้ ฝึกให้มันดีมันจ้งค่อยสิเกิดผล คือจ้งเขาเรียนมา มาฝึกงานชะก่อน เรียนมาแล้วมาฝึกงานนั้นงานนี้ ทางโลกคือกัน บ่ว่าทางธรรมเต้ หมู่เฮานี้มันโลเล ขันเข้าหากันนี้ โอ้ย **พอปานนกอีเอียง** เอาแต่ทางโลกเต้มาคุยกัน เรื่องทางอรรถทางธรรมบ่มีดอก แบบนี้มันสิเห็นหยัง หน้อยหนึ่งกะเอา ฟินมาให้เบ้ง เบ้งแล้วมันเป็นจ้งชั้นเต้ โลก เรื่องกิเลสมันเป็นจ้งชั้น ขันเรื่องธรรม มันบ่เป็น ทำงานในใจ ขันภาวนาเป็นแล้ว ฮ่วย มันบ่อยากหัวซากับผู้ได้แล้ว ของมันทำงานทางใจเต้ มันคั่นคิดพิจารณาอยู่หั้น แล่นเข้าป่าหลบหลีก หลวงปู่มันเรากะทำงานอยู่ เก็บของไปผู้เดียว หมู่ไปตาม เทศน์ให้ฟังกะให้ไปอยู่บ่อนหั้นบ่อนนี้ เพิ่นบ่ให้อยู่นำเพิ่น ถึงปานนั้นแล้ว เพราะเพิ่นทำงานอยู่ เบ้งคนภาวนาดี เอาแต่เจ้าของ บ่ติดกับผู้อื่นปานได้ดอก คนภาวนาบ่เป็นเอาแล้ว มีแต่สนุกสนานไปแล้ว หยอกหน้อยนึ่งกะทะเลาะกัน คนหยอกกันทะเลาะกันคือหมา บ่ต่างกันแล้ว กับสัตว์ บ่เรียกว่าพระว่าเจ้าอียังเต้ เอ้า เลิกกัน

ครูบาอาจารย์พาดำเนิน

ไปภาวนา เล่นหุ่นเล่นพี ครูบาอาจารย์เฟ้นว่าบ่อนได้มันสงบแล้ว เฟ้นให้อยู่หั้น บ่ได้เที่ยวคือสมัยชุมมือ มีแต่อย่างเต้แต่เก่า บ่ได้มีรลมีราคือสมัยนี้ ใจไปตามเรื่องกิเลสตัณหา ขึ้นบ่ออยู่นำเรื่องพิจารณา บ่มีหลักใจแล้ว ฮ่วย กะเล่นไปนำโลก มีทอนั่นละ ของมันชำนาญเต้ ภาวนาบ่ทันชำนาญมันก็เป็นจั่งจั้นแล้ว ชั่วมันลิสละเอียดมันกะหลายเต็บเต้ การพิจารณาคือกัน ลิบริกกรรมพุทโธ เอาหมั ๒๔ ชั่วโมง บ่ให้เปลอเบ็งดี ขึ้นบ่เกิดความอัศจรรย์ขึ้น แม่นแท้มันไปทางโลกพุ้นหมด คิดก๊อๆ แก้กๆ แล้วว่าตัวเราภาวนามันลี้ได้เรื่องอิหยัง แต่ทางโลกเขาบ่ภาวนา เขากะคิดได้ จั่งจั้น บ่ออัศจรรย์ยังดอก หน้อยหนึ่งกะตุ่ศาสนาบ่จริง ไปแล้วทิ้งบาตรแล้วกะไปแล้ว หน้อยกะไปเห็นตัวทุกซกกลับมาอีกอยู่หั้น สมัยนี้เป็นไปทั่วทีบได้ เขาบ่เคยว่าบวชใช้ผ้าเหลืองไปหาขอทาน หัวบ่โกน เอาหมวกคลุมหัวแล้วกะไปละ

เข้าบ้านเข้าเมืองหาได้ ได้เงินพอซื้ออาหารแล้วกะแก้ผ้าออกทำร้ายศาสนา บวชเข้ามามีแต่ทำลายศาสนา นี่แหละสร้างเปรต สร้างผี ราคะตัณหา มันหลาย จับเหตุเบ็งดี คนสมัยนี้มีแต่เรื่องกิเลสตัณหา โลกลีฉิบหายเป็นจั่งจั้น แม่หญิงกับผู้ชายแต่งตัวเสมอกัน โลกฉิบหาย ลองพิจารณาเบ็งดีกับสู่มือกับปัจจุบันนี้ เฮ็ดจั่งได้มันลิบฉิบหาย

เดี๋ยวนีเฮ็ดการเฮ็ดงานข้าวก็ขึ้นราคาเพราะบ่มีคนเฮ็ดนาหลายเต้ บ่คือแต่พ่อแต่แม่เต้โอ้ยปีผมลืออกบวชนั้น ข้าวเปลือก ๓ บาท ชุมมือเบ็งไหนเป็นหยังควาย วัว เบ็งดี ตัว ๕๐ บาท ๔๐ บาท กะมี เดี๋ยวนีมันขึ้นปานได้ คนมากทอได้ กะศาสนา มันกะจ่องไป ธรรมมันกะบ่มี มีแต่กิเลสตัณหานักบวชคือกันละ เห็นกันยิงแขวไล่กันกะมีเป็นจั่งจั้นเต้ อย่าให้มีตามสำนัก

ครูบาอาจารย์เป็นพาดำเนินไม่เคยมี ให้รู้จักนิสัยใจคอกัน หัดอยู่ผู้เดียวมันกะลำบาย พวกนักภาวนา ถ้าสาธิตา
บิณฑบาตบ้านหัน เขาเ็นบ้านนาเหล่า โนนสะอาด ถ้ามีภูมิ ขึ้นบ่อนได้มีภูมิฐัจจกดอก เข้าไปมันต้องมีดิ
มีเกรงๆ กลัวๆ ทอนัน บ่อนไปภาวนา จิตมันบ่พุ่งชานคินนคินนคินดอก มันเกรงๆ เป็นกลัวๆ คำมา
ทอได้ แสงกลัวหลาย ขึ้นมีดิเพราะว่าจิตนั้นมันถึงกัน บ่อนได้ชี้คร้านม้งง่ายละ อู้ย อย่าไปอยู่ อยู่กะ
บ่ได้หลัก **จั่งพ่อแม่ครูบาอาจารย์ใหญ่มัน** บ่อนได้ช้างหลายเสือหลาย มีแต่ให้หมูให้ไป **แม่นหลวงปู่ดื้อ**
เพิ่นว่า เพิ่นส่งให้ไปป่าเสือ โอ้ย เสือมาหา อาจารย์เสือมาหา บ่ได้นอนหมดคิน นังภาวนาเท่เล่ชอดสุเข้า
เพิ่นว่า ครูบาอาจารย์เพิ่นได้กำลังจิตมาได้เป็นครูเป็นอาจารย์เขาบ่แม่นกินแล้วนอน กินแล้วนอนคือสมัยนี้
อย่างหลวงปู่พรหม ๓ เดือนไตรมาส บ่มีนอนเลยตลอด บ่เอนหลังเลย เฮ็ดปานนั้นดิจั่งลิเห็นธรรม จั่งลิ
เห็นความอัศจรรย์ สิมากินแล้วนอนนอนละนิน อ้อย ชำนั้นแล้ว หลวงปู่มันจนสลบไสลจน ๓ เทื่อ ผู้เป็นครู
เป็นอาจารย์ของเขา สุ่มื่อนี้ดอกเอาแต่นอน เฮ็ดจั่งได้มันลิเห็น คิดไปคิดมา บ่ได้เฮ็ดเล่น มาฝึกหัด
เบ็งชูแนวละ อันได้ฝึกเจ้าของเอง ขึ้นบ่ฝึกแล้ว มันบ่พอใจ มันเคียด มันโกรธ เฮ็ดจั่งได้มันลิ ช่วย ใจมัน
ลิหั่วทุกข์ไปโอดแล้ว เอามึงเอา ฮ้ายเจ้าของฮ้ายจั่งช่น ฝึกเจ้าของจั่งช่น ข่อยอยู่ผู้เดียวเอามันอยู่จั่งช่นแล้ว
อันนี้หยั่ง มีแต่กินกับนอน เฮ็ดจั่งได้มันลิได้ หน้อยกิเลสขึ้นจองหัวใจกะไปทางนั้นแล้ว บ่เฮ็ดหยั่งแล้ว
มือได้กะคือเก่า ขึ้นเข้าหากันกะเป็นนกอีเอียงแล้ว อ้อกอีกๆ หยอกกัน มันเป็นโลกไปหมด บ่เป็นธรรม
จันจ้งหันแล้วปั๊ปปี้ ผู้ได้ตั้งใจไปอยู่ไผอยู่มัน พ่อแม่ครูจารย์เพิ่นพาเฮ็ดจั่งช่นเต้ โอ้ย บ่ได้อยู่ใกล้เต้ บ่ได้
ไปคุยกัน อยู่ไผอยู่มันไป ไปไผไปมันอยู่จั่งช่น

ตะกี้เพิ่นป้ออยู่ห้วยทราย เพิ่นบ่ได้รับหลายเต้ บางปีกะ ๘ องค์ ๕ องค์ บางปีกะ ๑๐ องค์ บ่เลย ๑๐ จักเทื่อ
ชุมมือนันหลายเต้ ที่สิไปวิเวกกะบ่มีแล้ว ไปตามสำนักบ่คืออย่างแต่เก่า แต่ก่อนนอนซี้ดินซี้หญ้า ลังเทื่อ
กะเปี้ยๆ ศรัทธามันบ่คือสมัยนี้ดิ ไปบิณฑบาตได้แต่ข้าวเปล่ามา เขาบ่มาดอก เขาบ่สนใจเรื่องกรรมฐาน
พระกรรมฐานดอก มันผิดกัน นังภาวนาปานหัวตอ กินอาหารหลายๆ ก็จั่งง่วงแล้ว เวทนากะทับ
มันผิดกัน ขึ้นเฮาสั่งเกต ขึ้นบริกรรมพุทโธ กะเอาพุทโธให้มันอยู่ พิจารณากะตั้งแต่เกสา โลมา จนถึงพื้นเท้า
คั่นคิดพิจารณาอยู่หั้น บ่อออกจากหั้น นีละธรรมเกิด เกิดที่ใจ เฮ็ดจั่งได้มันลิเป็นไปได้ เฮ็ดจริง สอนเจ้าของ
ฝึกเจ้าของเต้ ขึ้นลิเห็นอรรถเห็นธรรมจริงๆ แล้ว ฝึกเจ้าของเต้ พระพุทธเจ้ามีแต่บอกทางทอนัน รู้ก็จะรู้ขึ้น
เจ้าของเอง เขาต้องคั่นคิดพิจารณาไป มันมีแต่เขาเฮ็ดเอาเองเบ็ดเต้ เรื่องการภาวนา บ่คือจั่งภาคปริยัติเต้ นั้น
มันท่งเอา ท่งไปอย่างนกขุนทองกะได้ ท่งคือจั่งปาฏิโมกข์กะเว้าได้ แต่จิตใจของเขามันผิดกันเต้ เอ้า
เลิกกันเถอะ

ทำให้มากเจริญให้มาก

การภาวนาให้มีหลักมีฐานหนา บิให้ปะคำปริกรรม ลีเอาพุทโธ หรือ ลีเอาอิฐๆ ก็ได้ เอาให้มันอยู่นำอันเดียวกันเลย ให้สังเกตจิตนิสัยเจ้าของ นิสัยชอบจึงได้เห็ดจึงได้จิตมันจะสงบ จิตสงบนั้นคือปมอารมณ์แทรก ขึ้นบ่อยู่จั้งจั้นแล้ว ช่วย นิเวธ ๕ เอาไปกินเบ็ดแหล่ว สงสัยล้งเลกั้งขาอยู่หั้น จังหลวงปู่มันเพิ่นบิให้ปะแหล่ว บ่มีหลักฐาน ให้เอาพุทโธ เข้ากันกับจิตใจเจ้าของ **จิตสงบแล้วมันกะเกิดเองดอก** คือกันกับ ขาวนาเขาบิได้ปรารณารวงข้าวดอก เขารักษาแต่ลำต้นทอนั้น หมดฮวงมันเกิดเอง

ธรรมของพระองค์เจ้าคือกัน ขึ้นพิจารณา พิจารณากะให้เอาเกสา **กรรมฐาน ๕** อุปัชฌาย์สอนแล้วให้พิจารณาเข้า จิตมันสงบแล้วเตะพิจารณาสภาพร่างกาย เกสา โลมา จนฮอดพื้นเท้า แต่พื้นเท้าขึ้นมา ฮอดเกสา เรื่องอารมณ์แนวอื่นอย่าไปคำนึงเลย เรื่องโลกเรื่องสงสาร

ตัดออกเบ็ด นักบวชเตะ เป็นจั้งจั้น ให้พิจารณาอยู่หั้น เจริญให้มาก ทำให้มาก มันจั้งค่อย ลีเกิด จิตสงบแล้วมันเกิดเองดอก ธรรมของพระองค์เจ้า เอาแห้ม ๒๔ ชั่วโมง นืออย่าเพลอ มันลึรู้แปลกๆ ขึ้นละ มันลึเกิดขึ้นเอง บางทีมันเกิดนิมิตขึ้นเอง มันเกิดขึ้นๆ อยู่จั้งจั้น บางทีเห็นเจ้าของ ตายนอนโคอาจาง (ขึ้นอืด) อยู่กะมี มันลึเป็นไปดอก อันนั้นอาการของคน

ให้พากันทำความพาก ความเพียรหั้น อย่าอยู่ซื่อๆ เตะได้ยินแต่ครูบาอาจารย์เพิ่นว่า ใจตัวบ่ทันเห็นละ เรียนกะเรียนมาเถอะ ลีแก็กเกิลสตัมหาขาด จากใจได้บ่มีดอก มีแต่เพิ่มละ ทำให้มากเจริญให้มาก หลวงปู่มันเพิ่นสอนจั้งจั้น เพิ่นบิได้เห็ด เล่นเตะ พระพุทเจ้ากว่าเพิ่นลึ ได้ตรัสรู้ หั้น สลบสไลไปพุ้น ว่า สลบสไลไป ๓ ครั้งพุ้นนะ เห็ดเล่นบิได้ธรรมพระองค์เจ้า

พระพุทธเจ้าเห็นเหตุมาเห็นจึงได้ตรัสรู้ เห็นประกาศนั่งอยู่ใต้ต้นโพธิ์หัน
อย่าไปเบี่ยงทางอื่น ยามเห็นสั้ได้ตรัสรู้ณะ ยามที่ ๑ เห็นกะรูปุพเพฯ ขึ้น เกิดเป็น
สัตว์เดรัจฉานหรือเกิดเป็นมนุษย์ เป็นพระราชโอรสยัง เห็นประมวลมาเบ็ด
รู้เบ็ด ยามที่ ๒ นี้กะเรื่องทำกรรม ทำกรรมชั่วไปเกิดจึงขึ้น ฮอดอเวจี ทำความดี
ไปฮอดพรหมโลกไปสวรรค์ ฉายภาพมาเองเบ็ด ยามที่ ๓ นี้เห็นกะได้ตรัสรู้
เห็นกะประกาศนี้แหละ เห็นนั่งอยู่ต้นโพธิ์ เห็นมาประกาศศาสนาเห็นกะรู้ว่า
ความเป็น รู้มาละ นรกในตำราป้อด

ให้พากันเร่งความพากความเพียร เอาละ ชำนี้ละ พากันเร่งเบ็งดีธรรม
พระองค์เจ้า มีแต่ครูบาอาจารย์เพิ่นเทศน์ ตั๊วบเห็ดบ่ทำ บ่เกิดเด๊ะ คือกันกับ
เฮากินข้าวละ นั่งอยู่งภาชนะเดียวกัน บ่กินกะบ่ฮู้จักฮอดรส ฮอดความอ้ม
พระพุทธเจ้ามีแต่บ่อกทางทอนั้น เรื่องการกระทำเป็นของเฮา เห็ดเอา

ความแก่ ความเจ็บ ความตาย นี่สิมาหาใจช่วยกันบ่ได้ดอก มีแต่มาถาม
อาการทอนั้นละ อยู่ในโลกลี้มนทุกข์คือหยังเนี้ย สังขารนี้กะกองทุกข์ โอ้ย
บิบบันอยู่จ้งชั้นละ สังเกตพิจารณาเข้าไป โอ้ย มันทน่ายคือหยัง เป็นตาทน่าย
แหล่ว มีแต่กองมูตรกองคูอยู่ในตัวเฮา บ่อนได้มันมีบ่อนสวบบ่อนงาม
บ่มีดอก หน้งท่อกะดูก สาระแก่นสารมีทอนั้น นอกนั้นมิแต่ฮู้กะเบ็ด ของปฏิกูล
โสโครกทั้งนั้น ตัวกิเลสนั้น มันปิดบังมรรคผลนิพพาน แยกกิเลสออกจากธรรม
เบ็งดี มีแต่ธรรมล้วนๆ หั้น ลี้อัจจรรยดอก ทีแรกเพิ่นกะเริ่มฝึกนี้ละ ฝึกความสงบ
มันต้องเห็นโลด

ขอเด้าๆ หน้อยหนึ่ง กรรมฐานสิ
บ่มีเลย วงปฏิบัติสิมีแล้ว ปรียัติ
กลืนไปหมด โอ้ย แต่คราวหลวงปู่
มัน เจ้าคุณอุบาลีฯ กรรมฐานหลาย
แท้ๆ เจ้าคุณอุบาลีฯ เพิ่นส่งเสริม
ทางนี้เต๊าะ เจ้าคุณธรรมเจดีย์นั้น
หมู่นี้ส่งเสริมฝ่ายปฏิบัติมาก
เดี๋ยวนี้บ่มีแล้ว หดเข้าๆ แล้ว

ห้วงใยพระลูกพระหลาน

ให้พากันตั้งอกตั้งใจทำความพากเพียร สมัยทุกวันนี้มันหมดไปๆ
ฝ่ายกรรมฐานหดเข้าๆ แล้ว โอ้ย มีแต่เงิน มีแต่หาเงิน นำสลดสังเวช
ปฏิบัติครูบาอาจารย์สอนไว้ บ่มีเหลือ มุ่น (ແຫລກ) ไปๆ ฝ่ายกรรมฐาน
บ่คือเก่า มันบ่คือสมัยหลวงปู่มันหลวงปู่เสาร์พาดำเนินมา มันอ่อน
ไปหมด ซอมเบ็ง (สังเกตดู)

แต่เก๋าก่อนอยู่บ้านดาด บ่มีแล้วเรื่องไปทำวัตรที่นั่นทำวัตรที่นี่
โดยนิตยก็บ่มี แล้วพ่อแม่ครูจารย์เพิ่นบ่ได้ส่งเสริมทางนี้ ส่งเสริมแต่
ให้เดินจงกรม นั่งภาวนา ทุกวันนี้มันเป็นพิธีไปหมดแล้ว ศาสนากลาย
เป็นพิธีเบ็ด ต่อไปนี้สิบ่มีเต๊าะ มันสิเป็นโลกไปหมด ครูบาอาจารย์กะ
หมดไปๆ ทุกวันนี้ทางจงกรมกะบ่มีฮอย ยังอวดตนว่าเป็นพระ
กรรมฐาน ไปอวดโลกเขาจั่งซัน ลูกศิษย์ผู้นั้น ลูกศิษย์ผู้นี้
ออกจากเพิ่นไปโฆษณาหาอยู่หากิน **เรื่องกิเลสตัณหามันเป็นไปจั่งซัน**

พระพุทธเจ้ามีแต่บอกทาง
เท่านั้นแล้ว สิเดินหรือบ่เดิน
เป็นเรื่องของเขา **เพิ่นเพียง**
ชี้ช่องทางให้ ผู้ใดสิทำแทน
ให้กันได้ **ความเจ็บ ความป่วย**
ความไข้หมุ่นนั้น มีแต่เฮาเสวยเอง
หมดแหละ อาหารการอยู่
การกินหมุ่นนั้น หากเฮาบ่กิน
มันก็บ่อ้อม บรู๊จักรสชาติอิหยัง
ผู้ใดสิกินแทนให้กันได้ มีแต่เฮา
เสวยเอา ทำเอา เฮ็ดเอา เบ็ดละ
เฮ็ดซั้วก็ทำเอา สิเป็นลูกศิษย์
พระเทวทัตก็ทำเอา สิเป็น
ลูกศิษย์พระพุทธเจ้าก็ทำเอาเต๊าะ
ความจริงมีเท่านั้นละ

แก้ขาด บ่เห็นตีหลวงปู่ใหญ่มันเห็นว่า
 แก้บ่ตกใส่พกเจ้าไว้
 แก้บ่ได้แขวนคอยามยาง

ภาสิตหลวงปู่ใหญ่มันเพี้ยน
มันภาวนาบ่เป็นกะเพราะอารมณ์เจ้าของนี่ละ
มันออกไปนอกไปนำโลกนำสงสาร
มันบ่คิดในธรรมดี

โอ้ย ชื่นคิดในธรรม มันบ่พอคีนดอก เห็นโลด

ชั้นเอารรรมะพระพุทธรเจ้าเข้าใส่ในใจ

ម៉ាឡេស៊ី ដើរតែម្នាក់ឯងទៅប្រទេសថៃ

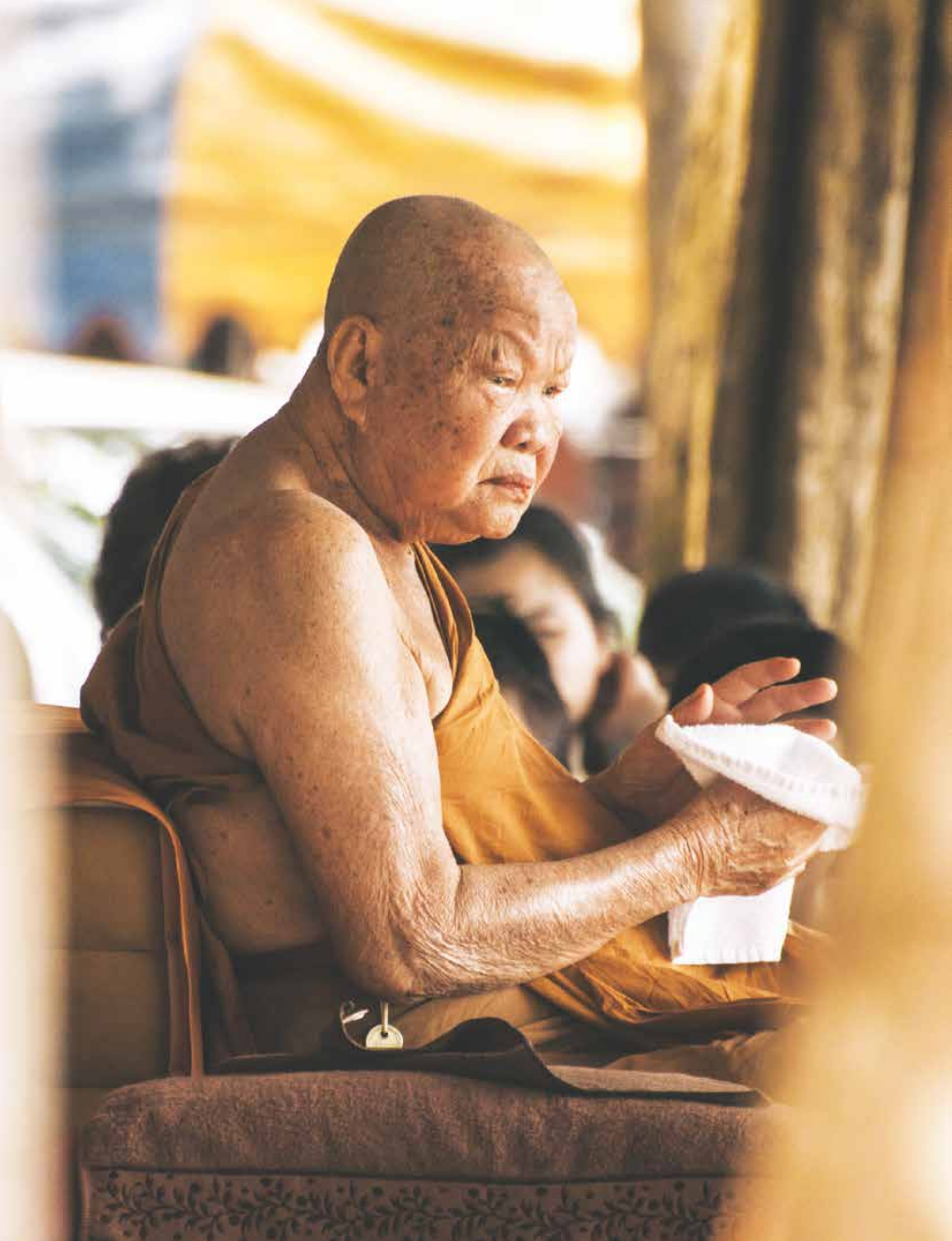
สอนเจ้าของเข้าดี

ผู้อื่นสอนมันเคียดมันบ่พอใจ

โวย บุกหลายที่หาได้เกิดมาพบธรรมพระพุทธรเจ้า

ในชาตินี้ **เฝ้าให้มันหลุดมันพันโลด**

หลวงปู่ลี กุศลธโร

๓

ปลงสังขาร

สังขารร่างกายของอาตมาแล้ว **อาตมาปลงแล้ว**

เอาแต่มันสืบไปตามสภาพของมัน ทอดธุระแล้ว

นั่นล่ะ เรียกว่า “**ปลงสังขาร**” ว่าเป็นมันบ่ฟังแล้ว

ปลงจึ่งขึ้น ร่างกายอาตมานี้ ให้มันสืบไปตามสภาพร่างกายสังขาร

บ่กิดบ่ขวาง ได้ทอได้อ่อย่างมัน บ่ได้บังคับอื๋หยัง

ให้มันสืบไปตามสภาพของมัน นี่ล่ะว่า “**ปลงสังขาร**”

ปลงสังขาร

งานภายใน คือการกำจัดอาสวะกิเลสน้อยใหญ่
ทั้งหลายให้หมดไปจากใจ หลวงปู่ลีได้ทำสำเร็จ
ตั้งแต่พรรษาที่ ๑๑ งานภายนอกอันเป็นกิจธุระของพ่อแม่ครูจารย์
และวงศ์หมู่คณะ ท่านก็ได้ช่วยเหลือเต็มกำลังแล้ว

เมื่อภาระการงานที่พ่อแม่ครูจารย์หลวงตาได้กระซิบสั่งกับ
ท่านไว้เป็นการเฉพาะเสร็จสิ้นลงทุกอย่างแล้ว สังขารร่างกายที่
เคยประคับประคองไว้แต่ก่อนนั้น บัดนี้เริ่มแสดงความอ่อนล้า
ให้บรรดาศิษย์ได้เห็นชัดแล้ว **ภารา หเว ปัญจักขันธา** ภาระ
คือการประคับประคองดูแลเอาใจใส่ในชั้นนี้ ๕ นี้ สำหรับ
พระอริยเจ้าแล้ว ช่างเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายเสียเหลือเกิน

บัดนี้ด้วยวัย ๙๑ ปี หลวงปู่ลีจึงได้ปรารภให้บรรดาศิษย์
ได้รับทราบในวันจันทร์ที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ความว่า

โยม: หลวงปู่ครับ เมื่อสักครู่หลวงปู่พูดว่า **“ปลงสังขาร”**
หมายถึงอย่างไรขอรับ ที่บอกว่าหลวงปู่ปลงสังขารแล้วนี้
หมายถึงอย่างไรขอรับ

หลวงปู่: สังขาระร่างกายของอาตมาแล้ว อาตมาปลงแล้ว
เอาแต่มันสติเป็นไปตามสภาพของมัน ทอดธุระแล้ว นั่นละเรียกว่า
“ปลงสังขาร” เว่าให้มันบ่ฟังแล้ว ปลงจั่งชั้น ร่างกายอาตมานี้
ให้มันเป็นไปตามสภาพร่างกายสังขาร บ่คิดบ่ขวาง ได้ทอได้
อย่ามัน บ่ได้บังคับบ่อภัย ให้มันเป็นไปตามสภาพของมัน
นี่ละว่า **“ปลงสังขาร”**

“

ลูกศิษย์
พ่อแม่ครูจารย์มีอยู่

ขันอาตมาตาย

กะสิมีทมูมาเิดอยู่

เจตีย์นุ:

หลวงปู่ลี กุสลธโร

หว่างหันอาตมาบังคับสังขารยับได้ปฏิบัติ กินข้าว
มือเดียวกะบังคับ บังคับสังขารไว้ ตามความเทศน์ของพ่อแม่-
ครูจารย์ เอ็ดตามสังขาร พอเท่านั้น พอเท่านั้น เขาๆ ไป นี่ละ
ความเว้าปลงสังขาร หว่างหันบังคับไว้ เอ็ดตามสังขารเลย
บได้ฝืน กินข้าวกินน้ำบได้ฝืน หว่างหันฝืน

โยม: ที่หลวงตาบอกว่าร้องไว้ๆ ท่านให้ร้องไว้

หลวงปู่: กะร้องสังขารจั่งซี่แล้ว กินข้าวกินน้ำกะเผื่อไว้
กินให้เกินกำหนดความอึดของร่างกาย นี่ละร้องไว้ บให้เกิน
สังขาร ขันลิเพิ่มสังขาร การกินข้าวหมูนี้อะกินให้มาก ให้มี
กำลังต้านทานเวทนาได้ นี่ละ เพิ่มสังขาร บ่เอ็ดตาม กินเผื่อๆ ไว้
เข้าใจแล้วตัว อันนี้กะชอยแล้ว เบ็ดแล้วคำพูดของพ่อแม่-
ครูจารย์นะ อาตมาเอ็ดไว้ให้เพิ่นหมดแล้ว ความเพิ่นสั่งไว้
อียังๆ เอ็ดไว้เบ็ดแล้ว ทองคำกะครบแล้ว วิตุยกะครบแล้ว
เบ็ดชูแนว

อาตมาลีปลอยตามสังขาร สังขารพาหยุดกะได้หยุด
การกินการนอนคือกัน นี่ละ **“ปลงสังขาร”** เป็นจั่งชั้น เอ็ดตาม
สังขาร เบ็ดภาระแล้วเต้ ตะกี้ฝืนสังขาร ฝืนให้มันมีกำลัง
ทำงาน อันนี้เอ็ด เพิ่นสั่งไว้บ่อนได้ เอ็ดให้เรียบเบ็ดแล้ว
เบ็ดชูแนวแล้ว เดียวนี้ก็ปลอยตามสังขาร การกินการอยู่
ปลอย ให้หยุด สังขารพอแล้ว หยุด บให้เพิ่ม **“ปลงสังขาร”**
แปลว่าจั่งชั้น

โยม: ถ้าหลวงปู่ไม่อยู่แล้ว ใครจะมาสร้างพระเจดีย์
ต่อเจ้าคะ

หลวงปู่: ลูกศิษย์พ่อแม่ครูจารย์มีอยู่ ขันอาตมาตาย
กะลืมีหมู่มาเอ็ดอยู่เจดีย์นะ

หลังงานทอดกฐิน วัดกุฎาแดง พ.ศ. ๒๕๕๙ หลวงปู่ได้ปรารภกับหมู่พระเถระว่า “ปีหน้าผมบ่รับกฐินนะ สังขารร่างกายมันบ่ไหวแล้ว” เนื่องจากท่านเริ่มช่วยเหลือตัวเองไม่ได้บ้างแล้ว บางเรื่องหมู่พระเถระต้องคอยผลัดเปลี่ยนรับใช้อุปฐากอย่างใกล้ชิด

ในบางครั้งหลวงปู่ได้พูดหยอกกับพระเถระว่า “โธ่ๆ นานตายแท้ๆ โรคอันนี้โรคทรมาณ อยู่ให้มันลำบากหมู่เพื่อน บ่ตายกะบ่เป็นหยั่ง อยู่ให้หมู่ช่งนี้ละ”

ถึงแม้ธาตุขันธ์ร่างกายจะไม่เอื้ออำนวยดังเดิม แต่คราใดที่หลวงปู่จะมีกำลังออกตรวจดูความเรียบร้อยของวัดและการก่อสร้างองค์พระเจดีย์ฯ แล้ว หลวงปู่จะนั่งรถออกไปตรวจงานเพื่อให้กำลังใจแก่พระเถระและคณะศิษย์ที่มาช่วยงานทันทีอย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยแต่อย่างไร

“ผมบ่เกิน บ่เกินพ่อแม่ครูจารย์ได้ เบ็ญนิ พ่อแม่ครูจารย์ได้ ๙๗ ๙๘ ผมบ่เกินเพิ่นดอก” หลวงปู่เผยความในให้พระเถระฟัง

ความตั้งใจเดิมของหลวงปู่ คือเมื่อใกล้เวลาจวนตัวแล้ว ให้พระเถรนำท่านเข้าไปยังวัดป่าบ้านตาด เมื่อละขันธ์แล้ว ให้ถวายเพลิงที่นั่น ท่านว่า “เมรุ ท่านปัญญาจะเฮ็ดไว้แล้วเต พ่อแม่ครูจารย์ว่า ขันผมตายแล้ว ให้เผาที่นี่ละ ท่านปัญญาผิดมาตายไต่ก่อน เลยได้สุ่มท่านปัญญาไต่หั้น เป็นม่องสุ่มลูกน้องเพิ่น พ่อแม่ครูจารย์ ขันผมตาย กะอย่าให้เลย ๗ วัน แก่ไปบ้านตาดแล้วสุ่มโลด”

ต่อมาด้วยเหตุผลบางประการ หลวงปู่จึงได้เปลี่ยนความดำริใหม่ ท่านว่า **“ผมบ่ไปแล้วเต วัดป่าบ้านตาดนะ เอม่องไต่กะเอาโลด”**

ความเป็นจริงของสังขาร

หลวงปู่ธีระหว่างพักรักษาอาการอาพาธ
ภายในกุฏิ วัดกุฎาแดง

วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ หลวงปู่ธีระเริ่มอาพาธและพักอยู่แต่ภายในห้องบนกุฏิ เมื่อหลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหายฯ ทราบข่าว จึงได้เดินทางเข้ากราบเยี่ยม พร้อมได้เป็นตัวแทนของคณะศิษย์ฯ กราบนินต์หลวงปู่ให้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล หลวงปู่ตอบว่า **“อย่ามากังวล อย่ามายุ่ง”**

หลวงพ่ोजันทร์เรียนเมื่อทราบความประสงค์ของหลวงปู่เช่นนั้นแล้ว จึงได้บอกกับพระเถรและคณะศิษย์ว่า **“ถ้าเพื่อนไป กะอย่าเอาเพื่อนไป”**

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ หลวงพ่อสมศรี อุตตสิริ วัดป่าเวฬุวันฯ จังหวัดเลย ได้เดินทางเข้ากราบเยี่ยม

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ช่วงเช้า หลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหายฯ เข้ากราบเยี่ยม และช่วงเวลาสายๆ พระอาจารย์วันชัย วิจิตโต วัดกุฎสังโฆฯ เดินทางเข้ากราบเยี่ยม

ในวันนั้นคณะแพทย์จากโรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี ได้จัดเวรแพทย์ พร้อมด้วยบุรุษพยาบาลมาประจำที่วัดกุฎาแดงเพื่อถวายเป็นการดูแลรักษาหลวงปู่อย่างใกล้ชิด

สำหรับแนวทางถวายเป็นการรักษาอาการอาพาธของหลวงปู่ลี้นั้น ทางคณะสงฆ์วัดกุฎาแดงได้ปฏิบัติตามอริยาถัยของท่าน โดยมีหลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร และพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต คอยให้คำปรึกษาตลอดมา

นับจากวันนั้นมา พ่อแม่ครูบาอาจารย์ฝ่ายปฏิบัติจากสำนักต่างๆ และคณะศิษย์ฯ ที่มีความเคารพในหลวงปู่ เมื่อได้ทราบข่าวการอาพาธ ต่างหลั่งไหลเดินทางมายังวัดกุฎาแดงเพื่อกราบเยี่ยมอาการอาพาธของหลวงปู่ด้วยความเป็นห่วง

“

ถ้าเพื่อนไป

กะอย่าเอา

เพื่อนไป

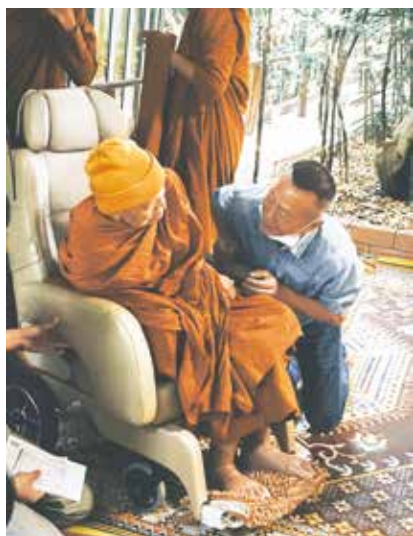
หลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร

หลวงปู่ลีขณะกลับเข้ากุฏิ
หลังจากตรวจงานภายในวัดและองค์พระเจดีย์เป็นครั้งสุดท้าย

สมเด็จพระวันรัต
(จุนท์ พรหมคุตโต)
เป็นองค์แทนสมเด็จพระสังฆราชฯ เข้ากราบ
เยี่ยมหลวงปู่

หลวงปู่บุญมี ปริบูรณ์ เข้าเยี่ยมหลวงปู่

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ หลวงปู่มี
อาการดีขึ้น และออกจากกุฏิเพื่อตรวจงานภายในวัด
และองค์พระเจดีย์ฯ

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ หลวงปู่ออก
จากกุฏิเพื่อตรวจงานภายในวัดและองค์พระเจดีย์ฯ

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ หลวงปู่ปฏิบัติ
ที่จะฉันยาใดๆ ทั้งสิ้น

ช่วงเย็นวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ หลวงปู่
มีไข้ขึ้นสูง และนับจากนั้นเป็นต้นมา หลวงปู่พัก
รักษาอาการอาพาธอยู่แต่ภายในกุฏิโดยตลอด

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ สมเด็จพระ
พระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อัมพร
อัมโพ) วัดราชบพิธ มีพระบัญชาให้สมเด็จพระวันรัต
(จุนท์ พรหมคุตโต) วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นตัวแทน
นำความเมตตาเข้ากราบเยี่ยมหลวงปู่

วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ หลวงปู่บุญมี
ปริบูรณ์ วัดป่าศิลาพร (ปัจจุบันมรณภาพแล้ว)
พระเถระผู้มีพรรษาสูงสุดในลูกศิษย์องค์หลวงตา
พระมหาบัว ญาณสัมปันโน เดินทางมาเยี่ยมอาการ
อาพาธของหลวงปู่

เอาปาเข้าป่าพูน

“

เราดูของเรา

เราเป็นแพทย์ผู้หนึ่งอยู่ที่นี่

คุณนี่ ชันธอยู่ใ

ความรับผิดชอบของเรา

มันพอทนได้กันไป

อยู่ได้ อยู่ไป

ยาอะไรที่พอรักษาได้

เอ้า รักษาไป

รักษาไม่ได้ปิดออกๆ

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

บรรดาคณะศิษย์ทั้งพระและฆราวาส ได้ปรึกษาหารือวิธีการถวายเป็นการรักษาธาตุขันธ์ของหลวงปู่เพื่อให้อยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มถรรพนานานเท่านานเท่าที่สามารถจะเป็นไปได้ การถวายเป็นรักษานั้น คณะศิษย์ได้ถวายเป็นรักษาตามอรรถาธิบายของหลวงปู่มาโดยตลอด

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ขณะได้เวลาถวายเป็นแก่หลวงปู่ พระได้กราบเรียนว่า “ขอโอกาสข้าน้อยได้เวลาฉันยาแล้วข้าน้อย”

หลวงปู่จึงสັกพักและตอบว่า “เอาปาเข้าป่าพูนอย่ามำกั่วงลนะ” จากนั้นหลวงปู่ได้บอกพระให้ช่วยประคองท่านนอนตะแคง โดยไม่สนใจฉันยาเลย

การที่หลวงปู่ตอบไปเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่า ต่อให้มียาวิเศษมาจากไหนก็ตาม เมื่อสภาพสังขารปฏิบัติไม่ยอมรับยาแล้ว ยาก็ไม่สามารถช่วยรังสังขารที่ชำรุดทรุดโทรมนี้ไว้ได้ เหลือแต่ธรรมโอสธเท่านั้นที่จะพอบรรเทาทุกข์เวทนาอันเกิดจากภัยคือโรคพยาธินี้ ท่านจึงสั่งระงับยาต่างๆ ปลอ่ยให้สังขารเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของเขา โดยใจที่บริสุทธิ์ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก เหมือนที่หลวงปู่ได้เคยพูดไว้ก่อนหน้านี้ว่า “ปลอ่ย บ่ได้กิดได้ขวง ให้มันเป็นไปตามความเป็นจริงของสังขาร ภาระเบ็ดแล้วเต้”

การรับผิดชอบในธาตุขันธ์เมื่อยามเจ็บป่วยนั้น ใครจะมีความสามารถทราบได้ดีเท่าพระอรหันต์ เพราะท่านเรียนจบหมดทุกอย่างแล้ว ยิ่งเป็นเรื่องธาตุขันธ์ของตัวเองแล้ว ท่านก็ยิ่งจะทราบและเข้าใจมากกว่าคนอื่น ๆ ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร แก่ธาตุขันธ์ในยามนี้ ดังที่หลวงตาพระมหาบัวได้อธิบายไว้

“การปฏิบัติตัวเองอยากให้เห็นชัดเจนก็เอาให้ถึงจิตบริสุทธิ์ ไม่ต้องไปทูลถามพระพุทธรเจ้าพระองค์ใด จะประกาศบ้างขึ้นเต็มเม็ดเต็มหน่วยในหัวใจของผู้บริสุทธิ์นั้นแล พระพุทธรเจ้าแต่ก่อนเป็นยังงี้ๆ มันวิ่งถึงกันหมดเลย ปัจจุบันนี้เป็นยังงี้ อนาคตจะเป็นยังงี้ วิ่งถึงกันหมดในจิตดวงเดียวนี้ شأنถึงกันหมด ท่านจึงไม่มีอะไรสงสัย เรียกว่าเรียนธรรมจบ เรียนโลกก็จบ ไม่ไปพัวพันอะไรทั้งนั้น ตายก็ตายง่ายมาก แล้วปรากฏว่าไม่เห็นมีที่ไหนได้ออกประวัติว่าพระอรหันต์องค์นั้นนิพพานที่นั่นๆ ที่นี้เอิกเกริกเฮฮายุ่งเหยิงวุ่นวายอย่างทุกวันนี้ ทุกวันนี้ โอ้ย ว่าจะตายไม่ได้นะ แหม่กันเป็นบ้าไปเลย

เราไม่อยากยุ่งกับอะไร คิดดู เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยจะเอาเราเข้าไปโรงพยาบาล **เราไม่ไป** ไปหาอะไร นั่น เราดูของเรา เราเป็นแพทย์ผู้หนึ่งอยู่นี้ คุณอันนี้ ขันธ์อยู่ในความรับผิดชอบของเรา มันพอทนได้ทนไปอยู่ได้อยู่ไป ยาอะไร

ที่พอรักษาได้ เอ้า รักษาไป รักษาไม่ได้ปดออกๆ ดืดผิ๊งเลย นั่นละจิตที่เรียนจบแล้วมันเป็นอย่างนั้น ไม่กังวลกับอะไร อาศัยเพียงเล็กๆ น้อยๆ”

โอสถอันวิเศษ

“

อำนาจจิตใจที่ฝึกฝนมา

อำนาจความบริสุทธิ์

ผูกพันเป็นโอสถ

๒,๕๐๐ กว่าปี

มาถึงเดี๋ยวนี้ยังเป็นจริงอยู่

สมัยก่อนเป็นอย่างไร

พระพุทธรูปเป็นอย่างไร

สมัยนี้ครูบาอาจารย์

เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน

ไม่เปลี่ยนแปลงเลย

คุณธรรมความวิเศษพระพุทธศาสนา ท่านกล่าวไว้ว่ามีอยู่หลายระดับ ทั้งอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด ทั้งนี้ท่านไม่ได้จำกัดไว้เฉพาะแก่หมู่พระภิกษุเท่านั้นที่จะสามารถเข้าถึงคุณธรรมความวิเศษนั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นนักบวชหรือฆราวาสท่านใด หากสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้ตรงกับคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่าง ๑๐๐% แล้วคุณธรรมความวิเศษประเภทต่างๆ ก็จะปรากฏแก่ท่านผู้นั้นเป็น **สันติภูมิ** ประจักษ์แจ้งขึ้นมาภายในใจทันที

ในระหว่างที่หลวงปู่ลีพักรักษาอาการอาพาธอยู่ในกุฏิ คณะศิษย์ได้ถวายการรักษาทั้งแผนปัจจุบัน และแผนทางเลือกควบคู่กันมาตลอด ผลที่ออกมาอย่างดีก็แค่ช่วยทรงตัว แล้วสักพักก็กลับทรุดลง ไม่สามารถช่วยระดับประคองธาตุขันธ์ของท่านได้ตามความคาดหวังของแพทย์ได้ และบางครั้งคณะแพทย์ประเมินว่าหลวงปู่จะละชั้นธวัสน์ในวันนั้นวันนี้

เมื่อเป็นเช่นนั้น คณะสงฆ์จึงมีมติเห็นควรให้ระงับยาประเภทต่างๆ ไว้ก่อนเพื่อไม่ให้ยาไปกดทับธาตุขันธ์ของหลวงปู่มากเกินไปนัก แต่ผลปรากฏว่าอาการของหลวงปู่กลับดีขึ้นและทรงตัวอยู่ได้นานกว่าครั้งที่มีการถวายยาสร้างความอัศจรรย์ใจให้แก่คณะศิษย์เป็นอย่างมาก

ท่านพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต เมตตา
อธิบายให้เราได้เข้าใจในเรื่องนี้ว่า

“ข้างคืกติดหล่ม ข้างคืกเก๋าแต่ติดหล่ม
ดิ่งยังงี้ก็ดิ่งไม่ขึ้น ช่วยไม่ได้ พวกที่คุ้นเคยกัน
เขามา นี่เป็นข้างคืก เอากลองคืกไปตีเหมือน
จะออกคืก รัวๆ กลอง คืกขึ้นมา ข้างคืกเลย
คืกขึ้นมาจะไปทำคืกนี่ ปีนขึ้นเลยนะ พันจาก
หล่ม อีกหาญด้วยตัวเอง ความคุ้นเคยได้
ยินเสียงกลอง นี่ไม่เอาयाใส่เข้าไปเลย
สักอย่างหนึ่ง สุ้เอง นั่น ดูคล้ายๆ อย่าง
นั้นแหละ ไม่มีयाอื่นไปช่วย สุ้เอง นักสุ้
याไม่มีช่วยไ้ไหม ไม่มี สุ้เอง อุปนิสัยเก่า
ขึ้นได้ไหม ขึ้นพันไหม นึกถึงเรื่องข้างติดหล่ม
ขึ้นเองไม่ไหว คนอื่นช่วยก็ไม่ได้ ได้ยิน
เสียงกลองเข้าเอาเลย เคยทำเคยช่วยเคย
ต่อสุ้ ท่านดีขึ้นยังงี้ แบบนี้ละนักสุ้ ใครช่วย
ไม่ได้แล้วไ้ไหม ช่วยตัวเอง ดูสิเป็นยังงี้
โรคภัยไข้เจ็บ มันเหนือกว่าเราก้เอาไป ถ้าเรา
เหนือกว่ามันก็ชนะอยู่”

“ถอดเข็มออกหมดดีขึ้น เหลือแต่ออกซิเจน มีออกซิเจนอย่างเดียว ไม่มีया ท่านกลับดีขึ้น เหมือน
น้ำท่วมปอด เหมือนมีอะไรอยู่ในปอด ดีขึ้นๆ ท่านทำยังงี้ ท่านรักษาตัวเองยังงี้ ติดเชื้ออะไรในปอด
ระยะนั้น ไม่มีयाกลับดีสำหรับท่าน มีयाเข้าไปช่วยกลับทรงตัว เอาออกกลับดี

เห็นอยู่อันหนึ่ง **สักกัตถ์ว่า พุทธรัตนัง โอสถัง อุตตมัง วรััง** **สักกัตถ์ว่า ธัมมรัตนัง โอสถัง**
อุตตมัง วรััง **สักกัตถ์ว่า สังฆรัตนัง โอสถัง อุตตมัง วรััง** พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ หรือจะ
เป็นโอสถ เหมือนจะเป็นโอสถอันวิเศษอยู่อำนาจจิตใจท่าน ได้ชั่วคราวชั่วคราว ยังไม่ถึงที่ไป อำนาจจิตใจ
ที่ฝึกฝนมา อำนาจความบริสุทธิ์ผุดผ่องเป็นโอสถ ๒,๕๐๐ กว่าปี มาถึงเดี๋ยวนี้ยังเป็นจริงอยู่ สมัยก่อน
เป็นอย่างไร พระพุทธเจ้าเป็นอย่างไร สมัยนี้ครูบาอาจารย์เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน ไม่เปลี่ยนแปลงเลย”

บูชาวิสุทธิคุณ

ในวันวิสาขบูชา ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะศิษย์ในองค์หลวงปู่ลี กุศลธโร โดยมีพระอาจารย์คำบ่อ กันตวิโร เป็นประธานในการดำเนินงาน ได้ร่วมกันจัดสร้างพระพุทธรูปทองคำบริสุทธิ์ ปางมารวิชัย ศิลปะอุททอง หน้าตัก ๑ นิ้ว เพื่อน้อมถวายบูชาวิสุทธิคุณองค์หลวงปู่ลี กุศลธโร

การจัดงานในวันนั้นแล้วเสร็จภายในวันเดียว ซึ่งเป็นไปด้วยความเรียบง่าย มิได้เอิกเกริกวุ่นวาย ดำเนินพิธีการต่างๆ กระชับเวลาให้รวดเร็ว ไม่ยืดเยื้อ เพื่อเป็นการไม่รบกวนธาตุชั้นของหลวงปู่ซึ่งกำลังพักรักษาองค์ท่านภายในกุฏิ

อนึ่ง ในงานนี้คณะศิษย์ได้รับความเมตตาอันวิสุทธิจากองค์หลวงปู่บุญมี ปริบุญโณ ได้เดินทางมาเป็นประธานในพิธี รวมทั้งมีครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ที่เคารพในองค์หลวงปู่ลีได้เดินทางมาร่วมงาน เช่น หลวงปู่เสถียร คุณวโร เป็นต้น

ด้วยผลานิสงส์แห่งการสร้างพระพุทธรูปทองคำประจำพุทธมหาเจดีย์ วัดภูผาแดงแห่งนี้ ด้วยเดชแห่งมวลพุทธานุภาพ มวลธรรมมานุภาพ มวลสังฆานุภาพ ด้วยเดชแห่งสามัคคีธรรมของปวงศิษยานุศิษย์ ด้วยเดชแห่งกตัญญูกตเวทิตะธรรมของปวงศิษยานุศิษย์ และด้วยเดชแห่งทานบารมี ศีลบารมี ภวานบารมีของปวงคณะศิษยานุศิษย์ ขอจงรวมเป็นพลาณภาพปัจจัยเป็นธรรมโอสถถวายแด่องค์หลวงปู่ลี กุศลธโร ขอให้องค์ท่านมีธาตุชั้นแห่งแข็งแรงสมบูรณ์ อยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรอันเกษมแก่พุทธบริษัทสืบไปตราบนานเท่านานด้วยเทอญ

“

ด้วยเดชแห่ง

พุทธานุภาพ

ธรรมานุภาพ

สังฆานุภาพ

ขอให้องค์ท่านมีธาตุชั้น

แข็งแรงสมบูรณ์

อยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร

อันเกษมแก่พุทธบริษัท

สืบไปตราบนานเท่านาน

ด้วยเทอญ

กตัญญูกตเวทิตธรรม

สืบเนื่องจากกุฏิปลอดเชื้อหลังเดิมที่องค์หลวงปู่สีได้พักรักษาอาการอาพาธอยู่นั้น เป็นหลังเล็ก คับแคบ และอากาศไหลเวียนไม่สะดวก ประกอบกับเวลานำอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นต่อการรักษาเข้าไปติดตั้งแล้ว ยิ่งไม่สะดวกมากขึ้น

คณะสงฆ์วัดภูผาแดงเห็นความจำเป็นและความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีแนวความคิดจะสร้างกุฏิปลอดเชื้อหลังใหม่ขึ้น เพื่อเป็นการถวายเป็นความสะดวกในเวลารักษาขององค์หลวงปู่

จากนั้นคณะสงฆ์ฯ จึงได้นำเรื่องนี้เข้ากราบเรียนขอคำปรึกษาจากหลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหายฯ เมื่อท่านทราบแล้ว ได้อนุญาตทันที พร้อมกำชับว่าให้รีบทำให้เสร็จเพื่อหลวงปู่

คณะศิษยานุศิษย์ที่มีความเคารพในองค์หลวงปู่ทุกหมู่เหล่า เมื่อได้รับทราบข่าว ต่างมีความยินดีในบุญครั้งสำคัญนี้ ต่างฝ่ายต่างร่วมแรงร่วมใจช่วยกันทำงานออกมาให้ดีและรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ นับเป็นความสามัคคีของแรงกตัญญูกตเวทิตธรรมของปวงศิษย์ที่ปรารถนาบูชาคุณของหลวงปู่โดยแท้

กุฏิหลังนี้เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ จากนั้นได้ดำเนินการก่อสร้างจนแล้วเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อย คณะศิษยานุศิษย์ได้กราบนิมนต์หลวงปู่ย้ายเข้าพักในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมระยะเวลาการก่อสร้างทั้งสิ้น ๒๘ วัน

“

ความสามัคคี

ของแรง

กตัญญูกตเวทิตธรรม

ของปวงศิษย์

ที่ปรารถนาบูชาคุณ

ของหลวงปู่โดยแท้

พระราชศรัทธา

วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๐๘.๐๐ น.

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพย-
วรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ พล.ต.ท.
สกลเขต จันทรา เป็นผู้แทนพระองค์ และนายวัฒนา พุฒิชาติ
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี พร้อมด้วยข้าราชการในจังหวัด
ทุกหมู่เหล่า เดินทางไปถวายสังฆทานแด่องค์หลวงปู่ลี
กุศลธโร ณ วัดป่าเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (วัดภูผาแดง)
โดยการนี้ หลวงปู่บุญมา คัมภีร์ธัมโม วัดป่าสีห์พนมฯ เป็น
ผู้รับถวายแทน

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ที่ทรงมี
แด่องค์หลวงปู่ลี กุศลธโร คณะศิษยานุศิษย์ทุกหมู่เหล่า
ต่างสำนึกในพระเมตตาเป็นที่สุด

“

พระมหากรุณาธิคุณ

อย่างหาที่สุดมิได้

ที่ทรงมีแด่

องค์หลวงปู่ลี กุศลธโร

ผู้ที่ตายอย่าง แสนสบาย

“

ไม่ว่าพระพุทธเจ้า
หรือพระอรหันต์องค์ใดตาย

สบายทั้งนั้น

ท่านตายง่ายมาก

เพราะท่านหมดห่วงใยทุกอย่าง

พระองค์อรหัตตคุณอยู่พอถึง

วันเวลาของมัน

พอมันหมดสภาพแล้ว

ทิ้งบิ๊วะเลย ไปเลย

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

ความตายนั่นถือว่าเป็นเรื่องที่น่ากลัวสำหรับ
สัตว์ทุกประเภทไม่ว่าในกายหยาบกายละเอียด เพราะ
เป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ที่สุด แต่เรื่องของความตายนี้
กลับเป็นเรื่องธรรมดาๆ ที่ไม่สามารถสร้างความกระทบ
กระเทือนแม้แต่แต่น้อยนิดให้เกิดขึ้นภายในใจของท่าน
ผู้สิ้นจากกิเลสได้

หลวงตาได้อธิบายเอาไว้ว่า

“พากันจำข้อนี้เอาไว้ ผู้ที่ตายสบายคือผู้มีบุญกุศล
เต็มหัวใจแล้ว เช่น พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ตายอย่าง
แสนสบาย ไม่ว่าพระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์องค์ใดตาย
สบายทั้งนั้น ท่านตายง่ายมาก เพราะท่านหมดห่วงใย
ทุกอย่าง ประคองธาตุขันธ์อยู่พอถึงวันเวลาของมัน
พอมันหมดสภาพแล้วทิ้งบิ๊วะเลย ไปเลย นั่น ของท่าน
พอเรียบร้อยแล้ว อันนั้นเป็นสิ่งที่อาศัยช่วงเวลา
กฏอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ติดอยู่กับธาตุขันธ์ เวลามัน
แสดงตัวเต็มทีก็คือตายอย่างนั้นแหละ ตายแล้วสลัดบิ๊วะ
ออกเลย ธรรมชาติที่พอตัวแล้ว ไม่ดีดี สบายแสนสบาย
พอขันธ์แตกสลายบิ๊วะ ดีดีผิงออกเลย อนุภาติเสสนิพพาน
มาทันที เรายังมีชีวิตอยู่ก็สอุปาทิเสสนิพพาน ใจบริสุทธิ์
ครองขันธ์ที่สปรกเป็นสมมุติ พอขันธ์นี้พราวออกบิ๊วะ
อันนี้หมดคำพูดไปเลย นิพพานดับสนิท สมมุติดับสนิท
ความหมายว่าอย่างนั้น”

หลวงปู่ลี กุศลธโร เริ่มอาพาธเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ สังขารร่างกายเสื่อมสภาพลงเป็นลำดับ และแล้วในที่สุด วันเสาร์ที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ยาหรือวิธีการรักษาใดๆ ไม่สามารถที่จะประคับประคองธาตุขันธ์นี้ไว้ได้อีกต่อไป นับเวลาที่ยังคงท่านอาพาธเป็นเวลา ๙ เดือนเต็ม

หลวงปู่ลีปรารถนาให้พระฟังก่อนหน้านั้นว่า “โรคอันเนี้ย (หมายถึงโรคไขมัน) ที่องค์ท่านเป็น) มันสืหายตอนผมใกล้ลิเบ็ด (มรณภาพ) ช่วยเหลือตัวเจ้าของเอง บ่ได้ แล้วค่อยตาย หลวงปู่ชอบเห็นว่าให้ผมฟัง ตายคือกันเบ็ดนั้นล่ะไม่กะตาย บ่เว้นจักคนดอก บ่มีได้อะมือหนึ่งล่ะ”

หลวงปู่ได้ละขันธ์ ณ กุฏิปลอดเชื้อหลังใหม่ เมื่อเวลา ๑๕.๑๕ น. วันเสาร์ที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ สิริอายุรวม ๙๖ ปี ๑ เดือน ๑๑ วัน ๖๙ พรรษา

จากนั้นคณะสงฆ์โดยมีหลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหายฯ เป็นประธาน ได้เคลื่อนสรีระขันธ์ขององค์หลวงปู่ลีมายังศาลาใหญ่

หลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร ได้เมตตานำคณะสงฆ์สวดมาติกาและชักผ้าบังสุกุลเพื่อน้อมบูชาของค์หลวงปู่ลี พร้อมกับเปิดโอกาสให้คณะพระภิกษุสามเณรและศิษยานุศิษย์ได้สรงน้ำถวาย และท่านได้กล่าวกับคณะสงฆ์และคณะศิษย์ฯ ให้สร้างเมรุชั่วคราวถวายเพลิงสรีระของค์หลวงปู่ลี ณ บริเวณหน้าศาลาใหญ่ วัดภูผาแดง

จากนั้นคณะสงฆ์ได้ร่วมประชุมกันที่กุฏิห้องปลอดเชื้อของหลวงปู่ และได้ลงมติจัดงานถวายเพลิงสรีระสังขารของค์หลวงปู่ ในวันอาทิตย์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งตรงกับความดำริเดิมขององค์หลวงปู่ลีที่ไม่อยากให้เก็บศพท่านไว้นาน จากนั้นได้มีการเปิดเผยพินัยกรรมที่องค์หลวงปู่ลีได้เขียนไว้เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ที่ประชุมทราบ ความว่า “เมื่ออาตมามรณภาพแล้ว มีปัจจัยที่ได้จากการร่วมบริจาคในงานศพของอาตมาทั้งหมด ให้นำไปเข้าบัญชีร่วมสร้างเจดีย์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ณ วัดป่าภูผาแดง โดยหลวงปู่ลี กุศลธโร เพื่อใช้จ่ายในการก่อสร้างเจดีย์ฯ ณ วัดป่าภูผาแดง เท่านั้น”

ทำที่วัดป่าภูผาแดง ตำบลหนองฮ้อ

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2555

อาตมาพระสี กุศลโร อายุ 89 ปี มีภูมิลำเนาอยู่วัดป่าบ้านลาด อ.เมือง จ.อุดรธานี ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า เมื่ออาตมามรณภาพ แล้วมีปัจจัยที่ได้จากการร่วมบริจาคในงานศพ ของชาวมารทั้งหมดให้นำไปเข้าบัญชี ร่วมสร้างเจดีย์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ณ วัดป่าภูผาแดง โดย หลวงปู่สี กุศลโร เพื่อใช้จ่ายในการสร้างเจดีย์ ณ วัดป่าภูผาแดง เท่านั้น

โดยมอบให้ น.พ.สุทธิพงษ์ ปันแก้ว (หมอฮ้วน) และ นายทวี หอมบรรลือกิจ เป็นผู้ดำเนินการรวบรวม และนำปัจจัยทั้งหมดนั้น นำเข้าบัญชีร่วมสร้างเจดีย์ ดังกล่าวข้างต้นโดยเร็ว เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขนี้: หนังสือพนมยถรรณฉบับก่อนที่ทำขึ้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2554 ที่ วัดป่าบ้านลาดนั้นขอยกเลิกและให้ป็นโมฆะและยึดถือกัมมกรรมฉบับนี้เท่านั้นหนังสือนี้ทำให้ สืบ นิตติธรรมถูกต้องตรงกัน โดยเก็บไว้ที่ 1) วัดป่าบ้านลาด 2) วัดป่าภูผาแดง 3) ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาอุดรธานี 4) น.พ.สุทธิพงษ์ ปันแก้ว (หมอฮ้วน)

หนังสือนี้ทำขึ้นด้วยความสมัครใจของชาวมารและชาวมารมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ พร้อมทั้งมิได้มีผู้ใดบังคับขู่เข็ญ จึงลงชื่อต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ พระสี กุศลโร ผู้ทำหนังสือนี้
(พระสี กุศลโร)

ลงชื่อ พระสุทนต์ ฐิตธมฺโม พยาน
(พระสุทนต์ ฐิตธมฺโม)

ลงชื่อ พระกนก กนฺโถ พยาน
(พระกนก กนฺโถ)

ลงชื่อ พระประเวศ ธมฺมชิตฺโต พยาน
(พระประเวศ ธมฺมชิตฺโต)

กำหนดการ

งานทำบุญบำเพ็ญกุศล-ถวายเพลิงสรีระสังขาร

องค์หลวงปู่ลี กุศลธโร ประธานสงฆ์วัดป่าเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง)

ณ เมรุชั่วคราว บริเวณหน้าศาลาใหญ่ วัดภูผาแดง ต.หนองอ้อ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

วันอาทิตย์ที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ - วันศุกร์ที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

- เวลา ๐๖.๓๐ น. พระสงฆ์ออกมารับบิณฑบาตภายในบริเวณวัด
- เวลา ๐๗.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุสงฆ์
- เวลา ๑๘.๑๕ น. ร่วมกันทำวัตร-สวดมนต์-แผ่เมตตาอธิษฐานจิต โดยพร้อมเพรียงกัน

วันเสาร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

- เวลา ๐๖.๓๐ น. พระสงฆ์ออกมารับบิณฑบาตภายในบริเวณวัด
- เวลา ๐๗.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุสงฆ์
- เวลา ๐๙.๐๐ น. ทำพิธีขอขมาสรีระสังขารองค์หลวงปู่ และเคลื่อนสรีระสังขารสู่เมรุชั่วคราวหน้าศาลาใหญ่
- เวลา ๑๘.๑๕ น. ร่วมกันทำวัตร-สวดมนต์-แผ่เมตตาอธิษฐานจิต โดยพร้อมเพรียงกัน

วันอาทิตย์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

- เวลา ๐๖.๓๐ น. พระสงฆ์ออกมารับบิณฑบาตภายในบริเวณวัด
- เวลา ๐๗.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุสงฆ์
- เวลา ๑๓.๐๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา
- พระภิกษุสงฆ์สวดมาติกา บังสุกุล (ประมาณ ๑๔.๐๐ น.)
 - ทอดผ้าบังสุกุล (ประมาณ ๑๔.๓๐ น.)
 - ร่วมวางดอกไม้จันทน์
- เวลา ๑๕.๑๕ น. ถวายเพลิง

วันจันทร์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

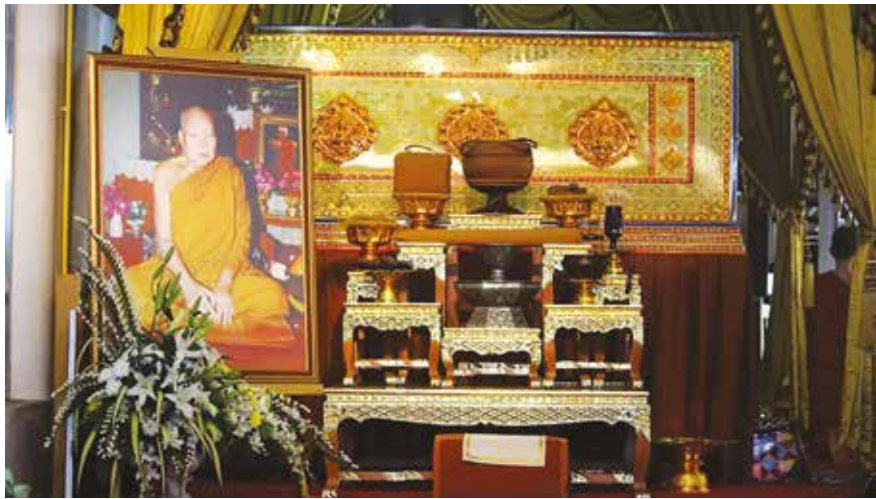
- เวลา ๐๕.๐๐ น. พิธีเก็บอัฐิ (พิธีสามหาบ) ณ เมรุชั่วคราว
- อัญเชิญอัฐิองค์หลวงปู่มายังศาลาเป็นที่ประดิษฐานต่อไป
- เวลา ๐๖.๓๐ น. พระสงฆ์ออกมารับบิณฑบาตภายในบริเวณวัด
- เวลา ๐๗.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุสงฆ์
- เวลา ๐๙.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์ฉลองอัฐิ เป็นเสร็จพิธี

คณะสงฆ์เมื่อได้ทราบข่าวการละสังขารขององค์หลวงปู่ลี กุศลธโร
ต่างได้เดินทางมากราบเคารพศพโดยไม่ขาดสาย

คณะศิษยานุศิษย์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เดินทาง
มากราบเคารพศพด้วยจิตใจที่เปี่ยมล้นด้วยศรัทธาอย่างเนืองแน่น

หีบศพและอัฐบริหารของหลวงปู่ลี กุศลธโร ภายในศาลาใหญ่ วัดป่าเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง)

เมื่อหลวงปู่ลี กุศลธโร ได้ละสังขารแล้ว ท่านพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากการเป็นเจ้าอาวาสวัดภูผาแดงต่อคณะสงฆ์

ช่วงก่อนที่หลวงปู่ลีจะอาพาธหนัก พระอาจารย์วันชัยมีความประสงค์ที่อยากจะลาออกมาแล้วหลายครั้ง เนื่องจากเกรงว่าจะทำงานถวายหลวงปู่ลีได้ไม่เต็มที่เหมือนแต่ก่อน เพราะสุขภาพของท่านไม่ดีมานานหลายปีแล้ว แต่ละวันเพียงการประคองธาตุขันธ์ให้ดำรงอยู่ได้นี้ก็นับว่าเป็นการยากลำบากอยู่มาก แต่องค์หลวงปู่ลีได้ขอให้ท่านอย่าเพิ่งลาออก และอีกประการหนึ่ง ปัจจุบันองค์ท่านพำนักประจำอยู่ที่วัดป่าภูสังโฆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่คณะสงฆ์วัดภูผาแดงต้องการขอคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ อย่างเร่งด่วนก็อาจจะเกิดความล่าช้าได้ ดังนั้นการที่ท่านตัดสินใจลาออกในครั้งนี้ก็จักช่วยให้คณะสงฆ์วัดภูผาแดงสามารถปฏิบัติภารกิจงานบางประการได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

และที่สำคัญในงานถวายเพลิงสรีระสังขารองค์หลวงปู่ลี กุศลธโร พ่อแม่ครูอาจารย์หลวงพ่อจันทร์เรียน คุณวโร วัดถ้ำสหายฯ ท่านเมตตารับเป็นประธานจัดงานในครั้งนี้ จึงไม่มีอะไรเป็นที่น่ากังวล

วาระที่หลวงปู่ลีได้จากไปแล้ว ภาระหน้าที่ในเรื่องนี้ก็คงมอบให้คณะสงฆ์วัดภูผาแดงช่วยกันรักษาปฏิบัติของหลวงปู่สืบต่อไป

หลวงปู่ลี กุศลธโร กับพระอาจารย์วันชัย วิจิตโต

หลวงพ่ोजันทร์เรียน คุณวโร

ธรรมเนียมเผาศพ พระกรรมฐาน

“

โอ้ ไม่ทราบว่
จะเก็บเอาไว้ทำไม
ศาสนาองค์เอก

พุทธัง สรณัง คัจฉามิ

ก็มีมาแล้ว

พระพุทธรเจ้า

ก็เพียง ๗ วันเท่านั้น

ก็ถวายเพลิงเลย

พิจารณาซิ

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน

พระพุทธรเจ้าทรงเป็นศาสดาเอกของโลกทั้งสาม
พระอาการต่างๆ ที่ทรงแสดงออกมาจึงเป็นคติได้หมด
ทุกอย่าง แม้แต่เรื่องการเก็บพระศพของพระองค์ไว้นั้น
พระสาวกก็มีมติเก็บไว้หลังพุทธปรินิพพานเพียง ๗ วัน
เท่านั้น เมื่อถึงวันที่ ๘ (วันอัฐมีบูชา) ก็ถวายพระเพลิงเลย
ทั้งนี้ก็เพื่อตัดความเกื่อนกล่นวุ่นวายต่างๆ ที่จะตามมา
ภายหลัง ทรงทอดสะพานสอนพวกเราชาวพุทธด้วย
พระเมตตา

แท้ที่จริงแล้ว เรื่องการเก็บพระศพไว้นี้ไม่ใช่มติของ
พระสาวก แต่เป็นมติของเทวดาที่ต้องการให้รอพระมหา-
กัสสปะเถระเดินทางมาถึงเสียก่อน การถวายพระเพลิง
จึงล่าช้าออกไป

ตัวอย่างการถวายเพลิงศพพระสาวกสมัยครั้งพุทธกาล
เช่น พระสารีบุตรเถระ ได้กราบทูลลาพระพุทธเจ้าไปดับขันธ
ในห้วงเป็นที่กำเนิดของตน ณ บ้านของมารดา เมื่อถึงเวลา
จวนรุ่ง ท่านก็ได้ดับขันธนิพพาน พระจุณทะเถระ ผู้เป็นพระ
น้องชาย ได้นำพาคณะสงฆ์ถวายเพลิงในวันนั้นเลย เป็นต้น

มาถึงสมัยพระกรรมฐานสายหลวงปู่ใหญ่มั่น ฐิตัตโต ท่านยังคงรักษารมณีนิยมปฏิบัติในเรื่องการเผาศพโดยเร็วอย่างสมัยครั้งพุทธกาลไว้ เพื่อเป็นตัวอย่างให้โลกได้เห็นเป็นคติ ท่านให้เหตุผลว่า เพื่อไม่ให้เป็นการระงับแก่พุทธบริษัทผู้เกี่ยวข้องในสังคมนั้นๆ หมู่พระภิกษุก็จะได้แสวงหาที่วิวาทต่อไป เว้นไว้แต่มีเหตุจำเป็น เช่น พระราชาทรงมีพระราชศรัทธาบำเพ็ญพระราชกุศลถวาย จึงได้เก็บศพไว้นาน เป็นต้น

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน ได้พูดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

“ไปกราบศพครูบาอาจารย์วันนั้น มันอดคิดไม่ได้ละ มันสะดุ้งก็เลย ศพครูบาอาจารย์ไปหมักไปดองเอาไว้ มันสะท้อนเข้ามาหาศพเรานี้แหละ ผมทูลเรศมากนะ โอ้ ไม่ทราบว่าจะเก็บเอาไว้ทำไม ศาสดาองค์เอก พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ก็มีมาแล้ว พระพุทธเจ้าก็เพียง ๗ วันเท่านั้น ก็ถวายเพลิงเลย พิจารณาซิ นี่ก็ไม่ทราบว่าจะเก็บไว้เพื่ออะไร แข่งครูแข่งอาจารย์แข่งศาสดาไปหาอะไร นี่โลกเข้าเหยียบย่ำทำลายธรรม มันก็เป็นอย่างนั้นละ เอาตามความเห็นของโลกของสงสาร มันก็เป็นโลกไปตลอดซิ มันจะเป็นธรรมไปได้อย่างไร ถ้าเอาตามธรรมแล้ว ก็เผาไปเลยซิ ฟืนก็มี ไฟก็มี แสนสบาย ไม่เห็นจะต้องยุ่งยากอะไร”

หลวงปู่ลี กุศลธโร เป็นพระกรรมฐานที่ก้าวตามธรรมเดินตามครูนับแต่วันออกบวชฝึกฝนประพฤติปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ครูจารย์ด้วยความพากเพียรเป็นเลิศจนได้กลายเป็นเศรษฐีธรรมองค์หนึ่งในพระศาสนาสมกับความตั้งใจของท่าน

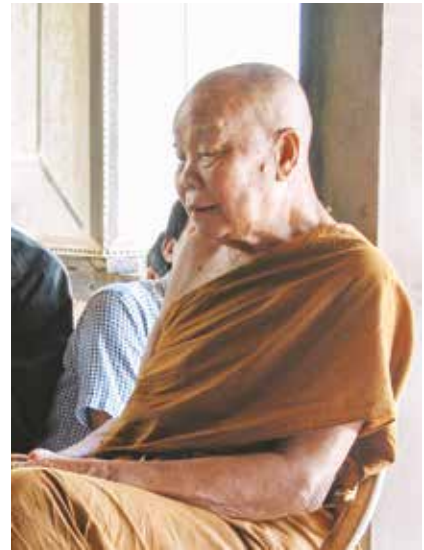
จากนั้นท่านก็ได้ทำประโยชน์น้อยใหญ่แก่วงศ์สกุลพระป่าและสังคมโลกตามแนวแถวธรรมไม่เกินไม่ถึง ยึดธรรมหนุนครูเป็นแบบฉบับตลอดมา ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์แก่กุลบุตรสุดท้ายภายหลัง

ในเรื่องพิธีจัดงานศพของท่านก็เช่นเดียวกัน ท่านได้สั่งกำชับพระเณรไว้ให้รักษารมณีนิยมของพระกรรมฐานเอาไว้ อย่าให้โลกเข้ามาเหยียบย่ำทำลายธรรมได้ บรรดาพระเณรานุศิษย์ต่างก็ยินดีพร้อมใจกันยึดปฏิบัติตามคำปรารภของหลวงปู่เป็นหลักในการจัดงานถวายเพลิงศพให้สมเกียรติแก่วงศ์สกุลพระกรรมฐาน เพื่อถวายบูชาวิสุทธิคุณของหลวงปู่อย่างสุดความสามารถ

หลวงปู่ได้ให้คติในเรื่องจัดงานศพของท่านเอาไว้แบบนี้ว่า

“ผมยังนำหมุดดอก เบ็ดแล้ว ขึ้นผมตายกะอย่าให้เลย ๗ วัน แล้วสุมโถด พระพุทธเจ้าบ่หลุด ๗ วันตอนนั้น ให้สุม อย่ามาใส่ไว้ เรื่องมาตिकाบังสุกุลอียัง ผมเอ็ดเอาไว้ใส่ใจผมเบ็ดแล้ว ผมบ่ให้ กังวลเรื่องอันนั้น บ่ให้ยากนำกุสลา ผมเอ็ดเอาหมดแล้ว”

วันถวายเพลิงสรีระสังขารหลวงปู่ดี กุสลธโร ตรงกับวันอาทิตย์ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑ ณ เมรุชั่วคราว บริเวณหน้าศาลาใหญ่ วัดป่าเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (ภูผาแดง) ตำบลหนองอ้อ อำเภอ หนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

เมรุชั่วคราวถวายเพลิงสรีระสังขารหลวงปู่ดี กุสลธโร

ประวัติ การจำพรรษา หลวงปู่ลี กุศลโร

๖๖

ตามปกติผมว่าสืบอยู่
ปกติผมແກ່ส่วไปหม่องหัน
หม่องนี้ กลบ บ่ซำหม่องเก่า
เว้นไว้แต่บ้านตาด
จำพรรษาอยู่นำ
ครูบาอาจารย์กะอยู่
บ้านตาดเนี้ย ๔ ฟน ๕ ฟน
ผมกะอยู่ได้
เคยอยู่นำเพิ่นมาติ
แต่บวชมาพุ่น

หลวงปู่ลี กุศลโร

พรรษาที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๙๓

จำพรรษาที่ วัดป่าทรงคุณ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี

พรรษาที่ ๒-๕ พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๔๙๗

จำพรรษาที่ เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร

พรรษาที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๙๘

จำพรรษาที่ วัดราษฎร์สงเคราะห์ (วัดป่าหนองแขง) อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๗ พ.ศ. ๒๔๙๙

จำพรรษาที่ วัดป่าท่าสวย อ.วังสะพุง จ.เลย

พรรษาที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๐๐

จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านนาขี้นาก อ.หล่มเก่า จ.เพชรบูรณ์

พรรษาที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๐๑

จำพรรษาที่ วัดป่านิโครธาราม บ้านหนองบัวบาน อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๐๒

จำพรรษาที่ วัดป่าท่าสวย อ.วังสะพุง จ.เลย

พรรษาที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๐๓

จำพรรษาที่ วัดปริตตบรรพต บ้านกกกอก อ.วังสะพุง จ.เลย

พรรษาที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๐๔

จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๐๕

จำพรรษาที่ วัดป่านิโครธาราม บ้านหนองบัวบาน อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๑๔ พ.ศ. ๒๕๐๖

จำพรรษาที่ วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู

พรรษาที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๐๗

จำพรรษาที่ วัดถ้ำพระนาฝักหอก บ้านกลางใหญ่ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๑๖ พ.ศ. ๒๕๐๘

จำพรรษาที่ วัดถ้ำพระตาลเลียน อ.กุดจับ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๑๗ พ.ศ. ๒๕๐๙

จำพรรษาที่ วัดป่านิโครธาราม บ้านหนองบัวบาน อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๑๘ พ.ศ. ๒๕๑๐

จำพรรษาที่ วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู

พรรษาที่ ๑๙ พ.ศ. ๒๕๑๑

จำพรรษาที่ วัดราษฎร์สงเคราะห์ (วัดป่าหนองแขง) อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๒๐-๒๓ พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๕

จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๒๔ พ.ศ. ๒๕๑๖

จำพรรษาที่ ถ้ำพระนาหลวง อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๒๕ พ.ศ. ๒๕๑๗

จำพรรษาที่ วัดป่าสนทม อ.ภูเรือ จ.เลย

พรรษาที่ ๒๖ พ.ศ. ๒๕๑๘

จำพรรษาที่ วัดป่าดานวิเวก (ดงสีชมพู) อ.ปากคาด จ.บึงกาฬ

พรรษาที่ ๒๗-๒๘ พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๐

จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๒๙ พ.ศ. ๒๕๒๑

จำพรรษาที่ ไร่สวนของโยมพ่อใหญ่ถัน บ้านผาขาว อ.วังสะพุง จ.เลย

พรรษาที่ ๓๐ พ.ศ. ๒๕๒๒

จำพรรษาที่ วัดถ้ำหีบ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓๑ พ.ศ. ๒๕๒๓

จำพรรษาที่ วัดปริตตบรรพต บ้านกกกอก อ.วังสะพุง จ.เลย

พรรษาที่ ๓๒ พ.ศ. ๒๕๒๔

จำพรรษาที่ วัดป่าสวนกล้วย อ.ภูเรือ จ.เลย

พรรษาที่ ๓๓ พ.ศ. ๒๕๒๕

จำพรรษาที่ วัดดอยเทพนิมิต (ถ้ำเกีย) บ้านสามขาสันติสุข อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓๔ พ.ศ. ๒๕๒๖

จำพรรษาที่ วัดป่าหนองไฮ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓๕ พ.ศ. ๒๕๒๗

จำพรรษาที่ วัดป่าประสิทธิ์สามัคคี บ้านด้าย อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

พรรษาที่ ๓๖ พ.ศ. ๒๕๒๘

จำพรรษาที่ บ้านผาขาว อ.วังสะพุง จ.เลย

พรรษาที่ ๓๗ พ.ศ. ๒๕๒๙

จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๓๘ พ.ศ. ๒๕๓๐

จำพรรษาที่ วัดป่าประสิทธิ์สามัคคี บ้านด้าย อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร

พรรษาที่ ๓๙ พ.ศ. ๒๕๓๑

จำพรรษาที่ วัดป่าห้วยลาด อ.ภูเรือ จ.เลย

พรรษาที่ ๔๐ พ.ศ. ๒๕๓๒

จำพรรษาที่ วัดป่าภูทอง บ้านภูดิน อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๔๑-๕๐ พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๒

จำพรรษาที่ วัดภูผาแดง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๕๑ พ.ศ. ๒๕๔๓

จำพรรษาที่ วัดป่านาแอ่งญาณสัมปันโน บ้านนาแอ่ง อ.เมือง จ.อุดรธานี

พรรษาที่ ๕๒-๖๙ พ.ศ. ๒๕๔๔-๓ พุทธจิกายน ๒๕๖๑

จำพรรษาที่ วัดภูผาแดง อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

ยาก แต่ว่าบ่เหลือวิสัยดิธรรมหมู่
มันสิเห็นไปดอก
พระพุทธรเจ้าเพื่อนแสดงจั่งใต้
ผู้ปฏิบัติตามกะสิเห็นตามไปเลย
พอพ้นทุกข์กะให้มันพ้นทุกข์ไปชะชาตินี้
มาพบธรรมของพระพุทธเจ้าแล้ว

หลวงปู่สี ฤๅาสโร

กุสละโว้ ผู้ทรงไว้ซึ่งความฉลาด

หลวงปู่ลี กุสละโว้ วัดป่าเกษรศีลคุณธรรมเจดีย์ (วัดภูผาแดง) จังหวัดอุดรธานี

พิมพ์แจกเป็นธรรมบรรณาการ สงวนสิทธิ์ห้ามจำหน่าย

เลขมาตรฐานสากลหนังสือ (ISBN) : ๙๗๘-๖๑๖-๗๑๗๔-๙๙-๐

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๑

จำนวนพิมพ์ : ๔,๐๐๐ เล่ม

จำนวนหน้า : ๒๔๔ หน้า

ผู้จัดพิมพ์ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด และคณะศิษยานุศิษย์

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด

๖๑ ซอยเพชรเกษม ๖๙ ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ

เขตหนองแขม กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๔-๓๓๕๑-๙ โทรสาร ๐-๒๔๔๔-๐๐๗๘

E-mail : silpasiamprinting@hotmail.com

Website : www.silpasiam.com

“ ผมยังนำหมุดอก เบ็ดแล้ว

ขึ้นผมตายกะอย่าให้เลย ๗ วัน แล้วสุมโลด

พระพุทธรเจ้าบ่หลุด ๗ วันทอนัน ให้สุม อย่ามาใส่ไว้

เรื่องมาตिका บังสกุลอียัง ผมเอ็ดเอาไว้ใส่ใจผมเบ็ดแล้ว

ผมบ่ให้กังวลเรื่องอันนั้น

บ่ให้ยากนำกุสลา ผมเอ็ดเอาเบ็ดแล้ว ... ”

พระสีกุสลชโย